

Nauka o języku i ortografia. Zeszyt ćwiczeń

SŁOWA

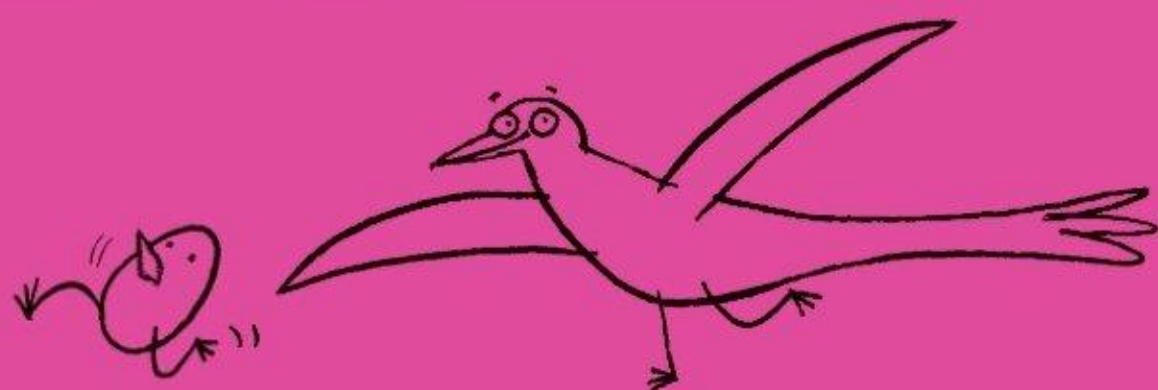
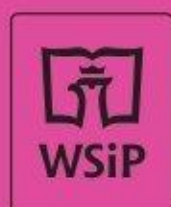
Z

Język polski

UŚMIE

CHEM

6

szkoła podstawowa

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 2019

Wydanie VI (2024)

ISBN 978-83-02-22411-9 (zeszyt ćwiczeń w wersji elektronicznej – flipbook)
ISBN 978-83-02-18105-4 (zeszyt ćwiczeń w wersji papierowej)

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Monika Szewczyk** (redaktor koordynator, redaktor merytoryczny), **Renata Krymska** (redaktor merytoryczny)
Redakcja techniczna: **Iwona Białkowska**
Redakcja językowa: **Agnieszka Czerepowicka, Anna Właźnik**
Projekt okładki: **Katarzyna Trzeszczkowska**
Projekt graficzny: **Anna Wielbut**
Opracowanie graficzne: **Barbara Scharf**
Fotoedycja: **Natalia Marszałek**
Skład i łamanie: **Illustris-Fotoserwis, Dukata Studio**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna
00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96
KRS: 0000595068
Infolinia: 801 220 555
www.wsip.pl
Druk i oprawa: Quad/Graphics Europe Sp. z o. o. / Drukarnia VILPOL Sp. z o.o.

Publikacja, którą nabyłeś / nabyłaś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegał / przestrzegała praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

Spis treści

Do ćwiczenia języka dobra jest fonetyka
Powtórzenie wiadomości o głoskach i literach ● 5

Dźwięki, brzdęki, komfort maleńki
Głoski ustne i nosowe ● 8

Mazur z przytupem miał wzięcie, kilka słów
o akcencie
Akcent wyrazowy i zdaniowy ● 11

Dziwne postacie z czasownikiem poznacie
Powtórzenie wiadomości o czasownikach ● 13

Od myślenia głowa nie boli
Trudne formy czasowników ● 16

Gdyby babcia miała wąsy... Nie jest tak źle.
Zastanów się
Tryby czasowników ● 19

To się wie...
Konstrukcje z zaimkiem zwrotnym **się** ● 21

Rzeczowniki nie tylko w krainie fantastyki
Powtórzenie wiadomości o rzeczownikach ● 23

W zabawowej poradni językowej
Nietypowe rzeczowniki ● 26

Opisuję i oceniam. Dobre na lepsze zamieniam
Stopniowanie przymiotników ● 29

Humorystycznie i bardzo sceptycznie
Stopniowanie przysłówków ● 30

W muzealnej sali liczbom miejsce dali
Typy liczebników ● 32

Drogę Królewską przemierzamy i przeszkody
omijamy
Trudne formy liczebników ● 34

Ktoś, kto innych zastępuje, na szacunek zasługuje
Zaimki i ich znaczenie ● 37

Tu i ówdzie, siaki, owaki... Enigmatycznie,
ale praktycznie
Trudne formy zaimków ● 39

Gdy złodzieje rozrabiają, detektywi pracę mają
Przymyki ● 41

Pomiędzy bajkami a bajkopisarzami
Spójniki ● 44

Emocji bez liku? Słów poszukaj w słowniku
Wykrzyknik ● 46

Z pewnością lub z niedowierzaniem. Czy to się
stanie?
Partykuła ● 48

Czy o tym śniło się filozofom?
Powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniach ● 50

Kim był i czym się wstawiał? Orzeczenie o tym prawi
Orzeczenia czasownikowe i imienne ● 52

Szczęście do nas przybywa i podmioty odkrywa
Rodzaje podmiotów ● 55

W sali muzeum piękne trofeum
Przydawki ● 58

Z kim walczyli? Przeciw komu? Przyjrzyj się im
po kryjomu
Dopełnienia ● 61

Różne miejsca odwiedzamy i atrakcje przedstawiamy
Rodzaje okoliczników ● 63

Teatromania receptą na zdania
Analiza zdania pojedynczego ● 66

Na ekranie – zdanie

Zdania podrzędnie złożone • 70

Melomani są wzywani

Zdania współrzędnie i podrzędnie złożone • 72

Osobę, którą lubił, poślubił...

Zdanie podrzędne przydawkowe • 75

Co o tym sądzisz? Jakie masz zdanie?

Zróbmy wstępne rozpoznanie

Zdanie podrzędne dopełnieniowe • 77

W odległym świecie wiedzę znajdziecie

Zdanie podrzędne okolicznikowe • 79

Przystówie ci podpowie

Zdanie podrzędne podmiotowe • 83

Jest taki, że aż dech zapiera...

Zdanie podrzędne orzecznikowe • 85

Wkroczyć w językowy świat ze słownikiem
za pan brat

Słownik poprawnej polszczyzny • 87

Wśród wyrazowych gości są nie tylko wartości

Wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne • 89

Zrobić minę na widok miny...

Wyrazy wieloznaczne • 91

W słowach emocji szuka – trudna to sztuka

Wyrazy nacechowane emocjonalnie • 93

U źródła wśród krzewów róż wyobraźnią rusz

Pisownia wyrazów z **ó** i **u** • 95

Krzyki radości i przerażenia w miejscach relaksu
i odprężenia

Pisownia wyrazów z **rz** i **ż** • 100

Wehikułem czas cofniemy, w historii się odnajdziemy

Pisownia wyrazów z **ch** i **h** • 104

Ortografię dobrze znamy, więc się w podróż
wybieramy

Pisownia wyrazów wielką i małą literą • 109

Świąt ortografii na razie nie ma tylko na skutek
niedopatrzenia

Pisownia **nie** z różnymi częściami mowy • 115

Biegi, regaty i rajdy, czyli z przyimkiem frajdy

Pisownia przyimków i wyrażen
przyimkowych • 120

Ortograficzne gdybanie i słów trudnych pisanie

Pisownia cząstek **-bym**, **-byś**, **-by**, **-byśmy**,
-byście • 123

O różnych dźwiękach w znanych piosenkach

Oznaczanie głosek miękkich, dźwięcznych
i bezdźwięcznych • 129

Talentem dysponują, zadania nam fundują

Pisownia połączeń literowych **en**, **em**, **on**,
om • 134

Z dobrą książką najlepiej się czuję,
lecz hobby innych też opisuję

Pisownia końcówek **-ę**, **-em**, **-ą**, **-om** • 139

Trochę teorii i obserwacji – w głębi ziemi
i na otwartej przestrzeni

Pisownia zakończeń **-i**, **-ii**, **-ji** • 145

Czasem pisanie jest jak cyrkowe wyzwanie

Pisownia przedrostków • 150

Ortograficzne śledztwa uczniowską drogą
do zwycięstwa

Pisownia przyrostków • 155

I w muzeach, i w galeriach (tam, gdzie sztuka)
interpunkcji nauka...

Zasady użycia znaków interpunkcyjnych • 159

To już znamy, powtarzamy

Wirusowi radę damy, bo reguły przywołamy • 164

Pół żartem, pół serio

Ze słownikiem w kieszeni na podbój kosmicznych
przestrzeni • 170

Do ćwiczenia języka dobra jest fonetyka

Powtórzenie wiadomości o głoskach i literach

1. Ułóż zdania, które pomagają ćwiczyć poprawną wymowę. W tym celu wpisz w kratki odpowiednie litery – cyfry wskazują ich kolejność w alfabecie. Dla ułatwienia uzupełnij najpierw kolejnymi literami alfabetu kratki z cyframi w kluczu do odpowiedzi.

A	27	28		15	12	25		17	1		18	20	24	8				
B	22	4	11	16	1		22	4	11	16	8		22	4	11	1	16	1
C	22	20	6	4	33	1	25		25	28	25	33	32					
	25	33	20	25	2		25	33	7	6	16							

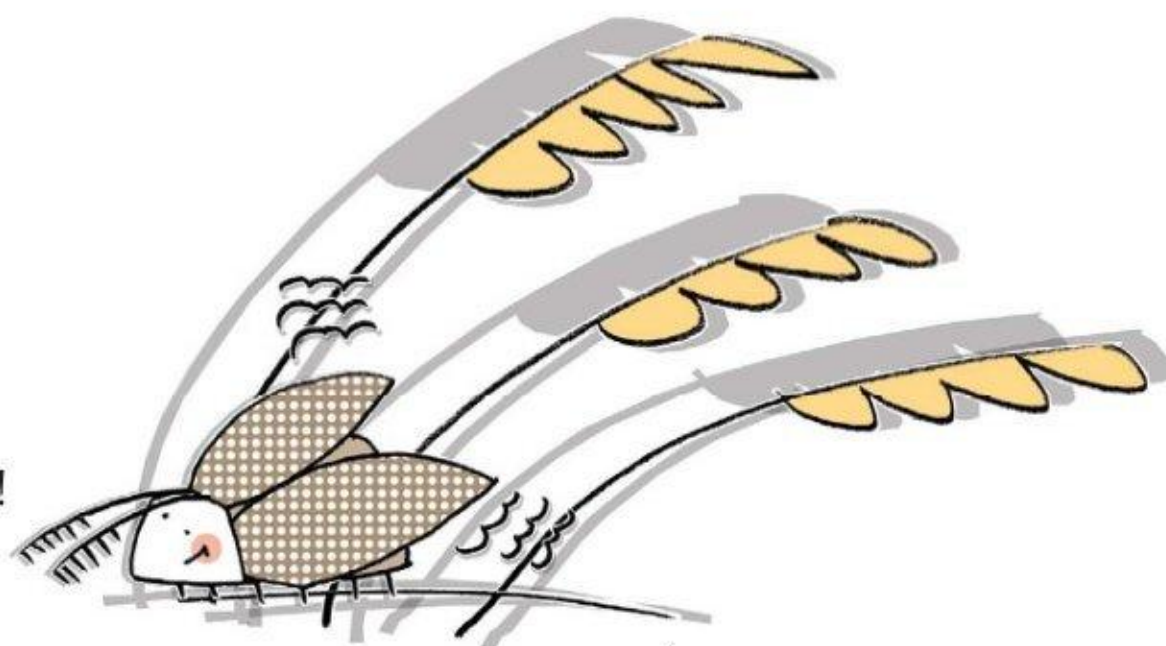
Klucz do odpowiedzi

1. —	2. A	3. —	4. —	5. —	6. —	7. —	8. —	9. —	10. —
11. —	12. —	13. —	14. —	15. —	16. —	17. —	18. —	19. —	20. —
21. —	22. —	23. Q	24. —	25. —	26. —	27. —	28. —	29. V	30. —
31. X	32. —	33. —	34. —	35. —					

2. Zaznacz kolorem dwuznaki i podkreśl wyrazy, w których jest ich najwięcej. Urządźcie w klasie konkurs na najlepszą recytację wiersza Małgorzaty Strzałkowskiej.

Chrząszcz

Trzynastego w Szczebrzeszynie
chrząszcz się zaczął tarzać w trzcinie.
Wszczęli wrzask szczebrzeszynianie:
– Cóż ma znaczyć to tarzanie?!
Wezwać trzeba by lekarza!
Zamiast brzmieć, ten chrząszcz się tarza!
Wszak Szczebrzeszyn z tego słynie,
że w nim zawsze chrząszcz BRZMI w trzcinie!
A chrząszcz odrzekł niezmieszany:
– Przyszedł wreszcie czas na zmiany!
Drzewiej* chrząszcze w trzcinach brzmiały,
teraz będą się tarzały.

*drzewiej – dawniej

3. Zaznacz tę wizytówkę, na której jest zapisanych tyle samo samogłosek co spółgłosek.

JERZY WYSOCKI
aktor komediowy

JAN WYSOKOŚĆ
dziennikarz radiowy

ALA WYSOKA
koordynatorka ruchu

4. Sprawdź, dokąd się wybierają w sobotę przedstawione osoby.

Prezenter

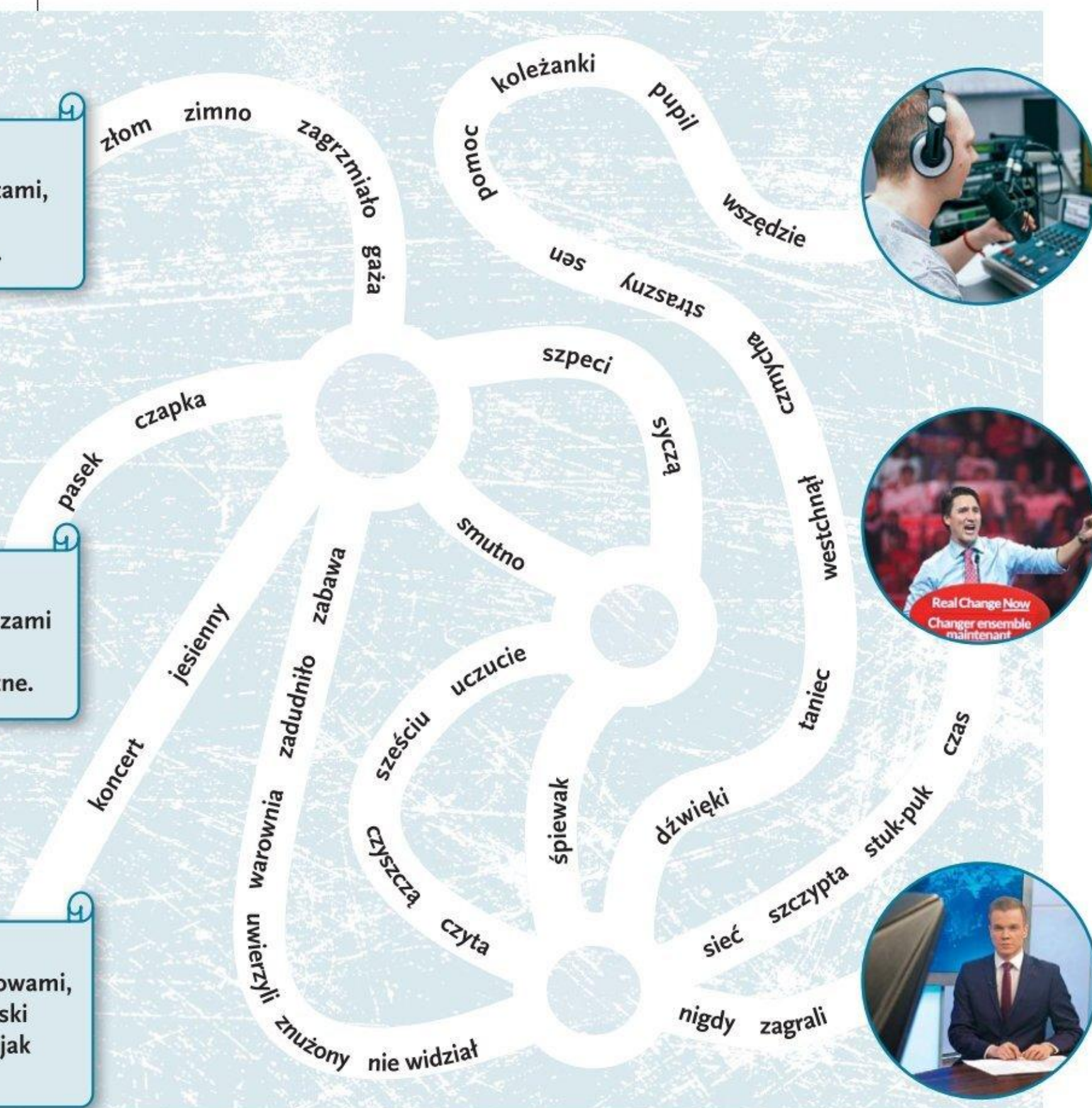
wyruszy trasą z wyrazami,
w których są tylko
spółgłoski dźwięczne.

Polityk

wyberze drogę z wyrazami
zawierającymi tylko
spółgłoski bezdźwięczne.

Spiker

pójdzie ścieżką ze słowami,
w których są spółgłoski
zarówno dźwięczne, jak
i bezdźwięczne.

5. Zaznacz **na zielono** spółgłoski miękkie oznaczone znakiem diakrytycznym, a **na czerwono** – te, których miękkość jest oznaczona literą *i*. Skorzystaj z klucza do odpowiedzi i ustal, który wiersz recytował zwycięzca konkursu.

Urszula Kozłowska
Zupa dla niedźwiedzia

Czy październik to, czy grudzień,
wiedźma Władzia w wielkim trudzie
swój miedziany dźwiga moździerz.
W nim uciera wielkim gwoździem:
dziką różę,
puch łabędzi,
żdźbło dziewanny,
pięć żołądzi,
po czym wszystko wrzuca w kadź.
– Co to będzie?
Wiedźmo, zdradź.
Ona na to z wdziękiem rzecze:
– Jeszcze śledź, z prawdziwków przecier
i doprawię dziegciem w pędzie.
Dla niedźwiedzia zupa będzie!

Klucz do odpowiedzi

W wierszu recytowanym przez zwycięzcę konkursu znajduje się więcej spółgłosek, których miękkość jest oznaczona literą *i*.

Urszula Kozłowska
Remont

Skoro Władzię na to stać,
Tadzio Władzi kładzie gładź:
maż na ściany ciska śliską,
potem packą gładzi wszystko.
Paćka, że aż dźwięczy paca!
Nieźle idzie mu ta praca.

Gdy już bielą lśni mieszkanie,
Władzia woła niespodzianie:
– Tadziu, źle się w bieli czuję...
Niech to Tadzio pomaluje!

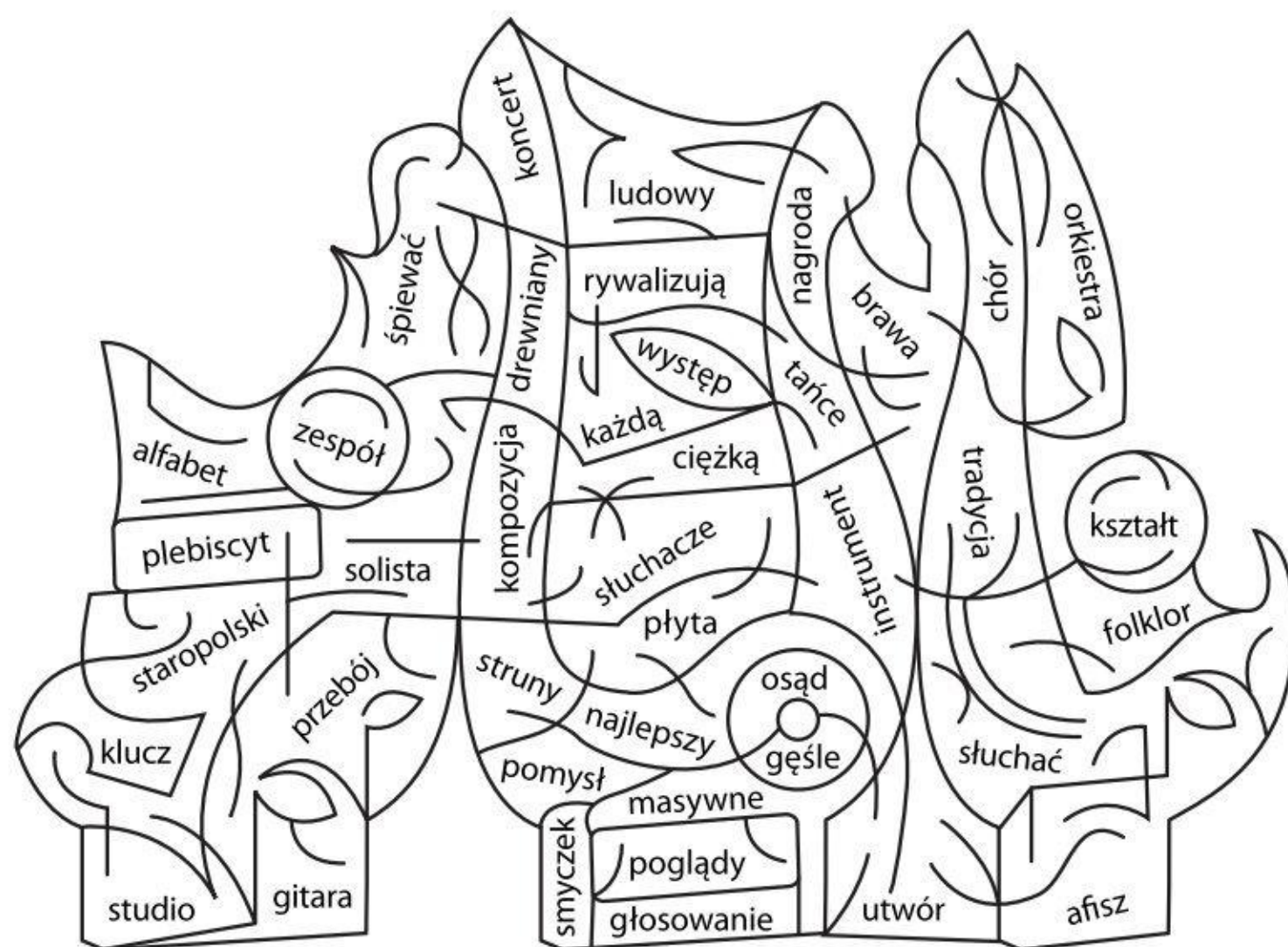
I choć Tadzio kręci głową,
gładzie paćka na śliwkowo!

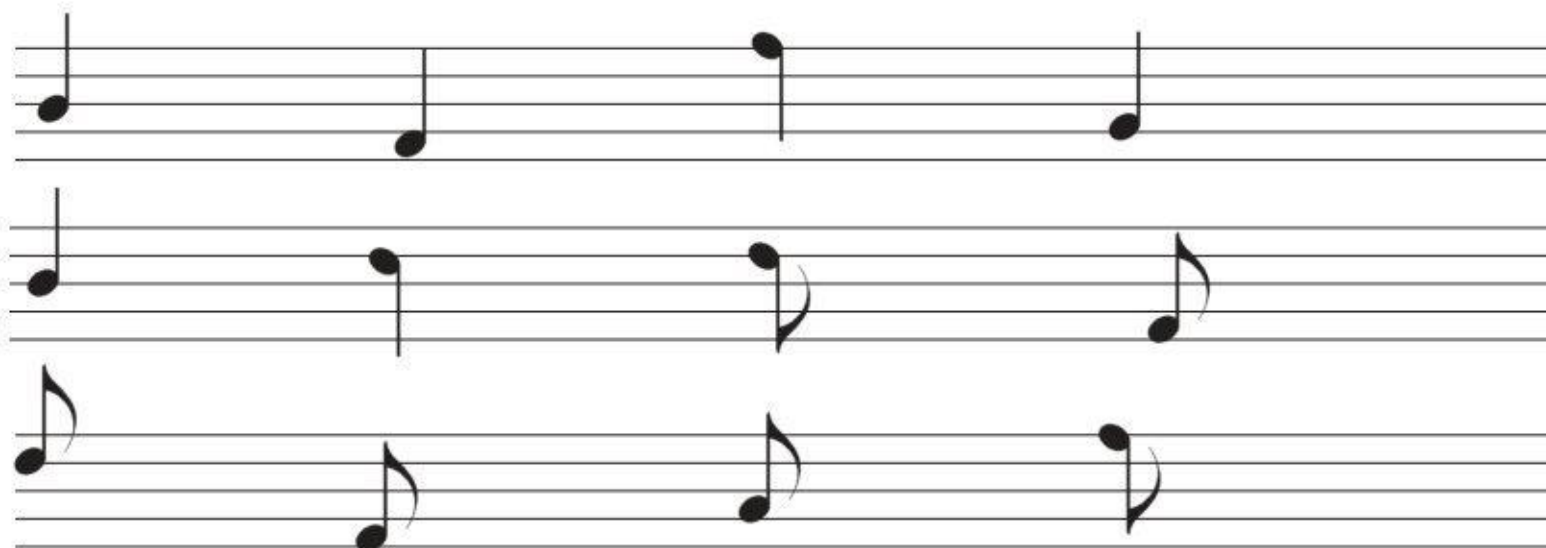
Dźwięki, brzdęki, komfort maleńki

Głoski ustne i nosowe

1. Pokoloruj **na brązowo** pola z wyrazami zawierającymi spółgłoski nosowe, a **na żółto** – pola, w których są słowa z samogłoskami nosowymi. Dzięki temu zobaczysz, jak wygląda współczesna nagroda muzyczna, która kształtem przypomina staropolskie gęśle.

2. Dopisz do nut wyrazy znajdujące się na marginesie – przy ćwierćnucie umieść te słowa, w których samogłoski nosowe wymieniają się w wyrazach pokrewnych według zasady: *q* na *ę* lub *ę* na *q*; przy ósemce – pozostałe.

- błąd
- chorągiew
- ciężar
- gąszcz
- kąkol
- kolęda
- mędrzec
- nędza
- pamiątka
- przynęta
- sąd
- zakątek

3. Uzupełnij podpisy pod rysunkami wyrażeniami z ramki użytymi w odpowiedniej formie. Określ przypadek, liczbę i rodzaj wpisanych rzeczowników.

cisza nocna • dobra opinia • nagrana płyta • niebywała awantura
• orkiestra symfoniczna • zasłużona sława

- Od lat dyryguje _____.
- Cieszy się _____.
- Szczyci się _____.

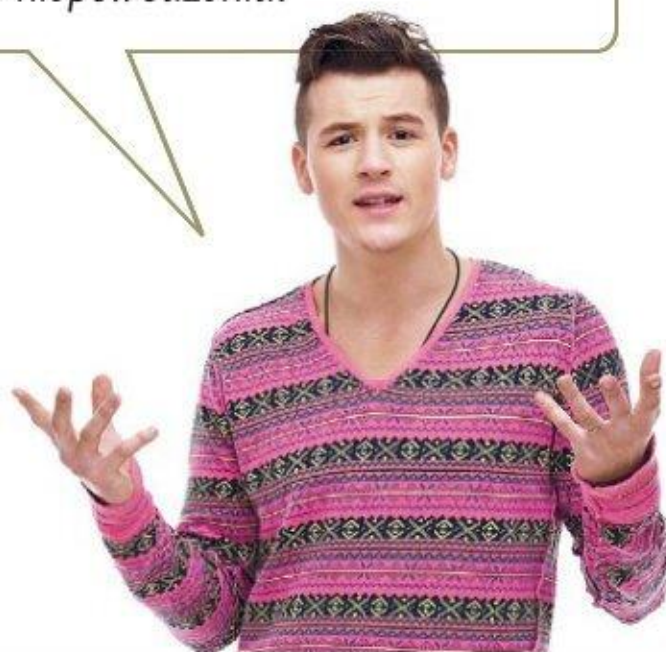
- Przesłuchiwał ostatnio _____.
- Zakłócił sąsiadom _____.
- Zanosi się na _____.

4. Zastąp przekreślone czasowniki odpowiednimi synonimami, tak aby powstały poprawne frazeologizmy. Użyj wyrazów z **q** lub **ę**.

Niestety, po pierwszych sukcesach ~~położył się~~ _____ na laurach, więc wszystkie jego marzenia ~~rozerwały się~~ _____ jak bańka mydlana.

Sprawa ~~ugrzęzła~~ _____ w martwym punkcie. ~~Kiwnęliśmy~~ _____ ręką na jego humory i ~~nie zapiszczeliśmy~~ _____ ani słówka o niepowodzeniu.

~~Zatrzymała się~~ _____ na wysokości zadania i ~~wysupłotała~~ _____ go z kłopotów.

F. Niespodziewane zdarzenie przeszkadzające w realizacji planów; utrudnienie.

A.			1		10							
B.	15	7	8	12								
C.	17			18	2		6					
D.	11	4			9	21						
E.	5					3	16					
F.		14				13		19		20		

[illegible]

tempo

[illegible]

Mazur z przytupem miał wzięcie, kilka słów o akcencie

Akcent wyrazowy i zdaniowy

1. Podane sylaby wpisz w luki, tak aby powstały nazwy trzech tańców ludowych.

2. Uzupełnij wypowiedzi w dymkach wyrazami podanymi na marginesie. Pamiętaj o poprawnym podziale wyrazu podczas przenoszenia go do następnej linii.

Tańczy tak _____
_____, ma takie _____
_____ ruchy.
Wygląda jak _____
_____.

Nie przyglądaj się _____
_____. Poproś ją do _____
_____. To _____
_____ łatwe.

To efekt _____
_____ treningów.
Taniec to jej _____
_____.

Nie _____
_____ mnie, dla mnie taniec
to prawdziwy _____
_____.

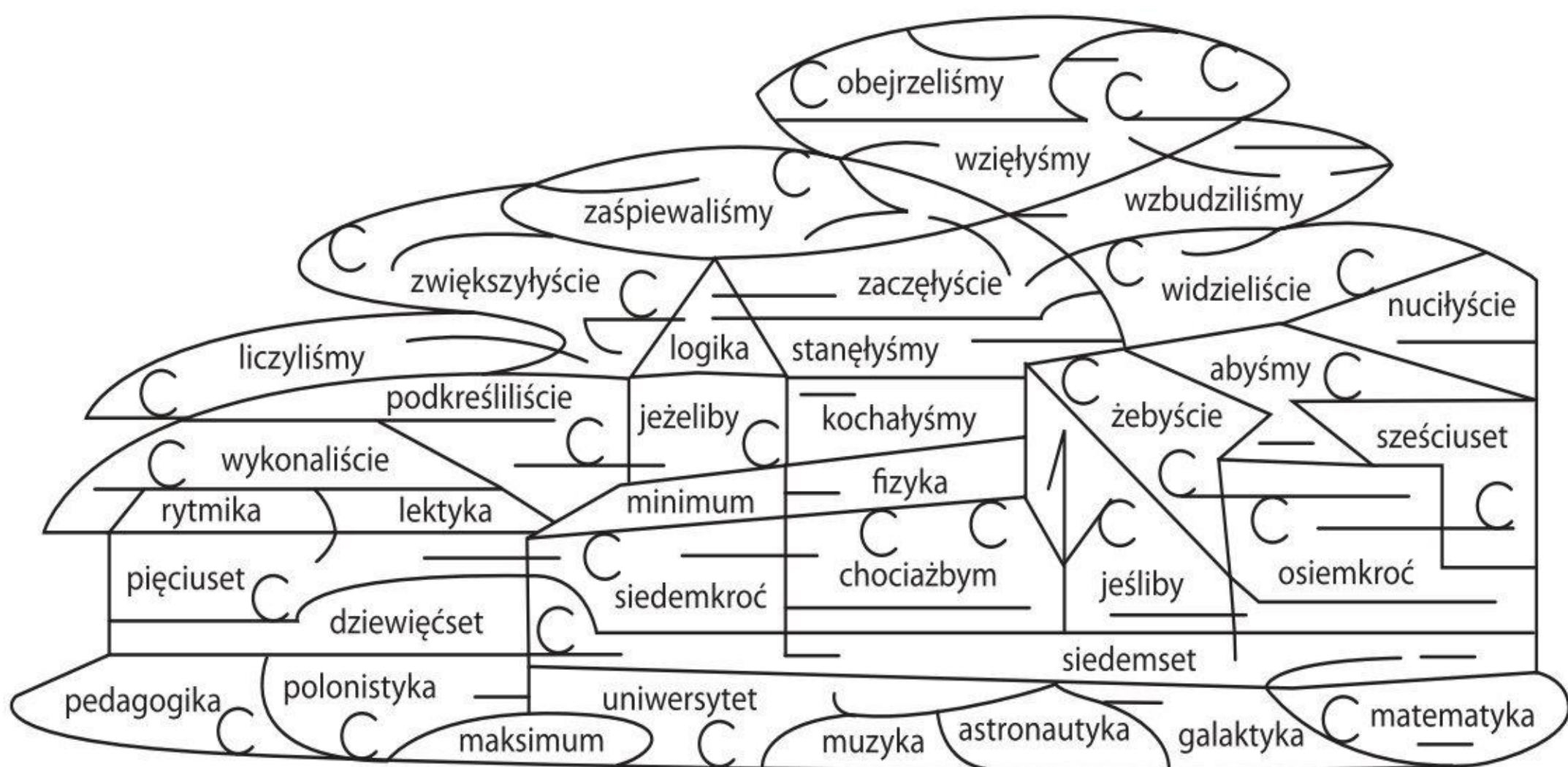
- beczynnienie
- bóstwo
- codziennych
- dziecinnie
- hobby
- horror
- lekko
- miękkie
- tańca
- terroryzuj

3. Podkreśl wyrazy, które w starannej wymowie należy akcentować na innej sylabie niż przedostatnia.

Zorganizowaliśmy przegląd tańców ludowych. Wzięło w nim udział ponad ośmiuset uczestników. Podziwialibyśmy więcej tancerzy, gdyby komitet organizacyjny dysponował wyższym budżetem. Byliśmy zaskoczeni egzotyką niektórych zespołów. Tańczący wzbudzali zachwyt swoją techniką. Akustyka sal była wspaniała. Nie przypuszczaliśmy, że będzie to tak świetne widowisko.

4. Pokoloruj **na niebiesko** pola z czasownikami akcentowanymi na trzeciej sylabie od końca, a **na zielono** – z rzeczownikami akcentowanymi w taki sam sposób, aby zobaczyć, jak wygląda siedziba Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” w Koszęcinie.

5. Wypisz ze zdania: *Artyści cudownie zaśpiewali tę pieśń* wyrazy, które – wypowiedziane mocniej – wyeksponują:

- wykonawców – _____, • czynność – _____,
- sposób wykonania czynności – _____.

6. Zanotuj, jakie informacje podkreślił konferansjer, wypowiadając głośniejszymi głosami wyróżnione wyrazy.

- Zespół „Śląsk” właśnie powrócił z tournée. – _____
- Artyści koncertowali w Anglii. – _____
- Co wieczór wzbudzali zachwyt publiczności. – _____
- Otrzymali zaproszenie na kolejne występy. – _____

Dziwne postacie z czasownikiem poznacie

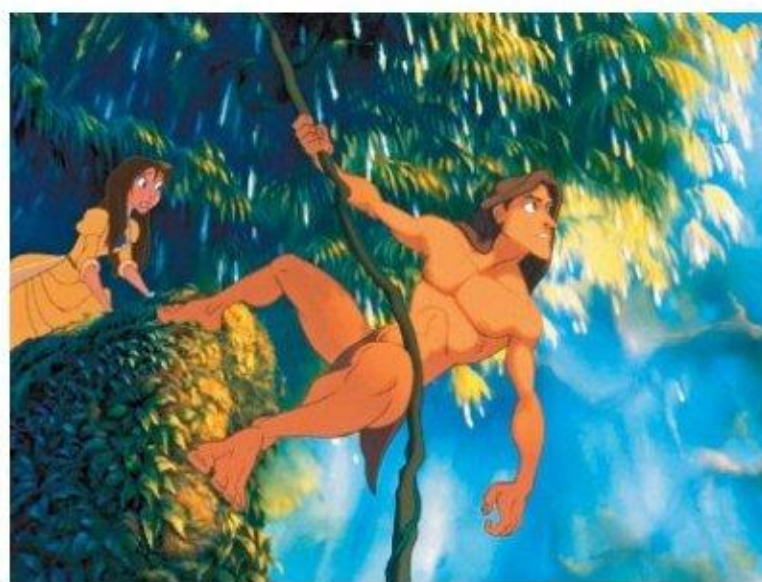
Powtórzenie wiadomości o czasownikach

1. Uzupełnij informacje o bohaterach i autorach powieści. W tym celu podkreśl wszystkie czasowniki, określ, w jakim występują czasie oraz rodzaju, i skorzystaj z klucza do odpowiedzi.

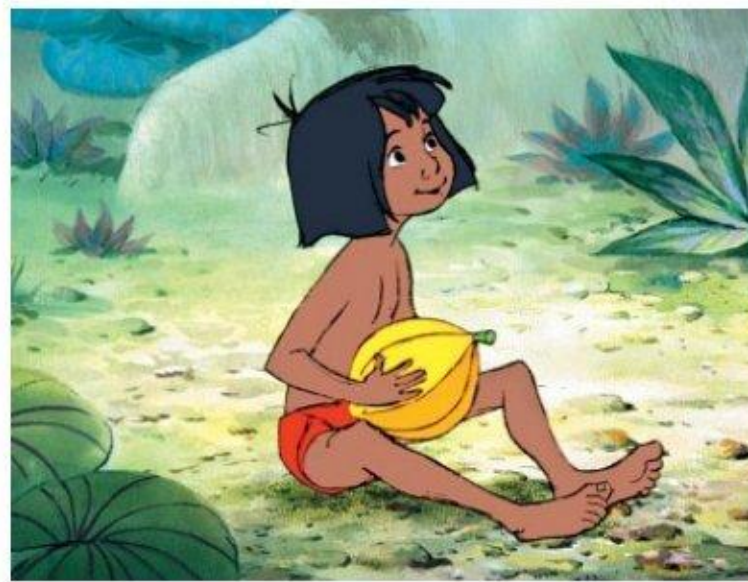
_____ pochodził z brytyjskiej rodziny szlacheckiej. Jego rodzice zginęli w afrykańskiej dżungli, kiedy chłopiec był jeszcze niemowlęciem. Wychowały go małpy. Już jako młodzieniec staje się królem dżungli dzięki swej sprawności i inteligencji. Spotkanie z białym człowiekiem odmienia jego los. Historię tego bohatera możesz odnaleźć w powieści, którą napisał _____.

_____ uciekał przed tygrysem ludojadem. Uratowała go para wilków. Razem z wilczym stadem chłopiec dorasta w dżungli. Zaprzyjaźnia się z panterą, niedźwiedziem, pytonem. Wyrasta na młodzieńca niezwykle sprawnego fizycznie, a siła ludzkiego umysłu daje mu przewagę nad mieszkańcami lasu. O niezwykłych przygodach bohatera przeczytasz w powieści, którą stworzył _____.

Klucz do odpowiedzi

W opisie bohatera wymyślonego przez **Edgara Rice'a Burroughsa** znajdziesz mniej czasowników w czasie teraźniejszym niż w opisie postaci stworzonej przez **Rudyarda Kiplinga**.

Informacja o **Mowglim** zawiera czasownik w rodzaju żeńskim, a w notce o **Tarzanie** występuje czasownik w rodzaju niemęskoosobowym.

2. Połącz bohaterów pochodzących z tego samego utworu. Czasowniki zapisane przy tych postaciach tworzą pary: dokonany – niedokonany. Do każdego czasownika dopisz odpowiednią informację według wzoru.

wyśledzi – ____

pokochać – *dk*

uciekał – ____

pilnuje – ____

uciekł – ____

opisała – ____

zamieszkała – ____

śledzi – ____

przypilnuje – ____

kochać – *ndk*

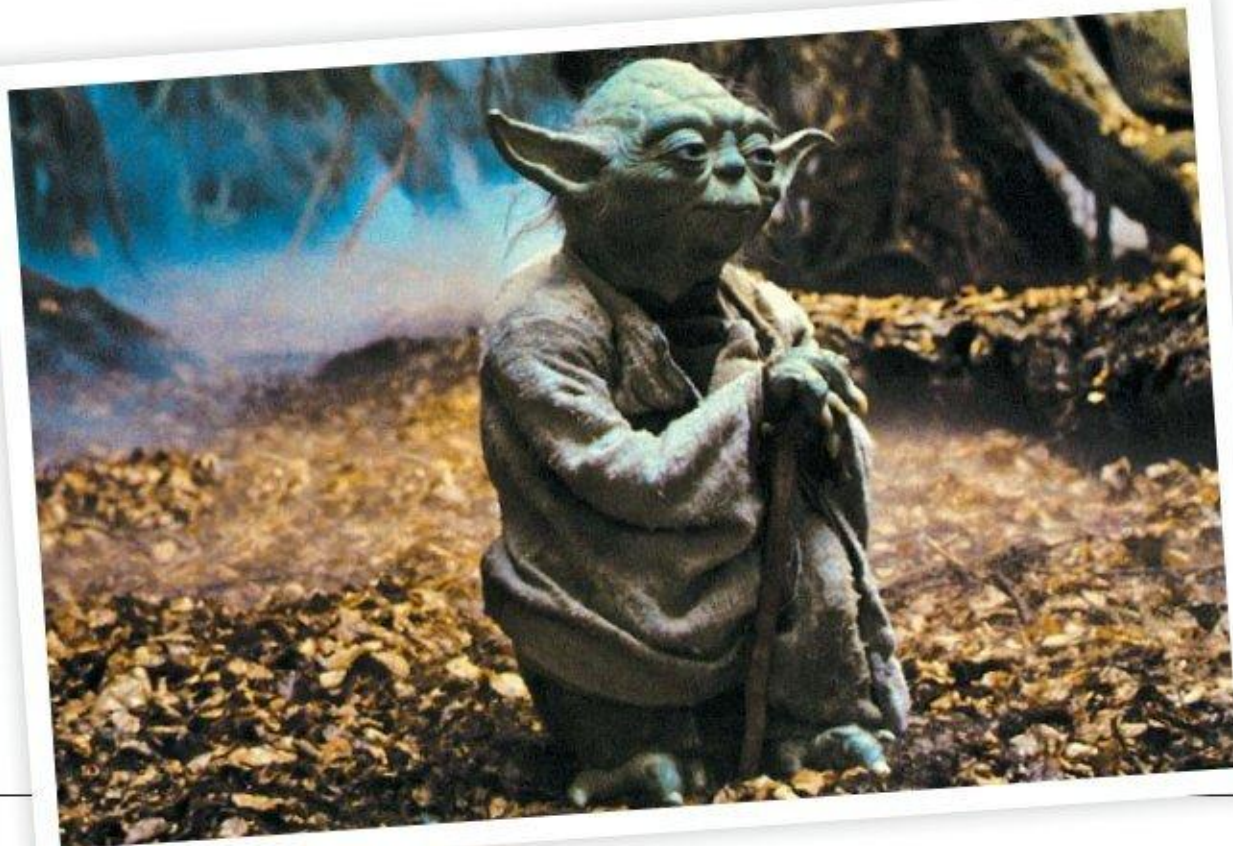
opisze – ____

mieszkały – ____

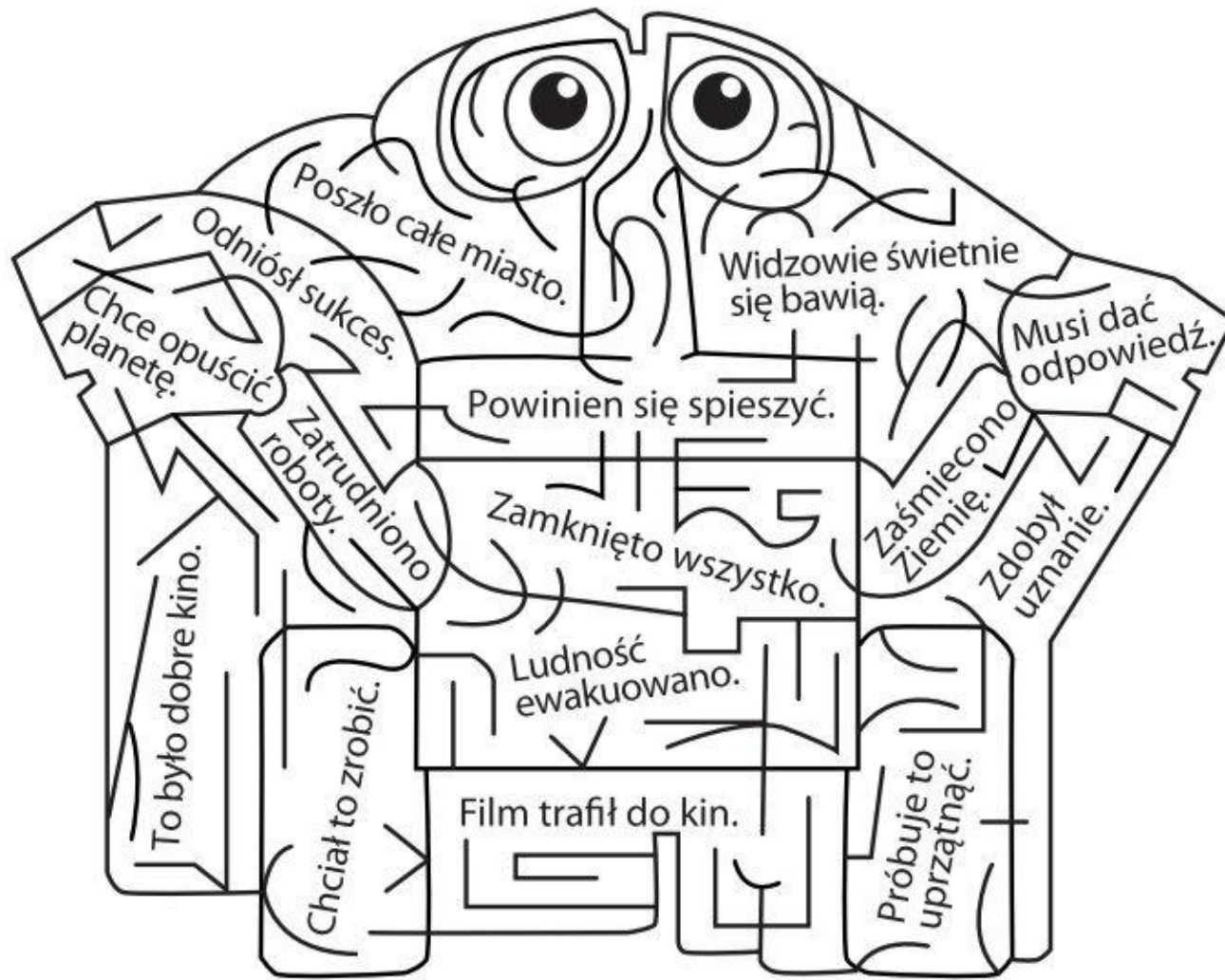
3. Wykreśl zdania z czasownikami w stronie biernej, a poznasz historię jednego z bohaterów *Gwiezdných wojen*.

Yoda był jednym z najpotężniejszych rycerzy zakonu Jedi. Mierzył niecały metr wzrostu. Był traktowany jak potwór. Został nakłoniony do przejścia na stronę zła. Był przekonany o słuszności swojego wyboru. Miał niezwykłą moc. Mieczem świetlnym posługiwał się jak akrobata. Szkolił młodych rycerzy. Został pokonany przez młodzika. Pod jego opieką pozostawał Luke Skywalker. Był przez mistrza źle traktowany. Brał udział w wojnie klonów.

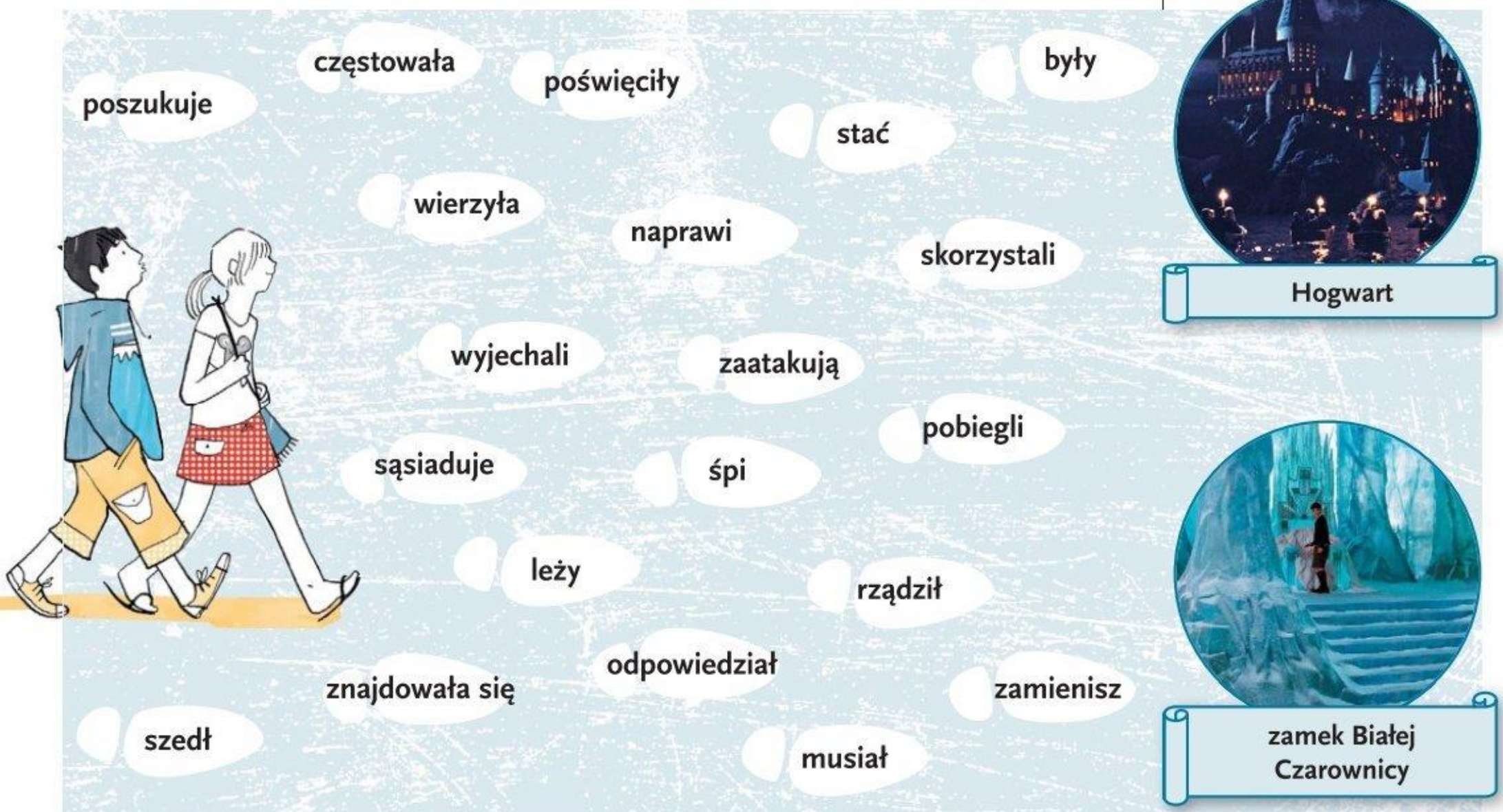
Kadr z filmu *Gwiezdne wojny*

4. Pokoloruj pola z czasownikami zakończonymi na **-no** lub **-to** na **żółto**, a z bezokolicznikami – na **brązowo**, aby poznać sympatycznego robota z filmu animowanego WALL·E.

5. Zaznacz trasę prowadzącą do Narnii. Właściwy szlak tworzą pola z czasownikami przechodnimi.

Od myślenia głowa nie boli

Trudne formy czasowników

- nadejść
- przejść
- przyjść
- rozejść się
- wejść
- wyjść
- zająć

1. Uzupełnij wypowiedzi w dymkach odpowiednimi formami czasu przeszłego czasowników zamieszczonych na marginesie.

Chyba _____ czas próby. Wiele w swoim szkolnym życiu _____, ale tylu sprawdzianów w jednym tygodniu jeszcze nie przeżyłem.

Ja w szkole nie narzekałem i _____ na ludzi. Mogę nawet powiedzieć, że _____ wysoko.

Do kin _____ nowy film. Bilety _____ błyskawicznie.

Wyobraź sobie, że mama kupiła nam bilety, ale filmu nie obejrzałem, bo _____ do kina za późno. Musiałem się obejść smakiem.

2. Do podanych wyrazów dobierz z ramki czasowniki o znaczeniu przeciwnym. Zapisz je w takiej samej formie gramatycznej i pokoloruj w nich litery oznaczające samogłoski nosowe.

- odpłynąć • przygarnąć • odsunąć • pominąć • przystanąć
- zamknąć • zasnąć • zwinąć

Wzór: pachniał – cuchnął

- otworzył – _____
- rozłożyła – _____

Gdyby babcia miała wąsy... Nie jest tak źle. Zastanów się

Tryby czasowników

1. Wklej wybrane z wkładki nr 2 wypowiedzi osób zgodne z podanymi intencjami. Określ formę gramatyczną czasowników użytych w zdaniach.

Wyrażam swoje przypuszczenia.

WKLEJ

Mówię o czynności, która rzeczywiście się odbyła.

WKLEJ

Domagam się wykonania pewnych czynności.

WKLEJ

Proszę o wykonanie pewnej czynności.

WKLEJ

Informuję o czynności, która mogłaby się zdarzyć.

WKLEJ

Mówię o czynności, która rzeczywiście nastąpi.

WKLEJ

- boleć
- dostać
- jeść
- kupić
- nosić
- wrócić
- wyjeżdżać
- zakładać
- złamać

2. Uzupełnij zdania czasownikami podanymi na marginesie. Użyj odpowiednich form trybu oznajmującego.

Czynność, która		
odbyła się w przeszłości	dzieje się obecnie	nastąpi w przyszłości
Z przyjaciółmi _____ bilety miesiąc temu.	Dziś _____ na narty.	_____ za miesiąc.
Oboje _____ na urodziny słodycze.	_____ już dwunastą kostkę czekolady.	_____ mnie _____ brzuch.
Wojtek _____ nogę.	Lekarze _____ mu gips.	_____ go _____ przez pół roku.

3. Przekształć tekst z lewej strony w instrukcję.

Jestem zadowolony z życia!
Pokonuję wszystkie trudności.
Rozmawiam ze znajomymi o swoich problemach.
Przypominam sobie wcześniejsze sukcesy.
Cieszę się swoimi osiągnięciami.
Jestem dobrej myśli.

_____ zadowolony z życia!
_____ wszystkie trudności.
_____ ze znajomymi o swoich problemach.
_____ sobie wcześniejsze sukcesy.
_____ swoimi osiągnięciami.
_____ dobrej myśli.

4. Dokończ zdania. Użyj czasowników w trybie przypuszczającym. Podkreśl w nich sylabę akcentowaną.

Gdybym został mistrzem gry, _____
_____.

Gdyby w sklepach sprzedawano sny, _____
_____.

Gdybyśmy mogli wyruszyć w podróż dookoła świata, _____
_____.

To się wie...

Konstrukcje z zaimkiem zwrotnym *się*

1. Określ stronę gramatyczną czasowników w ramkach. Podkreśl te, które są w formie strony zwrotnej, a dowiesz się, jakie książki dla dzieci i młodzieży zdobyły nagrody główne w konkursie literackim „Dobre Strony”.

wyruszy

schowały się

została
zaprojektowana

spotykają się

przedstawiła się

2. Uzupełnij diagram. Wpisz w okienka kolejno te czasowniki z ramki, które nie mają formy strony zwrotnej, a zaimek **się** jest ich elementem stałym. Litery z ponumerowanych pól utworzą hasło.

[illegible]

- bronić się
- różnić się
- dłużyć się
- bawić się
- kłócić się
- pożalić się
- krzątać się
- chronić się
- rozejść się
- troszczyć się
- denerwować się
- pojedynkować się
- angażować się

- liczył
- liczyły się
- nabił
- nabijali się
- obejrzał
- obejrzał się
- oświadczył
- oświadczył się

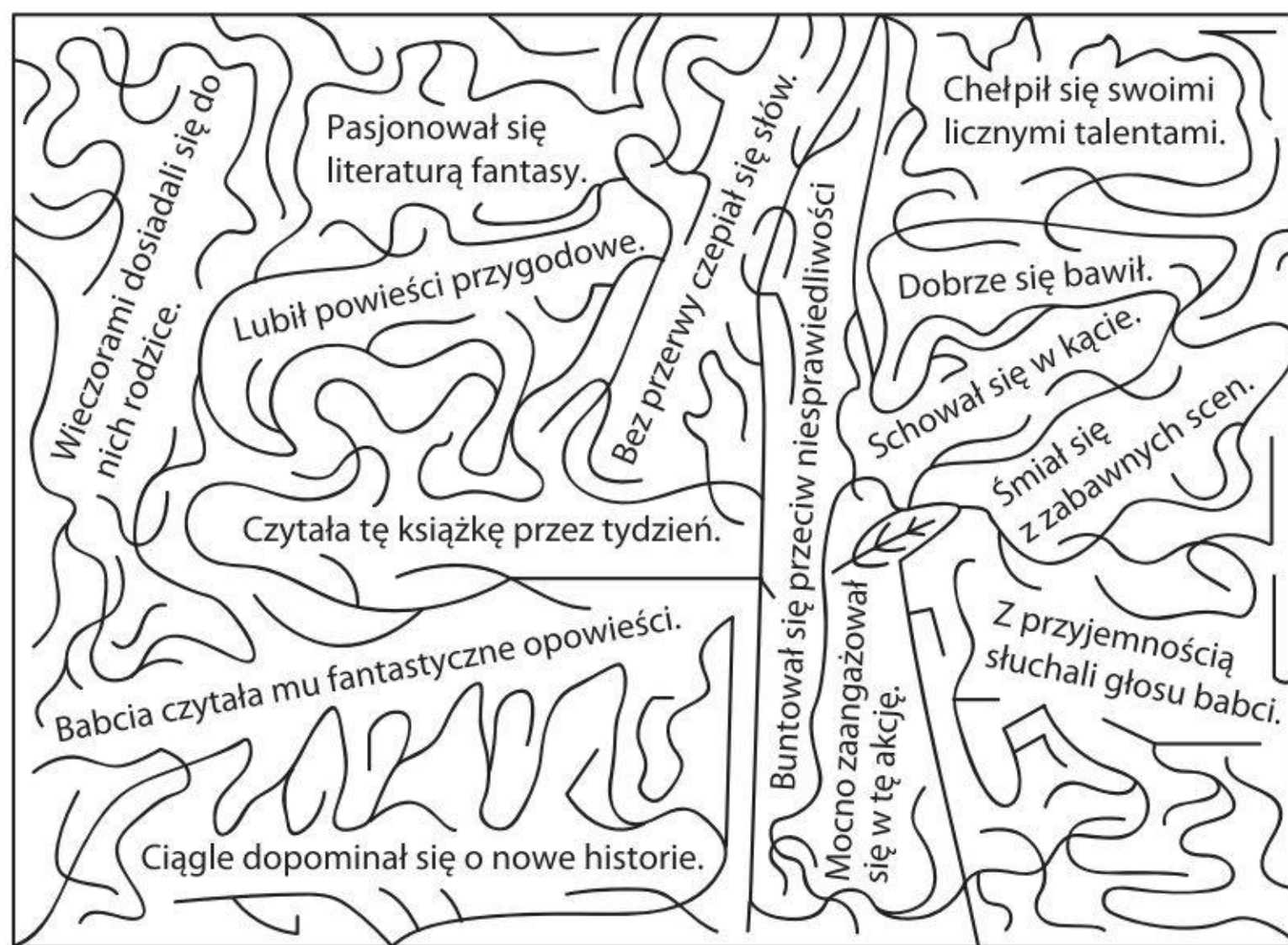

3. Uzupełnij zdania czasownikami z ramki.

- W kinie nocną porą _____ horror. Po wyjściu _____ i zobaczył ducha.
- Ciągłe _____ pieniądze. Dla niego w życiu _____ tylko to.
- _____ ćwieki na kurtkę i wyszedł na spacer. Wszyscy _____ z niego.
- Przy obiedzie _____ wszystkim, że _____ swojej dziewczynie.

4. Napisz regulamin czytelnicy szkolnej. Użyj czasowników z się w formie nieosobowej: **zawiadamia się, korzysta się, powierza się, odnosi się, uprasza się.**

5. Pokoloruj **na brązowo** pola, w których znajdują się zdania z czasownikami w stronie zwrotnej, **na szaro** – te ze zdaniem zawierającym czasownik w stronie czynnej, a zobaczysz, jak wygląda statuetka Nagrody Literackiej Nike.

Rzeczowniki nie tylko w krainie fantastyki

Powtórzenie wiadomości o rzeczownikach

1. Określ, do jakich kategorii należą podane wyrazy. Znajdź nazwę grupy w kluczu do odpowiedzi, a dowiesz się, gdzie można zobaczyć miejsca przedstawione na fotografiach. Do każdego zestawu dopisz dowolny pasujący rzeczownik.

JĘZYK TROLLA

czas, piękno, kształt, _____
– nazwy _____, _____

JASKINIA KRYSTAŁOWA

kamień, kilof, latarka, _____
– nazwy _____, _____

WIELKA RAFA KORALOWA

wodorosty, ryba, kwiat, _____
– nazwy _____, _____

BŁĘKITNA DZIURA

powódź, tornado, rosa, _____
– nazwy _____, _____

WODOSPAD ANIOŁA

radość, strach, nadzieja, _____
– nazwy _____, _____

PRZEPAŚĆ MACOCHA

ojczym, turystka, naukowiec, _____
– nazwy _____, _____

Klucz do odpowiedzi

Belize – nazwy zjawisk

Norwegia – nazwy
pojęć

Australia – nazwy
zwierząt i roślin

Meksyk – nazwy rzeczy

Czechy – nazwy osób

Wenezuela – nazwy
uczuć

- kopiec
- krąg
- piramida
- rysunki

2. Zaznacz kolorem wielkie litery w rzeczownikach będących nazwami własnymi. Następnie do każdego podpisu dopisz rzeczownik pospolity z ramki określający, czym są przedstawione obiekty. W razie potrzeby skorzystaj z internetu lub encyklopedii.

Stonehenge
w południowej
Anglii

Newgrange
w Irlandii

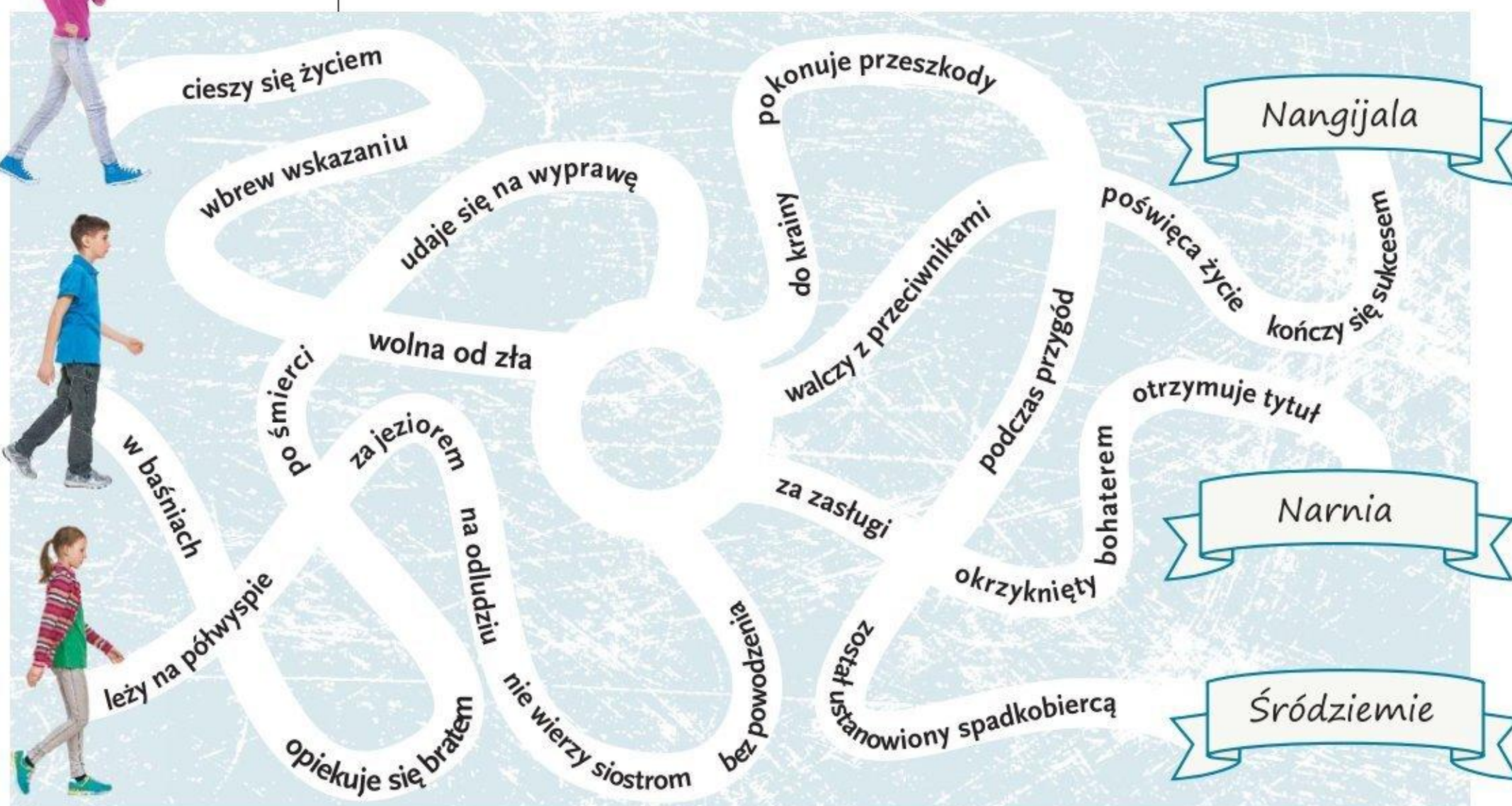
Na płaskowyżu
Nazca w Peru

Dawna świątynia
Pierzastego Węża
w Chichén Itzá

3. Wyznacz trasy do fantastycznych krain literackich. Kierunek poznasz, kiedy określisz formy gramatyczne rzeczowników na ścieżkach i dopasujesz je do szyfrów.

- trasa do Śródziemia – N. lp r.n. – C. lp r.n. – B. lp r.ż. – D. lp r.ż. – B. lm r.ż. – D. lm r.ż. – N. lp r.m.
- trasa do Nangijali – Ms. lm r.ż. – N. lp r.m. – Ms. lp r.ż. – D. lp r.n. – N. lm r.m. – B. lp r.n. – N. lp r.m.
- trasa do Narnii – Ms. lp r.m. – N. lp r.n. – Ms. lp r.n. – C. lm r.ż. – D. lp r.n. – B. lm r.ż. – N. lp r.m. – B. lp r.m.

4. Uzupełnij związki wyrazowe odpowiednimi formami rzeczowników podanych w nawiasach. Określ formę gramatyczną każdego z wpisanych słów. Podkreśl wyraz, z którym rzeczownik tworzy związek wyrazowy.

- puścić wodze (wyobraźnia) _____ (_____)
- zrobić coś z ułańską (fantazja) _____ (_____)
- odróżniać (fikcja) _____ (_____) od (rzeczywistość) _____ (_____)

5. Zaznacz kolorem końcówki rzeczowników w podanych tytułach filmów. Podkreśl wyrazy, w których zachodzą oboczności w temacie, i wypisz głoski oboczne.

Wzór: Piraci z Karaibów t: c'

Jeździec wielorybów

Tajemnica Rajskiego Wzgórza

Zwierzogród

Epoka lodowcowa

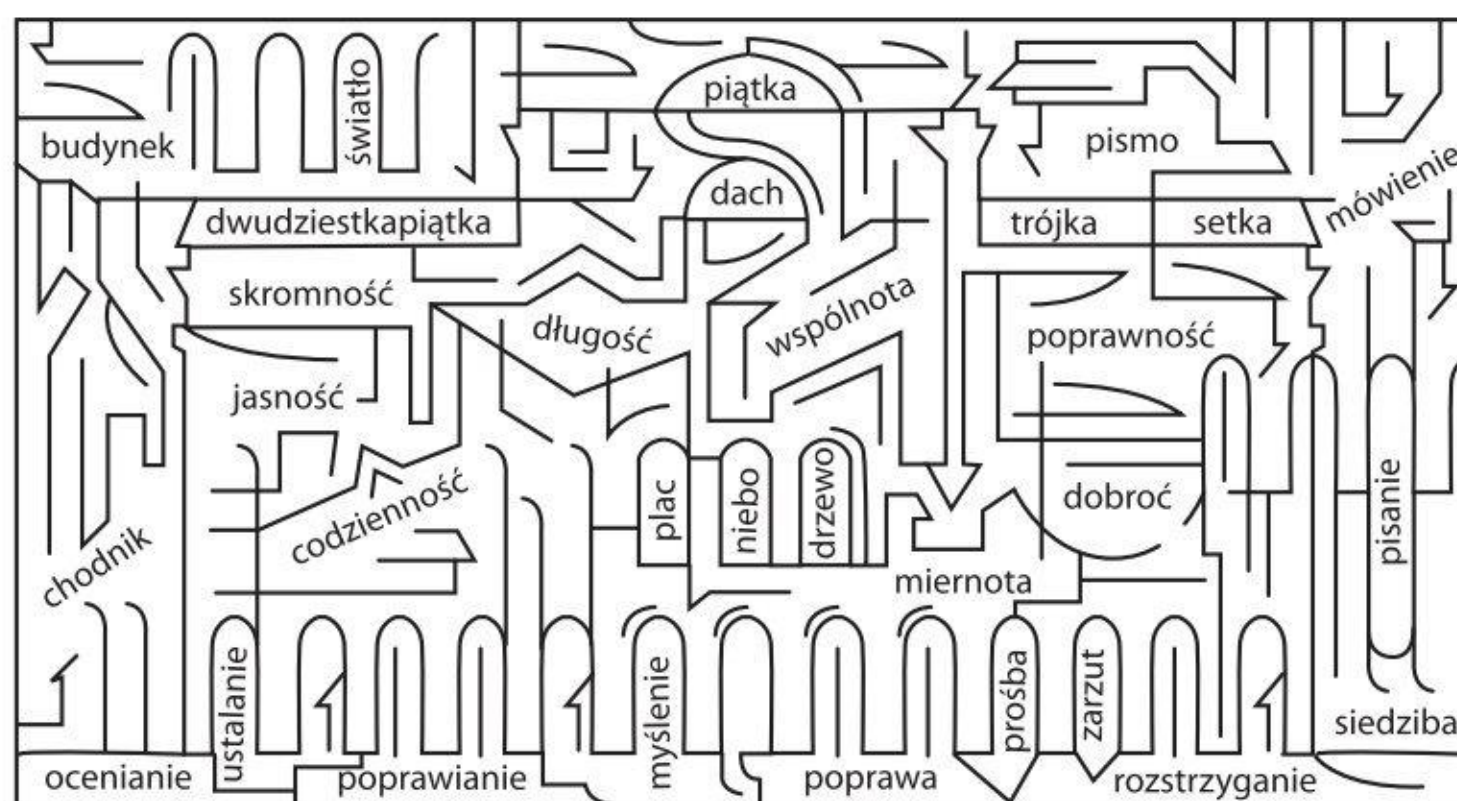
Sekrety morza

Sposób na rekina

Nietypowe rzeczowniki

- 1.** Pokoloruj **na brązowo** pola z rzeczownikami utworzonymi od czasowników, **na żółto** – z rzeczownikami, które pochodzą od przymiotników, a **na zielono** – z tymi, które powstały od liczebników. Po wykonaniu zadania zobaczysz siedzibę Rady Języka Polskiego – instytucji dbającej o poprawność używania języka ojczystego.

- 2.** Wejdź w rolę pracownika poradni językowej i wpisz właściwe formy błędnie użytych wyrazów. W razie trudności skorzystaj ze słownika poprawnej polszczyzny.

Grzecznie zapytałem: „Proszę panią, dlaczego dostałem trójkę?”. Polonistka – zamiast mi wyjaśnić – zapytała, czy chcę z nią zatańczyć. Trochę mnie to zdziwiło.

Następnym razem rozpocznij tak: „Proszę _____, dlaczego dostałem trójkę?”
lub „Proszę _____ o wyjaśnienie”.

Jestem przewodniczącą klasy. Miałam przygotować podziękowanie dla organizatorów ostatniego maratonu. Napisałam, że dziękuję Szkola Podstawowa nr 6 imieniem Jana Brzechwy. Polonistka odrzuciła pismo. Dlaczego?!

Powinnaś była napisać, że dziękujesz w imieniu Samorządu Uczniowskiego Szkoły Podstawowej nr 6 _____

Jana Brzechwy.

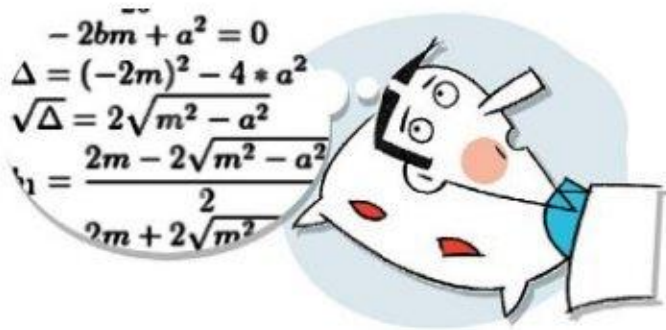
Kiedy powiedziałem, że bawiłem się ze swoimi przyjaciółmi, kolega stwierdził, że nie mam prawdziwych przyjaciół, a już na pewno nie „językowych”. Jak powinienem odmieniać ten rzeczownik?

Zawsze baw się z przyjacielem, a jeżeli jest ich więcej, to – z _____. Życzenia składaj przyjacielowi lub – jeżeli jest ich dwóch – _____. Dobrze mów o swoich _____.

3. Wklej rysunki z wkładki nr 3 w odpowiednie miejsca, tak aby były zgodne z opisem kategorii rodzaju lub liczby. Do każdego rzeczownika dopisz określający go przymiotnik.

rzeczownik rodzaju męskiego →	WKLEJ	_____
rzeczownik rodzaju żeńskiego →	WKLEJ	_____
rzeczownik rodzaju nijakiego →	WKLEJ	_____
rzeczownik mający tylko liczbę pojedynczą →	WKLEJ	_____
rzeczownik mający tylko liczbę mnogą →	WKLEJ	_____

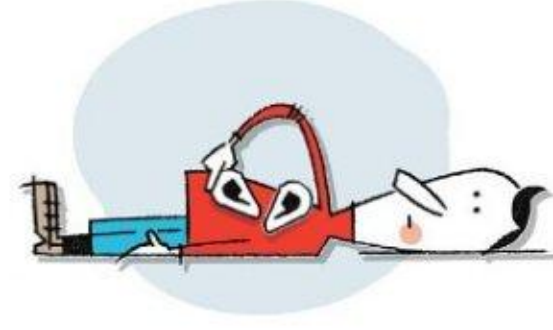
4. Uzupełnij frazeologizmy odpowiednimi rzeczownikami i ustnie wyjaśnij ich znaczenie. Określ przypadek i liczbę wpisanych rzeczowników.

- Spędza mu to sen z _____.
- _____

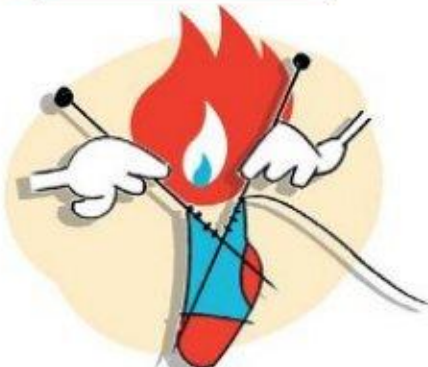
- _____ opadają.
- _____

- Kładzie _____ po sobie.
- _____

- Jednym _____ słucha, a drugim wypuszcza.
- _____

- Robota pali mu się w _____.
- _____

- W nocy nie zmrużył _____.
- _____

5. Podaj znaczenie wyróżnionych rzeczowników i określ ich przypadek. Wyjaśnij, na czym polega osobliwość ich odmiany.

- Było to dziełem **przypadku**. – _____
- Nie umiem określić **przypadka** tego wyrazu. – _____
- Nie miał przy sobie **oryginału** dokumentu. – _____
- W życiu nie widziałam większego **oryginała** niż on. – _____

6. Zaklej błędne formy wyrazów rzeczownikami we właściwym brzmieniu wybranymi z wkładki nr 4.

Degustacja ~~szparag~~

Królowa ~~bał~~

Uwaga, ~~kontrol~~ biletów!

Dwieście ~~gram~~

Kolejność ~~meczy~~

Nadmiar ~~przywilei~~

Opisuję i oceniam. Dobrze na lepsze zamieniam

Stopniowanie przymiotników

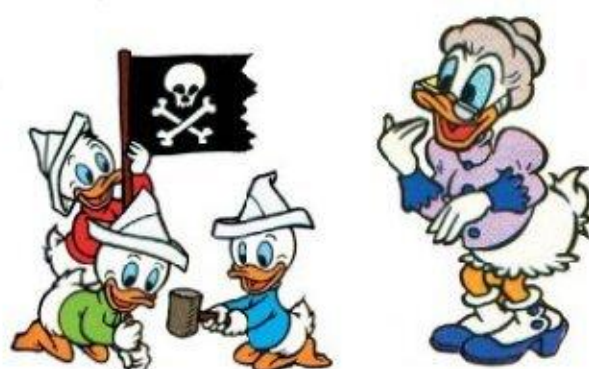
1. Podkreśl przymiotniki i określ, w jaki sposób się je stopniuje, a dowiesz się, o których postaciach z powieści Juliusza Verne'a jest mowa.

- _____ – niezwykle inteligentny inżynier, któremu udaje się uciec balonem z oblężonego miasta. Trafia na bezludną wyspę, na której wraz z przyjaciółmi urządza sobie w miarę wygodne życie.
- _____ – tajemniczy i intrygujący. Podróżuje po nietypowych miejscach i zbiera skarby, które umożliwiają mu organizowanie niezwykłych rejsów.
- _____ – bogaty, choć skromny, podróżnik, który podjął ciekawe wyzwanie znajomych. Wraz ze swoim wiernym służącym objechał świat w osiemdziesiąt dni – wygrał dzięki temu dużą sumę pieniędzy.

2. Porównaj postaci przedstawione na rysunkach. Uzupełnij luki imionami postaci i wybranym przymiotnikiem z ramki w odpowiednim stopniu i formie.

_____ jest
_____ niż
_____,
a _____
jest z nich _____.

3. Określ każdy z opisanych przedmiotów przymiotnikiem w stopniu najwyższym.

- Książka z Japonii wielkości uszka od igły – _____ na świecie.
- Jeden egzemplarz tego albumu o ptakach kosztuje 10 mln dolarów – _____ na świecie.
- Ta powieść o przygodach angielskiej pani detektyw ma ponad 4000 stron – _____ na świecie.

4. Wykreśl przymiotniki, które nie podlegają stopniowaniu. Pierwsze litery pozostałych wyrazów utworzą hasło. Wyjaśnij znaczenie tego słowa – dopisz do definicji dwa przymiotniki.

zły plastikowy marmurowy obrzydliwy wieczny krakowski inteligentny przybrzeżny lekki

Klucz do odpowiedzi

Najwięcej przymiotników jest w opisie **Phileasa Fogg**.

W opisie **kapitana Nemo** występują tylko przymiotniki stopniujące się w sposób opisowy.

W opisie **Cyrusa Smitha** użyto przymiotnika, który się nie stopniuje.

- mały
- zabawny
- sprytny

--	--	--	--

– _____,
_____ krytyk

Humorystycznie i bardzo sceptycznie

Stopniowanie przysłówków

1. Przejdź opisane trasy, a dowiesz się, co w chińskiej tradycji symbolizuje przedstawiony znak uzupełniających się sił.

Trasa z przysłówkami określającymi czasowniki wiedzie do yin, które oznacza m.in. smutek i bierność.

Droga z przysłówkami określającymi przymiotniki i przysłówki prowadzi do yang, które oznacza m.in. radość i aktywność.

wybierał się długo

tanio skóry nie sprzedał

błędnie to ocenił

biały obrus

niekazitelnie

bardzo słusznie

bajecznie bogaty

ugościł go skromnie

rzadko chodzi na spacer

zrobiło mu się zimno

gęsto się tłumaczył

temat

dużo gorszy

malo ciekawy

nadzwyczaj rzadki okaz

niezwykle ciepły dzień

2. Podkreśl w podanych związkach wyrazowych przysłówki i utwórz od nich stopień wyższy i najwyższy.

Stopień wyższy

- zostanie źle przyjęte – _____
- upadnie nisko – _____
- będzie ciężko – _____

Stopień najwyższy

- będzie dobrze traktowany – _____
- dużo osiągnie – _____
- zajdzie daleko – _____

3. Podkreśl przysłówki i określ, w jaki sposób się je stopniuje, a dowiesz się, kto został przedstawiony na reprodukcjach. Skorzystaj z klucza do odpowiedzi.

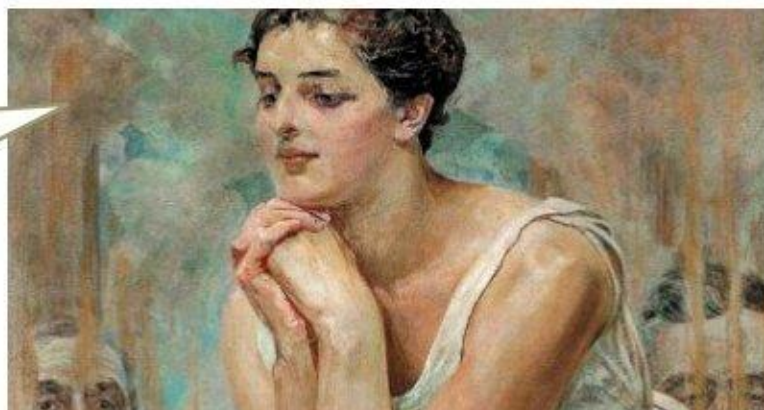
Wszystko może się zmienić. Teraz w to nie wierzysz, ale wkrótce się przekonasz.

Dobrze się zastanów, nim podejmiesz decyzję. Jeżeli źle wybierzesz, pożałujesz.

Mówię tajemniczo, ale musisz mnie wysłuchać. Postępuj nietypowo, a unikniesz kłopotów.

Klucz do odpowiedzi

Sybilla – w jej wypowiedzi są przysłówki, których nie można stopniować.

Pytia – jej wypowiedź zawiera przysłówki stopniowane opisowo.

Kassandra – w jej słowach znajdują się przysłówki stopniowane nieregularnie.

4. Wykreśl z ciągu liter przysłówki i powiedz, w jaki sposób można je stopniować. Pozostałe litery czytane kolejno utworzą hasło.

wwybiórczorómkrożeptaskoniesuchozcierpkofuszorstkosośwłisko

5. Uzupełnij podane powiedzenia przysłówkami w stopniu najwyższym.

• dużo • daleko • ciemno • dobrze • źle • mało • mocno • wysoko

- Wszędzie dobrze, ale w domu _____.
- _____, jak z dziada zrobi się pan.
- Czytaj jak najwięcej, mów jak _____.
- Małe pieski _____ szczekają.
- Chleb _____ wiąże człowieka.
- Pod latarnią _____.
- _____ podskakują ci, którym daleko do szczytu.
- Powoli zajdziesz _____.

W muzealnej sali liczbom miejsce dali

Typy liczebników

Klucz do odpowiedzi

Liczebniki:

główne – czarny,

porządkowe –

pomarańczowy,

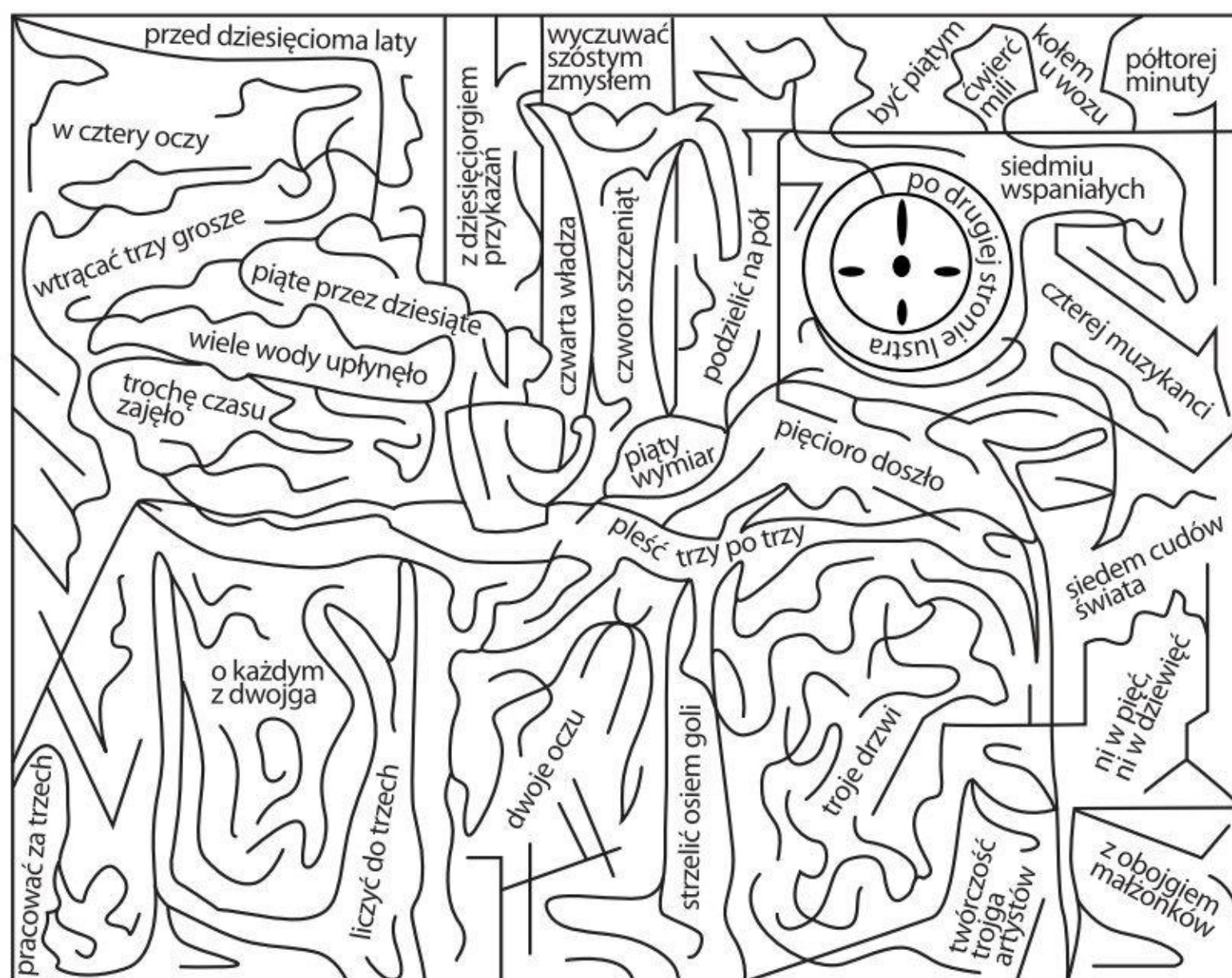
- ułamkowe – granatowy,

zbiorowe – beżowy,

nieokreślone –

czerwony.

1. Pokoloruj pola z liczebnikami zgodnie z instrukcją, a zobaczysz zarys znanego obrazu Paula Cézanne'a.

2. Przedstaw sytuacje ukazane przez malarzy, używając w każdym opisie przynajmniej czterech liczebników różnego typu.

Józef Chełmoński, *Bociany*, 1900

[illegible]

Wojciech Kossak, *Przed pałacem. Wyjazd na polowanie, 1881*

3. Sprawdź, kto namalował obrazy przedstawione na reprodukcjach. W tym celu podkreśl i policz liczebniki, określ ich typ i przypadek, a następnie skorzystaj z klucza do odpowiedzi.

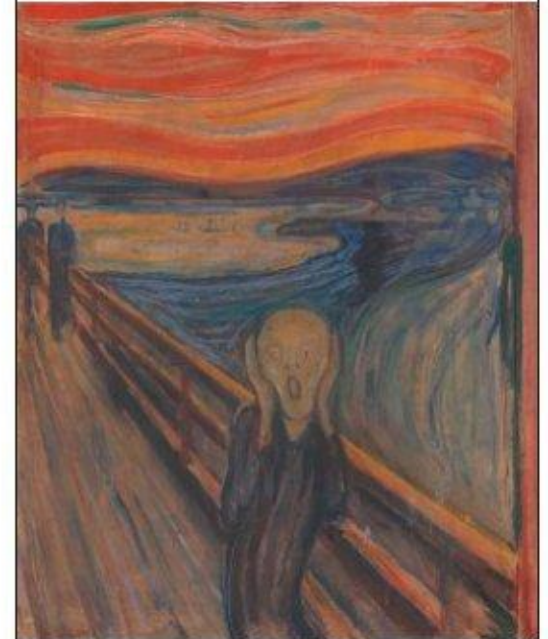
Jest to jeden z czterech obrazów z cyklu *Krzyk*. Pierwszy z nich powstał na kartonie o wymiarach około 91 na 73 cm. Kilku krytyków twierdzi, że inspiracją dla _____ był wybuch wulkanu Krakatau, który nastąpił 27 sierpnia 1883 roku. Niebo przybrało wówczas ciemnoczerwony kolor.

Gwiazdzista noc to jedno z nielicznych dzieł _____ namalowanych całkowicie z pamięci. Artysta wiele miesięcy myślał o stworzeniu takiego obrazu. Swój zamiar przedstawił w kilku listach. Namalował dwa płótna z motywem rozgwieżdzonego nieba, ale żadne z nich go nie usatysfakcjonowało. Dopiero trzecia próba zadowoliła artystę. Od 1941 roku obraz znajduje się w kolekcji nowojorskiego Muzeum Sztuki Nowoczesnej.

Obraz *Impresja, wschód słońca* został namalowany w 1872 roku. Dwa lata później pokazano go na wystawie w Paryżu. Tytuł dzieła dał nazwę ważnemu dziewiętnastowiecznemu nurtowi w sztuce. Płótno _____ jest niewielkie, ma niecałe pół metra wysokości i trochę ponad 60 cm szerokości. Na pierwszym planie widać łódkę z dwojgiem wiosłujących osób w promieniach słońca wschodzącego nad zamglonym portem.

4. Zapisz liczebniki słowami.

Prawie (1,5) _____ godziny spędziłam w Muzeum Narodowym w Sukiennicach. (2) _____ moich przyjaciół (Kasia i Jacek) chciało wyjść po (5) _____ minutach, ale kiedy przewodniczka zaczęła opowiadać historię obrazu Henryka Siemiradzkiego *Pochodnie Nerona*, słuchali z zapartym tchem. Płótno wielkich rozmiarów – prawie (4) _____ na (7) _____ metrów – przykuło również uwagę (5) _____ innych zwiedzających.

Klucz do odpowiedzi

Najwięcej liczebników znalazło się w opisie obrazu **Edvarda Muncha**.

Tylko w opisie dzieła **Claude'a Moneta** są wszystkie rodzaje liczebników.

W opisie obrazu **Vincenta van Gogha** występuje liczebnik nieokreślony w miejscowniku.

Drogę Królewską przemierzamy i przeszkody omijamy

Trudne formy liczebników

1. Podkreśl liczebniki proste i zaznacz kolorem liczebniki złożone w informacjach dotyczących fotografii. Uzupełnij wypowiedzi zwiedzających liczebnikami zapisanymi słownie.

Plac Zamkowy został wytyczony w latach 1818–1821.

Znajduje się tu kolumna Zygmunta III Wazy – króla, który w roku 1596 przeniósł stolicę z Krakowa do Warszawy.

Zamek Królewski od XVI wieku był rezydencją królów Rzeczypospolitej. W roku 1979 utworzono w nim muzeum.

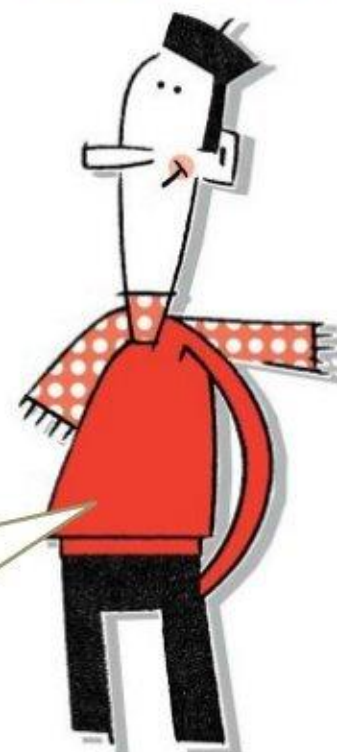

Z informacji wynika, że
Warszawa jest stolicą Polski
od _____
_____ lat.

Od wytyczenia placu do dziś minęło
_____ lat.
To prawie _____ wieki.

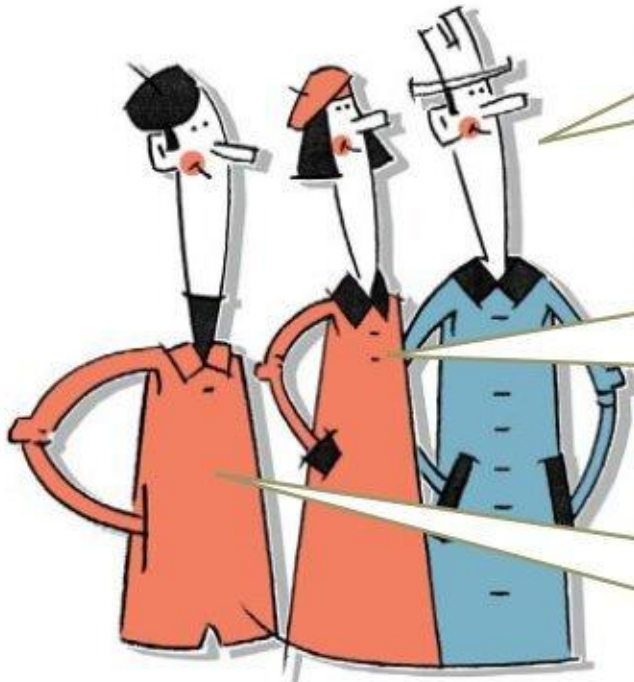
Wytyczanie placu trwało aż
_____ lata?

Wejdzmy do muzeum. Bilet dla opiekuna grupy
kosztuje 15 zł, czyli naszych (4 – zbiorowy)
_____ rodziców zapłaci
_____ zł.

Krakowskie Przedmieście to ulica stanowiąca północny odcinek Traktu Królewskiego. Około 1762 roku była już całkowicie wybrukowana, a od 1856 miała oświetlenie gazowe. W 1866 roku zaczęły po niej jeździć tramwaje konne, a w 1908 – elektryczne. Tramwaje na Krakowskim Przedmieściu zlikwidowano pod koniec 1948 roku.

W 2004 roku podjęto decyzję o przekształceniu ulicy w reprezentacyjny deptak. Prace zakończono w lipcu 2008 roku.

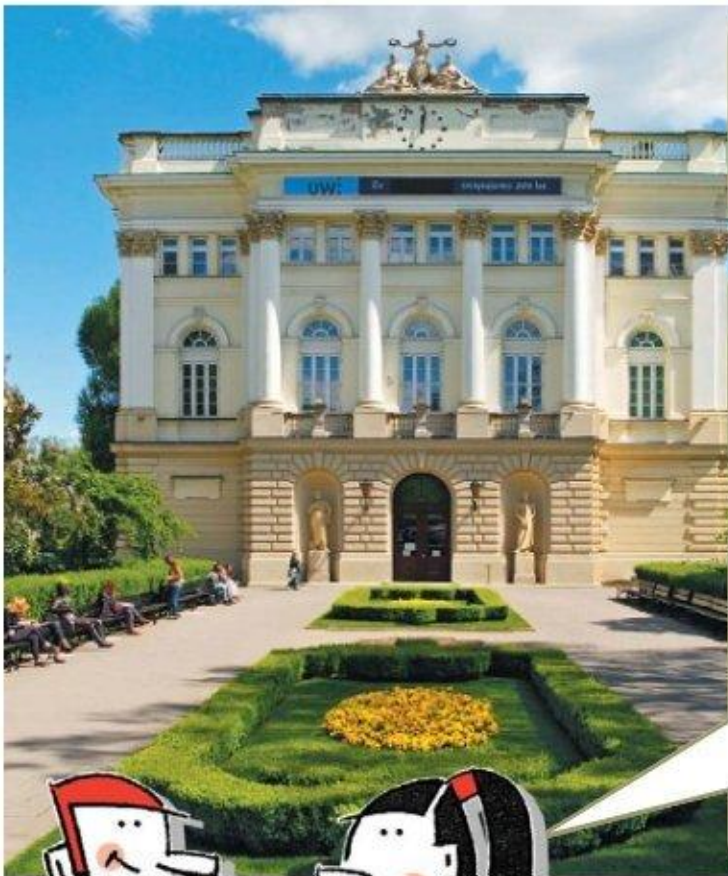

To tramwaje jeździły po Warszawie już _____
lat temu?

Ale po Krakowskim Przedmieściu nie jeżdżą już od _____ lat.

Nasza grupa licząca (21) _____
uczestników musi mieć
(1,5) _____ godziny na jej przejście.

Uniwersytet Warszawski założono w XIX wieku (dokładnie: 19 listopada 1816 roku). Według danych z 2011 roku na uczelni studiowało 52 101 studentów nauczanych przez 3244 pracowników naukowych.

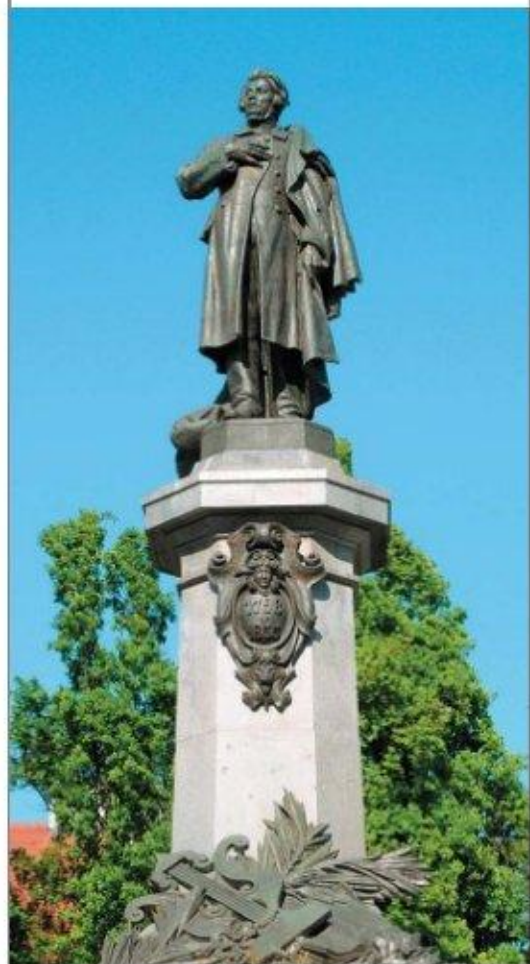
W 2016 roku była obchodzona
_____ rocznica
powstania tej uczelni.

Jeden pracownik miał
średnio pod opieką ponad
_____ studentów.

Moi rodzice tu się poznali. Oboje zaczęli
studiować w 1991 roku w grupie (31)
_____ osób. Po (25)
_____ latach wszyscy
się spotkali na zjeździe absolwentów.

Ja również zamierzam tu studiować.
Za _____ lat
zdam maturę i będę konkurować
z (1000) _____
kandydatów.

2. Opisz pomnik Adama Mickiewicza na podstawie zdjęcia i danych z ramki. Liczebniki zapisz słownie.

Projektant	Cyprian Godebski (1835–1909)
Rozpoczęcie budowy	1897
Zakończenie budowy	1898
Odślonięcie pomnika	24 grudnia 1898 – w 100. rocznicę urodzin poety; po wojnie: 28 stycznia 1950
Zniszczenie	1942
Lokalizacja	Krakowskie Przedmieście 21/23
Materiały	cokół – z granitu; posąg – z brązu (420 cm wysokości)

[illegible]

Ktoś, kto innych zastępuje, na szacunek zasługuje

Zaimki i ich znaczenie

1. Podkreśl w wypowiedzeniach zaimki i określ ich typ, a dowiesz się, kto zastąpił dawnych pracowników. Połącz stare i nowe nazwy.

Jego ostrzygę później.

FRYZJER
zaimek _____

Takich plonów dawno nie miałem.

ROLNIK
zaimek _____

Kiedyś uczniowie byli grzeczniejsi.

NAUCZYCIELKA
zaimek _____

Mam jeszcze tyle do przepisania.

SEKRETARKA
zaimek _____

KOPISTA
zaimek liczebný

BALWIERZ
zaimek rzeczowný

KMIEĆ
zaimek przymiotny

GUWERNANTKA
zaimek przysłowný

2. Uzupełnij podpisy pod rysunkami. Dobierz odpowiednie zaimki i określ ich typ.

• Widzi tylko czubek
_____ nosa!
zaimek _____

• Coś _____
chodzi po głowie.
zaimek _____

• _____ co kot
napłakał.
zaimek _____

• Nie zagrzał
_____ miejsca.
zaimek _____

3. Sprawdź, jaka była kolejność pojawiania się różnych przedmiotów użytkowych. Dopasuj zdjęcia i zaimki z wkładki nr 5 do odpowiednich grup oraz przypadków.

mianownik	dopełniacz	celownik	narzędnik
przedmioty służące do szycia			
WKLEJ	WKLEJ	WKLEJ	WKLEJ
przedmioty służące do prania			
WKLEJ	WKLEJ	WKLEJ	WKLEJ
przedmioty służące do prasowania			
WKLEJ	WKLEJ	WKLEJ	WKLEJ

4. Wypisz z tekstu przykłady różnych zaimków. Określ ich formę. Tam, gdzie nie można podać informacji, postaw kreskę.

Czym się różni replika od falsyfikatu? Jeżeli masz do czynienia z repliką, to znaczy, że widzisz pracę, którą ktoś skopiował w swojej pracowni i nie ukrywa tego faktu. Nikomu nie podaje informacji, że to oryginał.

Falszyfikat natomiast to sfałszowany oryginał. Czasami jest to kopia o zdecydowanie gorszej jakości, ale niekiedy fałszerz tak potrafi podrobić dzieło sztuki, że sprawia ono wrażenie oryginalnego. Ile jest wart taki przedmiot?

Nigdzie nie znajdziesz odpowiedzi na to pytanie.

Co wybierasz?

Typ zaimka	Przykład	Przypadek	Rodzaj	Liczba
rzeczowny				
przymiotny				
liczebny				
przysłowny				

Tu i ówdzie, siaki, owaki... Enigmatycznie, ale praktycznie

Trudne formy zaimków

1. Podkreśl i policz zaimki w wierszach, których fragmenty znajdują się poniżej. Aby poznać ich autorów, skorzystaj z klucza do odpowiedzi.

Trudna zagadka

Tatuś, powiem ci zagadkę!
Na ulicy stoi klatka,
a w tej klatce sobie siedzi
bardzo dużo złych niedźwiedzi
i pilnuje klatki pies!

Androny

„Pan Marcin plecie androny!”
„Z czego plecie?”
„Ano – z łyka.
Taki andron upleciony
Jest podobny do koszyka”.

Klucz do odpowiedzi

W wierszu **Jana Brzechwy** jest mniej zaimków niż w wierszu **Danuty Wawiłow**.

2. Uzupełnij tekst zaimkami zgodnie ze wskazówkami podanymi w ramce.

– _____ _____ dzieje? – wybąkał.
– Nie wstyd _____? – zapytał Bartuś, patrząc na ziewającego wujka Grzeska. – Myślisz, że to _____ nie bolało?!
Wujek Grzesiek wytrzeszczył na Bartusia oczy.
– Mama _____ wszystko powiedziała! – wysapał Bartuś. – Podobno cały ostatni miesiąc biłeś bąki!
– Chyba „zbijałem”? – poprawił _____ wujek Grzesiek.
– A więc to prawda! – zatriumfował Bartuś. – Przyznajesz się!
Wujek Grzesiek ryknął śmiechem.
– Zbijać bąki... – wykrztusił wreszcie – _____ znaczy próżnować, nic nie robić... Przyznaję się, cały ostatni miesiąc leżałem do góry brzuchem...
– Ale żaden bąk przez _____ nie ucierpiał?... – upewnił _____ Bartuś, oddychając z ulgą.
– No, jeden może ucierpiał... – westchnął wujek Grzesiek. – Sławomir Bąk, _____ profesor na studiach. _____ przyznałem się na egzaminie, że niczego nie umiem, bo jakoś nie było czasu na naukę, o mało nie oszalał ze złości.

- zaimek osobowy
- zaimek zwrotny
- zaimek dzierżawczy
- zaimek wskazujący
- zaimek pytający
- zaimek względny

Rower trójkołowy
dla bliźniaków

Para okularów stworzona
do podglądania

3. Ułóż pytania dotyczące przedmiotu pokazanego na zdjęciu obok. Użyj różnych zaimków pytających.

- _____
- _____
- _____
- _____

4. Uzupełnij zdania zaimkami względnymi lub odpowiednimi formami zaimków osobowych podanych w nawiasach.

_____ oglądam
takie przedmioty,
zastanawiam się,
_____ to
jeszcze ludzie nie
wymyślą.

(Ja) _____ się
podobają te eksponaty,
natomiast (on)
_____ – nie.
A (ty) _____?

Okulary (ja)
_____ się
nie podobają, ale do
(ty) _____
pasowałyby jak ulał.

5. Znajdź w zdaniach błędy i je przekreśl. Następnie zapisz tekst poprawnie. W razie potrzeby skorzystaj ze słownika poprawnej polszczyzny.

Zdjąłem ze ściany płótno
i go sprawdziłem. Te dzieło
nie było oryginalne. Żadny
z was nie rozpoznałby
podróbki. Mi się udało.

Gdy złodzieje rozrabiają, detektywi pracę mają

Przymyki

1. Pokoloruj w tekście przymyki. Podkreśl wyrazy, które się z nimi łączą, i powiedz, jaką częścią mowy jest każdy z nich. Skorzystaj ze wzoru.

– Gdzie moje lody?! – wrzasnął Adaś. [...] **W** takich tajemniczych wypadkach składa się zwykle winę na psa, lecz w tym domu nie było psa. Oszczerstwo nie zdałoby się na nic.

– Nie chcecie gadać? – wołał Adaś. – Dobrze! Ja sam znajdę złoczyńcę! Spojrzał pilnie w cztery pary oczów, ale nic z nich nie wyczytał: wszystkie patrzyły w niego z zuchwałą pewnością ludzi potwornie a niesłusznie oczer-nionych.

– Możesz sobie szukać do jutra – pisnęła jedna z sióstr. – Sam zjadłeś, zapomniałeś, a teraz składasz na nas. Ty tak zawsze!

– Cicho, sroko! Zaraz zrobimy doświadczenie.

Wyjce ucichły jak na komendę, zapowiadała się bowiem zabawa pierwszej klasy. Adaś nalał wody do miednicy i postawił ją w ciemnym pokoju.

– Macie wejść wszyscy razem i zanurzyć w wodzie obie ręce! – rozkazał groźnie jak czarownik. [...]

– Już! Wyłazić! Podnieść ręce do światła!

Osiem rąk podniosło się posłusznie, Adaś zaś pilnie się im przyglądał.

– Mokra ręce... – mruczał, mijając siostrę. – Mokra... – rzekł, mijając drugą. – I twoje mokre... Ha! Jasiu! Ty masz ręce suche... Ty zjadłeś lody, oprysku!

Kornel Makuszyński, *Szatan z 7 klasy* (fragment)

2. Uzupełnij podane związki frazeologiczne wyrażeniami przymiłowymi. Podkreśl przymyki.

- Kłamali jak _____.
- Bali się matce spojrzeć _____.
- Wziął nogi _____.
- Dolała oliwy _____.
- Dzielila włos _____.
- Dla niej to bułka _____.
- Kamień spadł im _____.
- Biegły, ile tchu _____.

3. Uzupełnij tekst przyimkami złożonymi pisanymi łącznie. Odszyfruj je na podstawie znaków podanych w ramce i poprawnie zapisz. Sprawdź w słowniku pisownię odgadniętych wyrazów.

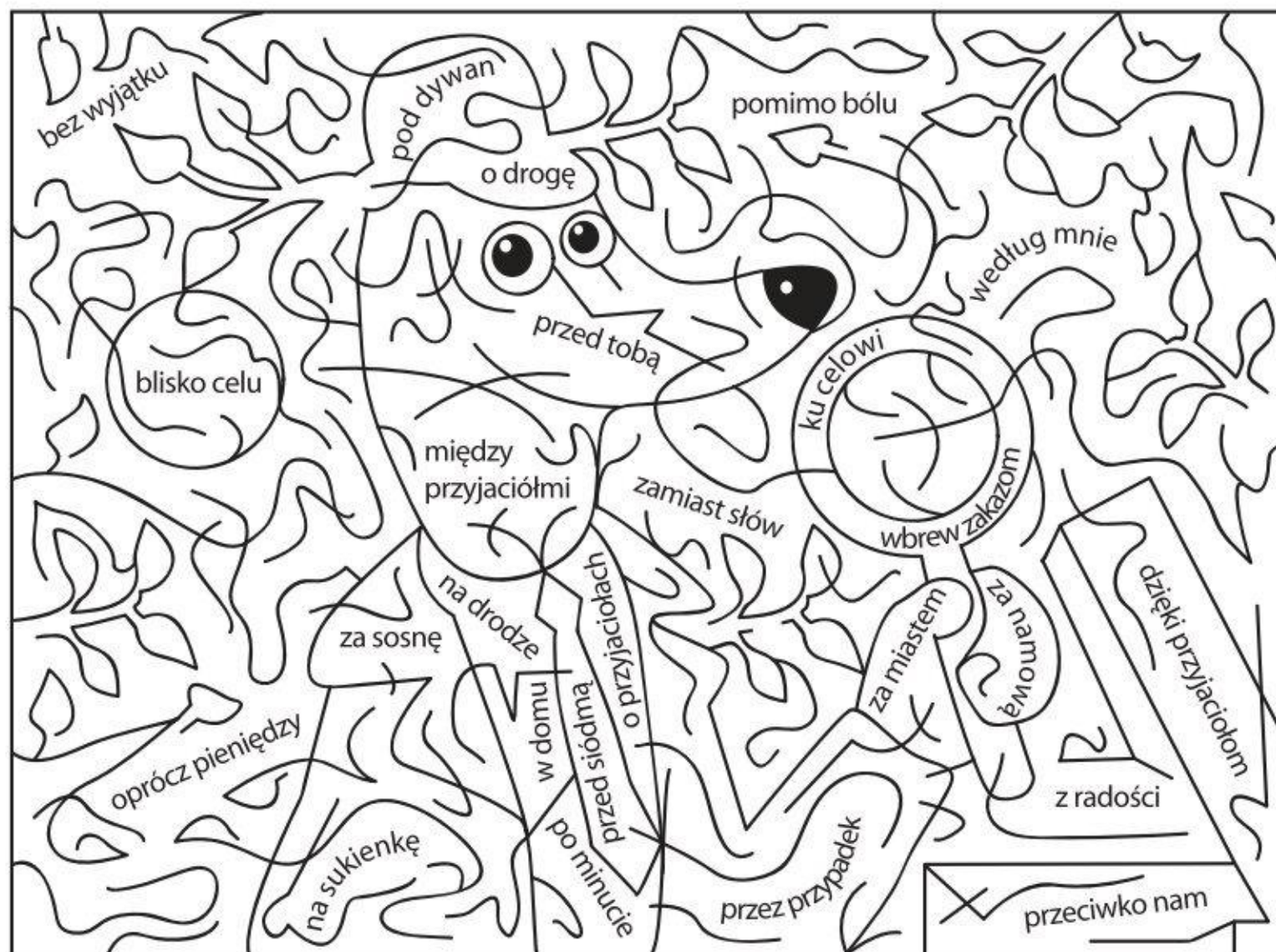
◆ – bok ● – czas ✧ – koło ⬤ – miast ✕ – między ▽ – na ★ – nad
 ❖ – o ♠ – po ❁ – pod ✱ – przed ♥ – wśród ▲ – z ■ – za

▲ + ♠ + ★ _____ chmur wyrzało słońce. ♠ + ♥ _____ kamieni skakały wróble. Nagle usłyszał głos jakby ▲ + ■ _____ ściany. Obszedł budynek ▽ + ❖ + ✧ _____. ❖ + ◆ _____ drzwi stała siostra. Popatrzył na nią ▲ + ★ _____ okularów. Doszło ♠ + ✕ _____ nimi do ostrej wymiany zdań.
 – Ktoś ukradł mi rower ▲ + ✱ _____ domu. Miałeś pilnować wszystkiego ✧ + ● _____ mojej nieobecności!
 – Może znajdziesz kogoś ■ + ⬤ _____ mnie, kto będzie miał oko na wszystko...
 – ♠ + ■ _____ tobą nie mam nikogo...

Klucz odpowiedzi

Wyrażenia, w których przyimki wymagają użycia wyrazów w dopełniaczu – **na niebiesko**, w celowniku – **na brązowo**, w bierniku – **na zielono**, w narzędniku – **na żółto**, w miejscowniku – **na czerwono**.

4. Pokoloruj pola z wyrażeniami przyimkowymi według podanych wskazówek, a zobaczysz detektywa Łodygę rozwiązującego ekologiczne zagadki.

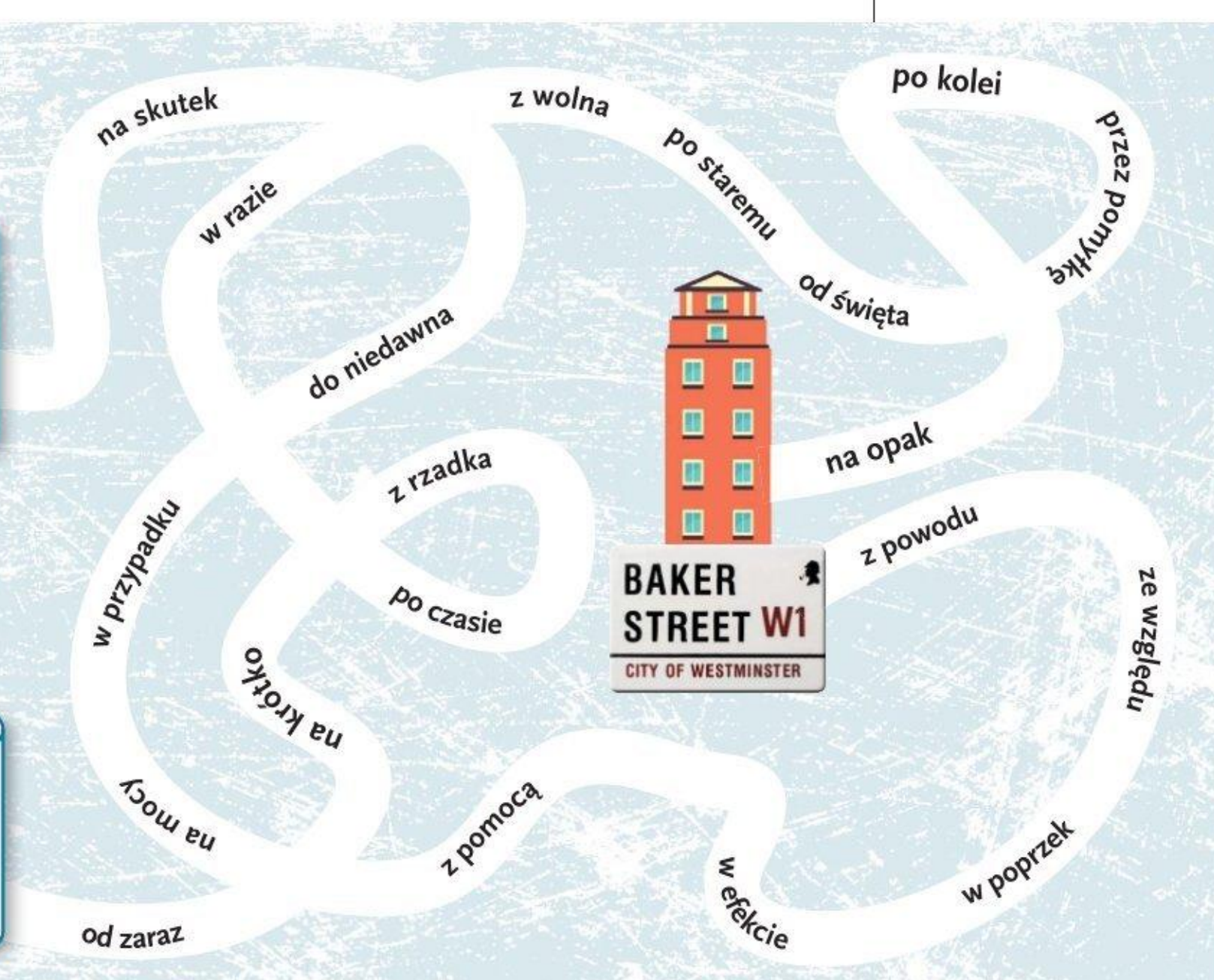
5. Dwaj bohaterowie opowiadań Arthura Conan Doyle'a wracają do londyńskiej posiadłości detektywa. Wyznacz trasę, którą każdy z nich wybrał.

Sherlock Holmes
poszedł drogą ze słowami
funkcjonującymi jak
przymyki.

Doktor Watson
wybrał trasę z wyrażeniami
przymiłowymi, które stały
się przysłówkami.

6. Uzupełnij tekst wyrazami podanymi na marginesie. W razie potrzeby sprawdź w słowniku ortograficznym ich pisownię. Podkreśl **na zielono** wyrazy pisane łącznie, a **na żółto** – pisane rozdzielnie.

Kiedy podczas conocnego obchodu strażnik muzealny _____
wszedł do głównego holu, _____ oniemiał.

_____ sali stał tylko postument, rzeźby nie było. Jeszcze
_____ ją tu widział.

– _____ mam halucynacje – pomyślał, _____
wybiegł _____, żeby sprawdzić, czy nie śni.

_____ majaczyła sylwetka wysokiego mężczyzny z dużym wor-
kiem na plecach. Człowiek ten _____ zbliżał się do samocho-
du, który stał _____ budki wartowniczej. Czasu na reakcję było

_____ niewiele. Złodziej _____ zniknie. Straż-
nik _____ przystąpił do akcji. Ruszył _____

i _____ mocował się z rabusiem. Przewrócił go na chodnik.

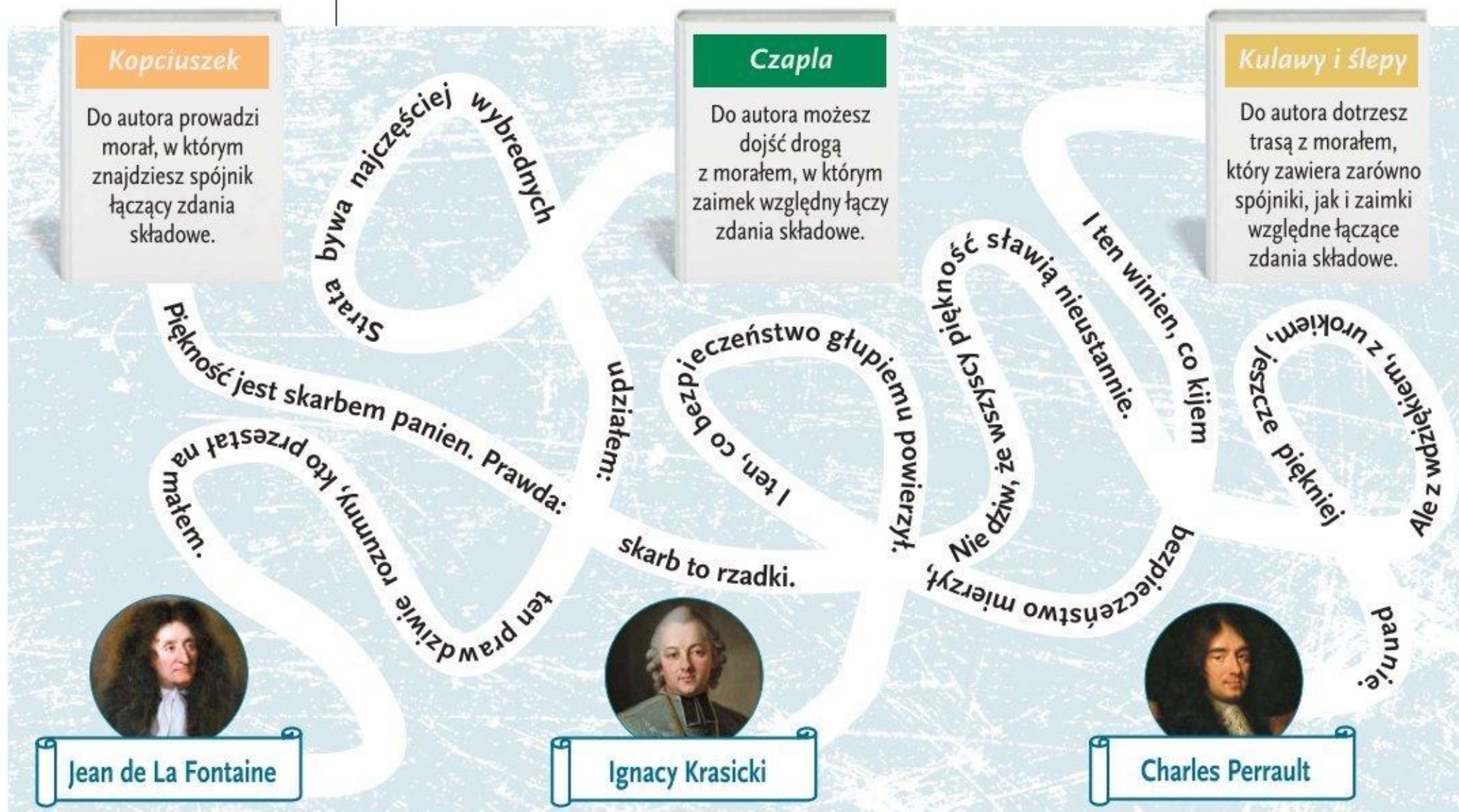
Niestety, _____ uderzenia rzeźba rozpadła się na kawałki.

na●pewno
na●prawdę
na●tych●miast
na●wprost
na●zewnątrz
nie●o●po●dal
po●chwili
po●cichu
po●czym
po●mału
po●prostu
po●środku
po●południu
w●skutek
za●chwilę
z●daleka

Pomiędzy bajkami a bajkopisarzami

Spójniki

1. Przejdź opisane trasy, a dowiesz się, kto jest autorem podanych utworów.

- a
- a
- ale
- bo
- bo
- i
- więc
- że
- że
- że

2. Wstaw do wierszy Jana Brzechwy odpowiednie spójniki wybrane spośród podanych w ramce na marginesie.

Stonoga

Mieszkała stonoga pod Białą,
_____ tak się jej podobało.
Raz przychodzi liścik mały
Do stonogi,
_____ proszona jest do Białej
Na pierogi.
Ucieszyło to stonogę,
_____ ruszyła szybko w drogę.

Żyrafa

Żyrafa tym głównie żyje,
_____ w górę wyciąga szyję,
_____ ja zazdroszczę żyrafie,
Ja nie potrafię.

Żółwie i krokodyle

Mieszkają wspólnie nad Nilem,
 _____ przy tym, najwyraźniej,
 Są ze sobą w nieprzyjaźni,
 _____ krokodyl, nie myśląc, żyje zna-
 komicie,
 _____ każdy żółw – to myśliciel.

Wielbłąd

Wielbłąd dźwiga swe dwa garby
 Niczym dwa największe skarby
 _____ jest w bardzo złym humorze,
 _____ trzeciego mieć nie może.

3. Ułóż przysłowia ze zdań składowych znajdujących się na wkładce nr 6. Wykorzystaj podane spójniki.

WKLEJ	ale	WKLEJ
WKLEJ	bo	WKLEJ
WKLEJ	a	WKLEJ
WKLEJ	żeby	WKLEJ
WKLEJ	ale	WKLEJ
Gdy	WKLEJ	WKLEJ

4. Wstaw brakujące przecinki w tekstach opartych na bajkach Leonarda da Vinci.

Fałszywy blask przyczyną zguby

Próżnej ćmy nie satysfakcjonowało to że może wygodnie latać w powietrzu. Intrygował ją płomień świecy więc postanowiła wlecieć weń a wesoły jej ruch stał się przyczyną rychłego smutku gdyż w płomieniu wspomnianym strawiły się wątle skrzydła i biedna ćma upadła u stóp świecy. Po długim płaczu i narzekaniu otarła łzy z wilgotnych oczu i wzniosła wzrok w górę aby rzec: „Jeśli chcesz widzieć światło naucz się odróżniać słońce od fałszywego blasku brudnego łożu”.

Pająk

Pająk gdy znalazł kiść winogron ucieszył się bardzo bowiem były one dla swej słodczy nawiedzane licznie przez pszczoły i muchy. Uznał że znalazł miejsce wielce odpowiednie dla swych zdradzieckich czatów. Spuścił się w dół po cienkiej nitce i wszedł do swej nowej kryjówki aby czyhać każdego dnia między jagodami. Gdy po kilku dniach gospodarz ściął te grona i złożył razem z innymi pająk został pochwycony. I tak winne grono stało się sidłem i zasadzką zarówno dla zdradzieckiego pająka jak i dla oszukanych much.

Emocji bez liku? Słów poszukaj w słowniku

Wykrzyknik

- Brawo
- Eh
- Ha
- Hm
- Phi
- Uch
- Ach

1. Uzupełnij zdania w dymkach odpowiednimi wykrzyknikami z ramki.

2. Wymyśl i zapisz, używając wykrzykników, utwór, który mógłby być wykonywany przez orkiestrę złożoną ze zwierząt: żaby, bociana, myszy, kota, węża, sowy, konia.

Tralala! Orkiestra gra!

3. Odgadnij, o jakich wyrazach dźwiękonaśladowczych mowa. Ułóż z nimi zdania, które wyjaśnią ich znaczenie. Pamiętaj o właściwej interpunkcji.

- Ten dźwięk rozlega się, gdy krople deszczu uderzają o blaszany parapet.

- Ten odgłos można usłyszeć, gdy dwie bliskie osoby całują się na powitanie lub pożegnanie. _____
- Tak odzywa się mechanizm zegara, gdy przesuwają się jego wskazówki. _____
- Takie dźwięki rozlegają się, gdy chodzimy po podłodze ze starych, rozeschniętych desek. _____

4. Podkreśl wykrzykniki i napisz, jakie funkcje pełnią w podanych zdaniach.

A sio, muchy! Wynocha! – _____

Yhy, zgadzam się z tobą. – _____

O rany! Ostry zakręt! – _____

Hopla! I następny skacze! – _____

Czuwaj, druhu drużynowy! – _____

5. Policz wykrzykniki w podanych wypowiedziach, a dowiesz się, co oznacza w języku greckim słowo **eureka** wypowiedziane przez Archimedesesa, które współcześnie oznacza okrzyk radości po dokonaniu jakiegoś odkrycia.

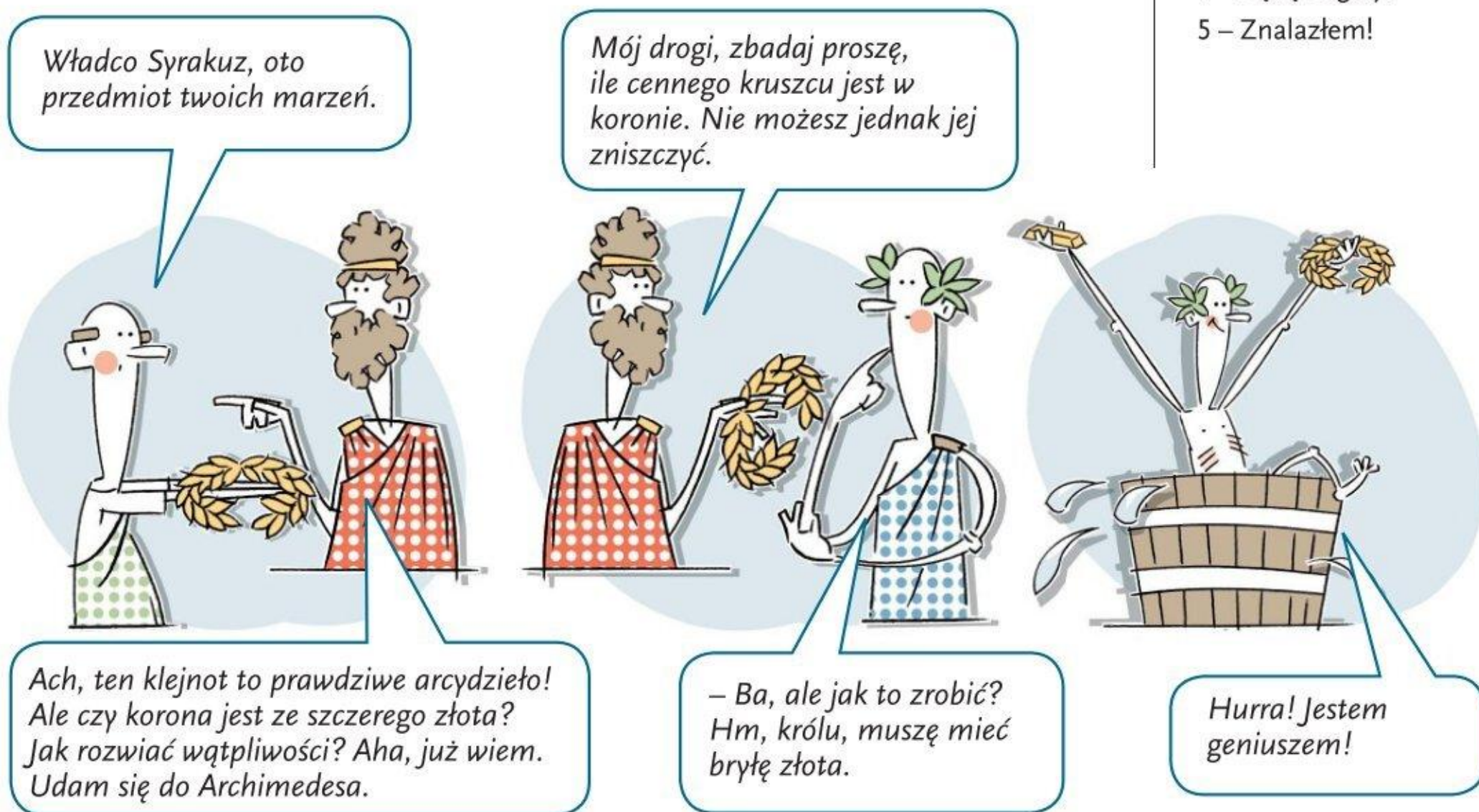
Klucz do odpowiedzi

Liczba wykrzykników:

3 – Odleciałem!

4 – Będę bogaty!

5 – Znalazłem!

Z pewnością lub z niedowierzaniem. Czy to się stanie?

Partykuła

1. Przekształć podane kwestie na wypowiedzenia w trybie przypuszczającym i rozkazującym. Użyj odpowiednich partykuł.

Zastanawiasz się nad swoją przyszłością.

- _____.
- _____!

Przeczyta horoskop. Potraktuje tekst z przymrużeniem oka.

- _____.
- _____!

Wkrótce zabierze się do pracy. Wykona trudne zadanie.

- _____.
- _____!

Czy został pan nominowany do Oscara?

Czy otrzyma pan tę nagrodę?

Tak, wczoraj się o tym dowiedziałem.

No nie, na to pytanie nie znam jeszcze odpowiedzi.

2. Wyobraź sobie, że przygotowujesz się do przeprowadzenia wywiadu ze znanym aktorem. Wymyśl kilka pytań i w imieniu rozmówcy odpowiedz na nie twierdząco lub przecząco. Zapisz je. Pamiętaj o właściwej interpunkcji.

3. Wzmocnij wypowiedzi odpowiednimi partykułami.

I w końcu zwyciężyłeś! _____

Czy nie zasłużyliśmy na nagrodę? _____

Gdzie są teraz ci, którzy ciągle nas krytykowali? _____

Czemu przeszkadzaliście? Powiedzcie! _____

4. Podkreśl partykuły w poniższych wypowiedzeniach.

Jutro chyba będzie kartkówka z gramatyki. Polonistka na pewno zapyta o partykuły. Podobno przygotowała dziesięć pytań.

Możliwe, że dostanę piątkę z dyktanda. Prawdopodobnie nie zrobiłam żadnego błędu. Oczywiście dzisiaj się tego nie dowiem.

Jeszcze nie wiadomo, kiedy będziemy omawiać lekturę. Wskazany został jedynie orientacyjny termin: za dwa tygodnie. Zawsze znajdą się tacy, którzy nie przeczytają książki.

5. Połącz słowa tak, aby utworzyły wyrażenia o funkcji partykuły. Ułóż z nimi zdania.

prawie

choćby

mimo

wręcz

nawet

przeciwnie,

że

wszystko

6. Przejdź trasy labiryntu, a poznasz trzech polskich wynalazców.

Trasa ze zdaniem zawierającymi wykrzykniki biegnie do konstruktora wykrywacza min.

Trasa ze zdaniem zawierającymi partykuły wiedzie do odkrywcy podstaw holografii.

Trasa ze zdaniem zawierającymi wykrzykniki i partykuły prowadzi do jednego z projektantów kamizelki kuloodpornej.

Szast-prast i kolejna mina rozbrojona.

Ojej, nie chciałbym być osobą testującą

Eh, tyle osób straciło życie przez niewybuchy.

Czyżbyś chciał rozmawiać ze mną drogą radiową?

Wystarczające z karabinu.

Zaprojektowana tkanina wytrzymywała nawet kule.

Przypuszczalnie będziesz potrzebował specjalnego zezwolenia.

Kazimierz
Żegleń

Józef
Kosacki

Mieczysław
Wolfke

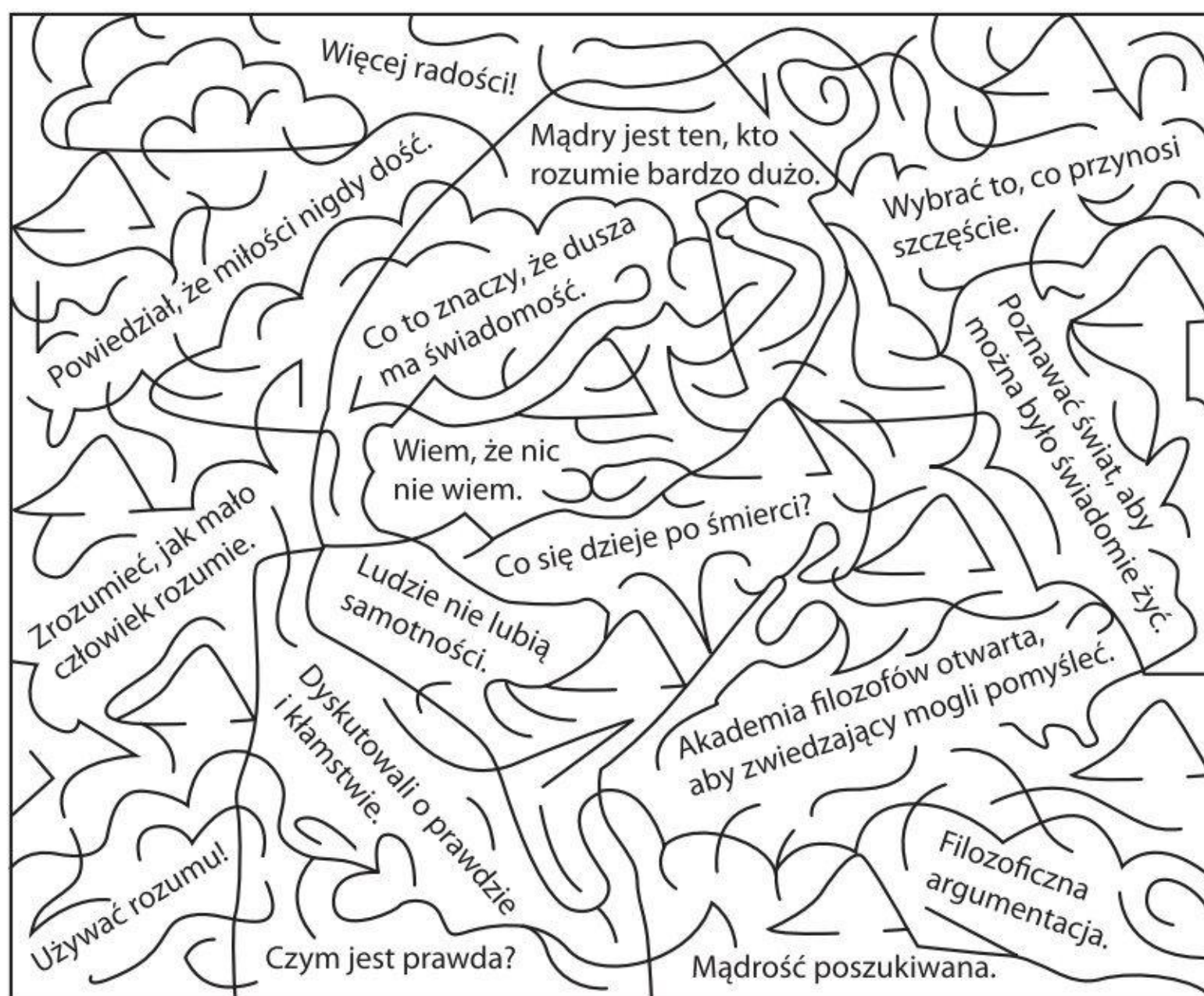
Czy o tym śniło się filozofom?

Powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniach

Klucz do odpowiedzi

Pokoloruj pola ze zdaniami na szaro, pola z równoważnikami zdań – **na zielono**, a pola z oboma typami wypowiedzeń – **na niebiesko**.

1. Pokoloruj pola według podanych wskazówek, a zobaczysz rzeźbę Auguste'a Rodina *Myśliciel*.

2. Podkreśl jedną linią zdania pojedyncze, a dwiema – zdania złożone. Wyróżnione litery ze zdań pojedynczych utworzą nazwisko polskiego myśliciela z XVI wieku, a litery ze zdań złożonych – jego imię.

Nie ma obowiązków większych nad obowiązek względem ojczyzny.

Próżnowaniem poniża się dary natury.

Nie ma nic piękniejszego nad niebo, które przecież ogarnia wszystko, co piękne.

Jeżeli godność nauk mamy oceniać według ich przedmiotu, to bez wątpienia najprzedniejszą jest astronomia.

Gorsza moneta lepszą z obiegu zwykle wypędza.

3. Przeczytaj fragment *Wielkiej księgi młodego filozofa*, a następnie wykonaj polecenia pod tekstem.

I. _____

(1) Słowo *filozofia* znaczy mniej więcej tyle co *miłość do mądrości*. (2) Filozof to ktoś, kto kocha być mądrym. (3) Ale co to właściwie znaczy *być mądrym*? (4) Zastanów się chwilę, zanim zaczniesz czytać dalej.

II. _____

(5) Filozofów interesowało już prawie wszystko: miłość, społeczeństwo, przyroda, rzeczywistość i to, jak najlepiej żyć. (6) Filozofowie próbowali (i nadal próbują) zrozumieć różne sprawy, zastanawiają się nad nimi bardzo dokładnie. (7) Niektóre najważniejsze pytania filozoficzne powracają raz po raz. (8) Jaki jest sens życia? (9) Co to jest prawda?

- _____
- _____

III. _____

(10) W starożytności uważano, że myślenie jest niesłychaną potęgą, taką potęgą jak żywioł, trzęsienie ziemi albo wybuch wulkanu.

(11) Myślenie może również w pewnym sensie zmieniać świat. (12) Pomyśl o tym, co masz wokół siebie: o swoim łóżku, o krześle, stole, samochodzie, autostradach. (13) Pomyśl o mieście pełnym najróżniejszych domów i sklepów. (14) Pomyśl o muzyce i sztuce, o piramidach w Egipcie i wieży Eiffla w Paryżu.

(15) Skąd to się wszystko wzięło?
(16) Tak, to właśnie dzięki myśli!

- Zapisz numery zdań: oznajmujących – _____, pytających – _____, rozkazujących – _____, wykrzyknikowych – _____.
- Podkreśl wypowiedzenie z największą liczbą zdań składowych.
- Zaznacz kolorem wypowiedzenie, w którym nie ma osobowej formy czasownika.
- Ułóż równoważniki zdań, które poinformują o treści poszczególnych części tekstu. Zapisz je w wyznaczonych miejscach.
- Dopisz do części II pytania o charakterze filozoficznym.
- Zredaguj w formie zdań rozkazujących instrukcję dla osób, które chcą się stać mądre.

Kim był i czym się wstawił? Orzeczenie o tym prawi

Orzeczenia czasownikowe i imienne

Klucz do odpowiedzi

Tylko w tekście o **Guglielmie Marconim** występują orzeczenia wyrażone czasownikiem w czasie teraźniejszym.

Tylko w tekście o **Aleksandrze Bellu** znajdziesz orzeczenie wyrażone czasownikiem w trybie rozkazującym.

Tylko w tekście o **Thomasie Edisonie** znajduje się orzeczenie wyrażone czasownikiem w trybie przypuszczającym.

1. Uzupełnij nazwiska osób, o których mowa w poszczególnych tekstach. W tym celu podkreśl orzeczenia i określ ustnie formę czasu i trybu czasowników pełniących tę funkcję, a następnie skorzystaj z klucza do odpowiedzi.

_____ urodził się w XIX wieku.

Jego ojciec i dziadek zajmowali się badaniem mowy. Matka cierpiała na postępującą głuchotę. Aby móc się z nią porozumiewać, opanował język migowy. Podczas spotkania z londyńskim wynalazcą pracującym nad telegrafem po raz pierwszy zetknął się z maszyną, która naśladowała ludzki głos. To go zainspirowało do rozpoczęcia badań, które doprowadziły do wynalezienia telefonu. Pomyśl o tym szkockim wynalazcy, kiedy dotkniesz ekranu swojego smartfona.

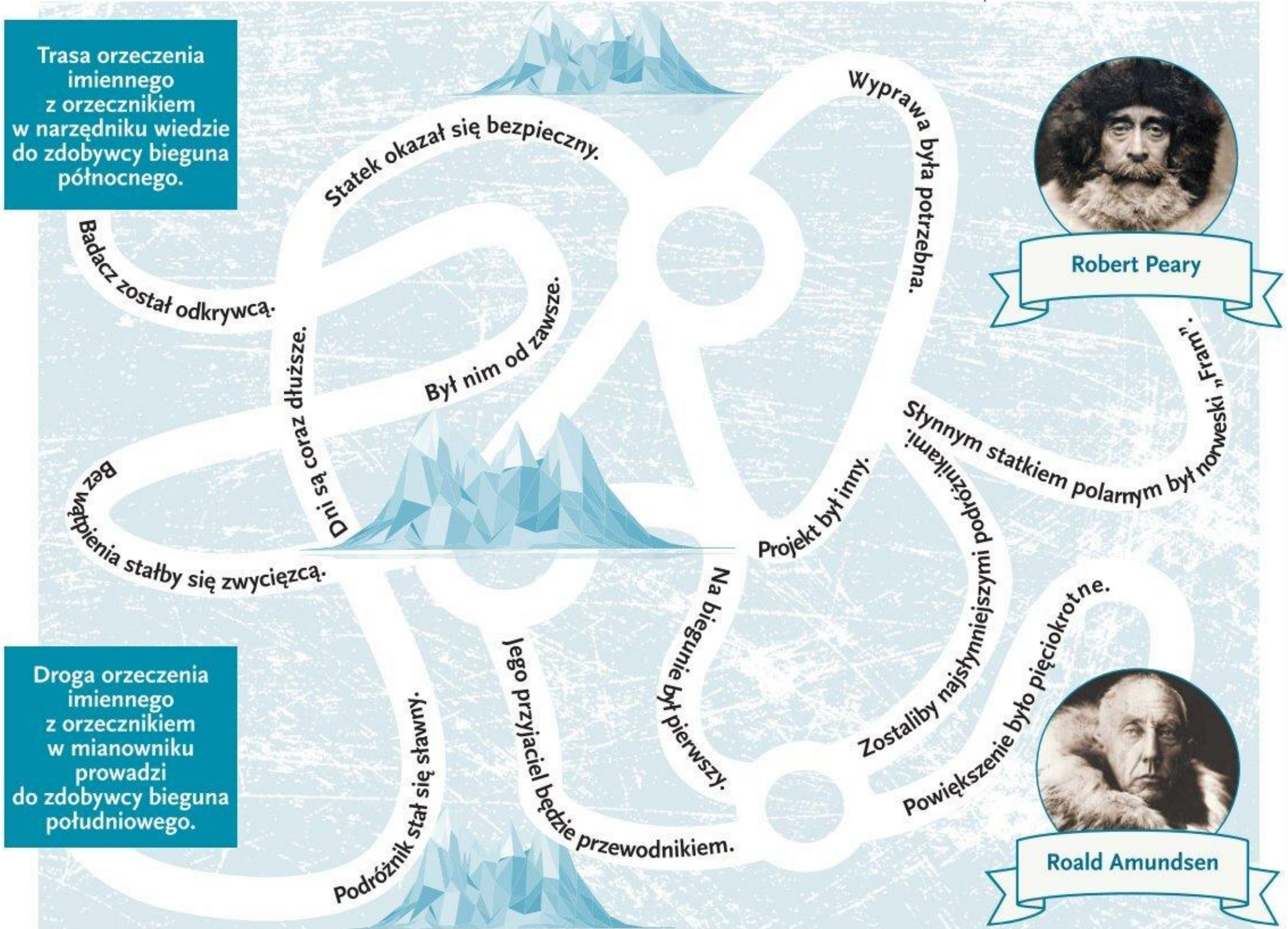

Jak często słuchasz audycji radiowych? Czy wiesz, że jednym z pionierów radia był włoski laureat Nagrody Nobla z roku 1909 w dziedzinie fizyki? Naukowiec w dzieciństwie interesował się sprawami morskimi, dlatego też szybko opanował alfabet Morse'a. Być może to się przyczyniło do jego późniejszego sukcesu związanego z przesyłaniem dźwięków na odległość. _____ wskazał drogi praktycznego wykorzystania radiowej transmisji bezprzewodowej.

Pewnie się zdziwisz, gdy przeczytasz, że _____ – jeden z największych amerykańskich wynalazców – był samoukiem. Osiągnął niebywały sukces. Na swoim koncie miał ponad tysiąc patentów. Wynalazł między innymi fonograf – urządzenie do zapisu i odtwarzania dźwięków. To był pierwszy krok do powstania gramofonu. Płyty CD odczytywane za pomocą lasera miały swoich przodków już pod koniec XIX wieku. A co ty chciałabyś / chciałbyś odkryć?

2. Przejdź opisane trasy, a dowiesz się, kto pierwszy znalazł się w przedstawionych miejscach.

3. Uzupełnij tekst podanymi orzeczeniami. Pamiętaj o wielkiej literze na początku zdania.

- można przeżyć • należy podziękować • nie trzeba wyjaśniać • trzeba przyznać • warto przypomnieć • wolno porównywać

Chyba nikomu _____, czym są Oscary.
 _____, że ich historia sięga roku 1929.
 _____, że przynoszą wielką sławę
 ludziom filmu. Ale czy te nagrody Amerykańskiej Akademii Filmowej
 _____ do Nagrody Nobla? Moim zdaniem – nie.
 Jednak _____ twórcom filmowym, bo dzięki
 ich pracy _____ wiele emocji i wzruszeń.

4. Wklej w odpowiednie miejsca fotografie słynnych ludzi z wkładki nr 7. W tym celu podkreśl w wypowiedziach orzeczenia i określ ich typ, a następnie dopasuj rodzaje orzeczeń do dziedzin, jakimi wymienione osoby się zajmowały.

Czym jest poezja?

Świat jest tak wielki, że wszystko jest szczegółem.

Jak to się dzieje, że nikt mnie nie rozumie?

WKLEJ
kobieta

WKLEJ
mężczyzna

WKLEJ
kobieta

WKLEJ
mężczyzna

WKLEJ
kobieta

WKLEJ
mężczyzna

Nauka leży u podstaw każdego postępu, który ułatwia życie ludzkie i zmniejsza cierpienie.

Należy czynić dobro.

Człowieka trzeba mierzyć miarą serca – sercem.

Klucz do odpowiedzi

literatura – wypowiedzi z orzeczeniami imiennymi; **nauka** – wypowiedzi z orzeczeniami czasownikowymi; **działania na rzecz pokoju na świecie** – wypowiedzi z innymi typami orzeczeń

5. Opisz, co robią i co mogą czuć osoby przedstawione na obrazie. Wykorzystaj różne typy orzeczeń.

Joseph Wright,
Eksperyment z pompą próżniową, 1768

3. Dopasuj zdania z wkładki nr 8 do bocianów na rysunkach. Podkreśl podmioty logiczne.

Mówię o braku czegoś.

WKLEJ

Myślę o przybywaniu czegoś.

WKLEJ

Czytam o braku, ubywaniu i nadmiarze czegoś.

WKLEJ

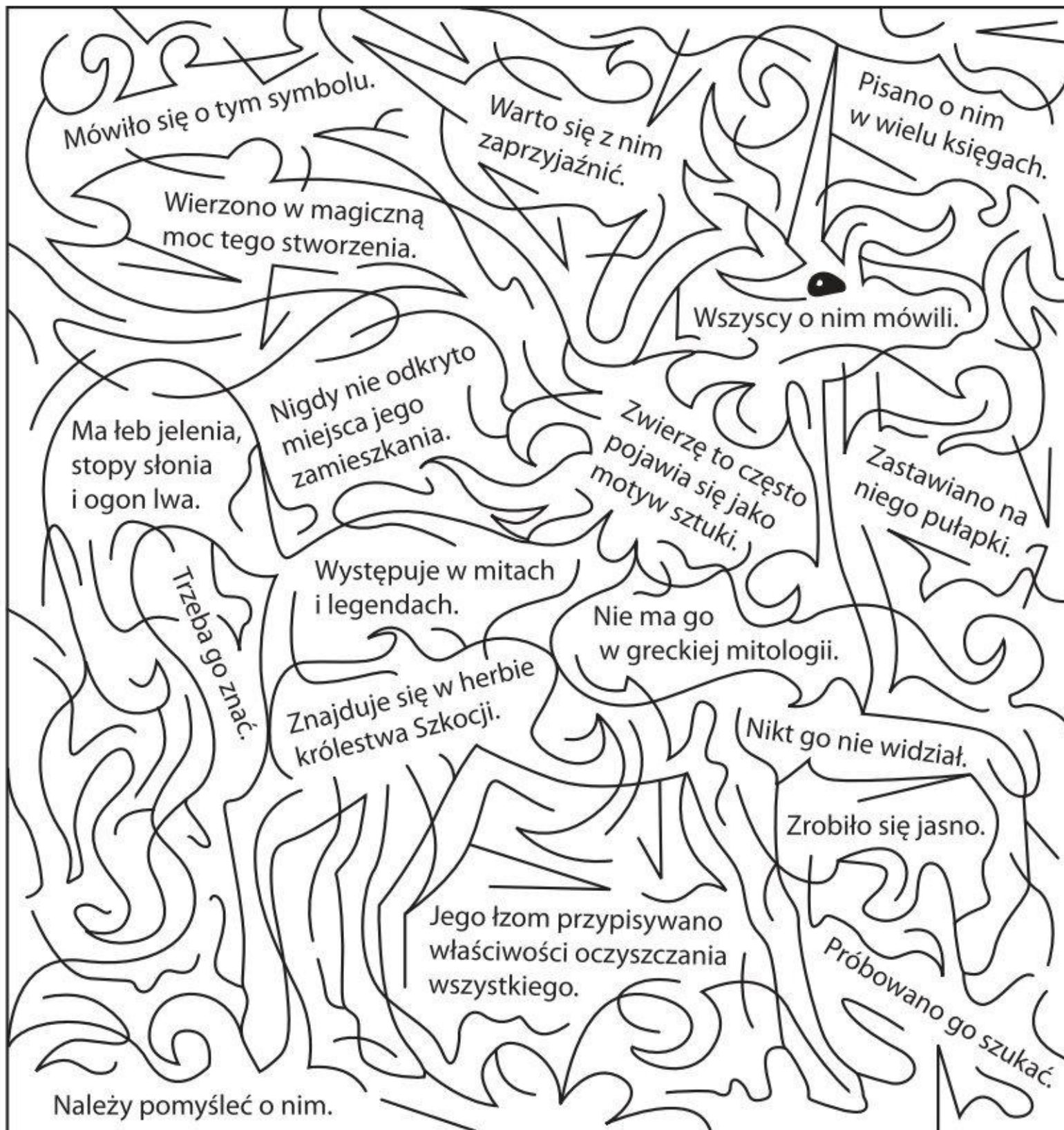

4. Obok każdego zdania zapisz podmiot domyślny, a następnie dopasuj postaci przedstawione na rysunkach do wypowiedzi.

- Czuję się wolny jak ptak. _____ ☐
- Przynieśli mi szczęście. _____ ☐
- Leć do nieba, przynieś mi kawałek chleba. _____ ☐
- Zachowała go na szczęście. _____ ☐
- Ruszyły do pracy, zapylły wszystkie kwiaty. _____ ☐

5. Pokoloruj na szaro pola ze zdaniami bezpodmiotowymi, a zobaczysz mityczne zwierzę, które było symbolem wspaniałości.

6. Podkreśl w zdaniach podmioty i określ ich typy. Skorzystaj z klucza do odpowiedzi, a następnie zapisz, co oznaczają wyróżnione słowa.

Feng (————) **shui** (————) jest sztuką planowania wyglądu jakiegoś miejsca w zgodzie ze środowiskiem naturalnym. Opiera się na zasadzie pięciu żywiołów. Są nimi drzewo, ogień, ziemia, metal, woda. Podobno dzięki stosowaniu tych zasad, pochodzących z Chin, można poprawić swoją sytuację życiową. Artyści wraz z architektami wewnątrz próbują stosować reguły feng shui podczas urządzania mieszkań. W księgarniach nie brakuje poradników aranżacji przestrzeni według tych chińskich zasad. Moja koleżanka kupiła taką książkę. Czy uda się jej uzyskać harmonię? Nie jestem pewna.

Klucz do odpowiedzi

Feng – **ogień**, shui – **ziemia** – w tekście brakuje podmiotu towarzyszącego.

Feng – **metal**, shui – **ogień** – w tekście nie ma podmiotu logicznego.

Feng – **drzewo**, shui – **wiatr** – w tekście zabrakło podmiotu domyślnego.

Feng – **wiatr**, shui – **woda** – w tekście znajdują się wszystkie typy podmiotów.

W sali muzeum piękne trofeum

Przydawki

- 1.** Pokoloruj przydawki we fragmencie wiersza Czesława Miłosza. Zaznacz strzałkami rzeczowniki, które są przez nie określane.

Mijają się obłoki ponad górami.
A tu droga w słońcu, długie cienie,
Niskie obmurowania, jakby mostku,
Ciepłobrunatny ich kolor, tak jak wieży
Zamku, wznoszącej się pionowo
Po ciemnej prawej stronie, spoza drzew. [...] *[...]*
A najważniejsze: wieśniaczka w czerwonej
Spódnicy, czarnym staniku, białej
Bluzce coś niesie (pranie do strumienia?),
Nie rozróżnić twarzy, kropka za ledwie.
Ale szła tędy, widziana przez malarza,
I została na zawsze [...].

Copyright © 1991 by the Czesław Miłosz Estate

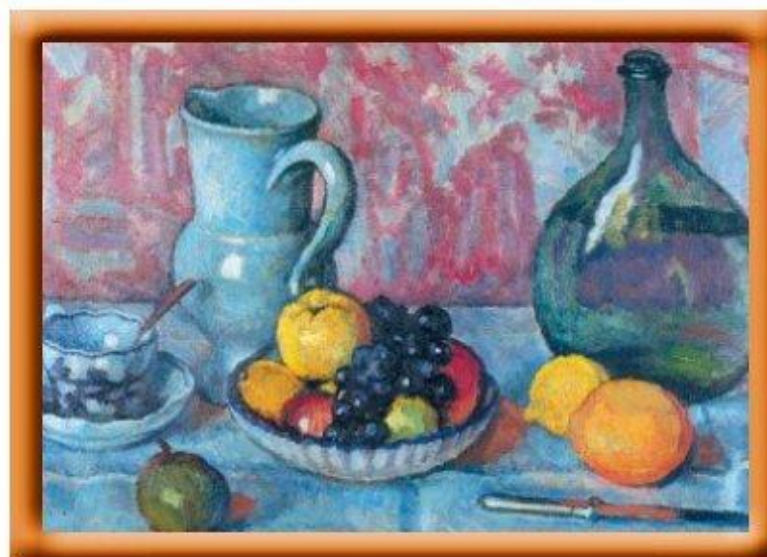
- 2.** Uzupełnij tytuły obrazów odpowiednimi przydawkami z ramki.

czworo • dwie • martwa • tańca • kobiety • w ogrodzie
• z dziewczynką • z owocami • z trąbą

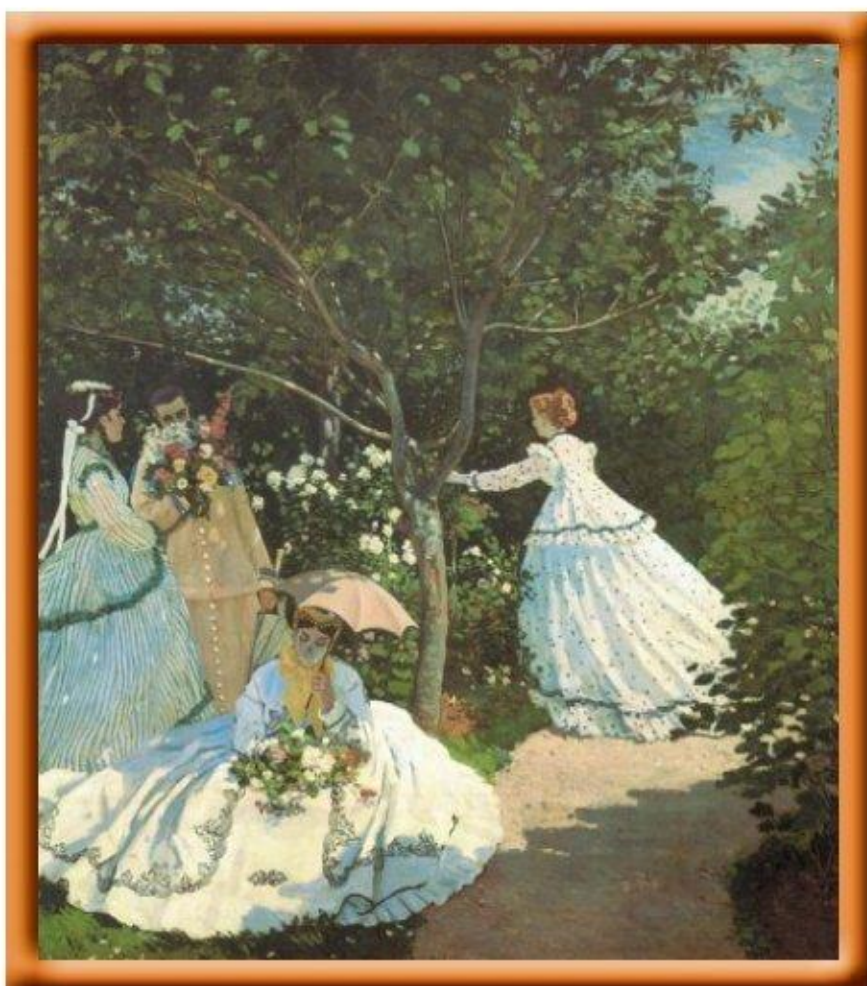
Tadeusz Makowski, _____ *dzieci*

liczebnik, wyrażenie przymikowe
z rzeczownikiem w N. lp

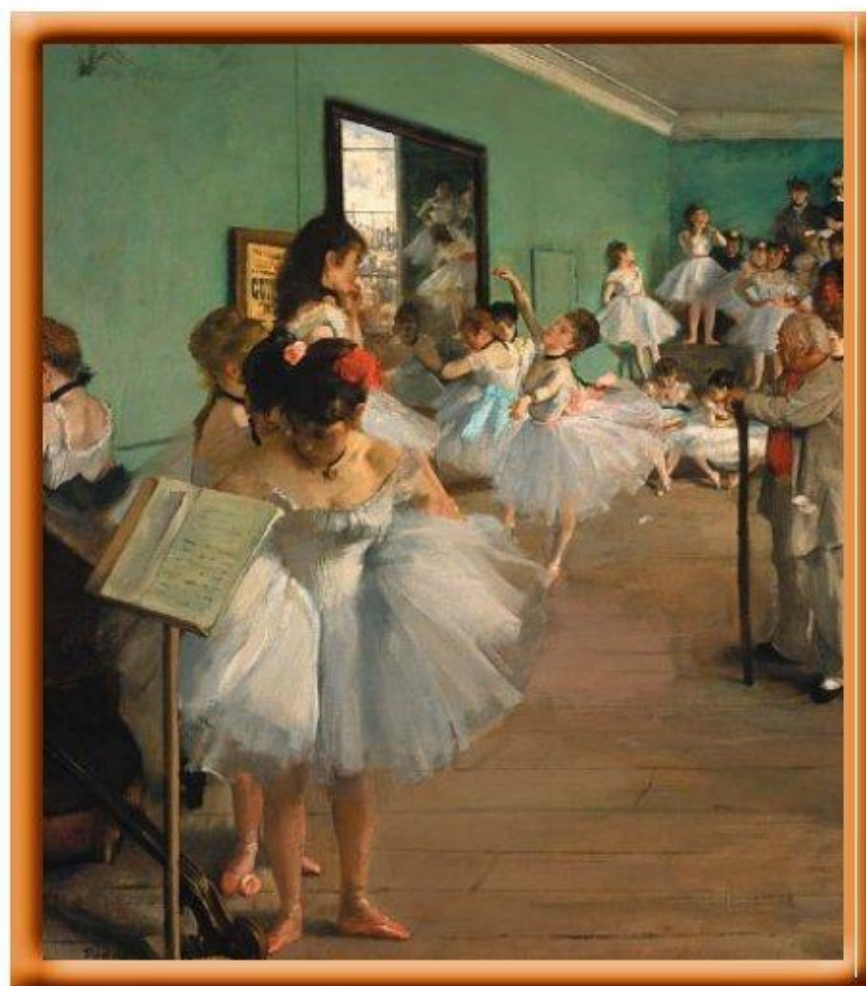

Józef Pankiewicz, _____ *natura*

przymiotnik, wyrażenie przymikowe
z rzeczownikiem w N. lm

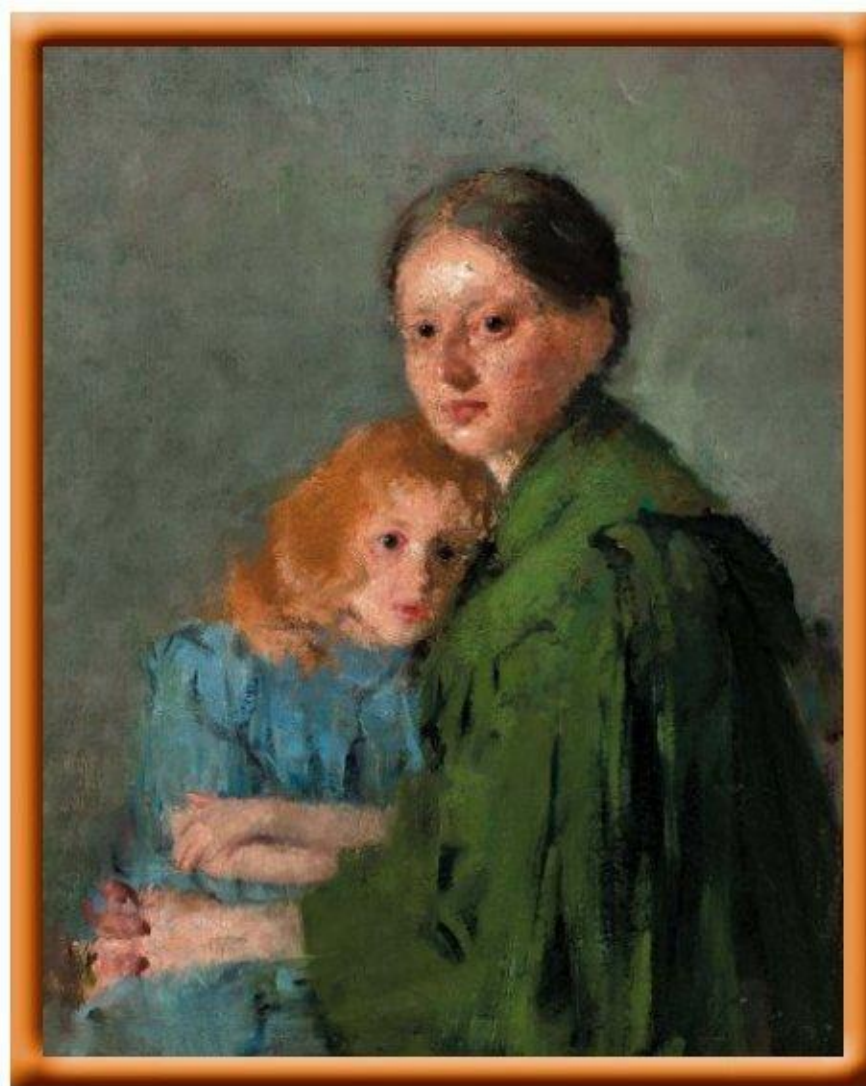
Claude Monet, *Kobiety* _____
wyrażenie przyimkowe z rzeczownikiem w Ms.

Edgar Degas, *Lekcja* _____
rzeczownik

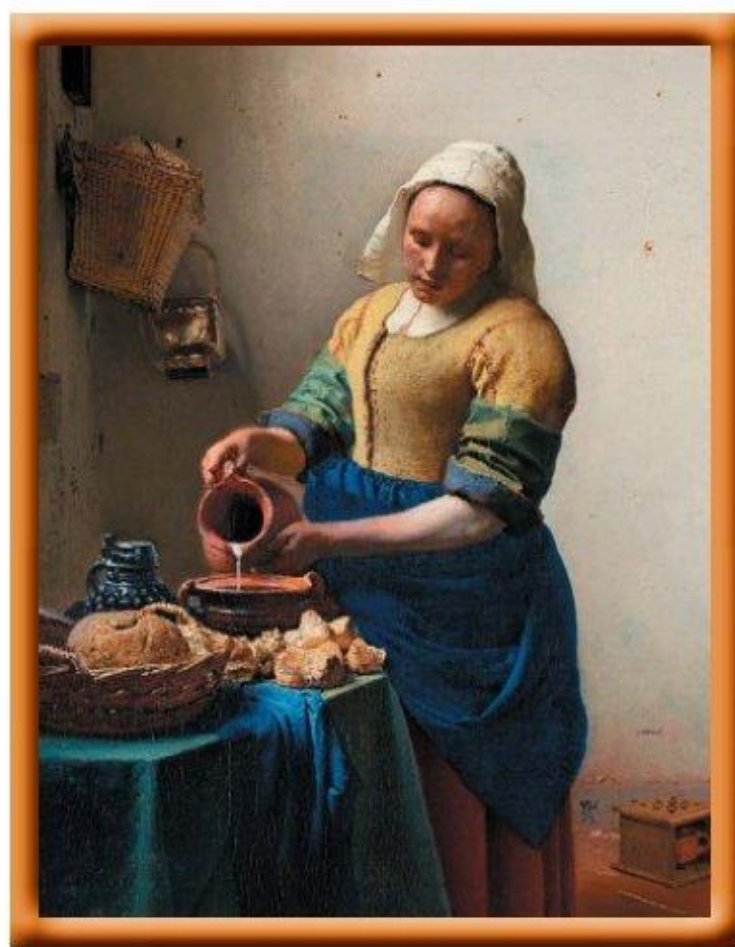
Auguste Renoir, _____ *siostry*
liczebnik

Olga Boznańska, *Studium* _____
rzeczownik, wyrażenie przyimkowe
z rzeczownikiem w N. lp

3. Wypisz z diagramu przydawki i uzupełnij nimi opis obrazu. Pozostałe litery utworzą imię i nazwisko malarza – autora dzieła. Skorzystaj ze wzoru.

B	I	A	Ł	Y	M	J	C	Z	E
R	W	O	N	Ą	A	N	D	O■	S
T	Ó	P	V	D	W	A	E	R	P
R	A	W	E	J	M	M	Ł	O	D
A	E	Z	I	E	L	O	N	Y	M
E	O	Ś	W	I	E	T	L	O	N
E	R	S	Ł	O	Ń	C	A	V	Z■
C	H	L	E	B	E	M	A	Z■	G
L	I	N	Y	N	Ż	Ó	Ł	T	Ą
D	E	B	O	C	Z	N	E	L	F
N	I	E	B	I	E	S	K	A	T

_____, *Mleczarka*

(jaka?) Młoda kobieta w (jakim?) _____ czepku, odziana w (jaką?) _____ bluzkę i (jaką?) _____ spódnicę przepasaną niebieskim fartuchem, w skupieniu przelewa mleko do naczynia (z czego?) _____.

Na stole przykrytym (jakim?) _____ obrusem obok bułek i kufla stoi kosz (z czym?) _____, a obok nich leży (jaka?) _____ tkanina.

Na ścianie po (której?) _____ stronie dziewczyny wiszą (ile?) _____ przedmioty: kosz i metalowy pojemnik.

Na podłodze widać ogrzewacz (do czego?) _____.

Pomieszczenie jest (jakie?) _____ promieniami (czego?) _____ wpadającymi przez (jakie?) _____ okno.

4. Wyjaśnij, co oznaczają podane związki wyrazowe. Powiedz, co wpływa na zróżnicowanie znaczenia tych wyrażen.

- młoda panna – _____
- panna młoda – _____
- zwyczajny profesor – _____
- profesor zwyczajny – _____
- literatura fantastyczna – _____
- fantastyczna literatura – _____

Z kim walczyli? Przeciw komu? Przyjrzyj się im po kryjomu

Dopełnienia

1. Zaznacz krzyżykiem zdania, w których występują dopełnienia. Pierwsze litery tych wypowiedzeń utworzą hasło – nazwę postaci przedstawionej na ilustracji.

- ☐ Wyglądali jak drzewa.
- ☐ Egzotycznym wyglądem nieco straszili.
- ☐ Niekiedy próbowali pomóc ludziom.
- ☐ Czasem działali wolno.
- ☐ Tworzyli zamkniętą społeczność.
- ☐ Wędrowali po puszczach Śródziemia.

– postać fantastyczna stworzona przez J.R.R. Tolkiena.

2. Określ, jakimi częściami mowy zostały wyrażone zaznaczone dopełnienia. Dopasuj do każdego zdania odpowiedni obrazek z wkładki nr 9.

WKLEJ

• Powinniśmy odrzuć takie eksperymenty.

WKLEJ

• Został ulepiony z gliny.

WKLEJ

• Do podziemi nie wpuszczał żywych.

WKLEJ

• Opanowała ich Ciemna Strona Mocy.

WKLEJ

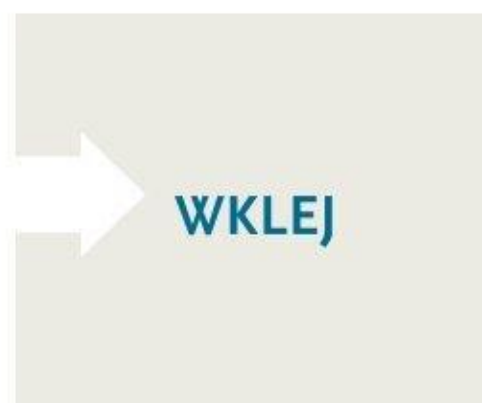
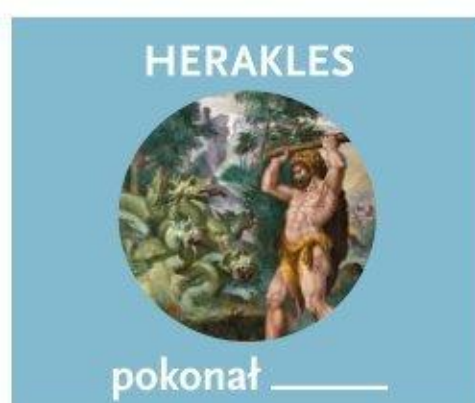
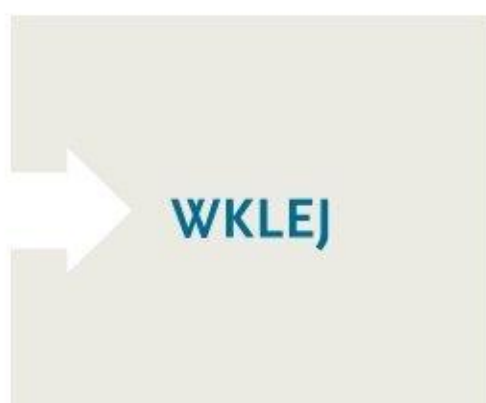
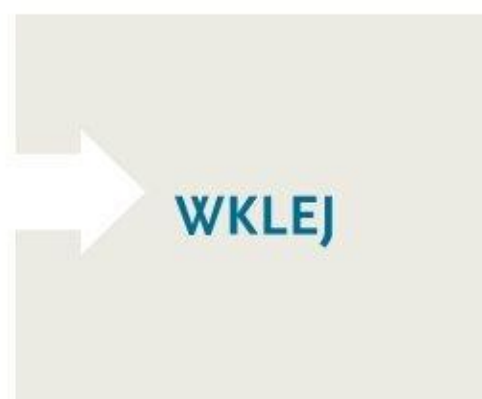
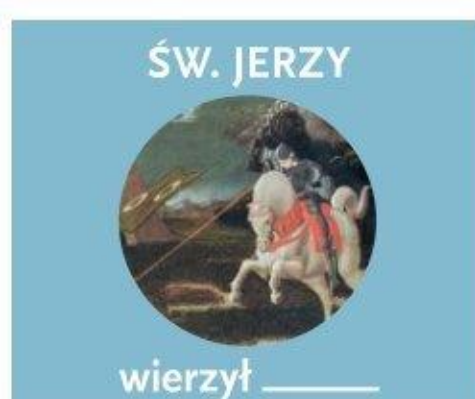
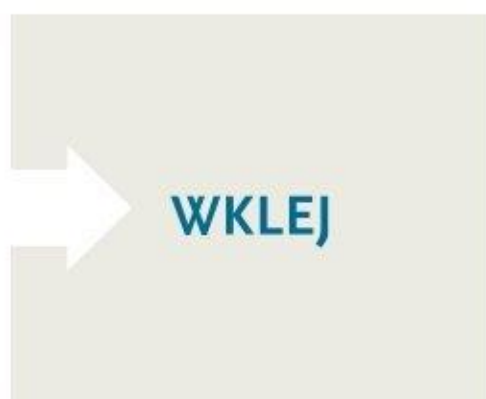
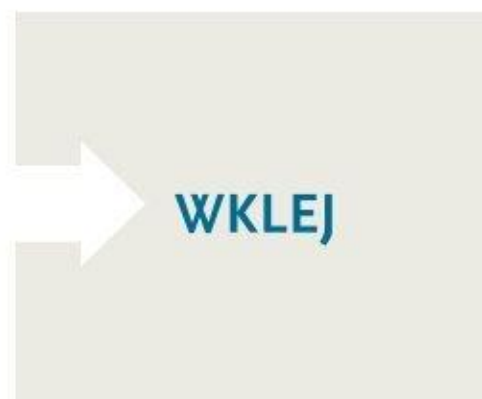
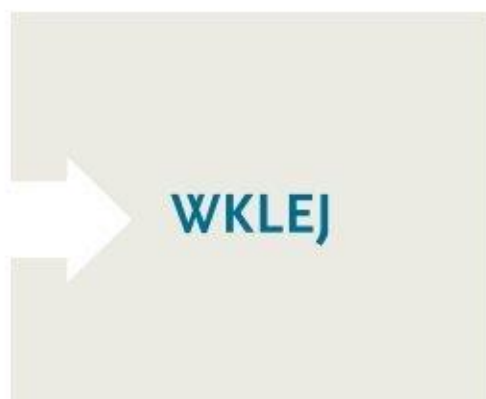
• Pokazywał skutki użycia broni atomowej.

WKLEJ

• Nigdy nie pokona trojga.

3. Połącz czasowniki z odpowiednimi rzeczownikami lub wyrażeniami przyimkowymi z wkładki nr 10, tak aby utworzyć związki wyrazowe, a dowiesz się, z kim lub z czym walczyli bohaterowie przedstawieni na ilustracjach. Określ przypadek każdego dopełnienia.

4. Uzupełnij tekst dopełnieniami podanymi w ramce. Określ ich formę gramatyczną.

bohaterów • Chimery • Hebrajczyków • motyw • potwory • w moc
• poczynania • zwalczać

Ludzka wyobraźnia od wieków stwarza _____. Lewiatan straszył _____, natomiast starożytni Grecy bali się _____, Sfinksa czy Minotaura. Potrzebni byli więc obrońcy. I takich _____ twórcy chętnie kreowali – w tym celu wprowadzali do swoich dzieł _____ walki dobra ze złem. Wyidealizowani herosi byli wyposażani _____, która pomagała _____ przeciwników. We współczesnej kulturze popularnej również występują superbohaterowie. Pojawiają się w komiksach, powieściach, filmach, grach komputerowych. Nastolatki z zafascynowaniem śledzą _____ Spider-Mana, Wiedźmina czy Gandalfa.

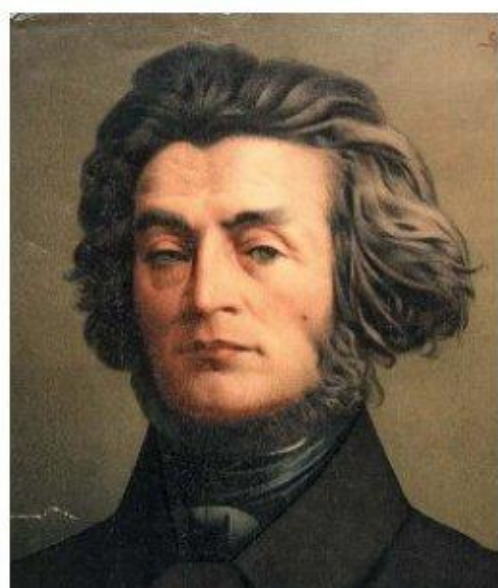
Różne miejsca odwiedzamy i atrakcje przedstawiamy

Rodzaje okoliczników

1. Podkreśl okoliczniki i je policz, a dowiesz się, którzy pisarze zainspirowali turystów do podróży. Skorzystaj z klucza do odpowiedzi i uzupełnij tekst.

- Wybieram się w podróż śladami _____. Za tydzień polecę do Stanów Zjednoczonych. Zobaczę miasta wspomniane przez pisarza. Dla spotkania z potomkami Indian, których opisał, nadłożę nawet drogi. Mam nadzieję, że w pueblu przyjmą mnie serdecznie. Potem udam się na zachód i dotrę aż do Kalifornii. Miejscem kolejnej wyprawy będzie Afryka. Ale to dopiero za rok.
- Będę szukać w Europie śladów _____. Za miesiąc jadę do Drezna. Po dwóch dniach zwiedzania udam się do Paryża, gdyż to tam – z tęsknoty za ojczyzną – poeta stworzył *Pana Tadeusza*. Później pojedę do Lozanny. Z ciekawością poprzyglądam się szwajcarskim krajobrazom. Wyprawę zakończę w Rzymie.
- Moja podróż będzie najbardziej egzotyczna. Stąpienie po śladach _____ zacznę we Włoszech, w Neapolu wejdę na szczyt Wezuwiusza. Wyruszę też do Aten. Stamtąd popłynę do Aleksandrii. Dla obejrzenia tamtejszego zachodu słońca jestem gotowa na wszystko! W Gizie zobaczę piramidy. Następnym etapem będzie Ziemia Święta – z Jerozolimą i Betlejem. Mam nadzieję, że nie będę musiała poddawać się kwarentannie ani nie umrę z powodu dżumy.

Klucz do odpowiedzi

Adam Mickiewicz
11 okoliczników

Henryk Sienkiewicz
10 okoliczników

Juliusz Słowacki
9 okoliczników

- do Canale Grande
- do Galerii Uffizi
- dziś
- gondolami
- po godzinie
- na moście Złotników
- na plac św. Marka
- od rana
- teraz
- wczoraj
- za chwilę

2. Uzupełnij okolicznikami z ramki pozdrowienia napisane przez wycieczkowiczów.

Pozdrowienia z Florencji

_____ zawitaliśmy do Florencji.
 _____ zwiedzamy miasto. Byliśmy już _____.
 _____ czekania w kolejce weszliśmy _____.
 _____ mała przerwa na obiad i pisanie pozdrowień.

Pozdrowienia z Wenecji

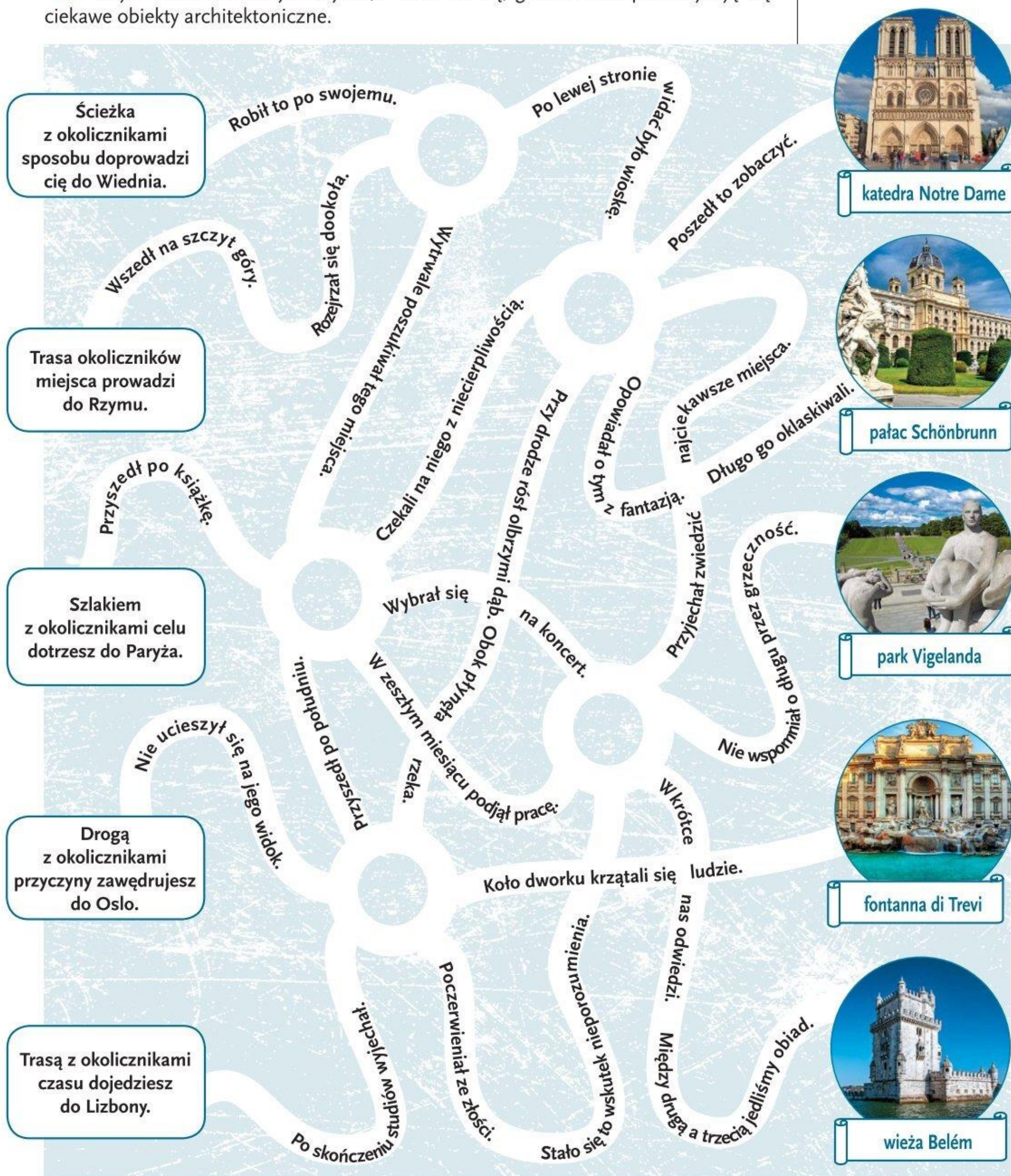
_____ jesteśmy w Wenecji.
 Miasto dostownie wyrasta z wody.
 Przemieszczamy się _____.
 Doptnęliśmy _____.
 _____ wyruszamy _____.

3. Pokoloruj odpowiednio pola z okolicznikami, a zobaczysz, co warto obejrzeć w Rzymie. Pola z okolicznikami, które są wyrażone czasownikami w bezokoliczniku, pomaluj **na szaro**, wyrażone rzeczownikami lub zaimkami – **na zielono**, przysłówkami – **na niebiesko**, a wyrażeniami przymiłowymi – **na brązowo**.

4. Przejdź wskazane trasy labiryntu, a dowiesz się, gdzie w Europie znajdują się ciekawe obiekty architektoniczne.

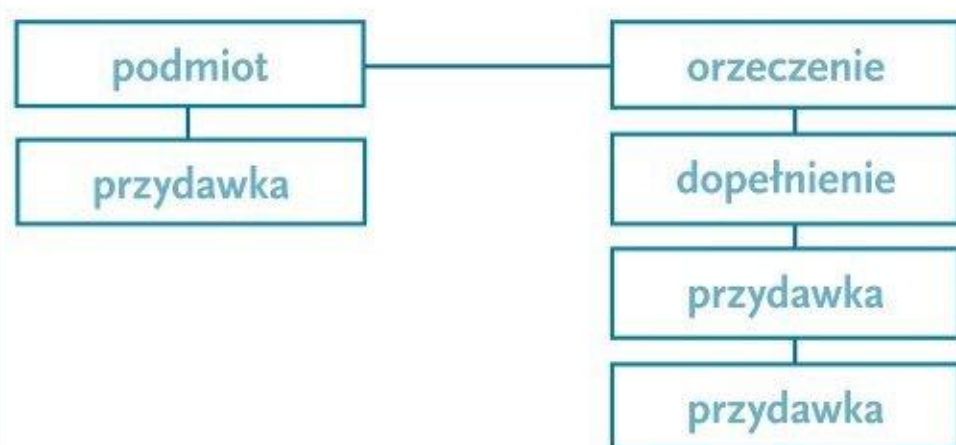

Analiza zdania pojedynczego

1. Dopasuj zdania do schematów, a poznasz polskich dramaturgów i ich dzieła.

STANISŁAW WYSPIAŃSKI

ALEKSANDER FREDRO

JULIUSZ SŁOWACKI

SŁAWOMIR MROŻEK

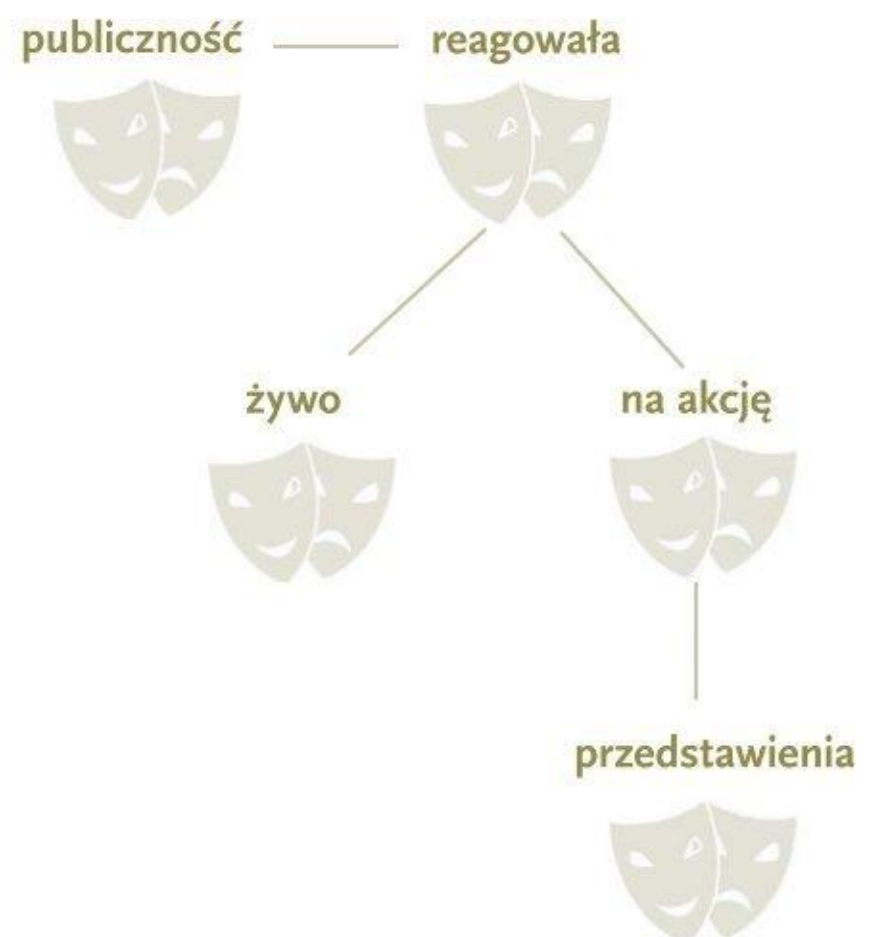
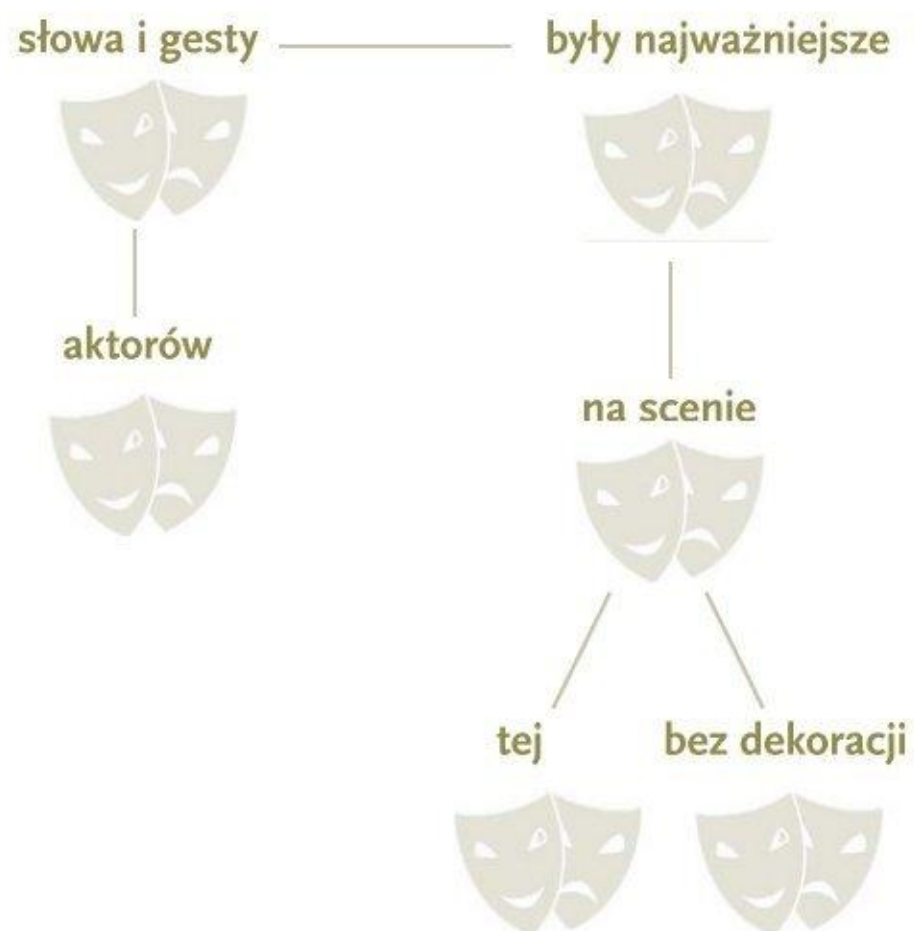
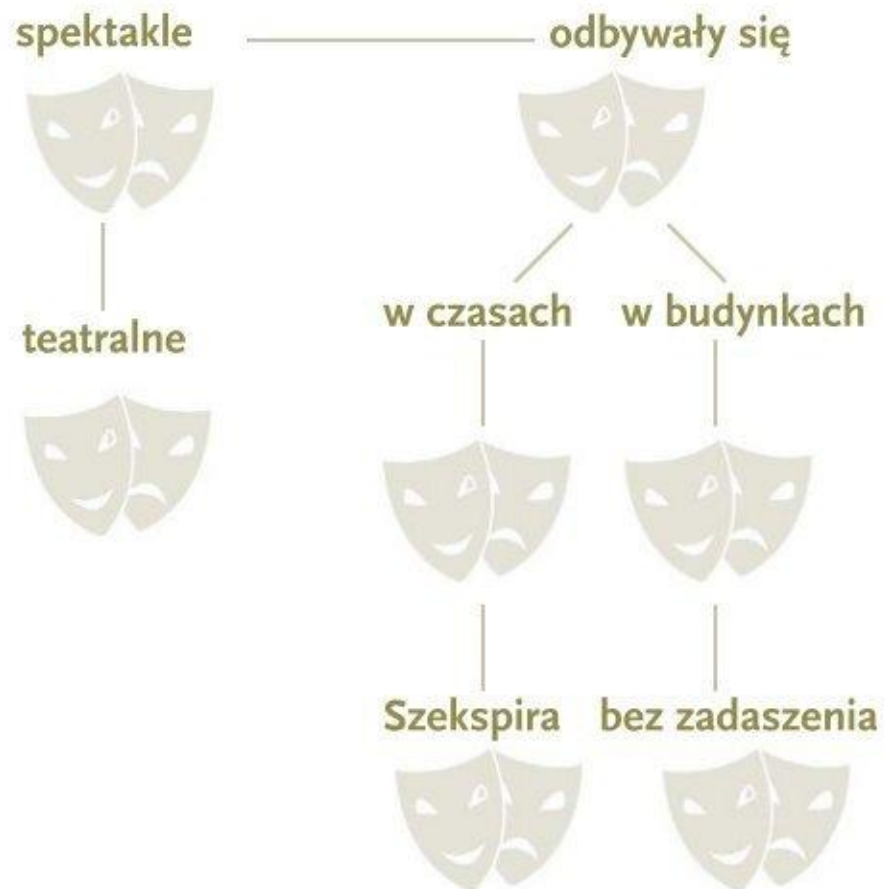
Zemsta – Prapremiera tej sztuki odbyła się w 1834 roku we Lwowie.

Balladyna – Wątki realistyczne mieszają się tu z motywami fantastycznymi.

Wesele – Inspiracją do napisania tego dramatu było autentyczne wydarzenie.

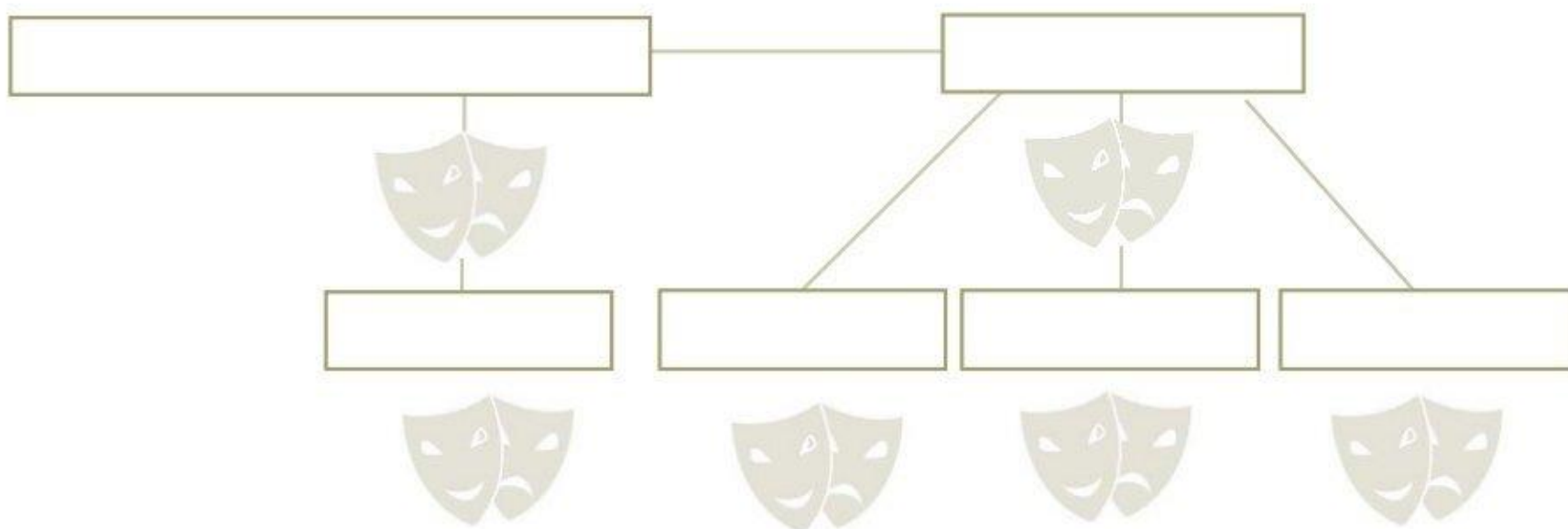
Tango – Akcja dramatu rozgrywa się w domu bohatera w ciągu dwóch dni.

2. Podpisz na wykresach wszystkie części zdania. Dopisz pytania, na które odpowiadają wyrazy określające. Zapisz zdania, zachowując w każdym odpowiednią kolejność słów.

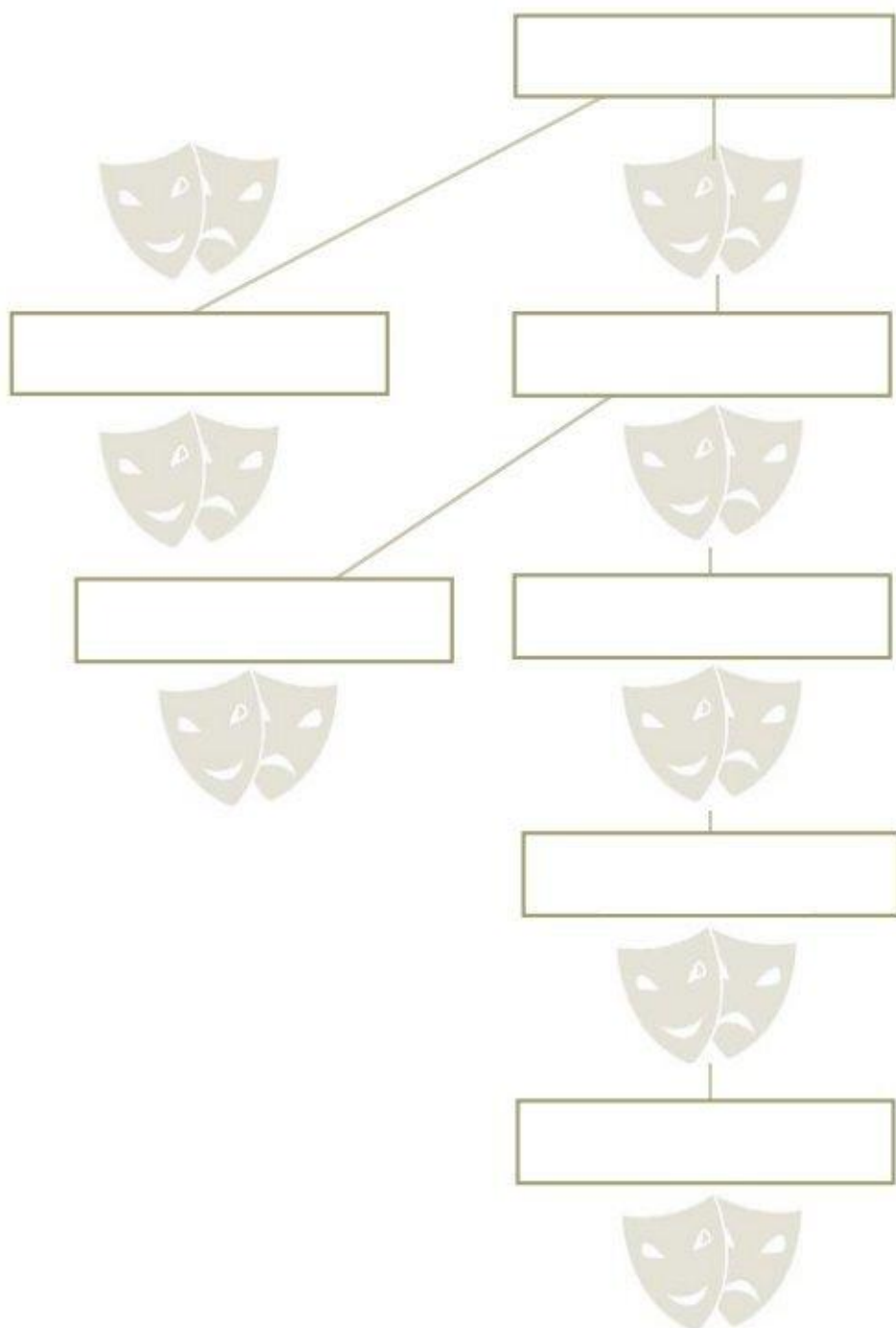

3. Uzupełnij wykresy zdań i podpisz wszystkie części zdania. Tam, gdzie można, określ ich typ.

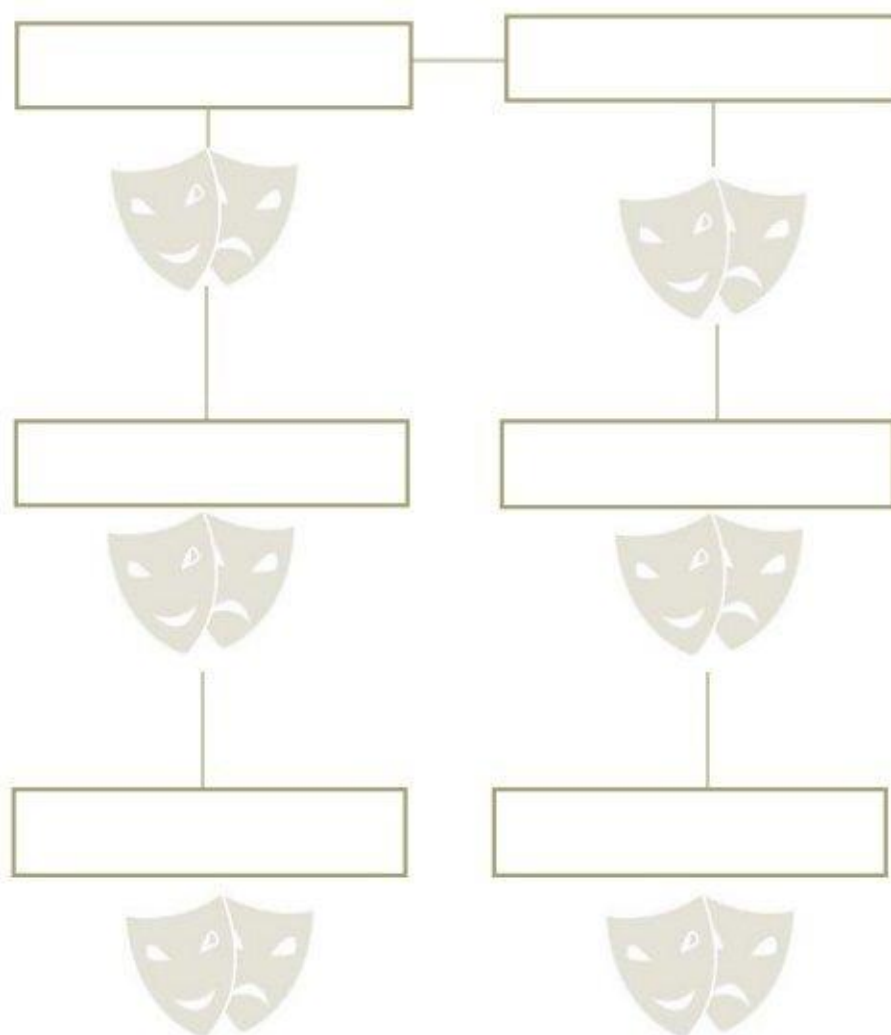
- Moi rodzice wraz z dziadkami często chodzą do teatru dla przyjemności.

- Ostatnio oglądali współczesną sztukę o człowieku z nadprzyrodzonymi mocami.

- Realizacja tego dramatu była wyzwaniem dla młodego reżysera.

4. Narysuj schematy zdań. Podpisz wszystkie części zdania i zapisz pytania, na które odpowiadają.

- Zasady teatralnego savoir-vivre'u nie są szczególnie skomplikowane.

- Teatr wymaga od widzów właściwego stroju.

- Telefony komórkowe bezwzględnie trzeba wyłączyć.

- W trakcie spektaklu nie można przeszkadzać innym głośnymi rozmowami.

Na ekranie – zdanie

Zdania podrzędnie złożone

1. Wklej z wkładki nr 11 zdania składowe, tak aby utworzyć wypowiedzenia podrzędnie złożone i aby opisy pasowały do definicji.

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

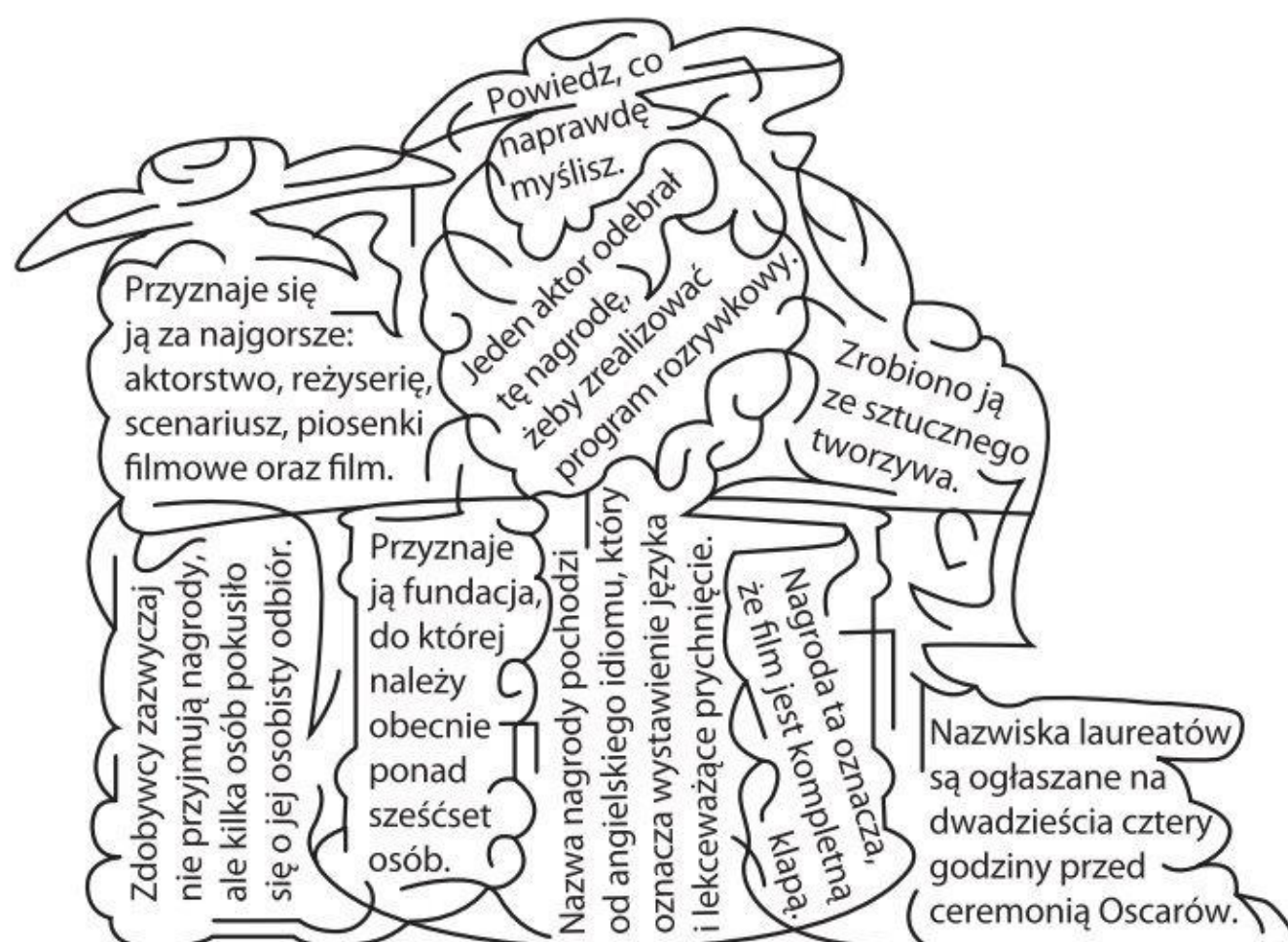
WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

2. Pokoloruj **na żółto** pola ze zdaniami podrzędnie złożonymi, a dowiesz się, jak wygląda nagroda przyznawana najgorszym filmom.

3. Dopasuj poniższe wypowiedzenia do wykresów.

	zdanie _____, _____
	zdanie _____, _____
	zdanie _____, _____

- A. Rzeczywistość przedstawiana w tych filmach, choć wykracza poza granice ludzkiego poznania, nie traci związku z realnym światem.
- B. Opowieści te są oparte na założeniu, że wszystko może zostać wyjaśnione zgodnie z prawami nauki.
- C. Kiedy oglądamy takie filmy, przychodzi refleksja dotycząca zagrożeń.
- D. Każą zastanowić się nad ceną, jaką człowiek płaci za rewolucję technologiczną.
- E. Głównymi postaciami, które występują w takich filmach, są naukowcy, astronauta oraz roboty.
- F. Jeśli mówimy o wynalazkach, musimy też pamiętać o związanych z nimi zagrożeniach.

4. Zastąp wyróżnione wyrazy zdaniami podrzędnymi.

- Po obejrzeniu tego filmu śmiałem się przez godzinę.

-
- Bawię się świetnie przy gagach filmu niemego.

-
- Powiedz mi o sposobach rozbawiania widzów.
-

5. Uzupełnij wypowiedzenia przecinkami.

- O filmie którego głównym celem jest pokazywanie pościgów pełnych emocji i strzelaniny mówimy że to kino akcji.
- Kiedy na ekranie przez dwie godziny oglądasz bohaterów w czasie podróży podczas ucieczki czy pościgu to znaczy że wybrałeś się na film drogi.
- Jeżeli masz wpływ na fabułę oglądanego dzieła oglądasz film interaktywny.
- Żeby nakręcić musical powinnaś zatrudnić dobrego kompozytora.

Melomani są wzywani

Zdania współrzędnie i podrzędnie złożone

1. Podkreśl zdania złożone współrzędnie. Wypisz z nich kolejno wyróżnione litery i odczytaj hasło.

- Musicale to widowiska, które łączą w sobie muzykę i śpiew, partie mówione oraz **taniec**.
- **S**ą to sztuki przygotowywane z wielkim rozmachem, więc ich realizacja jest **kosztowna**.
- Najczęściej są wystawiane na wielkich scenach, ale **p**okazują je także mniejsze teatry.
- Żeby zobaczyć takie widowisko, warto pojechać do **N**owego Jorku.
- Miłośnicy tej formy sztuki często kupują bilety na spektakle na Broadwayu albo wybierają się do Londynu.

--	--	--	--	--	--

– najwyższy głos żeński.

2. Sprawdź, na jakie przedstawienie wybierze się meloman. Dopasuj do zdań gatunki muzyczne i tytuły dzieł. Narysuj wykres każdego wypowiedzenia.

Śpiąca królewna

balet – zdanie współrzędnie złożone wynikowe

Na szkle malowane

śpiewogra – zdanie współrzędnie złożone łączne

Halka

opera – zdanie współrzędnie złożone rozłączne

Cud mniemany, czyli Krakowiacy i Górale

wodewil – zdanie współrzędnie złożone przeciwstawne

A. Składa się z partii śpiewanych i mówionych oraz wykorzystuje melodie ludowe.

B. Jest to lekki utwór muzyczny z tańcami i piosenkami, ale twórcy włączają też do niego elementy pantomimy.

C. Opiera się głównie na tańcu, więc czołową rolę w tworzeniu przedstawienia odgrywa choreograf.

D. Wybiorę pierwszą propozycję w Teatrze Muzycznym albo zdecyduję się na coś poważniejszego w Teatrze Wielkim.

A.

C.

B.

D.

3. Uzupełnij zdania spójnikami z ramki. Zwróć uwagę na interpunkcję.

a • albo • lecz • i • toteż • więc

Musical to nie tylko widowisko sceniczne, _____ także gatunek filmowy. Wyrósł z tradycji amerykańskiego teatru muzycznego, _____ w połowie XX wieku rozpoczął swój triumfalny marsz po całym świecie. Ma różne twarze, _____ w Czechach można obejrzeć śpiewogrę, we Francji – wodewil, a w Austrii – operetkę filmową. Niektórzy uważają ten gatunek za zbyt błahy _____ nie widzą możliwości uznania go za sztukę. Musicale można uwielbiać _____ można ich nienawidzić. Warto jednak obejrzeć choć jeden, _____ zapraszam do kina lub teatru.

Scena z *Deszczowej piosenki*, jednego z najbardziej znanych musicali na świecie

4. Przejdź wskazanymi trasami, a dowiesz się, na jakie musicale wybierają się różni członkowie rodziny Muzykalskich.

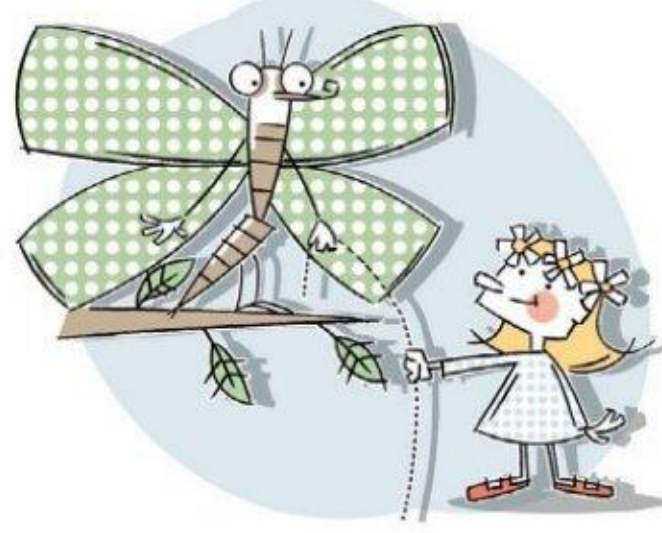
Osobę, którą lubił, poślubił...

Zdanie podrzędne przydawkowe

1. Uzupełnij wypowiedzenia pod rysunkami. Podkreśl w zdaniach nadrzędnych wyrazy, które są określane przez zdania podrzędne.

Nigdy wcześniej nie doznał takiego uczucia, jakie _____

Czekała na okazję, by _____

Otrzymał wiadomość, że _____

2. Połącz zdania składowe z wklejki nr 12 tak, aby stworzyć spójne wypowiedzenia. Wskaż wyrazy łączące obie części zdań. Zaznacz zdania podrzędne przydawkowe.

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

3. Pokoloruj **na zielono** wypowiedzenia złożone ze zdaniem podrzędnym przydawkowym, a **na brązowo** – pozostałe wypowiedzenia, a poznasz jedną z bardziej znanych par bohaterów filmów animowanych.

Klucz do odpowiedzi

2 zdania podrzędne przydawkowe - Mowgli z *Księgi dżungli*

3 zdania podrzędne przydawkowe – Tarzan z książki *Tarzan wśród małp*

4. Policz zdania złożone ze zdaniem podrzędnym przydawkowym, a dowiesz się, o kim opowiada poniższy tekst.

Był synem Brytyjczyków, których buntownicy wysadzili ze statku na bezludnej afrykańskiej wyspie. Historię, którą wymyślił Edgar Rice Burroughs, drukowano odcinkami w gazecie. Opowieść tak spodobała się czytelnikom, że autor stworzył ciąg dalszy. Opublikował je w dwudziestu trzech tomach. Kolejne książki ukazywały nowe przygody, w wyniku których bohater między innymi poznał Jane - miłość swego życia.

5. Wstaw przecinki w odpowiednich miejscach. Narysuj wykresy podanych zdań.

- Ten który kocha powinien dzielić los ukochanego.

- Tylko ci którzy sami kochają znajdują miłość i wcale nie muszą jej szukać.

- Ci którzy żyją nadzieją widzą dalej. Ci którzy żyją miłością widzą głębiej.

- Ci których kochamy nie umierają nigdy.

Co o tym sądzisz? Jakie masz zdanie?
Zróbmy wstępne rozpoznanie

Zdania dopełnieniowe

1. Podkreśl w poniższych wypowiedziach zdania podrzędne dopełnieniowe. Zapisz, na jakie pytania odpowiadają.

- Powiedz, jakie jest twoje hobby. [_____]
- Nie wiem, o co mnie pytasz. [_____]
- Opowiedz, jak spędzasz wolny czas. [_____]
- Zbieram wszystko, co związane jest z pocztówkami. [_____]
- Cokolwiek przyślą mi znajomi, umieszczam w moim klaserze. [_____]
- Nie przypuszczałem, że masz takie zainteresowania. [_____]

2. Przejdź trasy labiryntu, a dowiesz się, co kolekcjonują przedstawione postacie.

Numizmatyk wybrał trasę ze zdaniami podrzędnymi dopełnieniowymi.

Filatelista idzie trasą ze zdaniami podrzędnymi przydawkowymi.

Bibliofil podąża trasą mieszaną – ze zdaniami podrzędnymi dopełnieniowymi i przydawkowymi.

Trasy labiryntu:

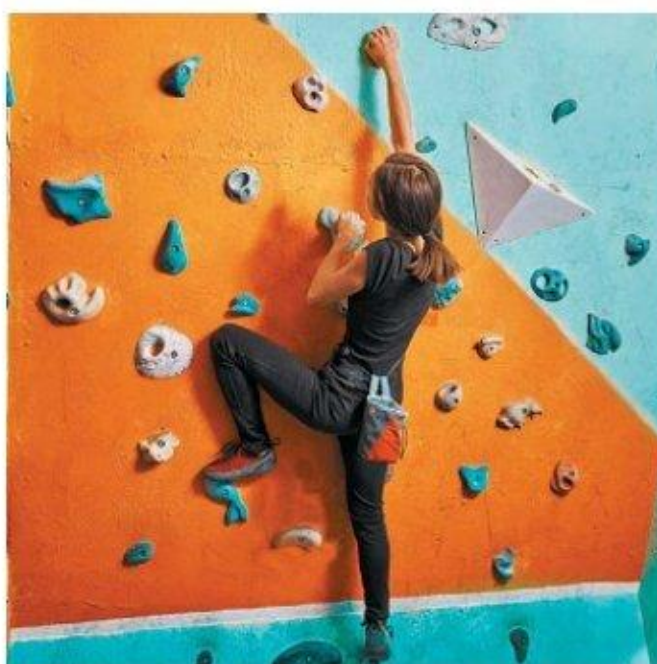
- Trasa 1 (Numizmatyk): Cokolwiek miał cennego, oddawał przyjacielowi. → Od dawna marzył o książce, którą zobaczył na wystawie księgarni.
- Trasa 2 (Filatelista): Uzupełnił zbiór o książkę, którą wylicytował na aukcji. → Cieszył się, że ma tak bogatą kolekcję. → Lubił, kiedy dostawał coś oryginalnego.
- Trasa 3 (Bibliofil): Nie spodziewał się, że zdobędzie taką cenną rzecz. → Czekał na okazję, by mógł kupić to taniej. → Miał przeczucie, że wszystko się uda.

3. Przekształć zdania pojedyncze w zdania złożone ze zdaniem podrzędnym dopełnieniowym. Możesz dodać nowe treści.

- Dowiedział się o przygotowaniach do rekonstrukcji bitwy pod Grunwaldem.
- Zapowiedział swój udział w tym przedsięwzięciu.
- Obiecał przygotować stroje i broń.
- Pamiętał o wszystkich koniecznych detalach.
- Wierzył w sukces.

4. Ułóż zdania złożone ze zdaniem podrzędnym dopełnieniowym, które będą dotyczyć sytuacji przedstawionych na zdjęciach. Pamiętaj o oddzieleniu zdań składowych przecinkiem.

5. Przedstaw swoją opinię na temat najlepszego sposobu spędzania wolnego czasu. Dokończ zdania.

- Jestem przekonany/ jestem przekonana, że _____

- Wiem, że _____

- Przeczytałem / przeczytałam, że _____

- Uważam, że _____

- Postanowiłem/ postanowiłam, że _____

W odległym świecie wiedzę znajdziecie

Zdania podrzędne okolicznikowe

1. Dopasuj do zdjęć zdania z wkładki nr 13.

WKLEJ

Zdanie złożone ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym przyczyny

WKLEJ

Zdanie złożone ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym czasu

WKLEJ

Zdanie złożone ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym sposobu

WKLEJ

Zdanie złożone ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym miejsca

WKLEJ

Zdanie złożone ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym celu

2. Podkreśl w podanych wypowiedzeniach zdania podrzędne okolicznikowe. Zapisz pytania, na jakie odpowiadają. Zaznacz spójniki lub zaimki względne łączące zdania składowe.

- Kiedy w Rzeczypospolitej panowali Jagiellonowie, majątki szlacheckie pełniły funkcję gospodarczą.
- Zakładano je tam, gdzie były żyzne ziemie i łatwy dostęp do rzek.
- Południową fasadę dworu wyznaczano tak, aby słońce oświetlało wszystkie ściany domu.
- W XVI wieku dworki ozdabiano wieżyczkami, aby podkreślić reprezentacyjny charakter budowli.
- Po II wojnie światowej wiele szlacheckich dworków popadło w ruinę, ponieważ odebrano je właścicielom.

3. Połącz podane zdania składowe tak, aby tworzyły spójną wypowiedź. Określ rodzaj zdań podrzędnych.

Kiedy Jan Kochanowski zakończył karierę dworską,

Mógł tam spędzać czas tak,

Podobno do posiadłości poety przybył kiedyś kanclerz Jan Zamoyski,

Gości zaproszono do ogrodu z lipami,

Tam,

lipy znanej z fraszek już nie ma.

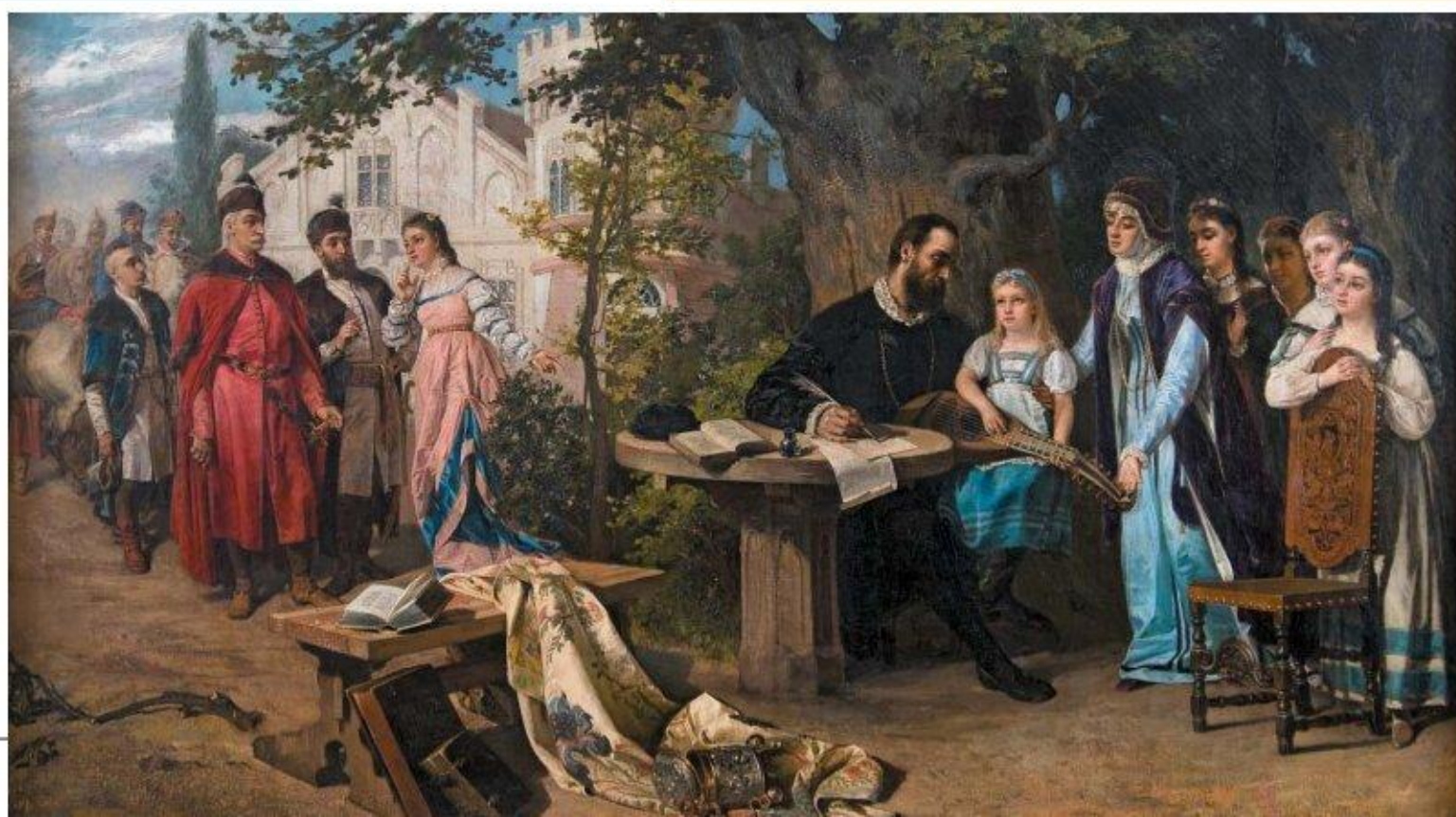
aby namówić Kochanowskiego do politycznej współpracy.

gdyż w upalne dni dawały one kojący cień.

gdzie niegdyś odpoczywał poeta,

przeniósł się do majątku ziemskiego w Czarnolesie.

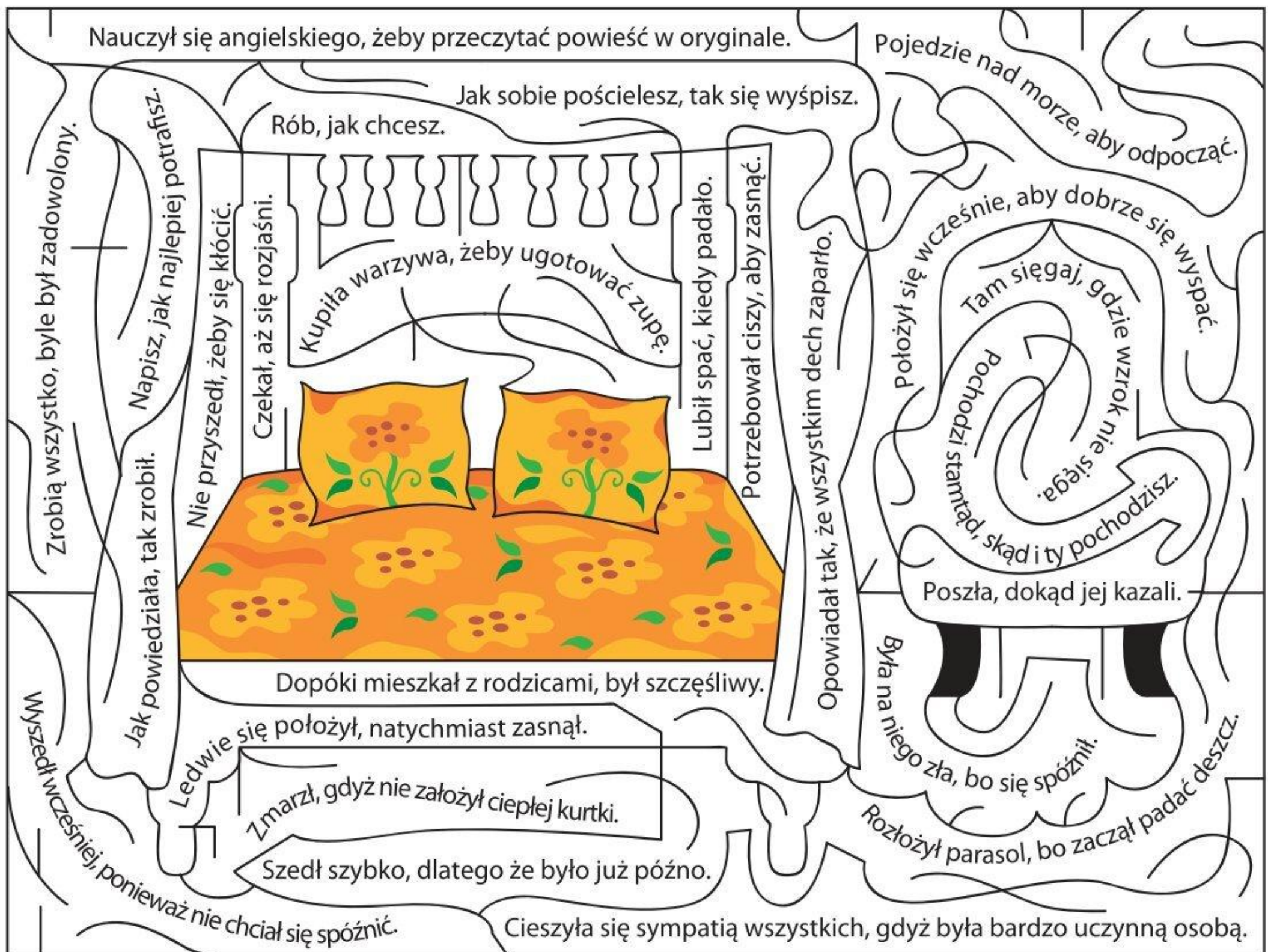
jak lubił.

4. Zaznacz zdania, w których właściwie postawiono przecinki. W pozostałych wypowiedzeniach popraw błędy interpunkcyjne.

- Gdzie przed laty stał jego dom, tam rośnie teraz las.
- Musiał wyjechać ponieważ wybuchła wojna.
- Kiedy wrócił do kraju nie spotkał nikogo z rodziny.
- Wyglądał tak jak osiemdziesięcioletni starzec.

5. Pokoloruj pola według wskazówek, a dowiesz się, jak wyglądały dawne alkowy.

Klucz do odpowiedzi

- na brązowo** – wypowiedzenia ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym czasu,
- na żółto** – wypowiedzenia ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym miejsca,
- na zielono** – wypowiedzenia ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym sposobu,
- na niebiesko** – wypowiedzenia ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym celu,
- na czerwono** – wypowiedzenia ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym przyczyny.

6. Przejdź trasy labiryntu, a dowiesz się, jak nazywają się używane dawniej przedmioty pokazane na fotografiach.

Trasa ze zdaniami złożonymi ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym celu prowadzi do roztruchana.

Trasa ze zdaniami złożonymi ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym miejsca prowadzi do almarii.

Trasa ze zdaniami złożonymi ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym sposobu prowadzi do fajerki.

Trasa ze zdaniami złożonymi ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym przyczyny prowadzi do kołpaka.

Trasa ze zdaniami złożonymi ze zdaniem podrzędnym okolicznikowym czasu prowadzi do kołtryny.

Powinieneś dużo odpoczywać, aby nabrać sił.

gdzie nikt obcy ich nie znajdzie.

Schowajmy dokumenty tam.

Malował obrazy tak, jak go nauczono w akademii.

Nie mogli wyjść, gdyż było zbyt zimno.

Póty dzban wodę nosi, póki mu się nie urwie.

Trzeba mieć dużo cierpliwości, żeby wychować dziecko.

Wdzierają się wszędzie, których mogą.

Odkąd tu mieszkała, nie widziała żadnego zwierzęcia w lesie.

Spojrzała na niego, jak gdyby chciała o coś zapytać.

Wróć tam, skąd przyszedłeś.

Zrobił wszystko, byle tylko zdobyć majątek.

Nie wyjechała, ponieważ aż źle się poczuła.

Obicie ścienne albo zastona z malowanego płótna lub papieru.

Małe naczynie utrzymujące żar lub ogień.

Szafa lub skrzynia do przechowywania broni i innych cennych przedmiotów.

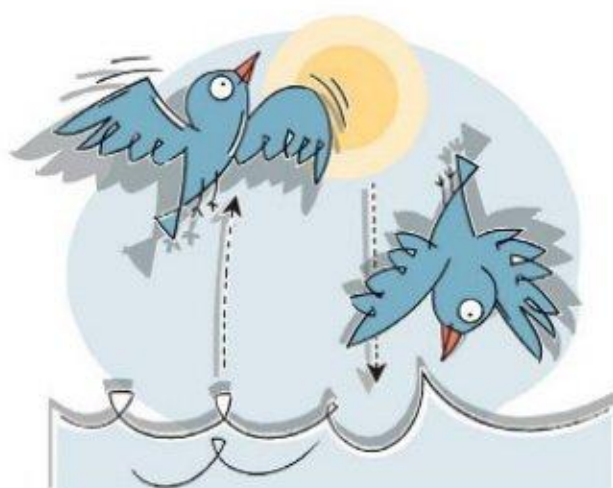
Wielki, ozdobny kielich, o kształcie zwierzęcia, używany do wznoszenia toastów i do dekoracji stołu.

Nakrycie głowy z futra, filcu lub tkaniny, o okrągłym kształcie, z otokiem.

Zdanie podrzędne podmiotowe

1. Odgadnij, jakie przysłowia zostały przedstawione na rysunkach. Wskaż w tych wypowiedzeniach zdanie podrzędne podmiotowe.

2. Połącz części składowe wypowiedzeń.

Kto do ciebie z kamieniem,

to się nie odstanie.

Im mniej kto wart,

może spać do żniw.

Kto nie potrafi odpoczywać,

nie umie i pracować.

Co się stało,

ty do niego z chlebem.

Kto skończył siew,

tym wyżej głowę nosi.

3. W podanych przysłowiaich wstaw brakujące znaki interpunkcyjne.

- Kto nie winien ten się bać nie powinien kto nabroił niech się boi.
- Kto ma dużo roli ten się najada do woli kto ma móg niewiele temu głód przyjacielem.
- Nie to piękne co piękne ale co się komu podoba.

4. Przejdź trasy labiryntu, a poznasz znaczenia kilku słów.

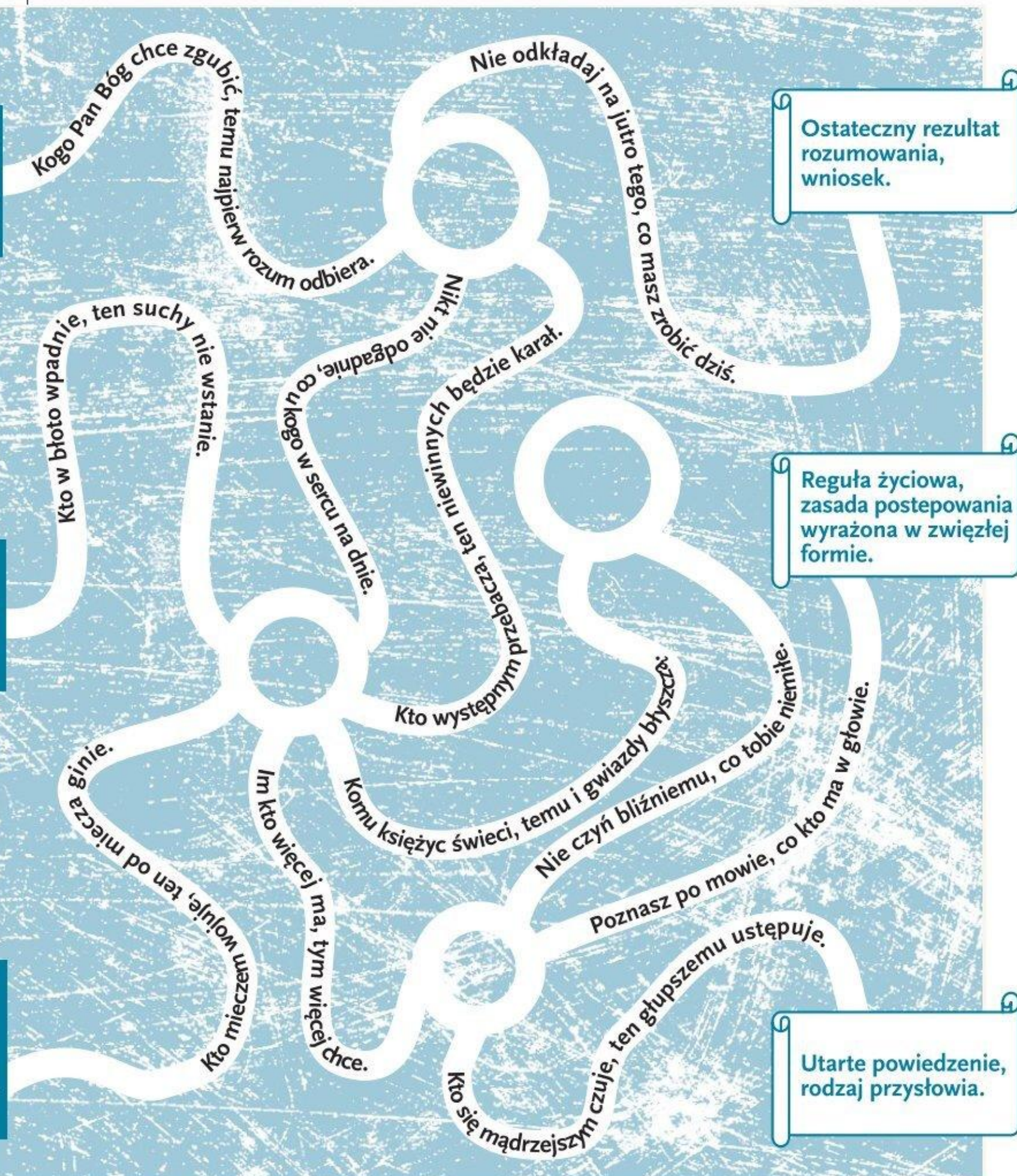
Trasa ze zdaniami złożonymi ze zdaniem podrzędnym dopełnieniowym wiedzie do dewizy.

Trasa ze zdaniami złożonymi ze zdaniem podrzędnym podmiotowym prowadzi do porzekadła.

Trasa ze zdaniami złożonymi zawierającymi zdania podrzędne podmiotowe i dopełnieniowe zmierza do konkluzji.

5. Wypowiedz się na temat porzekadła *Kto daje i odbiera, ten się w piekle poniewiera*. Dokończ zdania.

- Wiadomo, że _____
- Możliwe, że _____
- Jest niemal pewne, że _____
- Świadczy o tym to, że _____

Jest taki, że aż dech zapiera...

Zdanie podrzędne orzecznikowe

1. Podkreśl w podanych wypowiedzeniach zdania podrzędne orzecznikowe. Zapisz pytania, na jakie odpowiadają.

- Ten album jest taki, że przeglądam go prawie codziennie. _____
- Stał się tym, kto mnie inspirował do działania. _____
- Na przykład muzeum Salvadora Dali jest takie, że nie sposób przejść obok niego obojętnie. _____
- Dla jednych jest tym, co oddaje wizję artysty. _____
- Dla innych stało się czymś, co jedynie przyciąga ciekawych turystów. _____
- Dla mnie to miejsce nie było takie, jakiego oczekiwałam. _____
- Opinii o tym muzeum będzie tyle, ilu jest zwiedzających. _____

2. Przekształć zdania pojedyncze w wypowiedzenia złożone zawierające zdanie podrzędne orzecznikowe.

Salvador Dali został uznany za jednego z najbardziej awangardowych twórców.

Ma zarówno wielu zwolenników, jak i przeciwników.

Jego obraz *Trwałość pamięci* stał się symbolem surrealizmu*.

* **Surrealizm** – kierunek w sztuce ukształtowany w latach dwudziestych XX w., dążący do uniezależnienia wyobraźni artysty od reguł logicznego myślenia i wszelkich norm estetycznych.

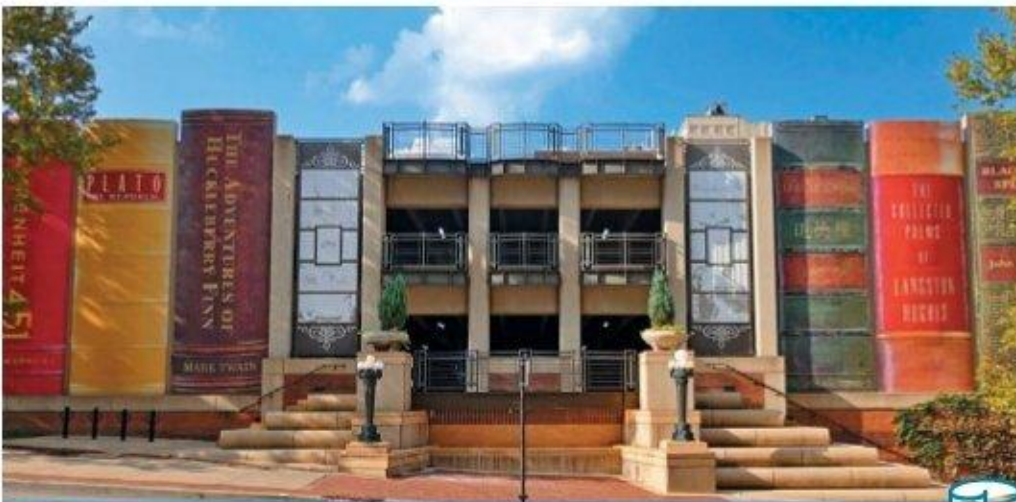
3. Ułóż wypowiedzenia złożone ze zdaniem podrzędnym orzecznikowym na temat budynków zaprezentowanych na fotografiach. Pamiętaj o zastosowaniu odpowiednich znaków interpunkcyjnych.

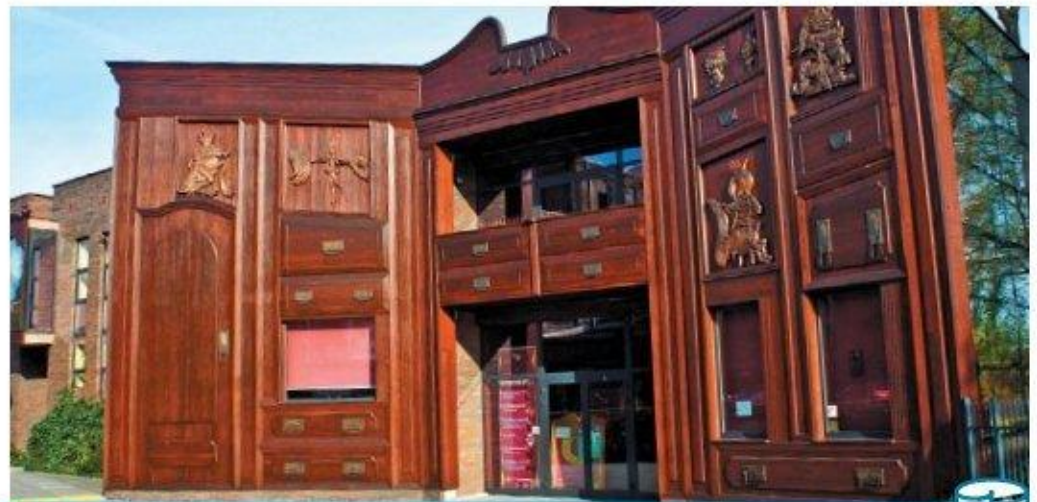
Muzeum Guggenheima w Bilbao (Hiszpania)
gromadzące obiekty sztuki współczesnej

Krzywy domek w Sopocie zainspirowany
rysunkami Jana Szancera

Biblioteka publiczna w Kansas City (USA) ze
ścianami imitującymi okładki znanych książek

Teatr „Baj Pomorski” w Toruniu w kształcie
szafy z ozdobnymi szufladami

4. Połącz części składowe wypowiedzeń. Zaznacz w zdaniach nadrzędnych element, który jest rozwinięty przez zdanie podrzędne.

Jakie życie,

Jakie szanse,

Jakie pytanie,

taka odpowiedź.

taka śmierć.

takie wygrane.

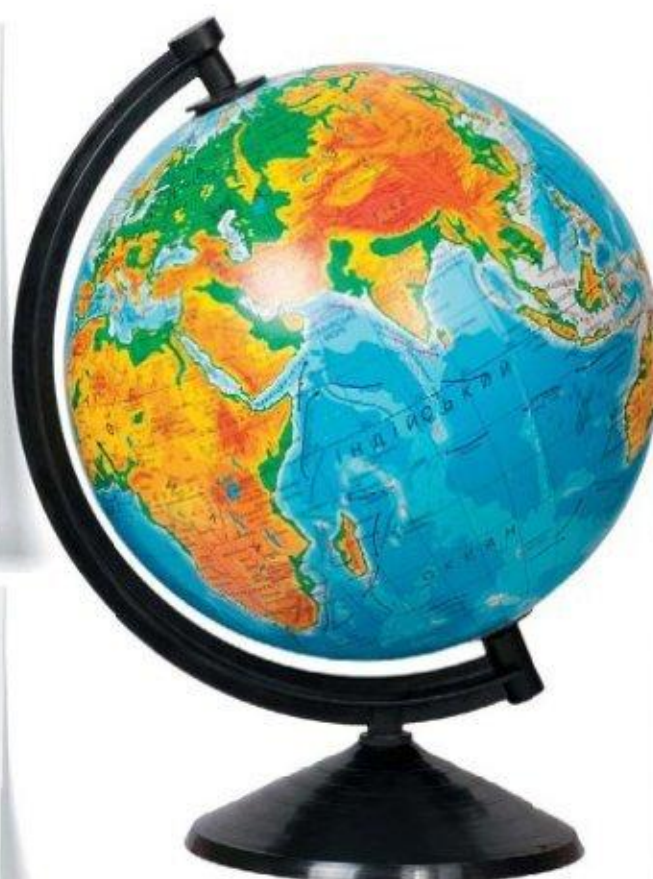
Wkroczyć w językowy świat ze słownikiem za pan brat

Słownik poprawnej polszczyzny

1. Zapisz, z jakich słowników pochodzą hasła zapisane obok globusa. Uzupełnij definiowanymi słowami podane związki frazeologiczne i ustnie wyjaśnij ich znaczenie.

okno rz. *n I, Ms. -nie; lm D. okien*
1. otwór w ścianie pomieszczenia doprowadzający światło i powietrze do wnętrza i umożliwiając zobaczenie tego, co na zewnątrz: Pokój z dwoma oknami.

Słownik _____

siódmy – odm. jak przym.,
pisane całym wyrazem albo cyfrą
bez końcówek: arabską – z kropką,
rzymską – bez kropki: Siódmy a.
7. (nie: 7-my); Siódma (nie: sied-
mioletnia) rocznica.

Słownik _____

świat: 1. glob ziemski, ziemia;
2. planeta; 3. kosmos; 4. otocze-
nie; 5. kraj, region, okolica.

Słownik _____

pępek -p•ka, -p•kiem; -p•ki,
-p•ków

Słownik _____

- _____ świata
- _____ stoi otworem
- być w _____ niebie
- _____ na świat

2. Wyszukaj w zdaniach błędy językowe i je zamaż. Tam, gdzie trzeba, zapisz poprawne formy. W razie potrzeby skorzystaj ze słownika poprawnej polszczyzny.

- Wybrał się z przyjaciółmi w podróż dookoła świata. _____
- Wyjechał w miesiącu lipcu. _____
- Pragnął dotrzeć do granic wszechświata. _____
- Wiele mieszkańców Ziemi chciałoby poznać tajemnicę UFO. _____
- Dziś jest 28 wrzesień – Światowy Dzień Morza. _____
- To powinno być napisane z dużej litery. _____
- Ten pomarańcz przywieziono z drugiego końca świata. _____
- Jesteś bardziej piękniejsza niż Miss Świata. _____
- O obojgu sportowców rozpisywała się światowa prasa. _____
- Oni niczego nie rozumiają. _____

3. Podkreśl poprawne formy, a błędne przekreśl.

- jem pomarańczę / jem pomarańcza
- cofać się do tyłu / cofać się
- spadać / spadać w dół
- w dniu dzisiejszym / dzisiaj
- włączam / włączam
- sweter / swetr
- ubierać płaszcz / włożyć płaszcz

4. Dopasuj właściwe wyrazy do związków frazeologicznych.

gadać • kłamać • pleść | ciskać • miotać • rzucać |
podciągnąć • skrócić • zakasać

_____ słowa na wiatr _____ jak z nut
_____ rękawy

biała • blada • jasna | ciemne • czarne • szare |
bordowy • czerwony • szkarłatny

_____ myśli _____ plama _____ kur

kółka • opony • ślady | łza • woda • szkło |
aromatem • smakiem • zapachem

czysty jak _____ obejść się _____ cztery _____

5. Popraw podpisy pod rysunkami.

Kontrol samochodu

Czarny kłęb dymu na widnokrągu

Oboje zwycięzców na podium

Wśród wyrazowych gości są nie tylko wartości

Wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne

1. Wykreśl z każdego zestawu słowo, które nie jest wyrazem bliskoznacznym do pozostałych.

- fantazja, fantastyka, wyobraźnia, polot, imaginacja
- sformułował, uchwycił, określił, oznajmił, wypowiedział
- identyczny, jednakowy, jedyny, taki sam, niezmienny
- odruchowo, bezwiednie, instynktownie, mimo woli, bezradnie

2. Połącz pary wyrazów bliskoznacznych. Znaczenie nieznanych słów sprawdź w słowniku wyrazów obcych.

3. Dobierz synonimy do różnych znaczeń wyrazów. W razie trudności skorzystaj ze słownika języka polskiego.

- aspiracje
- kolejność
- ład
- poglądy
- poza
- duma

- entuzjazm
- ciemny
- wychwalać
- dezaprobata
- jasne
- potępiać

4. Podkreśl w przysłowiach wyrazy, które są antonimami.

- Lepiej byle jak siedzieć niż dobrze stać.
- Lepiej mieć co zdjąć niż nie mieć czego założyć.
- Lepiej z mądrym zgubić niż z głupim znaleźć.
- Nowego kłamstwa słucha się chętniej niż starej prawdy.
- Poznać łatwo w starości, jaki kto był w młodości.
- Kto się mądrzejszym czuje, ten głupszemu ustępuje.
- Lepszy na wolności kasek lada jaki niżli w niewoli przysmaki.
- Lepszy własny chleb niż pożyczona bułka.
- Ubogi żywi się, jak może, a bogaty – jako chce.
- Atak jest najlepszą obroną.

5. Uzupełnij podpisy pod rysunkami wyrazami przeciwstawnymi wybranymi z ramki na marginesie. Użyj ich w odpowiedniej formie.

_____ jak tabaka w rogu

_____ w czambuł

wyrazić swoją _____

_____ jak słońce

_____ pod niebiosą

przyjąć coś z _____

6. Zastąp podane wyrazy eufemizmami zawierającymi antonimy podanych cech.

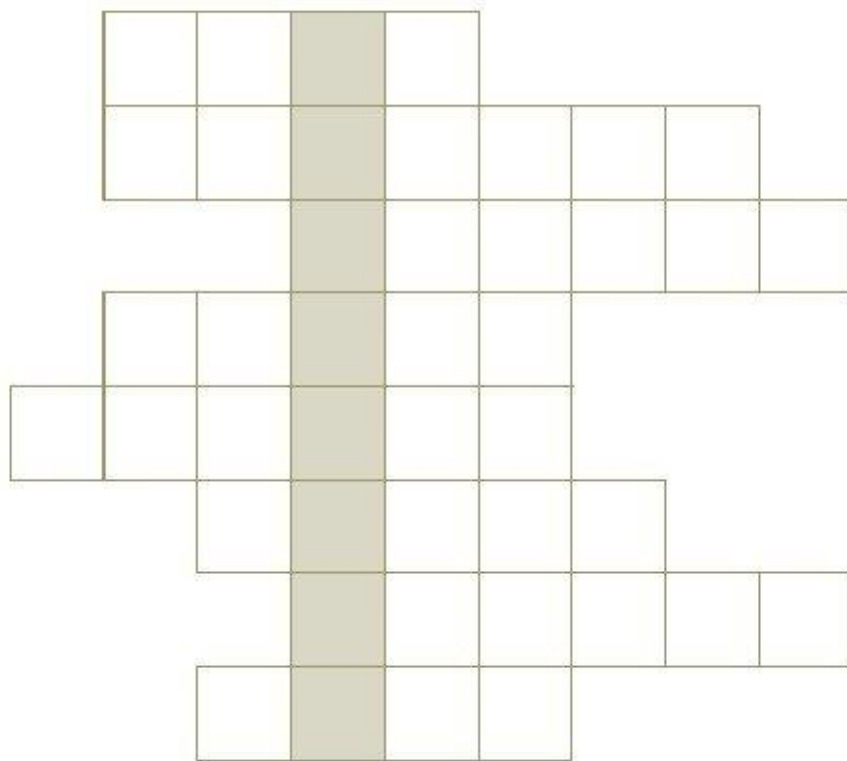
Wzór: gruby – niezbyt szczupły

- brudny – niespecjalnie _____
- ciepły – nie całkiem _____
- tchórzliwy – nie za bardzo _____
- kłótniwy – niezbyt _____
- naiwny – nieszczególnie _____
- leniwy – niezbyt _____

Zrobić minę na widok miny...

Wyrazy wieloznaczne

1. Połącz elementy, które określamy takim samym wyrazem. Zapisz kolejno ich nazwy w diagramie i odczytaj hasło.

_____ – wyrazy o takim samym brzmieniu, lecz odmiennym znaczeniu.

2. Ułóż zdania, którymi można zilustrować różne znaczenia podanych słów.

rola

- _____
- _____

północ

- _____
- _____

gąsienica

- _____
- _____

różyczka

- _____
- _____

- czerep
- intelekt
- kierownik
- zwierzchnik
- łeb
- rozum

3. Wpisz synonimy z ramki w odpowiednie pola.

część ciała człowieka
lub zwierzęcia

siedlisko myśli

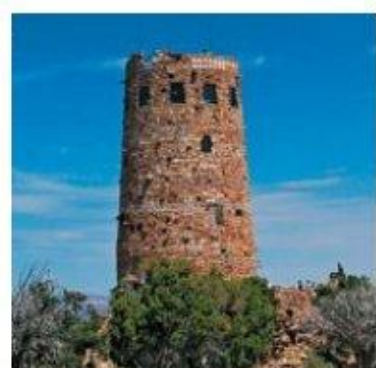
osoba zarządzająca
czymś

_____	_____	_____
_____	_____	_____

4. Zapisz, w jakim znaczeniu został użyty wyraz **babka** w każdym z poniższych zdań.

5. Wyjaśnij, jakie znaczenia wyrazu **wieża** zostały przedstawione na poniższych zdjęciach.

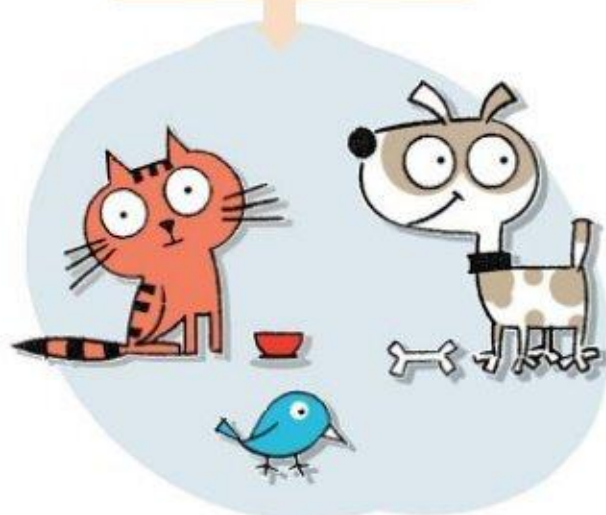

W słowach emocji szuka – trudna to sztuka

Wyrazy nacechowane emocjonalnie

1. Podpisz rysunki. Weź pod uwagę wielkość przedstawionych elementów.

zdrobnienia

zgrubienia

kot

miska

kość

pies

ptak

2. Wpisz znak „+” obok wyrazów, które wartościują pozytywnie, a znak „-” postaw przy wyrazach nacechowanych negatywnie. Do zapisanych słów dodaj wyrazy neutralne.

U źródła wśród krzewów róż wyobraźnią rusz

Pisownia wyrazów z ó i u

1. Odszukaj na rysunku elementy podane w ramce na marginesie i je podpisz. Podkreśl w zapisanych wyrazach **ó** niewymienne.

- brzoźka
- altanka z podmurówką
- dozorcówka z nadbudówką
- głóg
- dziupla wiewiórki
- powój
- różowa koniczyna
- źródło przy wzgórku
- żółte róże

- wybór budowli: _____
- zróżnicowana roślinność: _____
- różnorakie elementy krajobrazu: _____
- przemyślany dobór roślin: _____

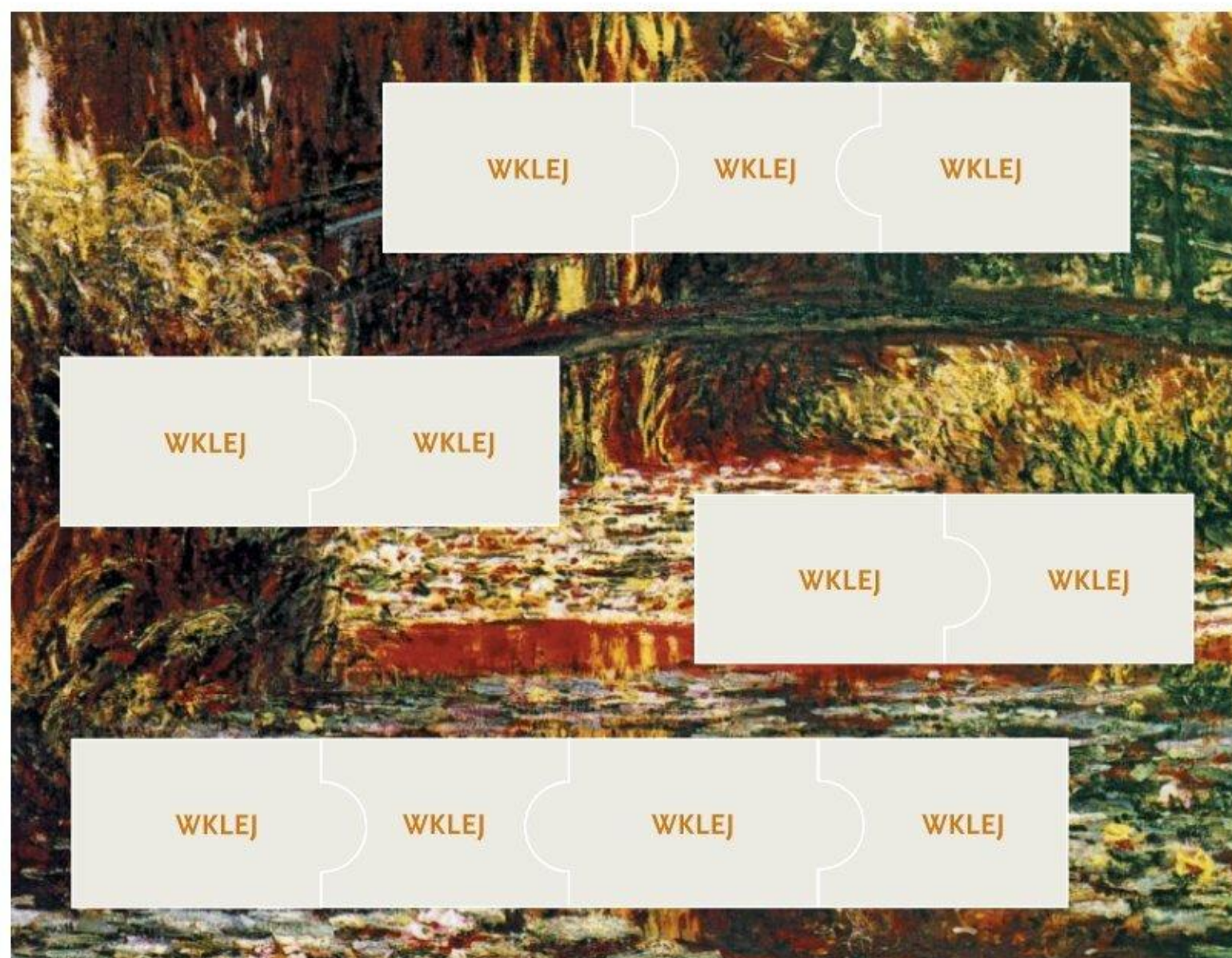
2. Podkreśl rzeczowniki rodzaju męskiego w dopełniaczu liczby mnogiej i sprawdź w kluczu do odpowiedzi, gdzie się znajdowały opisane ogrody.

Wiszące ogrody Semiramidy uważano za jeden z siedmiu cudów świata. Założono je prawdopodobnie w VI lub VII wieku p.n.e. Kilka tarasów zbudowanych jeden nad drugim wypełniono taką ilością ziemi, że mogły na nich rosnąć drzewa. Dachy, na których zasadzono rośliny, były wykonane z materiałów nieprzepuszczających wody. Studnia do nawadniania składała się z trzech szybów. Według przekazu ówczesnych kapłanów tarasy miały różną powierzchnię, największy mierzył około 1800 metrów kwadratowych. Bujne pnącza pięły się po murach, co powodowało, że z daleka ogrody sprawiały wrażenie, jakby wisiały w powietrzu.

Klucz do odpowiedzi

Liczba rzeczowników rodzaju męskiego w dopełniaczu liczby mnogiej:
6 – **Babilon** w Mezopotamii;
7 – **Teby** w Egipcie;
8 – **Pasargady** w Persji.

3. Uzupełnij puste miejsca na obrazie Claude'a Moneta: wklej brakujące fragmenty, tak aby powstały wyrazy. Wykorzystaj sylaby z wkładki nr 14.

- likwidować
- opryskiwać
- pielęgnować
- porządkować
- postępować
- przygotowywać
- przywiązywać
- wkopywać

4. Napisz, co robią osoby przedstawione na zdjęciach – uzupełnij podpisy czasownikami z ramki na marginesie. Użyj form czasu teraźniejszego.

_____ rabatki.
_____ sadzonki.

_____ krzewy.
_____ stare gałęzie.

_____ podpory do pomidorów.
_____ je do łodyg.

_____ drzewa.
_____ ostrożnie.

- wsuwka
- zasuwka

7. Uzupełnij rymowankę wyrazami, w których wyjątkowo piszemy **u**.

Czasem i do włosów _____
może działać jak _____
To wymyśla mądra główka.
Takie to są trudne słówka.

8. Odszyfruj wyrazy według podanego kodu i uzupełnij nimi zdania. Skorzystaj z odpowiedzi w nawiasach.

	1	2	3	4	5
A	A	Ą	B	D	E
B	G	H	I	J	K
C	I	Ł	M	N	O
D	Ó	P	R	S	T
E	U	W	Y	Z	Ż

- I. E1/D2/C5/A4/C5/A3/A1/C4/B3/A1
 II. C4/A1/D4/D5/D3/D1/B4
 III. C5/A4/C4/A1/B4/A4/E1/B4/A5/C3/E3
 IV. B2/A5/B5/D5/A1/D3/D1/E2
 V. D3/D1/E5/C4/A5
 VI. B1/A1/D5/E1/C4/B5/B3

Park w Arkadii został założony pod koniec XVIII wieku z inicjatywy księżnej Heleny Radziwiłłowej, która była znana z (I) _____ do romantycznych ogrodów w stylu angielskim. (II) _____ tajemniczości (III) _____ w niezwykłych ogrodowych budowlach, takich jak Świątynia Diany czy Grota Sybilli. W leśnym parku o powierzchni ponad czternastu (IV) _____ rosną (V) _____ (VI) _____ drzew, na przykład stare okazy wiązów, lip i topoli.

Domek Murgrabiego
i Akwedukt w Arkadii
koło Nieborowa

Krzyki radości i przerażenia w miejscach relaksu i odprężenia

Pisownia wyrazów z *rz* i *ż*

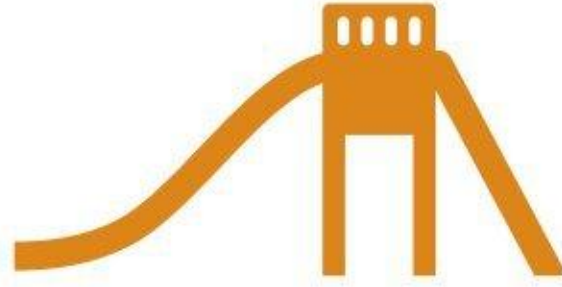

1. Wskaż miejsca osobom czekającym na przejażdżkę na karuzeli. Litery zapisane na krzesłach odnajdziesz w opisach tych osób.

- przypadkowy przechodzień • brzdąc z brzoskwinia • trzylatek z łukiem i strzałami • rozwydrzony Andrzejek • krzyczący skrzat
- grzeczna dziewczynka z grzechotką • chrząkający chłopiec w stroju chrząszcza • dojrzały mężczyzna o podejrzanym wyglądzie
- wrzaskliwa kobieta z wrzosami

2. Wstaw wyrazy z ramki w odpowiednie miejsca. Zapisz pod huśtawką wyrazy z **rz** wymiennym oraz słowa uzasadniające ich pisownię, a pod zjeżdżalnią – wyrazy z **rz** niewymiennym, których pisownię trzeba zapamiętać.

_____, bo _____
 _____, bo _____
 _____, bo _____
 _____, bo _____
 _____, bo _____
 _____, bo _____

- korzystać
- mierzyć
- otworzyć
- parzyć
- porządkować
- poszerzyć
- rzucić
- stworzyć
- urządzać
- wierzgać
- wierzyć
- zdarzyć się

3. Dopasuj wygrane do zwycięzców. Liczba liter w obu wyrazach musi być jednako-
 wa. Zaznacz kolorem zakończenia, w których piszemy **rz**.

BURMISTRZ

ciepłomierz

BALETMISTRZ

pancerz

RACHMISTRZ

taksomierz

HARCERZ

kątomierz

ŻOŁNIERZ

kołnierz

4. Zapisz pod obrazkami po dwa wyrazy pokrewne do podanych.

pszczoła

pszenica

rozpowszechniać

kształt

5. Wykreśl z diagramu wyrazy z **ż** wymiennym. Pozostałymi słowami uzupełnij rozmowę osób, które odwiedziły zamek strachów.

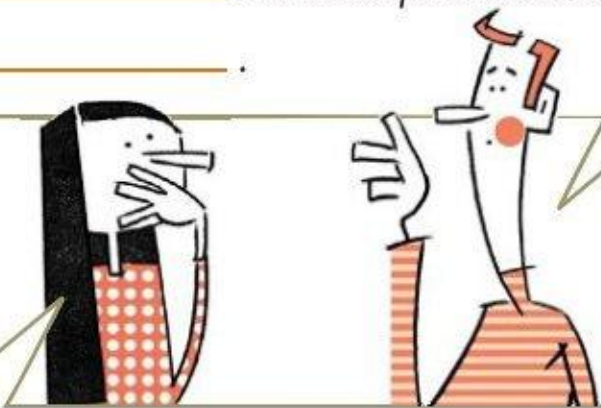

z	a	g	r	o	ż	e
n	i	e	n	ó	ż	p
r	z	e	j	a	ż	d
ż	k	a	p	r	z	e
ż	y	ł	e	m	p	r
z	e	r	a	ż	a	j
ą	c	a	z	j	e	ż
y	ł	y	o	s	t	r
z	e	ż	e	n	i	e
o	s	t	r	o	ż	n
a	ż	e	n	u	j	ą
c	a	u	w	a	ż	a
j	ś	w	i	e	ż	e
p	a	s	a	ż	e	m
o	s	i	ę	ż	n	y
p	r	z	e	ż	y	c
i	a	w	y	ż	e	j
ż	a	r	ó	w	k	a
m	i	n	i	ż	e	j

Najbardziej przeraził mnie zakrwawiony

_____ i szkielet podświetlony

_____.

Jestem _____, ale to by mnie nie przestraszyło. _____ rozrywka!

Takie _____ są nie dla mnie.

Od dziś zamiast ścieżki duchów wybieram

_____ handlowe.

_____ chwile grozy. Włosy

_____ mi się na głowie. Muszę

wyść na _____ powietrze.

6. Odszyfruj słowa widoczne w magicznych zwierciadłach. Uzupełnij nimi podane związki wyrazowe. Pokoloruj **ż** oraz poprzedzającą je spółgłoskę.

_____ wnetrz

_____ z zimna

_____ budowlany

_____ jak pies

węzeł _____

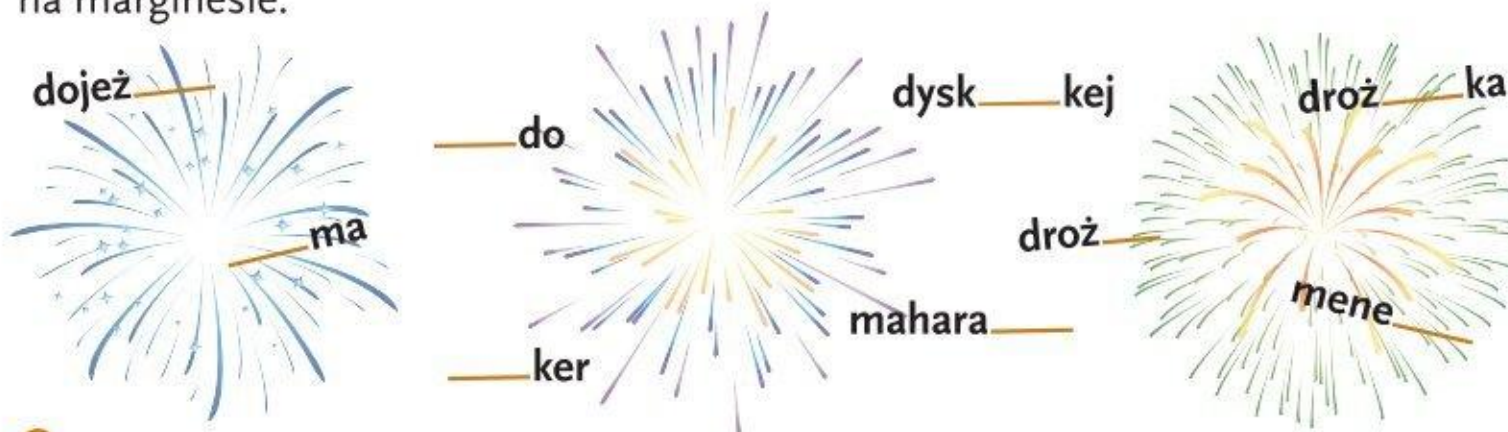
_____ w cierpieniu

_____ na kolegów

_____ usta

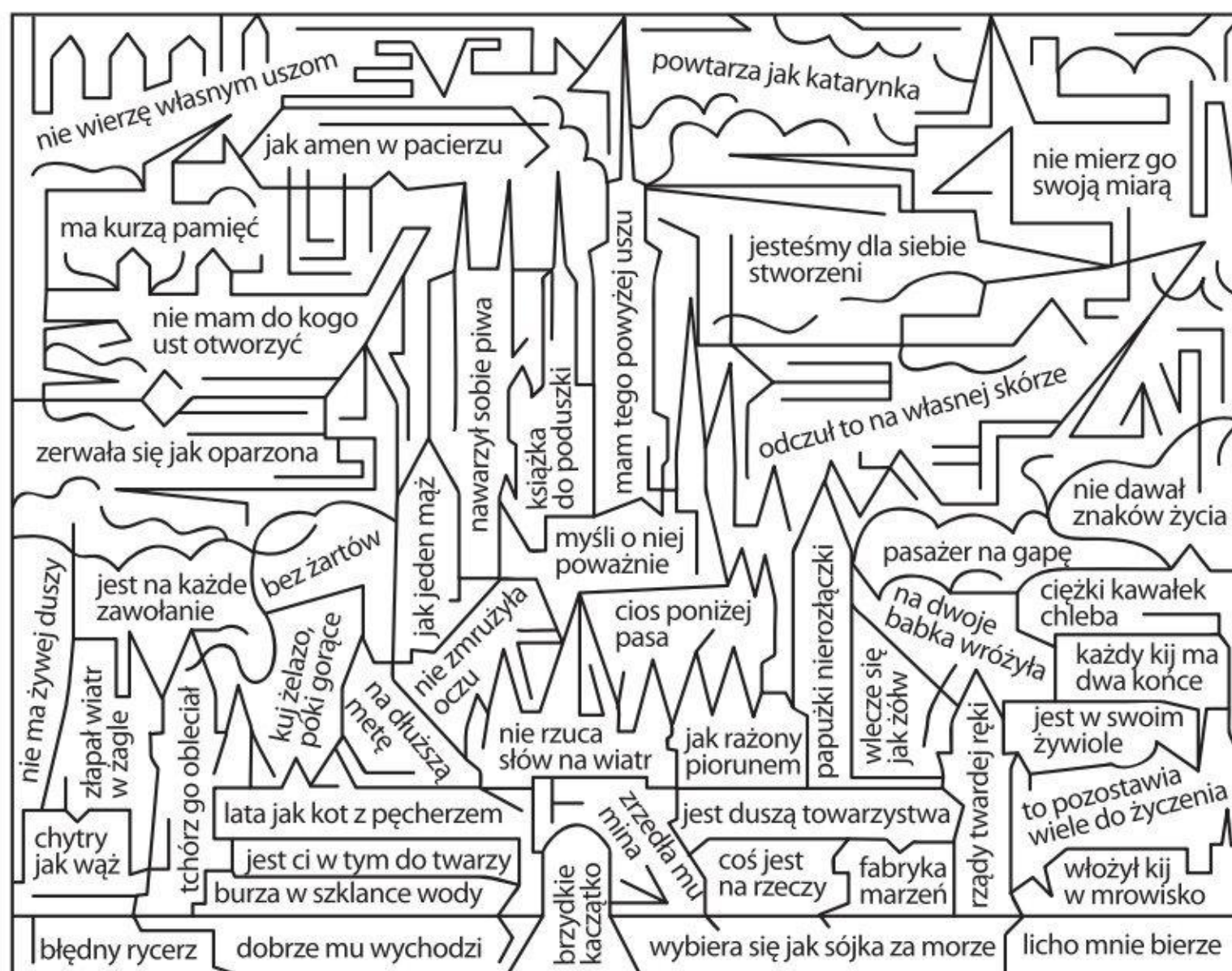

7. Dopisz do słów ukrytych w sztucznych ogniach sylaby z dwuznakiem **dż** podane na marginesie.

- dża
- dże
- dżer
- dżo
- dżów
- dżu

8. Pokoloruj wyrazy według wskazówek, a zobaczysz charakterystyczną budowlę Disneylandu.

Klucz do odpowiedzi

Wyrazy z **rz** wymiennym – **na niebiesko**, wyrazy z **rz** niewymiennym – **na szaro**, wyrazy z **ż** wymiennym – **na żółto**, wyrazy z **ż** niewymiennym – **na zielono**.

9. Wpisz brakujące litery – **rz** lub **ż**. W razie wątpliwości sięgnij do słownika ortograficznego.

Ogród Tivoli w Kopenhadze to jeden z najstarszych parków rozrywki i t____eci najczęściej odwiedzany w Europie. Wcią____ jest rozbudowywany.

Podczas przeja____dżki na ogromnej karuzeli mo____na podziwiać panoramę miasta. T____eba więc sko____ystać z mo____liwości jazdy w gwiezdny pojeździe – u____ączeniu wysokim na 80 metrów. Jazda na nim dostarcza niesamowitych prze____yć. Warto tak____e wstąpić do ró____nych zamków i pałaców oraz obej____eć p____edstawienie teatralne. Po zmie____chu w ogrodzie są organizowane pokazy sztucznych ogni. Wyda____eniem p____yciągającym ____esze turystów jest kiermasz adwentowy.

Wehikułem czas cofniemy, w historii się odnajdziemy

Pisownia wyrazów z *ch* i *h*

1. Odkoduj zaszyfrowane słowa. Aby uruchomić wehikuł czasu, dopisz je do podanych związków wyrazowych. Zastosuj odpowiednią formę.

☀	♦	●	♣	☾	♠	▲	✕	✿	✧	✱	⊙	■	♥	▣	▼	♣	♣
a	c	d	e	g	h	i	k	ł	m	n	o	p	r	t	w	y	z

♠	▲	■	✱	⊙	♣	☀											
♠	⊙	♥	♣	♣	⊙	✱	■										
♠	☀	♥	✧	⊙	✱	⊙	☾	♥	☀	✧							
▼	☀	♠	☀	●	✿	⊙	▼	▲	♣	♦							

- linia _____
- stan _____
- start _____
- ustalenie _____

2. Umieść wyrazy z ramki na osi czasu. Wpisz je w przedział czasowy, z którym ci się kojarzą.

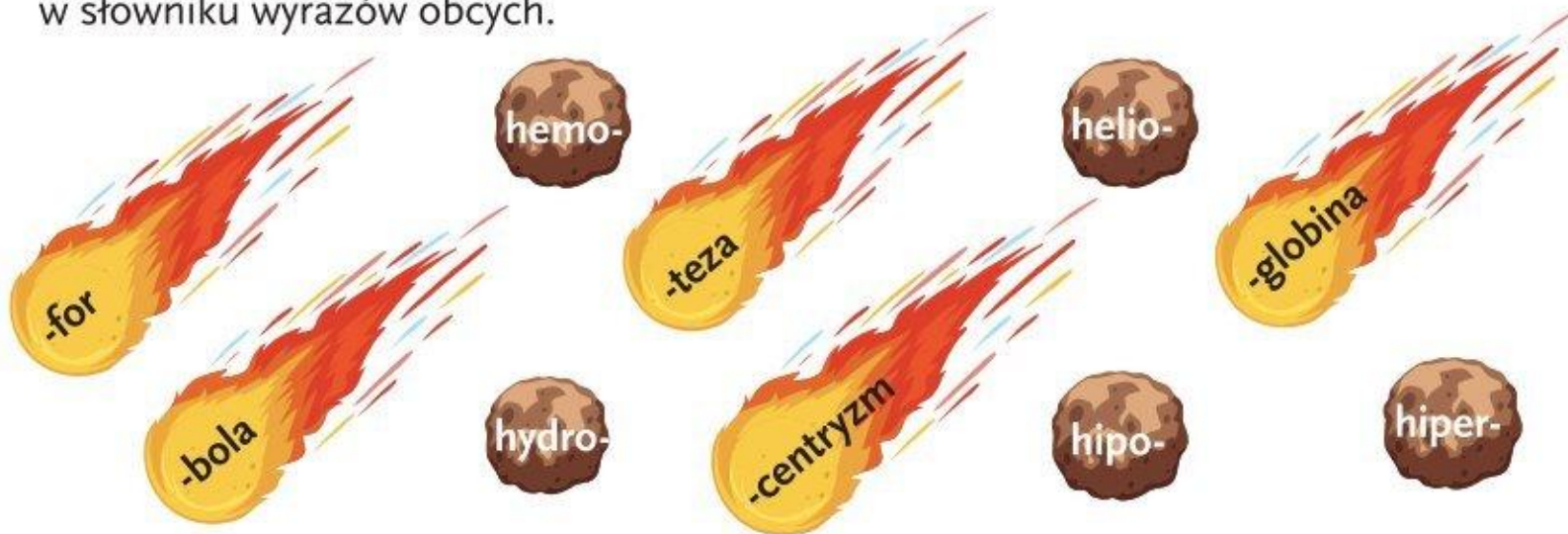
haker • halogen • hamburger • hangar • haubica • hełm • hetman
• hipis • homologacja • hufiec • hurtownia • hydrant

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

CZASY DAWNIEJSZE

CZASY NAJNOWSZE

3. Połącz głowy i ogony komet tak, aby powstały nowe słowa, a następnie z dwoma wybranymi wyrazami ułóż zdania. Znaczenie nieznanymi ci terminów sprawdź w słowniku wyrazów obcych.

Kometa Halleya

- _____
- _____

4. Wykreśl wyrazy, w których **h** wymienia się na **g**, **ż**, **z**, a poznasz słowa umożliwiające zatrzymanie wehikułu.

5. Aby ponownie uruchomić pojazd, musisz do każdego słowa dopisać po dwa wyrazy zakończone taką samą częścią. Ułóż je z rozsypanych liter, a następnie uzupełnij związki frazeologiczne odpowiednio dobranymi wyrazami.

c	u	h	r	puch	r	c	u	h	o	k			
e	p	h	c	mech	m	e	h	c	u	ś	i		
r	o	h	g	c	loch	c	ś	i	o	h	p		
g	c	a	h	m	dach	r	c	h	a	t	s		
n	c	i	h	m	drelich	c	l	i	k	e	i	h	
c	s	y	t	h	r	oprych	w	c	y	t	h	y	r

- rzucać _____ o ścianę
- prześladowa go nieustanny _____
- padł na nich błady _____
- użył słowa _____
- mieć _____ w interesie
- wypić _____ gorczy

6. Trafiasz na wyspę, której mieszkańcy proponują ci wymianę koralu z zapisanymi słowami. Dopisz do każdego z nich wyraz pokrewny zawierający **ch** i ułóż z kilkoma wybranymi wyrazami krótkie opowiadanie.

monarszy – _____	śmieszyć – _____
pieszo – _____	troszkę – _____
kreska – _____	miska – _____
kruszywo – _____	zagłuszyć – _____
ciszej – _____	straszyć – _____

7. Musisz się wydostać z wyspy. Zaznacz trasę wyrazów z **ch** niewymiennym, a następnie uzupełnij napisy na statkach. Ten, w którego nazwie jest **ch** niewymienne, zabierze cię na pokład.

8. Podkreśl w tytułach artykułów połączenia spółgłoskowe z **h** i **ch**. Wpisz tytuły pod odpowiednią nazwą gazety.

Rozhasani
Po z wymagamy h

Scheda
Po s wymagamy ch

- Relacja z Dalekiego Wschodu
 - Łzy obeschły
 - Rozhuśtane emocje
 - Jak scharakteryzować kosmitę?

- Czy podróżnicy zhardzieli?
 - Zharmonizowane życie na statku
 - Nie schlebiaj sobie!
 - Rozhermetyzowana kabina

9. Wpisz **h** lub **ch** do wyrazów w środkowej kolumnie tabeli. Kolejne litery umieszczone przy poprawnych odpowiedziach utworzą hasło – imię i nazwisko autora słynnej powieści *Wehikuł czasu*.

G	h	koncert ___arytatywny	ch	H
A	h	me ___anizm zegara	ch	E
R	h	___armonijna całość	ch	B
N	h	ci ___e stukanie	ch	B
E	h	o ___ydney warkot	ch	I
W	h	dobry me ___anik	ch	R
L	h	s ___emat działania	ch	T
G	h	___amulec ręczny	ch	J
O	h	ru ___omy cel	ch	E
O	h	___ałas silnika	ch	N
R	h	drgania wa ___adła	ch	A
T	h	osiągnięcia te ___niki	ch	G
H	h	słu ___anie rozkazów	ch	E
W	h	czy ___anie na błąd	ch	A
N	h	za ___wył konstruktorów	ch	E
L	h	___umory podróżników	ch	S
L	h	___isteria turystów	ch	W
S	h	sala fil ___armonii	ch	T

**MECHANIK
SAMOCHODOWY**

10. Docierasz do kraju pracobolików. Pokoloruj ramki z wyposażeniem ich miejsca pracy taką samą barwą jak napis pod postacią. Podkreśl wyrazy z **ch** i **h**.

hamulec
ręczny

olbrzymia
chochla

urządzenie
roczkowe

kuchnia
mikrofalowa

nóż do
schabu

klucz
hydrauliczny

płachty
blachy

zaparzacz
do herbaty

klucz
z grzechotką

pochłaniacz
zapachów

garnek
z uchami

fartuch
ochronny

chlebak

wahacze
do kół

**ZRĘCZNA
KUCHARKA**

11. Uzupełnij wyrazy odpowiednimi literami. W razie wątpliwości sprawdź pisownię w słowniku ortograficznym. Przejdź wskazane trasy, a dowiesz się, kto napisał wymienione powieści i wykorzystał w nich motyw przemieszczania się w czasie.

Na końcu ścieżki
z wyrazami
zawierającymi
dwa **ch** dowiesz
się, kto napisał
powieść *Godzina
pąsowej róży*.

Droga z wyrazami
zawierającymi
jedno **h** wiedzie
do autora
powieści *Jankes
na dworze króla
Artura*.

Trasa z wyrazami
zawierającymi
jedno **ch** prowadzi
do autora
*Opowieści
wigilijnej*.

Szlak z wyrazami
zawierającymi
jedno **h** oraz
jedno **ch**
doprowadzi cię do
autora powieści
*Pan Samochodzik
i człowiek z UFO*.

___i___ot

___arce

___ytość

os___łość

___o___sztapler

___alabarda

___o___la

___o___ość

skru___a

___ajduk

___u___ro

___oinka

___o___lik

wa___larz

bo___ater

___ipo___ondryk

___ierar___ia

___u___ać

zu___

Mark
Twain

Zbigniew
Nienacki

Maria
Krüger

Karol
Dickens

Ortografię dobrze znamy, więc się w podróż wybieramy

Pisownia wyrazów wielką i małą literą

1. Odpowiedz na pytania quizu i podkreśl w odpowiedziach wielkie litery. Pokoloruj w pytaniach wyraz, który informuje, do jakiej kategorii nazw geograficznych należy zapisana nazwa.

- Na jakim kontynencie mieszka Egipcjanin? – _____
- Które z podanych państw nie leży w Azji: Malezja, Papua-Nowa Gwinea, Liban? – _____
- Który z regionów nie leży w całości na terenie Polski: Mazowsze, Kujawy, Polesie? – _____
- Czy potoczna nazwa mieszkańca Krakowa to krakus, czy krakowianin?
– _____
- W którym województwie leży Zamość: w lubelskim czy podkarpackim?
– _____

2. Uzupełnij wielką lub małą literą informacje z przewodnika turystycznego.

o/O a/A

Najpłytszym z _____ceanów jest _____cean
_____rktyczny, czasem uznawany za część
_____ceanu _____tlantycznego.

m/M b/B p/P c/C d/D

Jednym z najmłodszych _____órz świata
jest _____ałyk, połączony z _____orzem
_____ótnocnym przez _____ieśniny _____uńskie.

z/Z, o/O, i/I, p/P a/A w/W m/M

W _____achodniej części _____ceanu
_____ndyjskiego, u _____ołudniowo-
_____schodnich wybrzeży _____fryki leży
_____yspa _____adagaskar.

rz/Rz a/A p/P b/B k/K

Za _____ekę najbardziej zasobną w wodę
uznaje się _____mazonkę. Płyne przez _____eru,
_____razylię, wzdłuż granicy _____olumbii.

e/E a/A c/C b/B m/M p/P

_____uropę od _____zji oddziela _____ieśnina
_____osfor położona pomiędzy
_____ółwyspem _____ałkańskim a _____zją
_____niejszą.

w/W s/S a/A k/K p/P

Najwyższy _____odospad to _____alto
_____ngel w _____enezueli na _____ontynencie
_____ołudniowoamerykańskim.

3. Dopisz pod zdjęciami przymiotniki, które odpowiedzą, z jakiego kraju pochodzą charakterystyczne elementy.

fiordy

wiatraki

wiśnia

zegarek

orzeł

panda

czekoladki

pizza

4. Uzupełnij brakujące litery i przejdź opisane trasy labiryntu, a dowiesz się, kto po raz pierwszy zdobył słynne szczyty górskie.

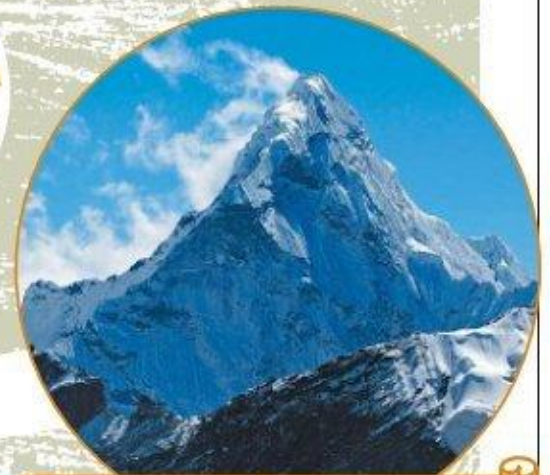
Trasa ze związkami
wyrazowymi pisanymi
tylko małą literą
prowadzi do szczytu
zdobytego przez
Jacques'a Balmata
i Michela Paccarda.

Ścieżką ze związkami wyrazowymi pisanymi tylko wielką literą można się wspiąć na szczyt zdobyty przez Hansa Meyera i Ludwiga Purtschellera.

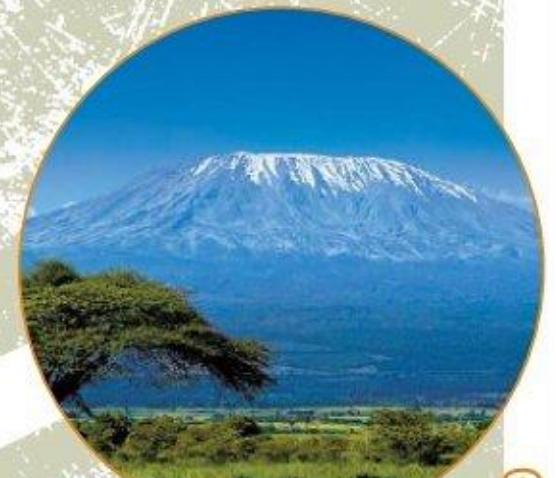
Szlak ze związkami
wyrazowymi pisanymi
i małą, i wielką literą
wiedzie na szczyt
zdobyty przez Edmunda
Hillary'ego i Norkaya
Tenzinga.

Mont Blanc – szczyt
zdobyty w 1786 r.

Mount Everest – szczyt
zdobyty w 1953 r.

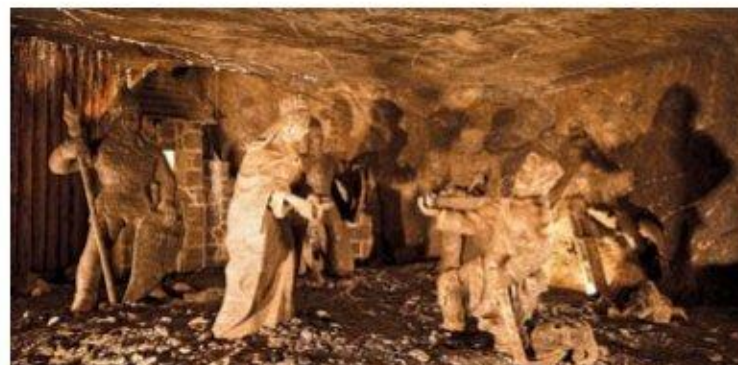
Kilimandżaro – szczyt
zdobyty w 1889 r.

5. Ułóż z podanych sylab nazwy polskich obiektów, które się znalazły na *Liście światowego dziedzictwa UNESCO*.

w Mal ki mek ku za zac bor krzy

• _____

w Wie pal ko so licz nia li ce

• _____

Mu kow ni Park ski w Łek za cy

• _____

re Sta ciu Mias moś w Za to

• _____

le la wiu Stu Ha we Wroc cia ła

• _____

ni Po ju ściół cy ko w Świd Ko

• _____

6. Uzupełnij brakujące litery w informacjach o zabytkowej dzielnicy Gdańska.

___łówna ___iasto to część zabytkowej ___dańskiej dzielnicy ___ródmiście.

Znajduje się tu wiele pięknych miejsc do obejrzenia: ___azylika ___ariacka,

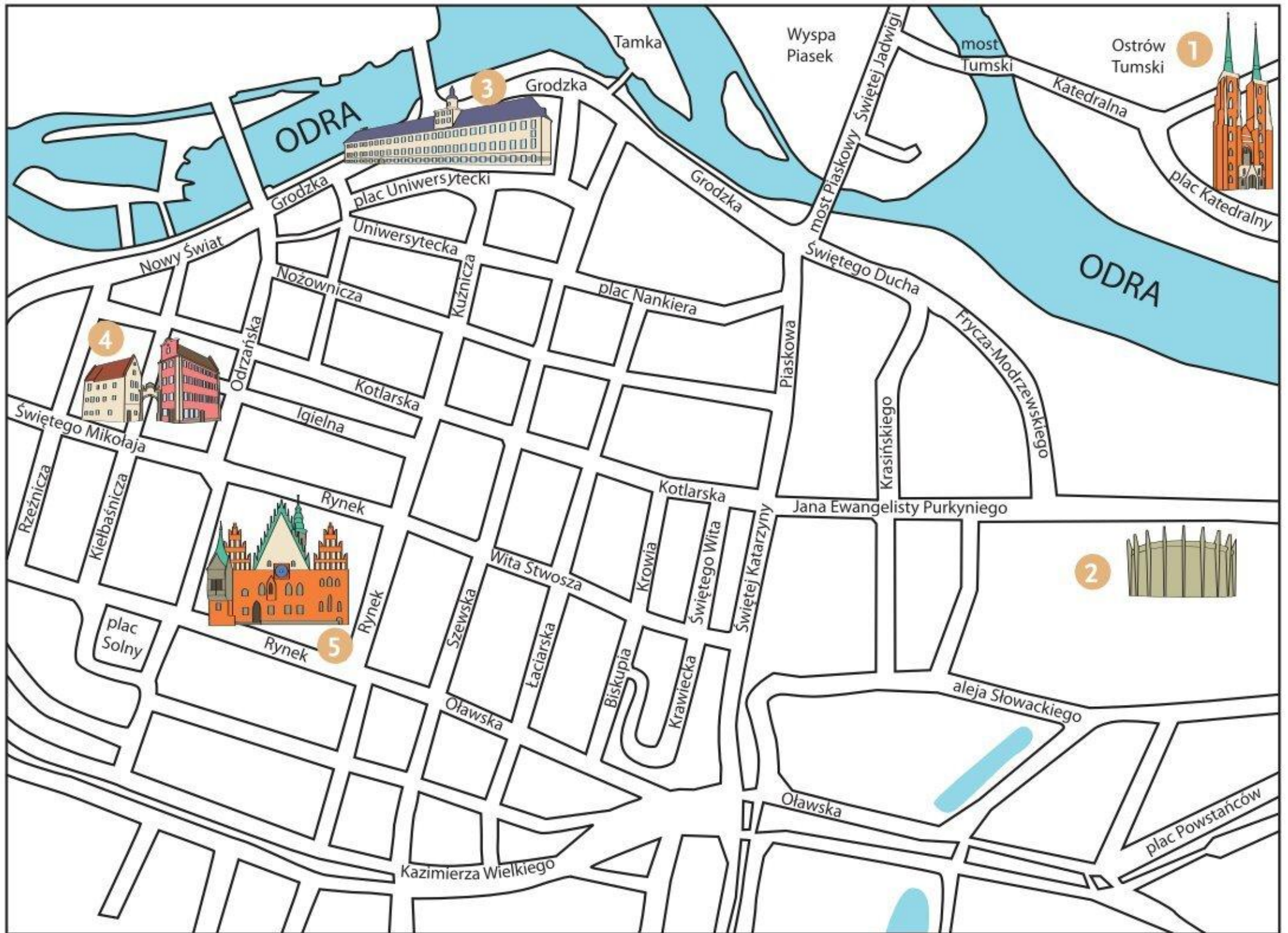
___łota ___rama, ___wór ___rtusa, ___ontanna ___eptuna.

___atusz jest usytuowany na styku ___licy ___ługiej i ___ługiego ___argu.

Mieści się w nim ___uzeum ___istoryczne ___iasta ___dańska.

7. Zapisz wskazówki dla zwiedzających Wrocław, jak dojść z Ostrowa Tumskiego (1) do obiektów przedstawionych na rysunkach. Skorzystaj z planu miasta.

• Aby dotrzeć do Panoramy Racławickiej (2), trzeba _____

• Aby dojść do Uniwersytetu Wrocławskiego (3), należy _____

• Aby zobaczyć kamieniczki Jaś i Małgosia (4), najlepiej pójść _____

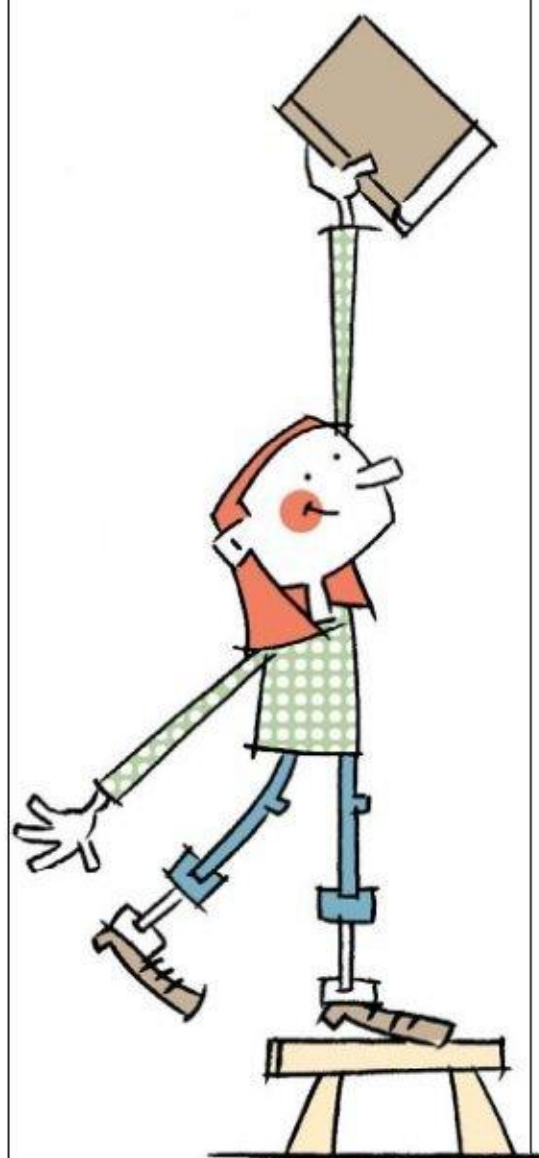
• Aby dojść do miejskiego ratusza (5), należy _____

- polar turystyczny firmy Warkot
- woda mineralna Górzanka
- buty Mare-Rex
- kamera cyfrowa Joxy
- plecak marki Hi-Traper

8. Wpisz nazwy produktów, które w podanych działach supermarketu mogą zostać kupione przez osoby przygotowujące się do podróży.

Dział sklepu	Produkt
spożywczy	
obuwniczy	
odzieżowy	
sportowy	
elektroniczny	

9. Podróżniczka postanowiła uporządkować swój księgozbiór, tak aby książki stały w porządku alfabetycznym. Uzupełnij brakujące litery w tytułach. Ponumeruj, w jakiej kolejności zostaną ustawione książki na kolejnych półkach.

Świąt ortografii na razie nie ma tylko na skutek niedopatrzenia

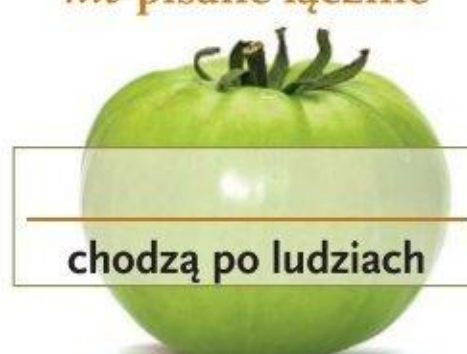
Pisownia **nie** z różnymi częściami mowy

1. Podkreśl **na zielono** słowa z częstką **nie** pisaną łącznie, a **na czerwono** – wyrazy pisane z tą częstką oddzielnie. Określ, jakimi częściami mowy są podkreślone słowa.

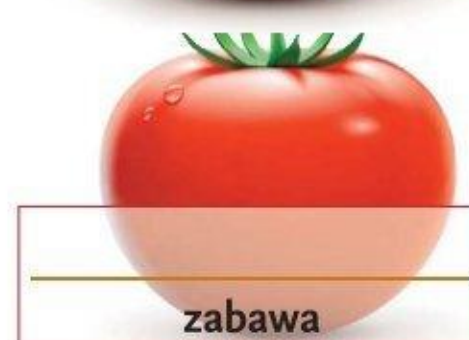
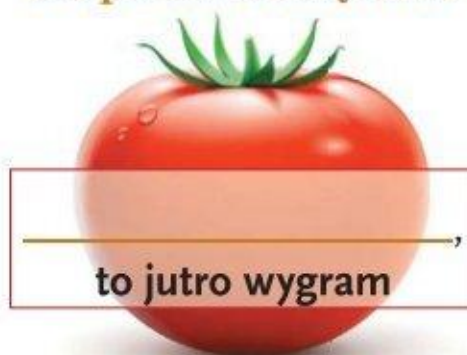
Hiszpania ma od 1945 roku nową tradycję. Jest to bitwa na pomidory. Niecodzienność potyczek przyciąga rzesze turystów, choć nie wszystkim się one podobają. Zabawa odbywa się nie później niż pod koniec sierpnia. Walczący zużywają ponad sto ton dojrzałych, niesmacznych, nie najlepszej jakości pomidorów. Nie wolno rzucać całymi warzywami, trzeba je wcześniej rozgnieść. Nikt nie wychodzi czysty z tej imprezy. Nie raz i nie dwa doszło też do nieszczęśliwych wypadków.

2. Uzupełnij napisy na pomidorach wyrazami z ramki. W razie potrzeby sprawdź pisownię w słowniku ortograficznym.

nie pisane łącznie

nie pisane rozłącznie

nie•celny
nie•dwa
nie•dziś
nie•mało
nie•można
nie•najmądrzejsza
nie•szczęścia
nie•tak
nie•ujdzie

3. Oceń z punktu widzenia osoby niezadowolonej ze wszystkiego obyczaje przedstawione poniżej. Wykorzystaj sformułowania z ramek. Użyj zaprzeczonych form przymiotników.

jasny cel obrzędów • kulturalne zachowanie uczestników

Festiwal Kolorów w Indiach organizuje się z okazji nadejścia wiosny. Obrzucanie się kolorowym proszkiem wytwarzanym z roślin o właściwościach leczniczych ma odpędzić siły zła.

istotne wyniki obserwacji • liczni obserwatorzy

Podczas Dnia Świstaka obchodzonego w Stanach Zjednoczonych wywabiane z norek zwierzęta mają swoim zachowaniem podpowiedzieć, czy wiosna wkrótce nadejdzie.

- Zapisz dwa wybrane przymiotniki w stopniu wyższym i najwyższym z przeczeniem *nie*.

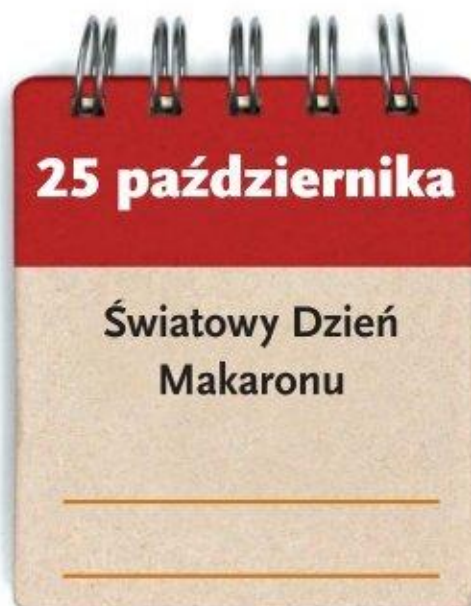
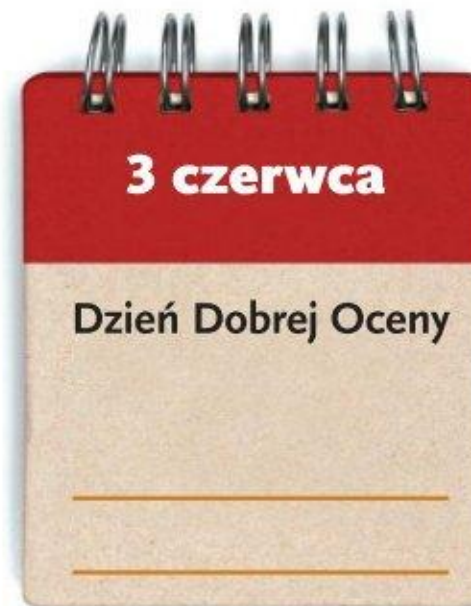
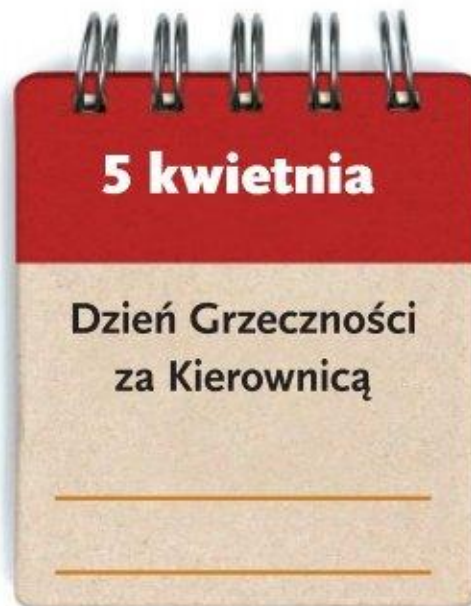
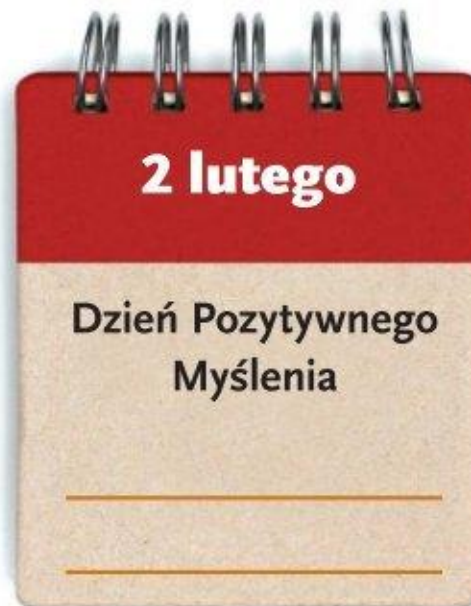
4. Dopasuj rzeczowniki z ramki do opisanych sytuacji.

niecierpliwość • niedyskrecja • niepokój • niepowodzenie
• niesprawiedliwość • nieszczerość • niezależność • niezdyscyplinowanie

- Nie powiedział prawdy. – _____
- Nie czuła się bezpieczna. – _____

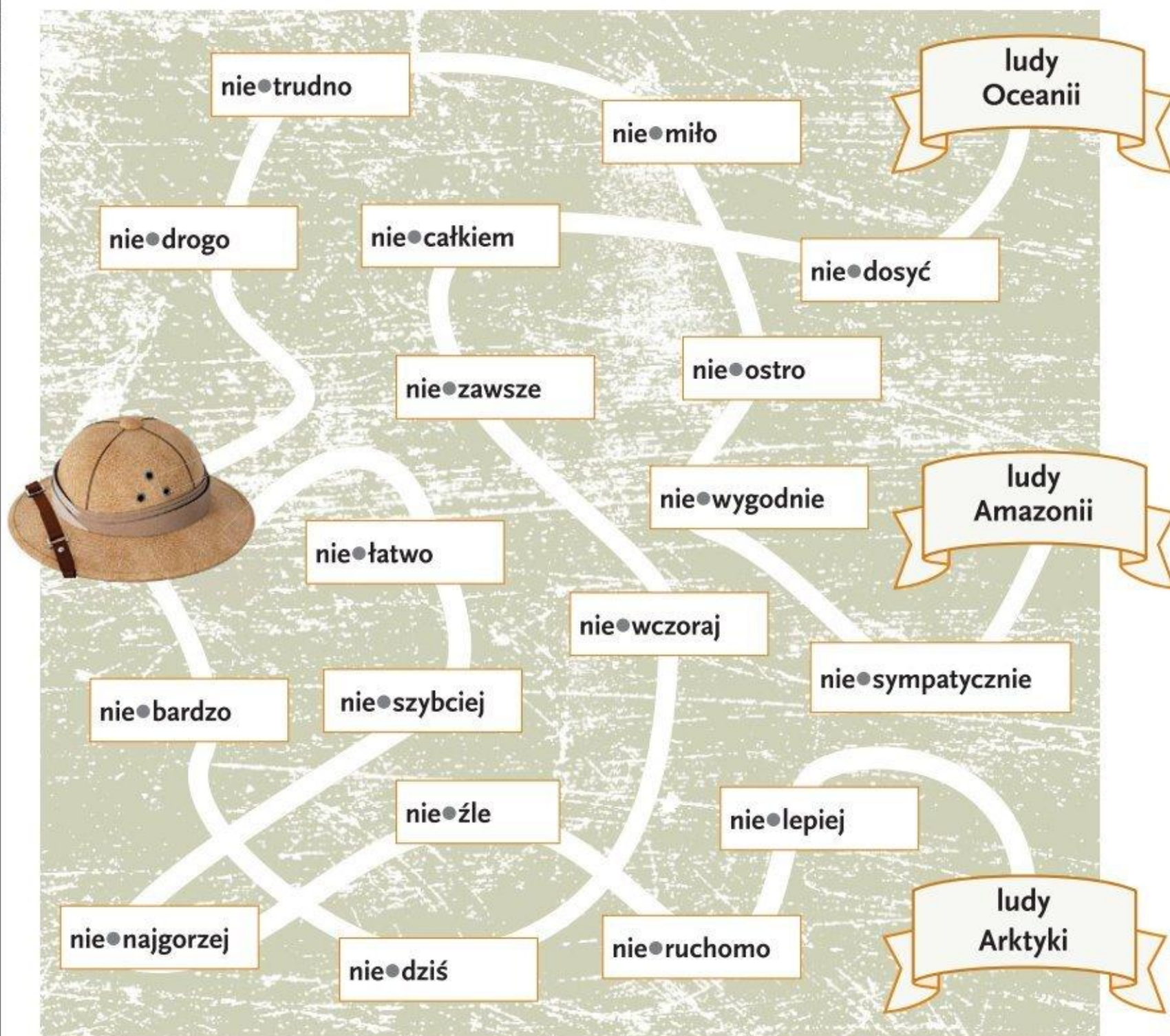
- Nie wszystko się udało. – _____
- Nie mogła się doczekać końca. – _____
- Nie podporządkowała się zasadom. – _____
- Nie dochowała tajemnicy. – _____
- Nie ocenił sprawiedliwie. – _____
- Nie pozwala narzucić sobie poglądów. – _____

5. W kalendarzu umieszczono nietypowe święta. Wymyśl i napisz, czego nie zrobią w tym dniu osoby świętujące.

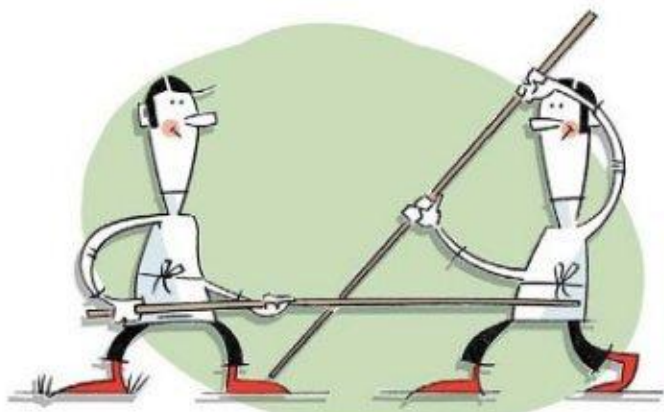

6. Wpisz znak plus przy wyrazach, które powinny być pisane łącznie, a znak minus, jeśli należy je pisać oddzielnie. Przejdź drogą z przysłówkami pisanymi z **nie** rozłącznie, a dowiesz się, obyczaje jakich ludów badał polski naukowiec Bronisław Malinowski.

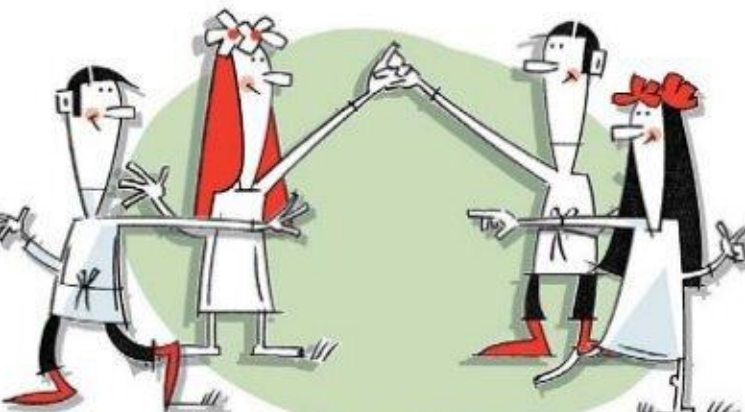
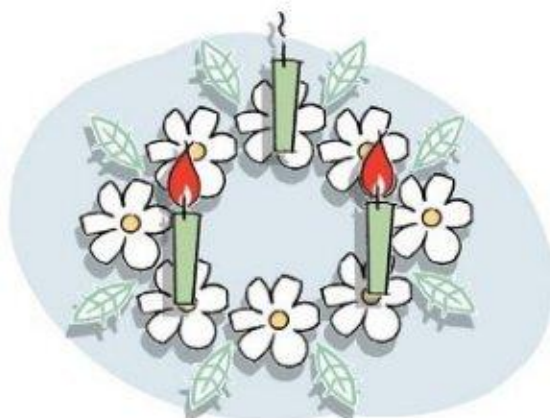

7. Uzupełnij podpisy pod obrazkami. Wstaw odpowiedni liczebnik z częstką **nie**.

Miał za przeciwnika jednego rycerza, Zgaśła tylko druga świeca,

_____ (2).

Taniec wymagał czworga tancerzy,

_____ (3).

_____ (5).

8. Uzupełnij wypowiedzi zaimkami z ramki. Użyj form zaprzeczonych.

• ciebie • każdy • naszą • twoja

Podobała ci się wystawa meksykańskich rzeźb wystruganych z olbrzymich rzodkiewek? _____
umiałby to zrobić.

Mnie bardzo zainteresowała,
ale _____ babcię.

sprawa. Nie muszę ci
opisywać swoich wrażeń.

pytają, więc nie
przeszkadza w rozmowie.

9. Połącz identyczne ramki. Na tych bez pary znajdziesz wyjątki od zasad pisowni wyrazów z **nie**. Ułóż z pięcioma wybranymi słowami zdania na temat znanych ci ob-
rzędów.

nie uwierzysz

nie ja

nie sto

niezbyt

niebawem

niepowodzenie

niepotrzebnie

niedowidzi

nie opowiadać

niewiele

nieporozumienie

niejeden (wielu)

nie mój

nie tysiąc

nieskutecznie

niedomagąca

10. Uzupełnij powiedzenia. Pamiętaj o poprawnym zapisie cząstki **nie**.

- _____ dnia przed zachodem słońca.
- _____ Kraków zbudowano.
- _____ złoto, co się świeci.
- Pan Bóg _____, ale sprawiedliwy.
- _____ chodzą parami.
- _____ psu na imię Burek.

11. Przygotuj w swojej szkole Dzień Aktywnego Ortografa. Nagraj krótkie filmy ilu-
strujące przysłowia z wyrazami, których zapis ortograficzny sprawia trudności.

Biegi, regaty i rajdy, czyli z przyimkiem frajdy

Pisownia przyimków i wyrażen przyimkowych

1. Podkreśl wyrażenia przyimkowe i zaznacz w nich przyimki.

Wyścigi odbywały się już w starożytnej Grecji. Potwierdzają to rysunki na wazach i opisy w utworach literackich. Dużą popularnością cieszyły się wyścigi rydwanów. Zaprzęgi konne z dwoma lub czterema jeźdźcami pędziły po bieżni posypanej piaskiem. Wozy musiały być na tyle lekkie, aby osiągać jak największą prędkość, i na tyle ciężkie, aby trudno było je wywrócić. Nie mogły być za wysokie ani za niskie. Na krótko przed rozpoczęciem biegów odbywała się uroczysta procesja z urzędnikiem ubranym w strój boga. Żeby pokonać dystans około 4000 metrów, woźnice objeżdżali arenę siedem razy. Powożący byli niczym współcześni kierowcy rajdowi. Wielu z nich dorobiło się ogromnej fortuny.

2. Dopasuj pałeczki sztafety z wkładki nr 15 do zawodników dwóch drużyn. Wklej wyrazy w kolejności alfabetycznej.

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

drużyna przyimków prostych

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

drużyna przyimków złożonych

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

META

prosto do celu

META

wśród zwycięzców

3. Wypisz z diagramu wyrazy powstałe z połączenia przyimków i innych części, a następnie uzupełnij nimi związki wyrazowe. Pozostałe litery czytane kolejno utworzą hasło.

o	b	o	k	r	z	a
m	i	a	s	t	e	w
e	d	ł	u	g	g	p
o	d	c	z	a	s	a
w	ś	r	ó	d	t	n
a	o	k	o	ł	o	y
z	a	p	e	w	n	e

- mecz _____ określonych zasad
- ostra rywalizacja _____ zawodów
- entuzjazm _____ kibiców
- dyplom _____ medalu
- rozejrzał się _____
- stał _____ zwycięzcy
- _____ kiedyś się zmierzają

4. Uzupełnij wypowiedzi wyrażeniami przyimkowymi podanymi w ramce.

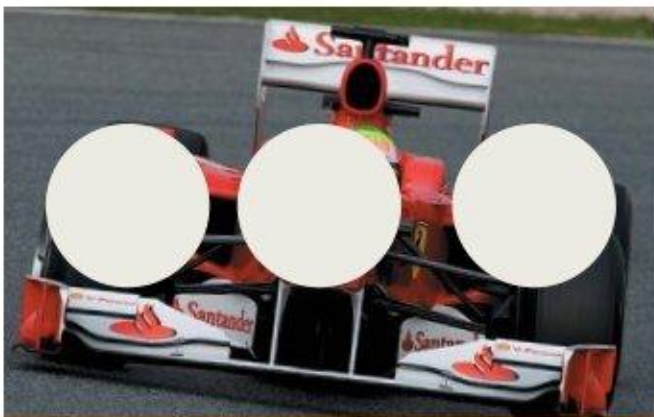
bez ustanku • na domiar złego • na koniec • po kryjomu • w końcu
• w zamian • za wszelką cenę • ze wszech miar

Chciałem wygrać _____. Trenowałem _____.
_____ sezonu byłem tak wyczerpany, że usypiałem na stojąco.
_____ odezwały się bóle w kręgosłupie.

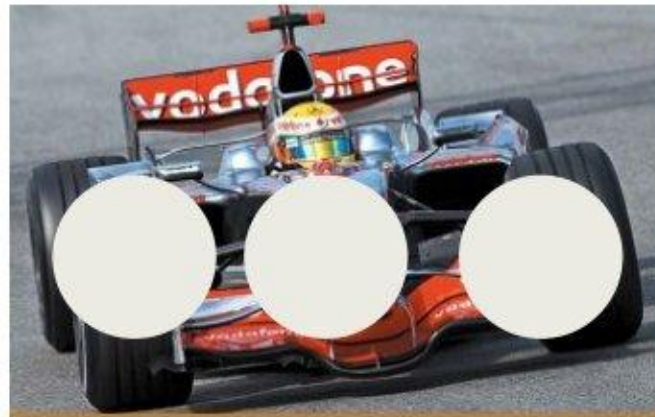
Słuchając cię, uśmiecham się _____.
powiedziałeś prawdę. Ćwiczysz co dzień kilka godzin. Oddajesz zdrowie
_____ za wygraną. To _____ nierozsądne.

5. Ułóż przyimki złożone z sylab znajdujących się na wkładce nr 16, a zobaczysz znane samochody wyścigowe. Zapisz części łącznie i ułóż z nimi zdania.

Ferrari F10

McLaren MP4-23

Williams FW 26

- _____
- _____
- _____

Klucz do odpowiedzi

pod kierunkiem
taternika

pośród
drzewami

pośród domów

na orientację

dookoła jeziora

6. Odszyfruj i uzupełnij notatki dotyczące etapów rajdu. Użyj odpowiednich przyimków i wyrażen przyimkowych z ramek.

- Najpierw – bieg

- Potem – rowerem górskim

- Następnie –

w kajaku.

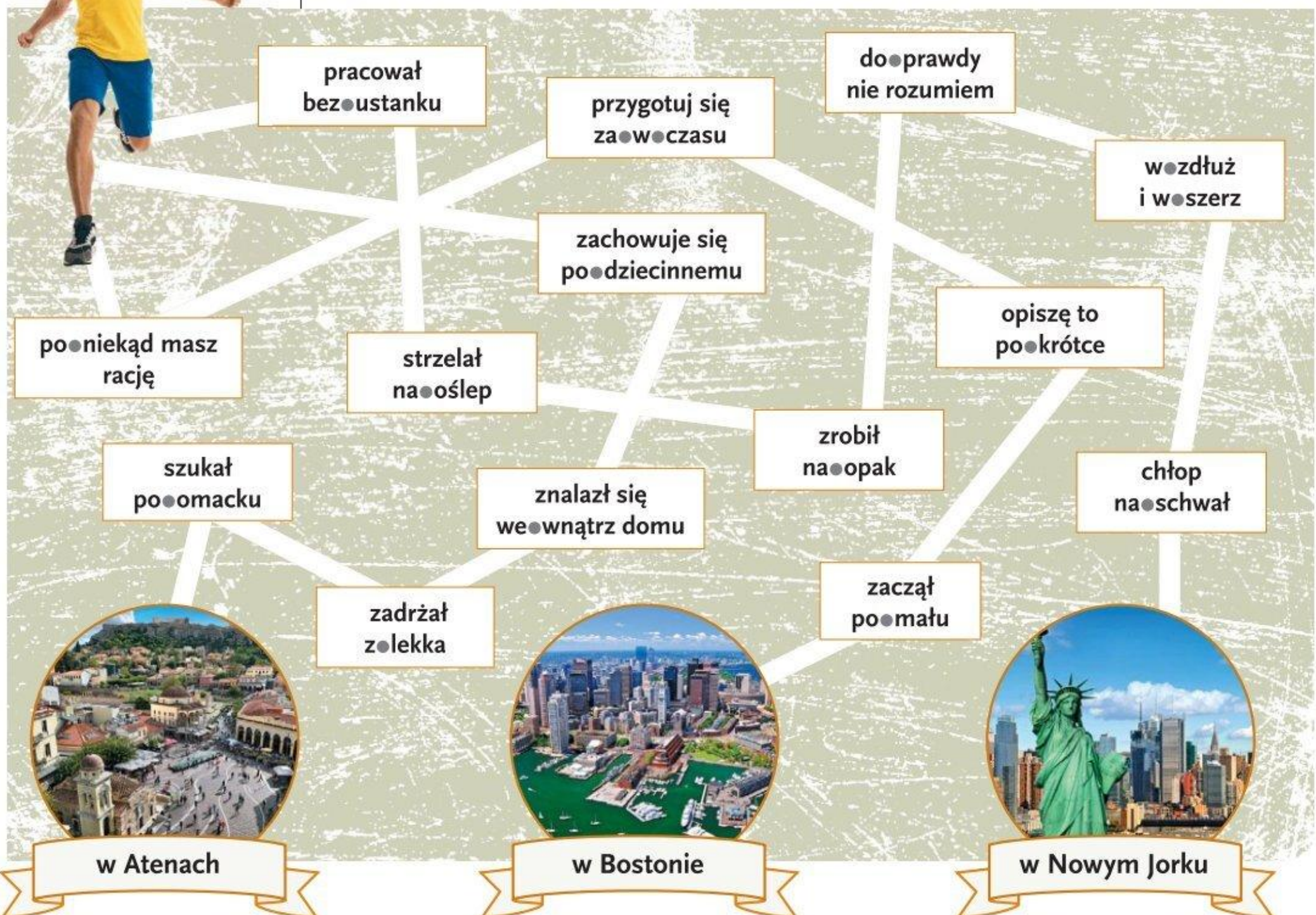
- Przed południem – wspinaczka skałkowa

- Pod wieczór – wyścig na łyżworolkach

7. Połącz lub rozdziel części wyrażen przyimkowych. Wybierz drogę z wyrazami, które powinny być pisane łącznie, a dowiesz się, gdzie w czasach nowożytnych po raz pierwszy zorganizowano maraton.

Ortograficzne gdybanie i słów trudnych pisanie

Pisownia cząstek *-bym*, *-byś*, *-by*, *-byśmy*, *-byście*

1. Odszukaj w diagramie czasowniki w trybie przypuszczającym i uzupełnij nimi zdania.

a	b	y	w	p	a	d	ł
a	b	y	m	b	y	l	e
b	y	s	z	u	k	a	l
i	b	y	j	e	ś	l	i
b	y	g	a	d	a	ł	y
b	y	ś	c	i	e	n	i
e	c	h	b	y	l	e	ż
e	l	i	b	y	ś	m	y
s	p	o	j	r	z	a	ł
a	b	y	ś	ż	e	b	y

- Gdybyś mnie nie powstrzymał, _____ jej w słowo.
- Gdyby nie ja, _____ igły w stogu siana.
- _____ jak najęte.
- Gdyby nie wyrzuty sumienia, _____ na pieniądzach.
- _____ prawdzie w oczy?

2. Przekształć zdania w trybie orzekającym na zdania w trybie przypuszczającym. Podkreśl cząstki *-bym*, *-byś*.

Wzór: Przekształcę zdania. Przekształcił**bym** zdania.

Chcę polecieć na Księżyc.

Porozmawiam tam z Twardowskim.

Sprowadzę go na Ziemię.

Poucz się lepiej zasad ortografii.

Poćwicz pisownię wyrazów z cząstką *-by*.

3. Podkreśl wyrazy z częstką **-by**. Uzupełnij notatkę.

Czastki **-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście** piszemy ze spójnikami _____, np. _____.

4. Uzupełnij przysłowia wyrazami z ramki.

byleby • choćbyś • iżby • jeśli by • żeby

_____ karać każdego, kto ma charakter przewrotny i zły, to kara nie ominie nikogo.

Jak się zwał, tak się zwał, _____ się dobrze miał.

Nigdy nie jest tak źle, _____ nie mogło być gorzej.

_____ miał złota skrzynie, śmierci się nie wywiniesz.

Dlatego dwoje uszu, jeden język dano, _____ mniej mówiono, a więcej słuchano.

5. Pokoloruj **na zielono** cząstki **-by** łączące się z czasownikami, a **na czerwono** – łączące się ze spójnikami. Skorzystaj z klucza do odpowiedzi i napisz, kto jest autorem każdego z wierszy.

Gdyby...

Gdyby wszyscy umieli,
Co niektórzy umieją,
Gdyby wszyscy się śmieli,
Jak niektórzy się śmieją,
Gdyby wszystkie dni były,
Jak niektóre są dni,
To świat byłby lepszy!
Tak sądzę.

A ty?

Gdyby woda mniej mokra
Była rano przy myciu,
Gdyby tran, jak sok z malin,
Tak smakował przy picciu,
Gdyby człowiek nie słone,
Ale słodkie miał łzy,
To świat byłby lepszy!
Tak myślę.

A wy?

Gdyby słońce płonęło nocą

Gdyby słońce płonęło nocą,
to tak nocą byłoby jasno,
że nie świeciłby księżyc – bo po co?
I gwiazdy wołałyby zgasnąć.

Księżyc ukryłby za obłokiem
swoją srebrną
niepotrzebną
głowę.

I wychylałby ją tylko czasami.
Nie nocami.
W dni.

Ale w deszczowe.

Klucz do odpowiedzi

Więcej cząstek **-by** z czasownikami jest w wierszu **Joanny Kulmowej**.

Więcej cząstek **-by** ze spójnikami znajdziesz w wierszu **Janusza Minkiewicza**.

6. Uzupełnij powiedzenia cząstkami według szyfru podanego na marginesie.

Koń _____ się uśmieł.

Prędzej _____ się śmierci spodziewał.

Ślepy _____ zauważył.

Głowy się trzymaj, _____ nie stracił głowy.

Nie życzy złego nikomu, _____ tego nie zastali w domu.

Wiek wam nie wystarczy, _____ zupełnie byli mądrzy.

7. Przekształć zdania, tak aby podkreślone cząstki oderwały się od czasownika.

Wzór: Poczytała**by** coś. Coś **by** poczytała.

- Zjadł**byś** sałatkę? – _____
- Poszedł**by** do cukierni. – _____
- Napili**byśmy** się soku. – _____
- Umyli**byście** szklanki? – _____
- Wyszli**by** zadowoleni. – _____

- – bym
- – byś
- – by
- – byśmy
- – byście

Klucz do odpowiedzi**Na niebiesko** –

wypowiedzenia zawierające częśćkę **-by** po bezokoliczniku,

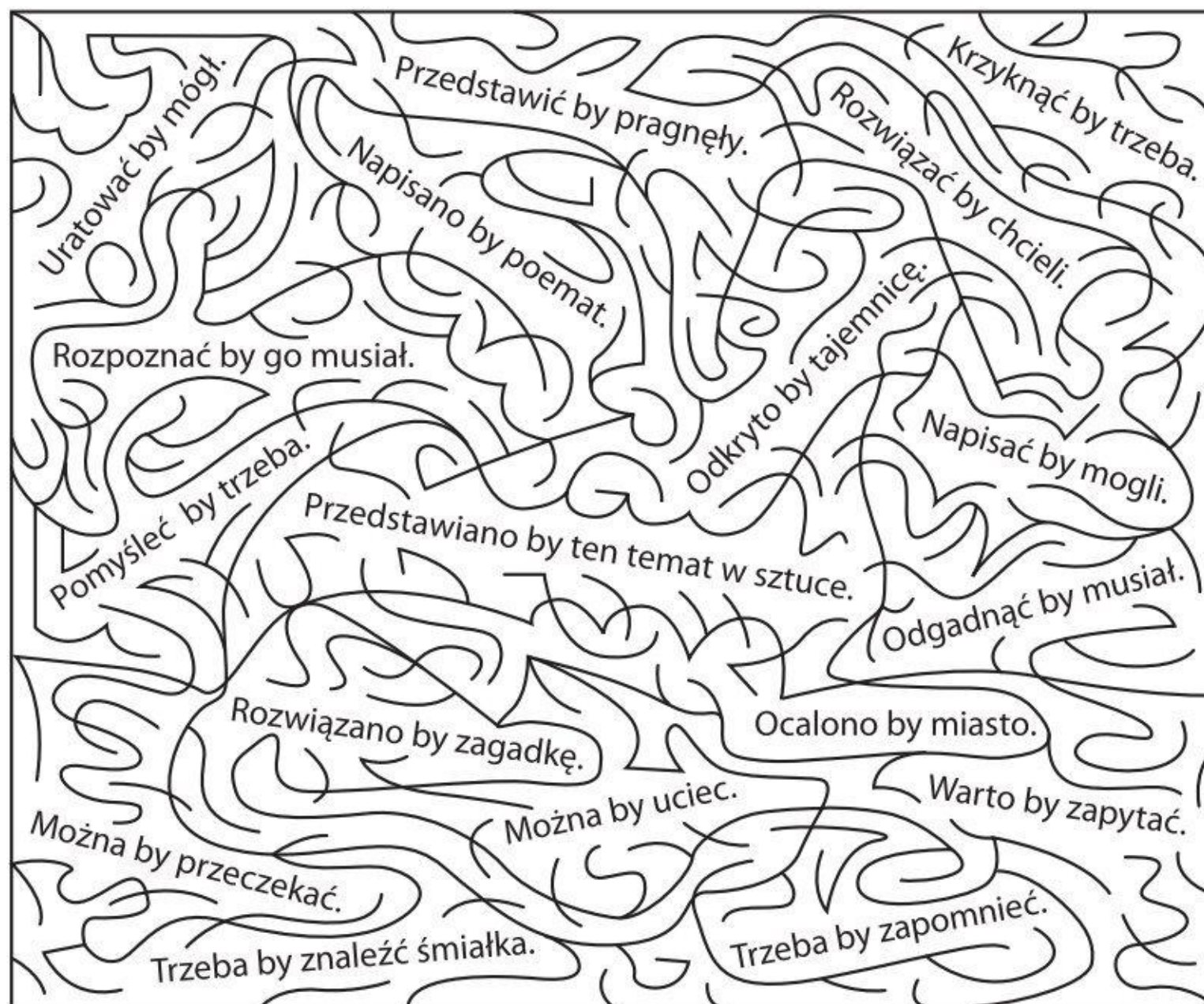
na jasnobrązowo –

wypowiedzenia z częśćką **-by** po nieosobowych formach czasowników zakończonych na

-no, -to, na zielono –

wypowiedzenia z częśćką **-by** po wyrazach *można, warto, trzeba*.

8. Pokoloruj pola według wskazówek, a zobaczysz mitologiczny symbol tego, co tajemnicze i zagadkowe.

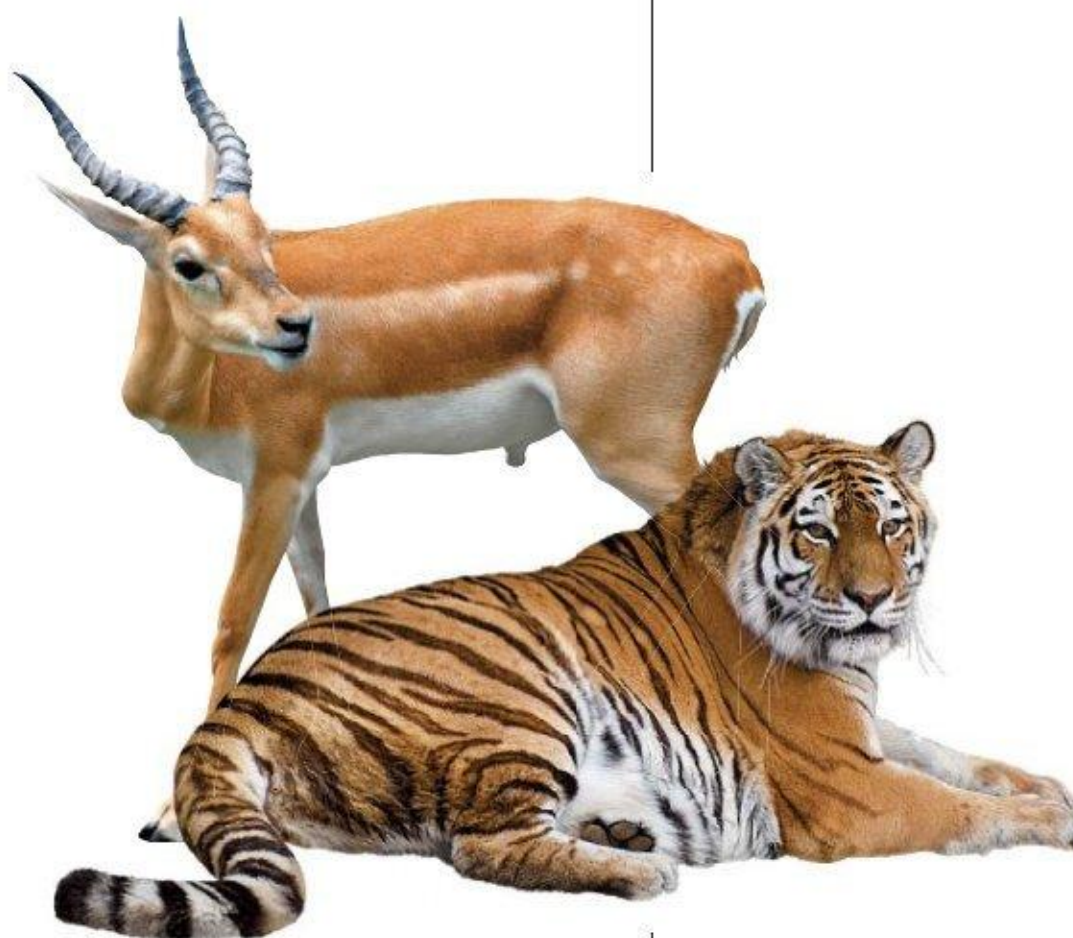

9. Uzupełnij wiersz Wandy Chotomskiej częśćkami **-by**. Zapisz je zgodnie z zasadami ortografii.

Gdy tygrysy jadły irysy,
to na świecie nie było źle,
bo każdy tygrys
irysy gryzł,
a mięsa wcale nie.
Jakie piękne życiorysy
miały wtedy tygrysy!
Z antylopą mógł tygrys
iść do kina
i irysy w tym kinie
sobie wcinał.
Mógł sobie wziąć irysów
pełną teczkę

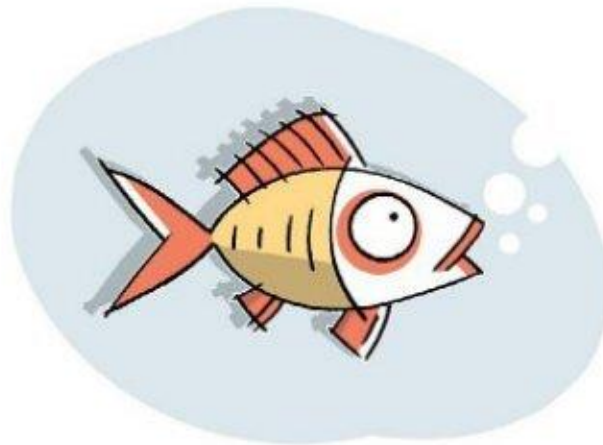

i wyruszyć z owieczkami
 na wycieczkę.
 Mógł pójść na podwieczorek
 do gazeli,
 gdzie na pewno serdecznie
 go przyjęli.
 Każdy kochał tygrysy
 i do wspólnej prosił misy,
 i z radości każdy chodził na rżęsach –
 gdy tygrys jadł irysy zamiast mięsa.
 Tylko jest kwestia,
 że taka bestia
 straszny apetyt zazwyczaj ma –
 zapas irysów
 w paszczach tygrysów
 zniknął w ciągu dnia.
 W sklepach były napisy:
 „Brak irysów przez tygrysy”.
 Człowiek musiał w ogonku
 stać i czekać,
 i nie dostał irysów
 ani deka.
 Mógł pisać w książkach życzeń
 i zażaleń,
 i wyjść z siebie, i z powrotem
 nie wejść wcale.
 No a gdy obok siebie
 musiał sterczeć,
 to instynkty miał człowiek
 wprost krwiożercze.
 Każdy z zemsty za irysy
 powygryzał tygrysy
 i ze złości nie zostawił ani kęsa –
 gdy tygrys jadł irysy zamiast mięsa.

10. Dopasuj wyrazy z ramki do postaci z baśni. Do złotej rybki dopisz wyrazy z częstką **by** pisaną łącznie, a do dżina – wyrazy z tą częstką pisaną oddzielnie.

można•by • czyż•by • niechaj•by • prosił•by • zamknięto•by • trzeba•by
• niech•by • jeśli•by • zapamiętali•by • przyniesiono•by • warto•by

11. Napisz, dokąd byś się wybrała/wybrał, gdyby istniała możliwość podróżowania w czasie. Ułóż zdania zawierające wyrazy z częstką **-by**.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

O różnych dźwiękach w znanych piosenkach

Oznaczanie głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych

1. Podkreśl spółgłoski miękkie w tytułach piosenek. Dopasuj je do postaci na zdjęciach – wpisz w luki odpowiednie cyfry.

Moje ulubione piosenki w tytułach mają spółgłoski miękkie oznaczone tylko literą i.

Ja najbardziej lubię te piosenki, które mają w tytułach spółgłoski miękkie oznaczone zarówno literą i, jak i znakiem diakrytycznym.

W tytułach moich ulubionych piosenek spółgłoski miękkie są oznaczone tylko znakiem diakrytycznym.

- Marek Bańka
- Jola Cień
- Paweł Łabędź
- Piotr Ośka
- Marta Szczerość
- Jaga Świerk

2. Zaznacz w wypowiedziach jurorów spółgłoski miękkie oznaczone znakiem diakrytycznym i określ ich pozycję w wyrazie, a dowiesz się, kogo oceniali sędziowie. W nazwiskach wykonawców i w wypowiedziach jurorów są takie same spółgłoski miękkie, które znajdują się w takich samych miejscach.

Wzór:

Twój głos przypomina **ć**wierkanie wróbla. Musisz dużo **ć**wiczyć.
ć na początku wyrazu przed spółgłoską – Ela **Ć**wikła

Masz świdrujący głos. Czuję się, jakbym szła po ściernisku.

Bądź tak dobry i oszczędź nam tortur.

Nie doszukałam się ciekawych brzmień. Nie widzę też oryginalnych nawiązań.

Na taśmie, której słuchaliśmy, brzmiało to zupełnie inaczej. Na żywo jest zdecydowanie lepiej.

Masz cenną umiejętność operowania głosem. Czuję lekkość w tym wykonaniu.

W końcu usłyszałam ciekawe wykonanie. Czy państwo się ze mną zgadzają?

- ciszej
- dziwne
- dźwięki
- jesienny
- nikła
- nuć
- świat
- woń
- zimne
- źródło

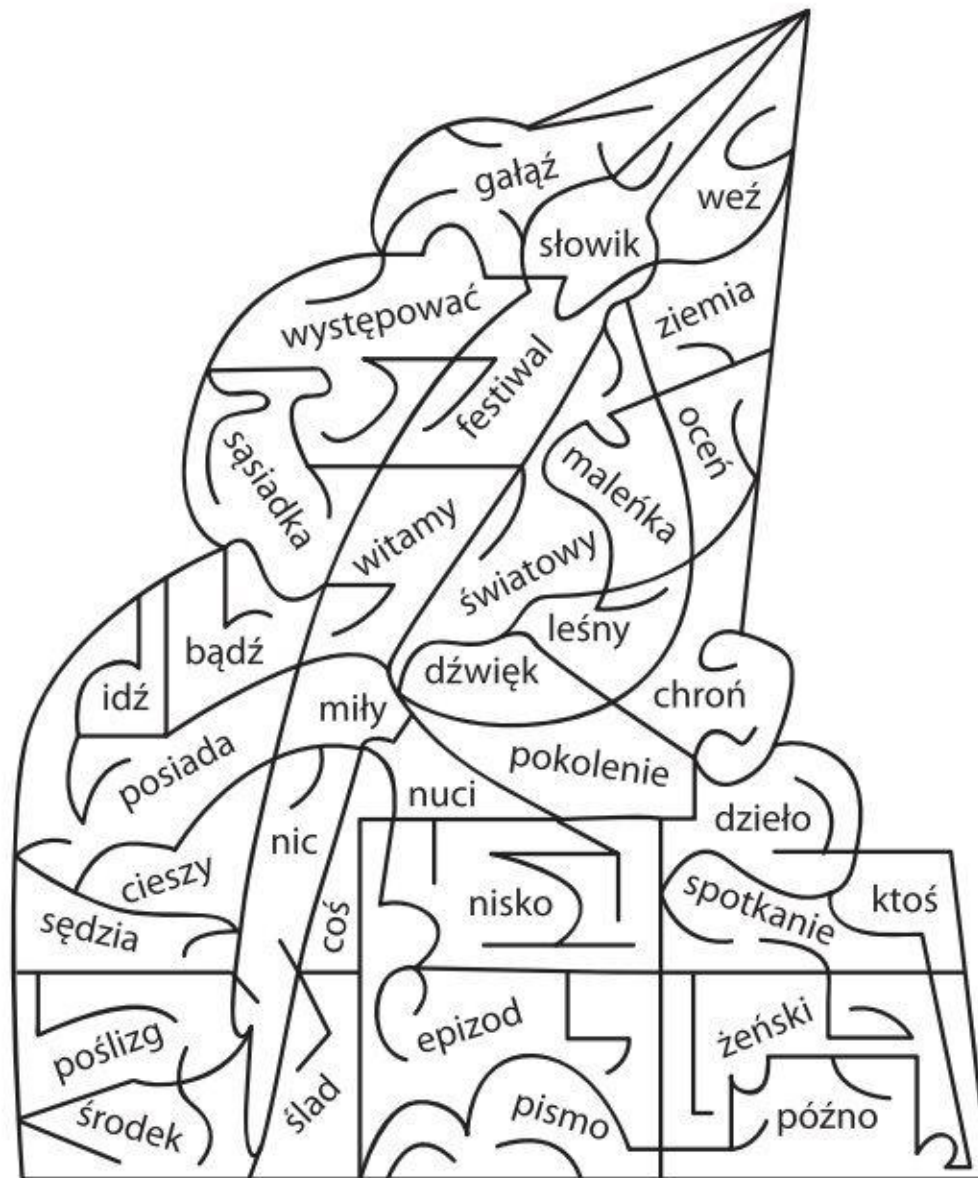
3. Ułóż słowa z ramki na marginesie według podanego szyfru. Powiedz, w jakich miejscach w wyrazie mogą występować spółgłoski miękkie oznaczane znakiem diakrytycznym.

♣	♣+	♥	♥+	▲	▲+	✱	✱+	✿	✿+
dź	dzi	ć	ci	ż	zi	ń	ni	ś	si

Wzór: ▲ ▲+ groźny Jó**z**io

✱ + ✱ _____ ▲ + ▲ _____
♥ ♥ + _____ ♣ + ♣ _____
✿ + ✿ _____

4. Pokoloruj pola według wskazówek, a zobaczysz, jak wygląda główna nagroda festiwalu piosenki w Sopocie.

Klucz do odpowiedzi

Wyrazy zawierające:
spółgłoskę miękką oznaczoną znakiem diakrytycznym znajdującą się na końcu wyrazu – **na niebiesko**; spółgłoskę miękką oznaczoną znakiem diakrytycznym, znajdującą się przed inną spółgłoską – **na żółto**; spółgłoskę miękką oznaczoną literą *i*, znajdującą się przed samogłoską – **na granatowo**; spółgłoskę miękką oznaczoną literą *i*, która nie tylko jest znakiem zmiękczenia, lecz także oznacza samogłoskę – **na szaro**.

5. Podkreśl we fragmentach piosenek litery oznaczające spółgłoski dźwięczne. Następnie pokoloruj wyrazy, w których takie spółgłoski są wymawiane bezdźwięcznie. Skorzystaj z klucza do odpowiedzi i przyporządkuj informacje o twórcy tekstu i kompozytorze do odpowiedniego utworu.

Lato z ptakami odchodzi.
Wiatr skręca liście w warkoczach.
Dywanem pokrywa szlaki.
Szkarłaty wiesza na zboczach.

autor tekstu:

kompozytor:

Płonie ognisko i szumią knieje,
drużynowy jest wśród nas.
Opowiada starodawne dzieje,
bohaterski wskrzesza czas.

autor tekstu:

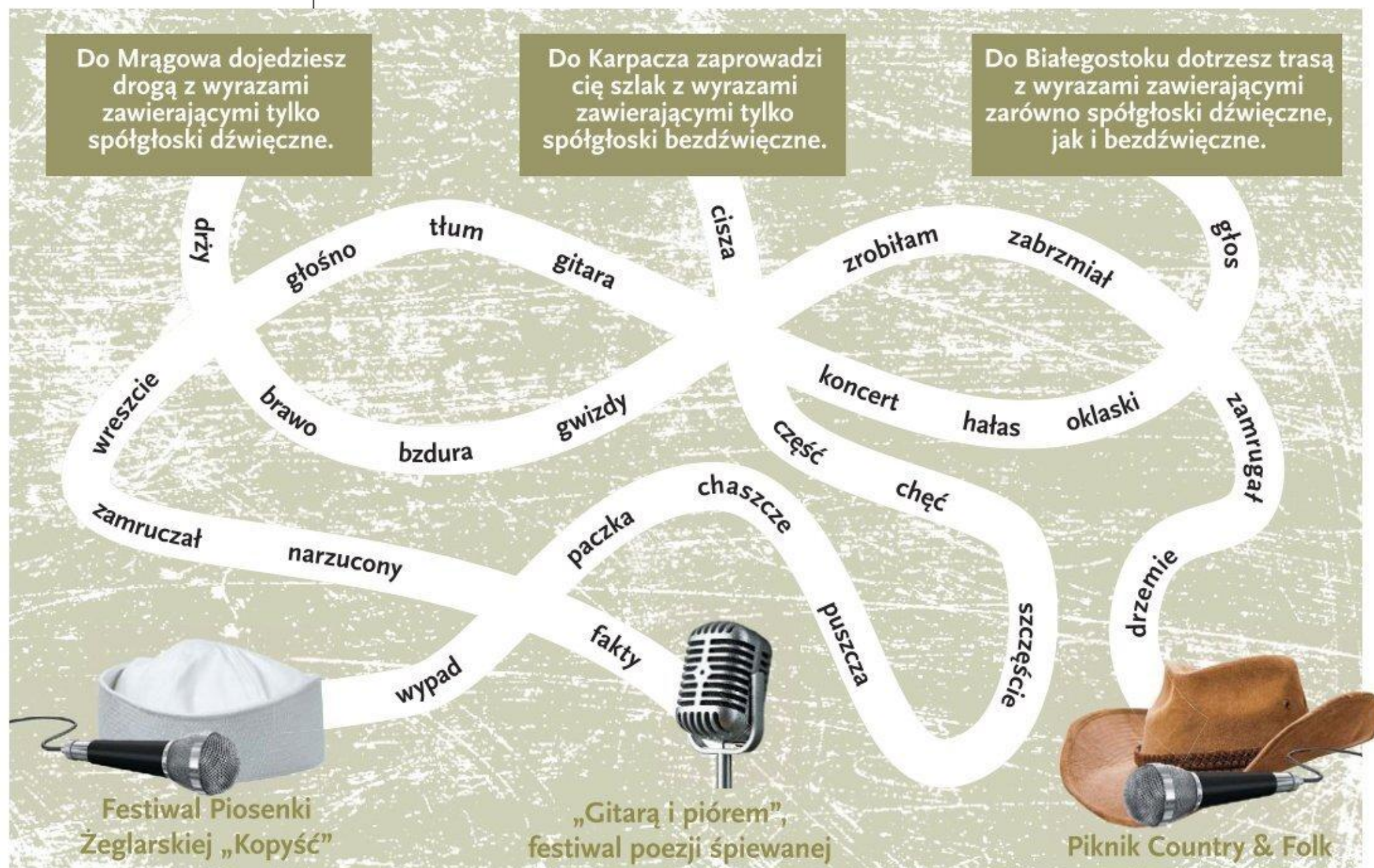
kompozytor:

Klucz do odpowiedzi

W piosence, do której słowa napisał **Jerzy Braun**, jest więcej spółgłosek dźwięcznych niż w tekście napisanym przez **Jacka Rutkowskiego**. Autor tekstu, w którym jest więcej wyrazów z różnicami między zapisem a wymową, jest również kompozytorem. Natomiast do tekstu, w którym znajduje się mniej wyrazów z różnicami między zapisem a wymową, muzykę napisał **Adam Cichocki**.

6. Przejdź opisane trasy, a dowiesz się, dokąd co roku wyruszają miłośnicy różnych gatunków muzyki.

7. Pomóż w odnalezieniu rymów do tekstu. Połącz pola z rymującymi się wyrazami. Pokoloruj słowa różniące się dźwięcznością tylko jednej spółgłoski.

w nieukojonym żalu

pójdiesz za kraty

chyba dosyć tych kar

po jedwabnym szalu

halo, Tomku

z tego właśnie żył

jak ten cień

gdy ukradniesz te graty

nie wie Wiołka

smutny dzień

jesteś w domku

suknie ślubne szył

zjadłam owsianki gar

gdzie jest fiołka

8. Podkreśl we fragmentach piosenek wyrazy, w których pewne spółgłoski są wymawiane bezdźwięcznie, mimo że jest w nich zapisana litera oznaczająca głoskę dźwięczną. Tam, gdzie to możliwe, wyjaśnij pisownię tych wyrazów według wzoru.

Wzór: Już wędrowki naszej kres.

Wymawiamy *f*, ale piszemy *w*, ponieważ

- w dopełniaczu liczby mnogiej słyszymy *w* – wędrowek,
- w wyrazie pokrewnym wędrować słyszymy *w*.

Był sobie król, był sobie paż
I była też królewna.
Żyli wśród róż, nie znali burz.
Rzecz najzupełniej pewna.

Dla mnie w mieście jest za ciasno
Wśród pojazdów, kurzu, spalin,
Ja w zieloną jadę ciszę,
W ścieżki pełne słodkich malin.

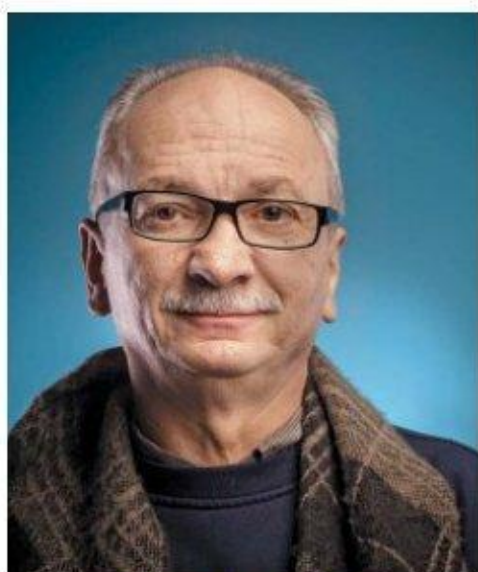
9. Wykreśl wyrazy, w których niektóre spółgłoski dźwięczne są wymawiane bezdźwięcznie. Pozostałe słowa utworzą hasło.

Talentem dysponują, zadania nam fundują

Pisownia połączeń literowych *en, em, on, om*

1. Na zjazd szaradzystów przybyły osoby z całej Polski. Podkreśl w ich imionach i nazwiskach połączenia literowe podane w temacie lekcji. Wklej z wkładki nr 17 plakietki z dodatkowymi informacjami o uczestnikach zjazdu, w których są takie same połączenia literowe.

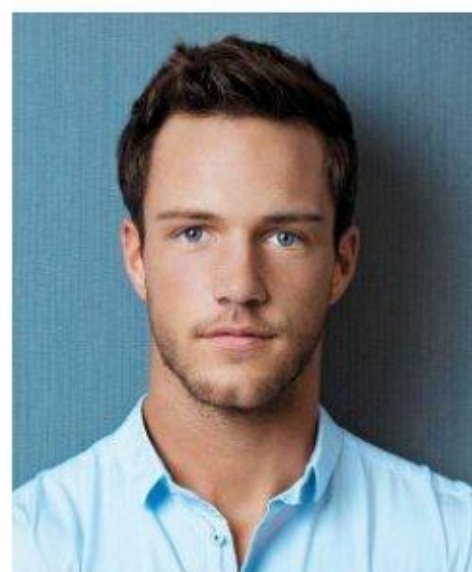
ROMUALD
GOMBROWICZ

WKLEJ

HORTENSJA
KOLENDA

WKLEJ

KONSTANTY
KONDRATOWICZ

WKLEJ

EMANUELA
SEMPOŁOWSKA

WKLEJ

- Wyjaśnij znaczenie nieznanych słów.

2. Zanotuj, co podczas zjazdu szaradzystów będą robić kolejne osoby. Wybierz odpowiednie czasowniki z ramki i użyj ich we właściwej formie. Zwróć uwagę na połączenia literowe w imionach i czasownikach.

- Roman _____ łatwe zadanie; każe nam skreślić słowa niepasujące do reszty.
- Petronela _____ zadanie z hasłem.
- Nikodem _____ osoby, które nie umieją korzystać ze słowników.
- Bartłomiej i Gwidon _____ z innymi i _____ zagadkę muzyczną.

- konkurować
- promować
- scementować
- skomponować
- skonstruować
- skonsultować
- zademonstrować
- zaprezentować
- zdemaskować
- zidentyfikować

3. Wskaż w podanych grupach wyrazy, które nie pasują do pozostałych pod względem znaczenia. Ułóż z nimi zdania.

- kompromis, porozumienie, ugoda, kompromitacja
- kompletny, skomplikowany, zagmatwany, pokrętny
- komfortowo, kompleksowo, luksusowo, wygodnie
- akompaniować, przygrywać, plombować, przyśpiewywać

4. Wpisz do diagramu wyrazy o podanych znaczeniach. W kolorowych polach powinny się znaleźć litery ON. Odszyfruj hasło.

A	4					8				
B						5				
C		2						3	7	
D	1							6		
E				9					10	11

- A.** Zbieranie opinii za pomocą pytań ankietowych.
B. Forma zawodów, w których rywale konkurują ze sobą w jakiejś dziedzinie.
C. Linia pozornego zetknięcia się nieba i ziemi.
D. Sprawdzenie, czy stan faktyczny jest zgodny z wymagany.
E. Pomysł na wykonanie czegoś.

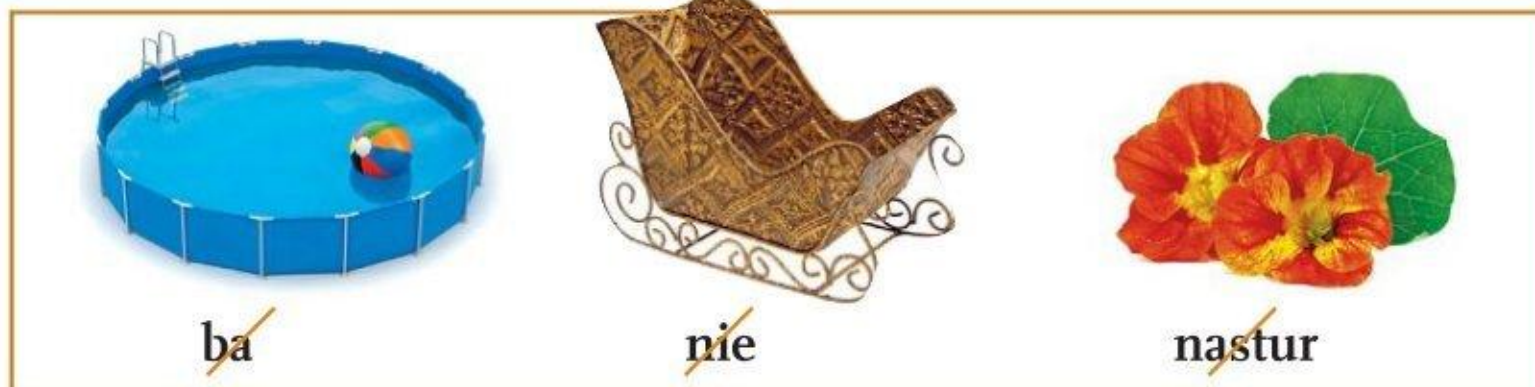
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

– zasięgnięcie opinii; porada.

5. Na podstawie podanych wyrazów odgadnij słowa, w których występują połączenia literowe podane w temacie lekcji, a następnie uzupełnij nimi przytoczone związki wyrazowe.

- urządzenie, pamięć, przenoszenie _____ o dużej pojemności
- prędkość, pośpiech, wyścig _____ nabierać _____
- pięciolinia, nuty, instrument _____ utworu
- umowa, zatrudnienie, transakcja _____ podpisać _____
- spiżarnia, owoce, przetwory _____ wiśniowe
- oddział, wojsko, reprezentacja _____ dowódca _____

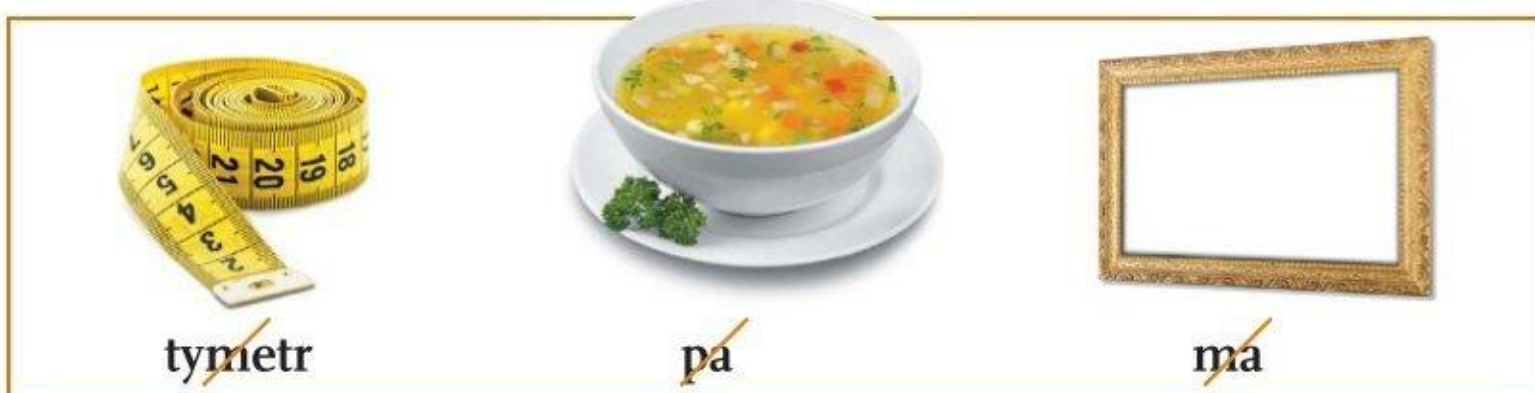
6. Rozwiąż rebusy i uzupełnij związki wyrazowe odgadniętymi wyrazami w odpowiedniej formie.

• polować na _____

• stracić _____

• wprowadzić _____

7. Połącz każdy wyraz z jego znaczeniem. W razie wątpliwości skorzystaj ze słownika wyrazów obcych.

embargo

emblem

membrana

temblak

tembr

element mikrofonu

charakterystyczne brzmienie dźwięku

trójkątna chusta przytrzymująca chorą rękę

przedmiot lub znak symbolizujący jakieś pojęcie

zakaz przywozu lub wywozu towarów
wskazanych przez władze

8. Odszukaj w diagramie wyrazy, w których jest zarówno **em**, jak i **en**. Wyjaśnij znaczenie znalezionych słów, a następnie uzupełnij nimi związki wyrazowe.

e	w	e	n	e	m	e	n	t
a	b	o	n	a	m	e	n	t
t	e	m	p	e	r	a	m	e
n	t	t	e	m	p	e	r	a
t	u	r	a	e	l	e	m	e
n	t	a	r	n	a	b	e	n
z	y	n	a	s	c	e	m	e
n	t	o	w	a	ć	s	e	n
s	s	u	p	l	e	m	e	n
t	r	e	m	a	n	e	n	t

- _____ przyzwoitość
- _____ na skalę kraju
- _____ w sklepie
- _____ przyjaźń
- _____ diety
- wybuchowy _____

9. Na podstawie podanych informacji odgadnij, co wręczono osobom rozwiązującym szarady. Wybierz wyrazy z ramki. Użyj ich w odpowiedniej formie.

bombonierka • kombinezon • pomponik • ponton

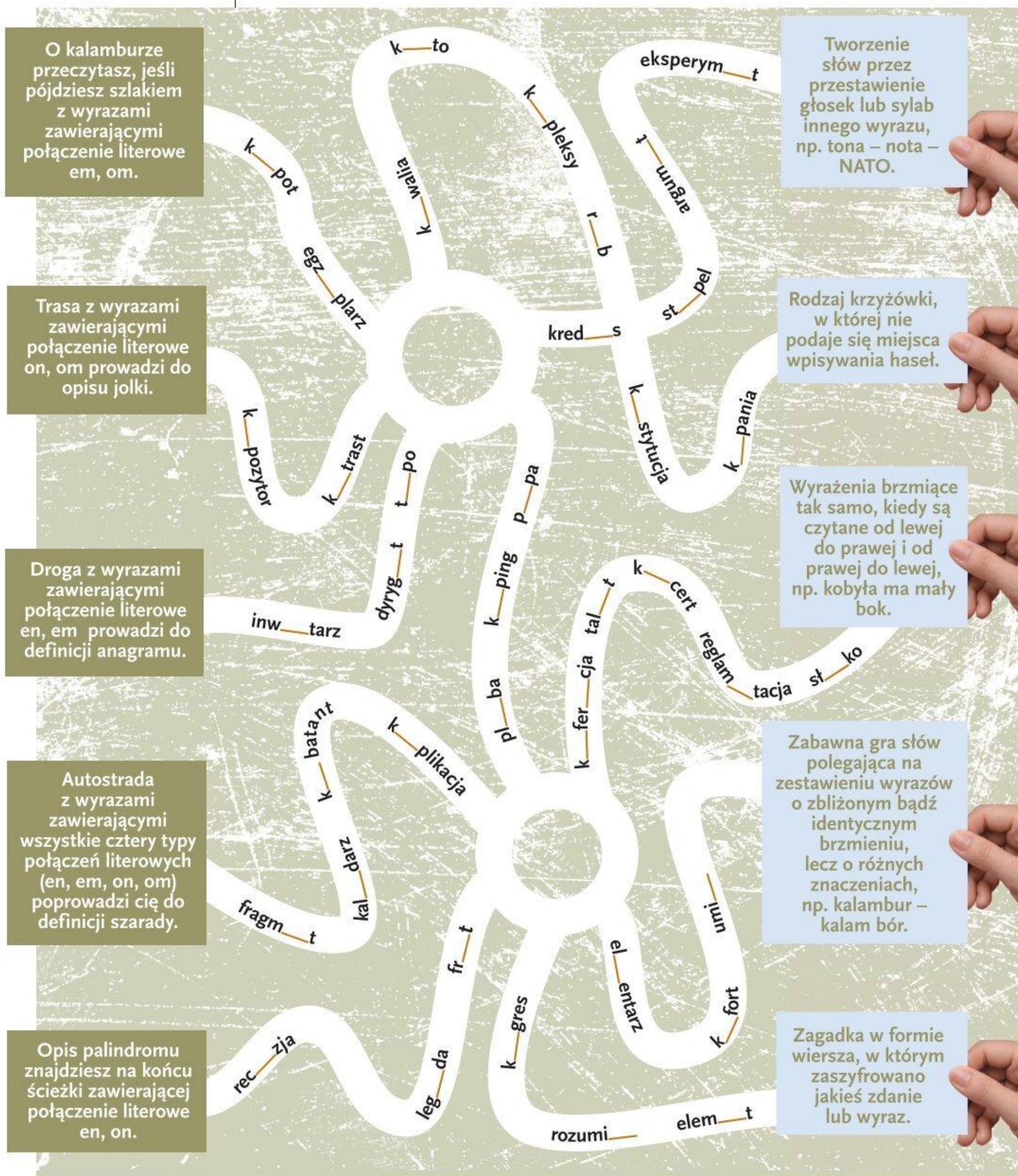
- Aldona, specjalistka od promocji zdrowia, otrzymała specjalny mały _____ do usuwania alergizującego kurzu.
- Zenon, demonstrator produktów, odebrał kilka _____, aby mógł zaprezentować je klientom.
- Bartłomiej, konserwator urządzeń, dostał _____ do pracy w trudnych warunkach.
- Tomcio, wielki łakomczuch, otrzymał _____ i zjadł od razu całą zawartość.

10. Odszyfruj wyrazy. Następnie wybierz kilka i ułóż z nimi trzy zdania.

- k♦✕da = _____
- k♦pet✕cja = _____
- k♦pl♠✕t = _____
- d♠✕stracja = _____
- k♣sekw✕cja = _____
- rek♦p✕sata = _____
- k♣c✕trat = _____
- k♣fer✕cja = _____

✕	en
♣	on
♠	em
♦	om

11. Uzupełnij wyrazy właściwymi literami i przejdź wyznaczonymi trasami, a dowiesz się, na czym polegają różne zadania szaradziarskie.

Z dobrą książką najlepiej się czuję, lecz hobby innych też opisuję

Pisownia końcówek **-ę, -em, -ą, -om**

1. Podkreśl w wypowiedziach czasowniki i pokoloruj ich końcówki: **na żółto** – **ę**, **na zielono** – **ą**. Wklej z wkładki nr 18 zdjęcia osób opowiadających o sobie lub innych.

Obserwuję przelatujące samoloty. Robię zdjęcia, notuję typy maszyn, śledzę ich trasy. Pracownicy lotniska wiedzą, że są obserwowani, ale się tym szczył.

WKLEJ

Moi koledzy udowadniają, że takie istoty jak potwór z Loch Ness czy bazyliżek istnieją naprawdę. Po cichu się z nich śmieję, ale przecież naukowcy mówią, że każde hobby rozwija.

WKLEJ

Próbuję stworzyć nowy język. Naśladuję Tolkiena. Sprawia mi to ogromną satysfakcję. Współpracują ze mną znajomi z wielu krajów, którzy przygotowują teksty do filmów fantasy.

WKLEJ

A moi znajomi poszukują skarbów. Używają do tego nadajników GPS. Oczywiście, najpierw chowają różne drobiazgi w „skrzyniach skarbów” i ukrywają je w rozmaitych miejscach na całym świecie. Po odnalezieniu – cieszą się jak dzieci.

WKLEJ

2. Uzupełnij teksty pod zdjęciami czasownikami z ramki. Użyj odpowiednich form czasu przeszłego.

dobrnać • krzyknąć • odsunąć się • podsunąć • poślizgnąć się
• runąć • zacząć • zająć się

Nikt jej nie pomógł, kiedy
_____ i _____ na ziemię.

Po występie _____ do publiczności: „_____ mi pomysł na kolejną piosenkę”.

Kiedy najlepsza koleżanka
_____ ode mnie,
_____ pisać blog.

Od rana _____ zabawą, a w południe szczęśliwie
_____ do końca gry.

3. Opowiedz o sobie. Ułóż zdania z podanymi czasownikami. Zastosuj formę 1. osoby liczby pojedynczej czasu teraźniejszego.

• umieć – _____

• wiedzieć – _____

• rozumieć – _____

4. Pogrupuj osoby, które spędzają czas w podobny sposób. W ich wypowiedziach znajdziesz rzeczowniki w takim samym przypadku, rodzaju i liczbie co podkreślone wyrazy poniżej. Pomaluj dymki tym samym kolorem co pasujące do nich ramki.

Na wyprawę
życia wydali mnóstwo
pieniędzy.

Interesują się
sportem
ekstremalnym.

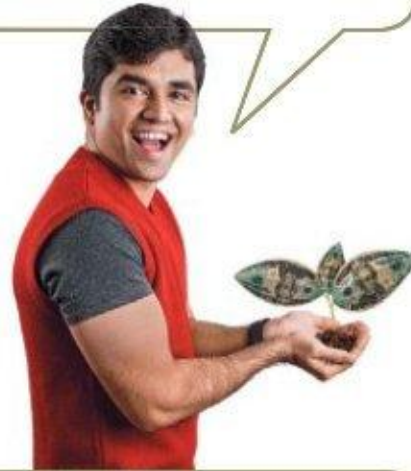
W wolnych
chwilach zajmują się
nauką.

Dużo czasu
poświęcają
potrzebującym ludziom.

Pracuję w poradni
i podpowiadam
rodzicom, jak mogą
rozwiązać problemy
z dziećmi.

Amatorsko zajmuję
się botaniką. Od lat
przygotowuję zielnik
z rejonu, w którym
mieszkam.

Skoki ze spadochronem
dodają mi energii
życiowej. Potem nic nie
wydaje się ryzykowne.

Nigdy nie zapomnę
przeptnięcia pontonem
rzeki z progami skalnymi
wystającymi z wody
na metr.

Po powrocie z Tahiti
napisałam książkę
o obyczajach ludów
Polinezji.

Przyglądam się
projektom obywatelskim
i je opiniuję.

Dziesięć lat spędziłem
w Peru. Poznałem dobrze
kulturę Indian.

Pomagam kolegom
w odrabianiu zadań
domowych.

Na nocne niebo mogę
patrzeć godzinami.
Zachwyam się
zwłaszcza Drogą
Mleczną.

Robię doskonałe
zdjęcia, bo już od
dziecka interesowałem
się optyką.

Wspinanie się po
skałkach ze sprzętem
zabezpieczającym jest
całkiem bezpieczne.

Największą przygodę
przeżyłam na Alasce.
Spotkanie niedźwiedzia
nie należy jednak
do przyjemnych.

5. Uzupełnij każdą lukę w tekście jednym przymiotnikiem z pary. Użyj wyrazów we właściwej formie.

swobodny, wolny • popularny, ulubiony • krótki, skąpy
 • własny, własnościowy • realistyczny, rzeczowy
 • chichotliwy, śmieszny • balowy, zabawny

Nie wiesz, co zrobić z _____ chwilą? Możliwości jest mnóstwo.

Możesz na przykład napisać _____ książkę kucharską.

Pomyśl, co było twoją _____ potrawą w tym roku.

Przypomnij sobie, jak ją przygotowywała twoja mama. Napisz

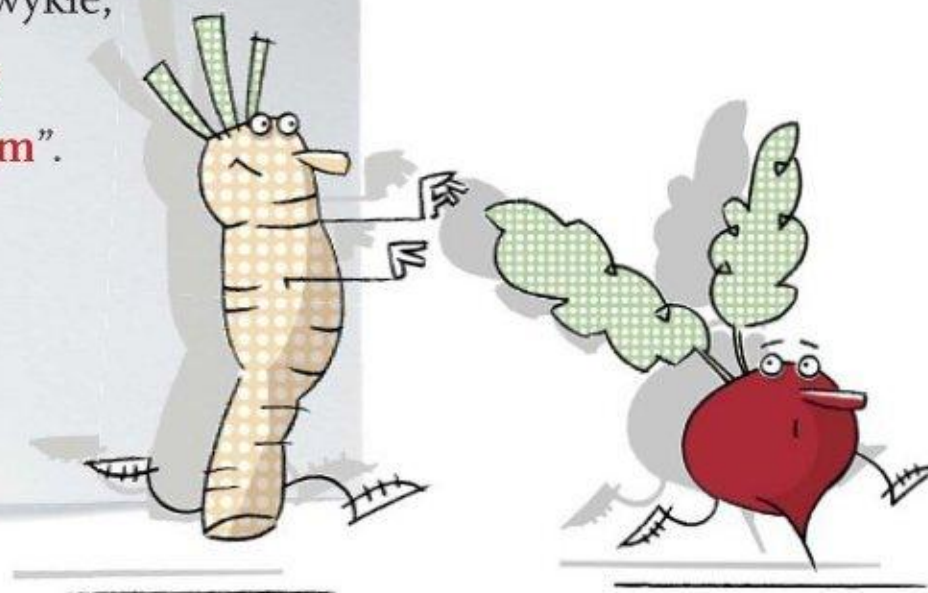
_____ notatkę. Dodaj _____ uwagę dotyczącą

gotowania. Wykonaj _____ ilustrację. Spróbuj ułożyć

_____ rymowankę na temat tego dania.

Możesz się wzorować na wierszach Jana Brzechwy, podobnych do tego:

Raz buraczek nieboraczek
 zaczerwienił się jak raczek:
 „Toż gałgaństwo jest niezwykle,
 żeby robić ze mnie ćwikłę
 i ucierać razem z chrzanem”.

Zapisz przepis choćby raz w roku, a wkrótce zbierzesz wiele „smaczych” wspomnień.

6. Uzupełnij przysłowia i powiedzenia wyrazami z ramki.

brzemień • ciele • imię • ramię

• Patrzy jak _____ na malowane wrota.

• Miłość niejedno ma _____.

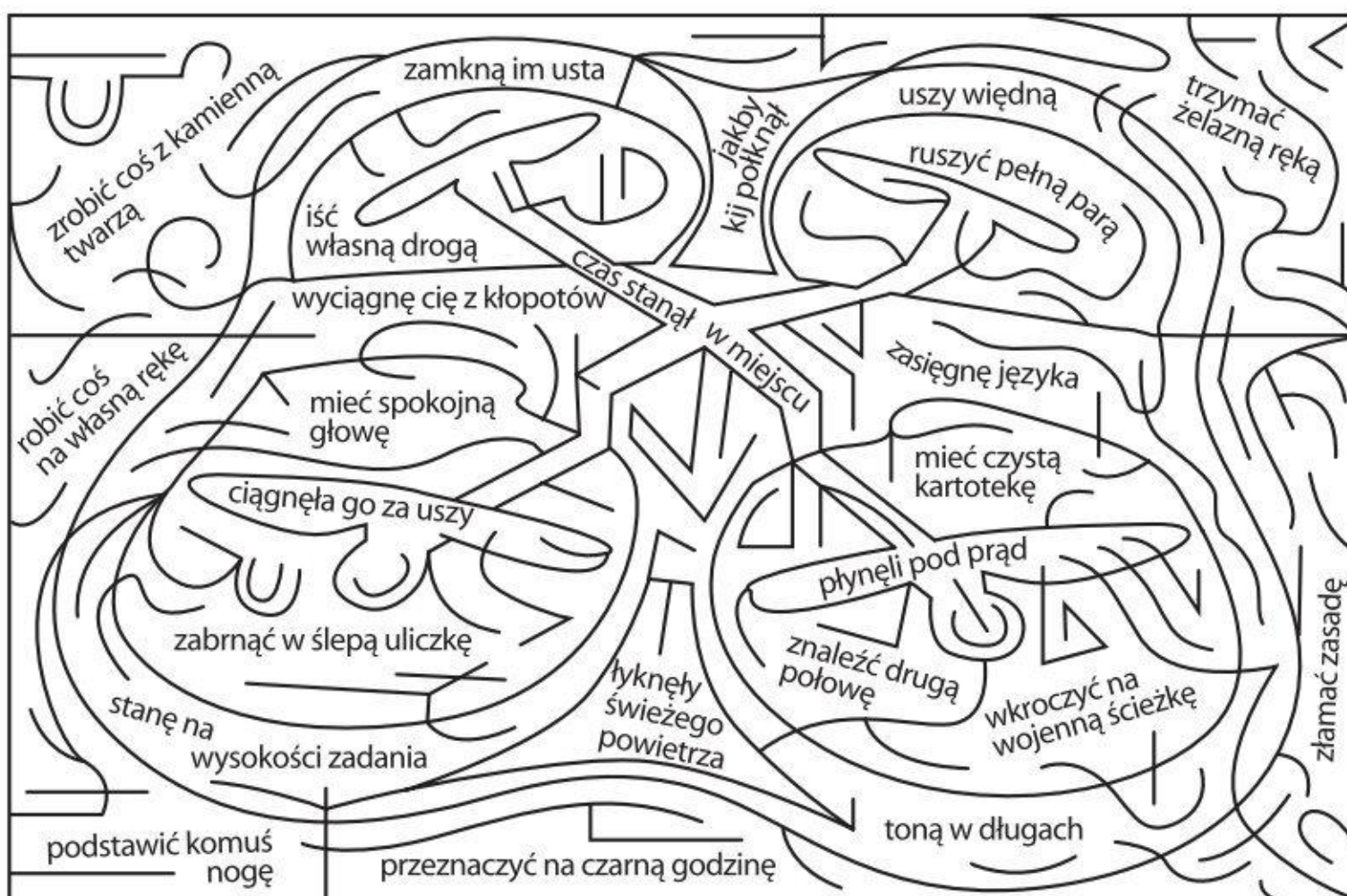
• Każdy dźwiga swoje _____.

• Szli _____ w ramię.

7. Wklej w odpowiednie miejsca wypowiedzi postaci z wkładki nr 19. Wskaż wszystkie zaimki. Tam, gdzie to możliwe, określ ich formę gramatyczną.

WKLEJ	WKLEJ	WKLEJ
		
WKLEJ	WKLEJ	WKLEJ

8. Pokoloruj pola według wskazówek, a zobaczysz, czym się ostatnio lubią bawić i młodzi, i starsi.

Klucz do odpowiedzi

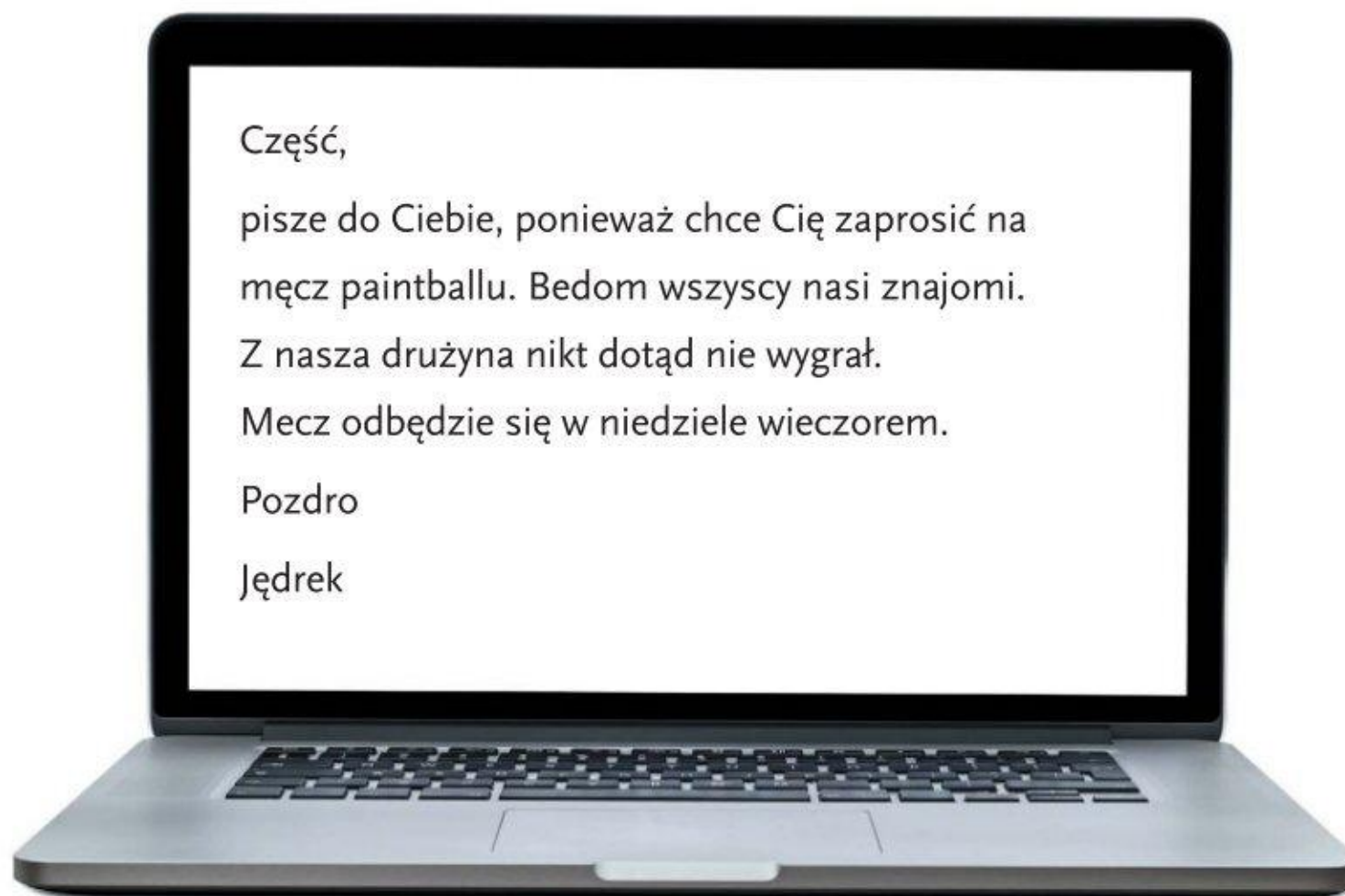
Związki wyrazowe zawierające:

rzeczowniki rodzaju żeńskiego w bierniku – **na zielono**; rzeczowniki rodzaju żeńskiego w narzędniku – **na beżowo**; rzeczowniki rodzaju męskiego lub nijakiego w narzędniku – **na brązowo**; czasowniki w czasie teraźniejszym lub przyszłym – **na czarno**; czasowniki w czasie przeszłym – **na czerwono**.

9. Wpisz do wyrazów w środkowej kolumnie tabeli **q**, **om**, **ę** lub **em**. Litery obok poprawnych odpowiedzi czytane pionowo utworzą hasło.

R	ę	palc___ po wodzie pisane	em	B
ą	ę	nie owijaj w bawełn___	em	ó
b	ę	rzucanie groch___ o ścianę	em	d
ź	ę	poszedł na łatwizn___	em	s
w	ą	zapobiegł wielu kłopot___	om	s
a	ą	wbrew wszelkim norm___	om	o
b	ą	z ludzką twarz___	om	j
ą	ą	guzik z pętelk___	om	e

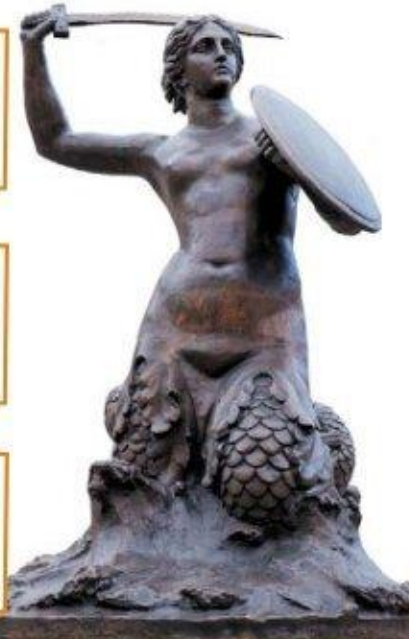
10. Przepisz tekst Jędrka. Popraw słowa, w których program komputerowy nie zauważył błędów.

*Trochę teorii i obserwacji – w głębi ziemi
i na otwartej przestrzeni*

Pisownia zakończeń *-i*, *-ii*, *-ji*

1. Zapisz w dopełniaczu nazwy państw, których stolicy są oddalone od Warszawy o podaną liczbę kilometrów.

do Sztokholmu – stolicy _____ – 812 km		do Mińska – stolicy _____ – 476 km
do Paryża – stolicy _____ – 1368 km		do Sarajewa – stolicy _____ – 954 km
do Wiednia – stolicy _____ – 556 km		do Kopenhagi – stolicy _____ – 673 km

ZE STOLICY POLSKI

2. Odgadnij, co mówiły podróżniczki. W ich wypowiedziach znajdziesz słowa zakończone tak samo jak ich imiona. Wpisz odpowiednie litery w dymki.

Wzór: Wypowiedź Konstancji: „Wróciłam z podróży po Grecji”.

- A.** Wyobraźcie sobie, że podróżowałam po terenach dawnej Persji.
- B.** Ja byłam na południu Hiszpanii, w rejonie Andaluzji.
- C.** A ja zwiedzałam tereny Szkocji.
- D.** Kiedy schodziłam ze wzgórza, nabawiłam się kontuzji kolana.
- E.** Przeżyłam wiele emocji.
- F.** Nie zobaczyłam północy kraju, ale nie mam o to pretensji.
- G.** Zamiast zdjęć przywiozłam całą torbę ilustracji.
- H.** Ja także uległam pasji rysowania.
- I.** A ja skorzystałam z okazji i skupiłam się na fotografowaniu.

		
		
Alicja	Hortensja	Anastazja

3. Uzupełnij rymowankę wyrazami z ramki w odpowiedniej formie.

aleja • szyja • zbroja • odyseja

Gdy opowiadał o losach Troi,
to występował w antycznej _____.
A kiedy mówił o swej _____,
wtedy przybierał ton kaznodziei.

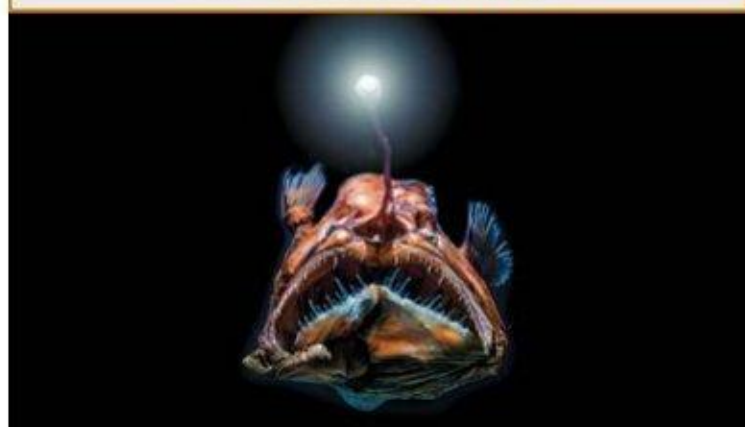
Gdy utknął w korku w _____,
Nie żywił żadnej nadziei,
Że dotrze do Kołomyi,
By się uwiesić żonie na _____.

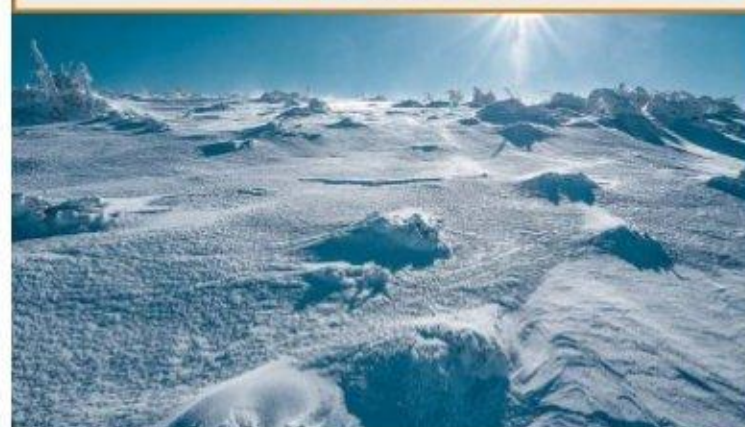
4. Dopisz do fotografii odpowiednie informacje z ramki. W razie wątpliwości skorzystaj z internetu.

najniższy punkt na powierzchni Ziemi • najsuchsza pustynia świata
• największa jaskinia na świecie • najgłębsza część oceanu

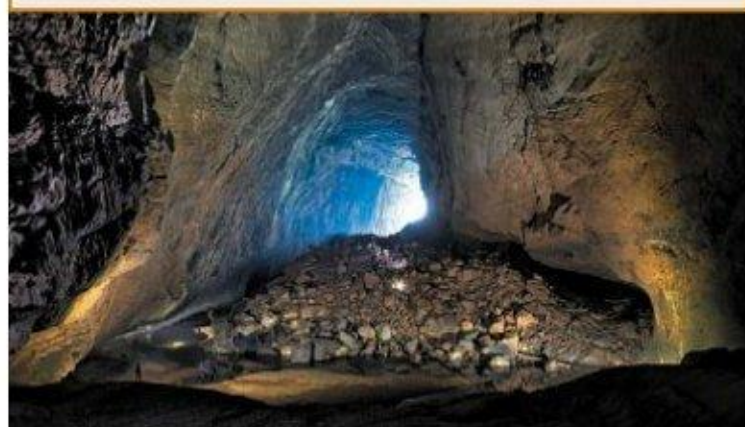
RÓW MARIAŃSKI

ANTARKTYDA

WIETNAM

ATAKAMA

5. Uzupełnij na podstawie zdjęć notatki o nagrodach dla zwycięzczyń szkolnych konkursów. Wykorzystaj wyrazy z ramki.

biologia • Brazylia • galeria • geografia • historia • Hiszpania
• Katalonia • lilia • monarchia • tragedia • Wielka Brytania

Wyróżnienie dla Julii
 za wygranie konkursu przedmiotowego
 z języka polskiego:

- wyjazd do _____,
- obejrzenie _____
 w teatrze szekspirowskim i poznanie
 jego _____.

Złoty medal dla Natalii
 za zdobycie laurów w konkursie
 przedmiotowym z _____:

- wycieczka do _____,
- powitanie i wręczenie bukietu
 _____ wodnych,
- zwiedzanie _____
 ze zdjęciami egzotycznych roślin.

Nagroda dla Sylwii
 za wygranie konkursu przedmiotowego
 z _____:

- wycieczka do _____,
- zwiedzanie Barcelony,
 stolicy _____,
- wysłuchanie wykładu
 o świetności _____.

6. Dopisz zakończenia wyrazów i przejdź właściwe trasy, a dowiesz się, jakie atrakcyjne miejsca zobaczysz w podanych państwach.

Droga z rzeczownikami zakończonymi na -i wiedzie do Bośni i Hercegowiny.

Trasa z rzeczownikami zakończonymi na -ii prowadzi do Serbii.

Ścieżka z rzeczownikami zakończonymi na -ji wiedzie do Chorwacji.

W puzzle znajdują się następujące fragmenty wyrazów:

- do kopaln___
- w telewiz___
- bez finez___
- w opin___
- w cementown___
- podczas ses___
- podczas akadem___
- na stac___
- na lin___
- przy hurtown___
- akcja polic___
- w łażn___
- z geograf___
- pełen pas___
- o histor___
- w stajn___
- na bieżn___
- na uczeln___
- bez rac___
- na kolac___
- bez sympat___
- w un___
- w hierarch___
- w komed___

Jeziora Plitwickie

Stary Most w Mostarze

kanion Uvac

7. Uzupełnij wyrazy zakończeniami **-i** lub **-ii**. Poprawnie dobrane zakończenie wskaże ci, która wersja zdania jest prawdziwa.

Na Sycyl_____ znajduje się wulkan

a) Wezuwiusz.

-i

b) Etna.

-ii

Stolicą Dan_____ jest

a) Amsterdam.

-i

b) Kopenhaga.

-ii

Święto wiśn_____ jest obchodzone

a) w Japonii.

-i

b) w Holandii.

-ii

Głębokość szybu kopaln_____ złota w RPA wynosi

a) prawie 4 km.

-i

b) ponad 10 km.

-ii

Większy procent energ_____

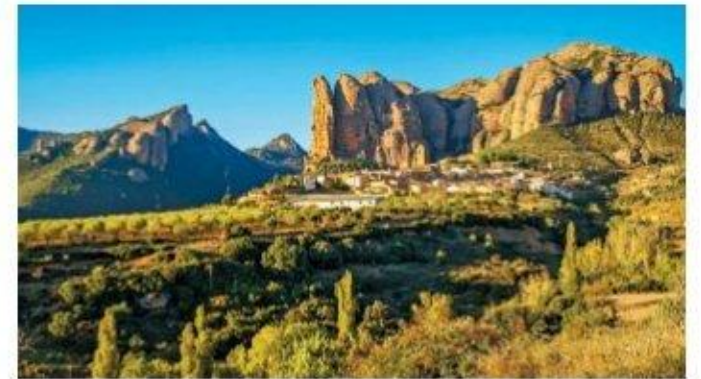
z pracy wiatraków pozyskuje się

a) w Irlandii.

-i

b) w Danii.

-ii

Górzysty region Aragon_____

znajduje się

a) w Portugalii.

-i

b) w Hiszpanii.

-ii

8. Uzupełnij informacje. Określ przypadek wpisanych rzeczowników i pokoloruj końcówki tych wyrazów.

- Podróż do _____ zawdzięcza _____.
(Kolumbia, ciocia, Jola)
- W _____ był dzięki _____. (Brazylia, babcia, Krysia)
- Korzystając z _____ siostry _____, przemierzał bezdroża _____. (busola, Ania, Boliwia)
- W _____ korzystał z _____ transsyberyjskiej. (Rosja, kolej)
- W _____ słuchał _____ chóralnych. (Gruzja, pieśń)
- W _____ wszedł do _____ parowej. (Turcja, łaźnia)
- Do _____ udał się wbrew _____ żony _____.
(Korea, wola, Jadzia)
- Na _____ przebywał w _____ reportera. (Nowa Gwinea, rola)

Czasem pisanie jest jak cyrkowe wyzwanie

Pisownia przedrostków

1. Wklej z wkładki nr 20 wyrazy zgodnie z podanymi instrukcjami.

wyrazy
z przedrostkiem **z**
pisanym zgodnie
z wymową

WKLEJ

WKLEJ

wyrazy
z przedrostkiem **z**,
po którym występuje
spółgłoska **h**

WKLEJ

WKLEJ

wyrazy
z przedrostkiem **z**,
po którym występuje
spółgłoska **s**

WKLEJ

WKLEJ

wyrazy
z przedrostkiem **z**,
po którym występuje
spółgłoska
zapisywana jako **si**

WKLEJ

WKLEJ

wyrazy
z przedrostkiem **z**,
po którym występuje
spółgłoska
zapisywana jako **dzi**

WKLEJ

WKLEJ

wyrazy
z przedrostkiem **s**

WKLEJ

WKLEJ

wyrazy
z przedrostkiem **z**,
po którym występuje
spółgłoska
zapisywana jako **sz**

WKLEJ

WKLEJ

wyrazy
z przedrostkiem **ś**

WKLEJ

WKLEJ

2. Połącz zaprzyjaźnionych ze sobą pracowników cyrku. W ich wypowiedziach znajdziesz wyrazy z tą samą postacią przedrostka **wz-**. Zakreśl ich słowa jednakowym kolorem.

Wznawiamy treningi.

Pomogę ci wezwać wszystkich.

O! Wzbudzasz zachwyt.

Wzmocnij uchwyt!

Wzbijam się pod sufit!

Wesprę cię...

Ja mogę tylko westchnąć.

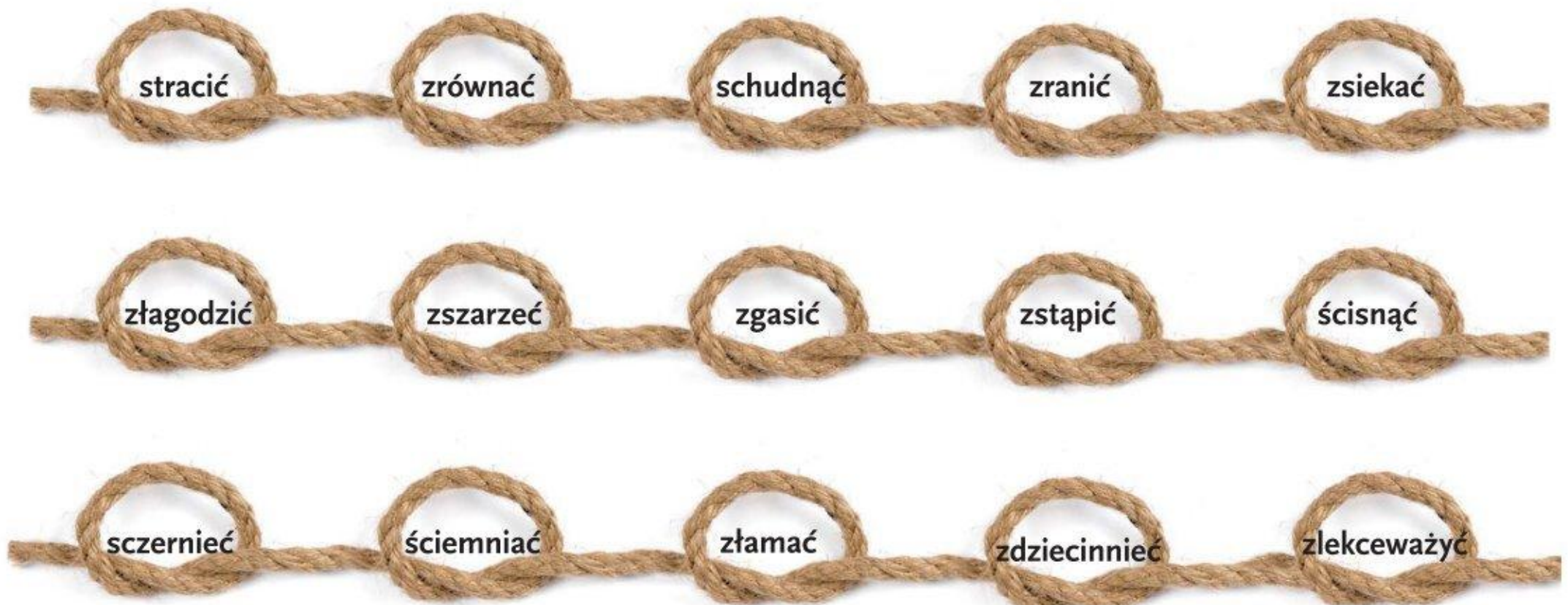
Trzeba nimi wstrząsnąć.

Widzę, że zazdrość w tobie wezbrała.

Współczuję ci.

Dzięki mojemu ostatniemu występowi wzbogaciłem się nieco.

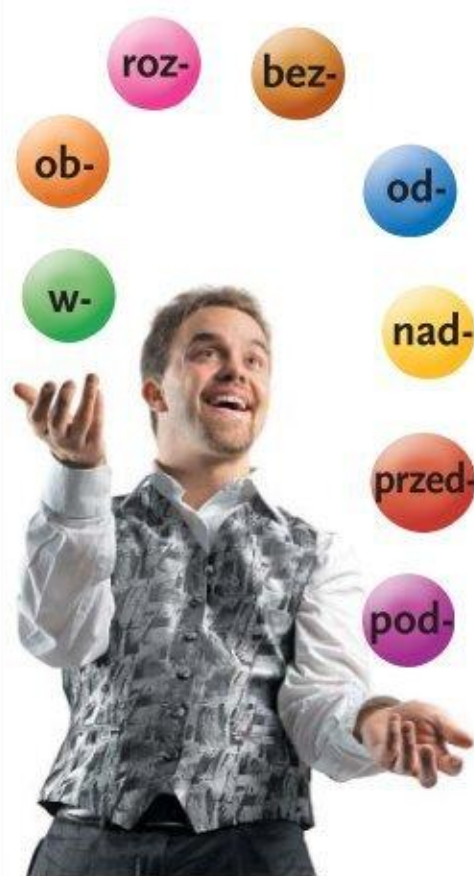
3. Zaznacz kółkiem przedrostki. Określ dźwięczność spółgłosek, które się po nich znajdują. Przejdź po linii wyrazów i zaznacz na niej tylko słowa z przedrostkami znajdującymi się przed spółgłoską bezdźwięczną.

stracić zrównać schudnąć zranić zsiekać

złagodzić zszarzeć zgasić zstąpić ścisnąć

szczernieć ściemniać złamać zdziecinnieć zlekceważyć

* Skreśl niepoprawne informacje.

4. Zaznacz przedrostki w podanych wyrazach. Określ dźwięczność spółgłosek występujących bezpośrednio po tych przedrostkach i dokończ wniosek. Zaznacz każde słowo takim samym kolorem, jaki ma piłeczka żonglera z przedrostkiem występującym w danym słowie.

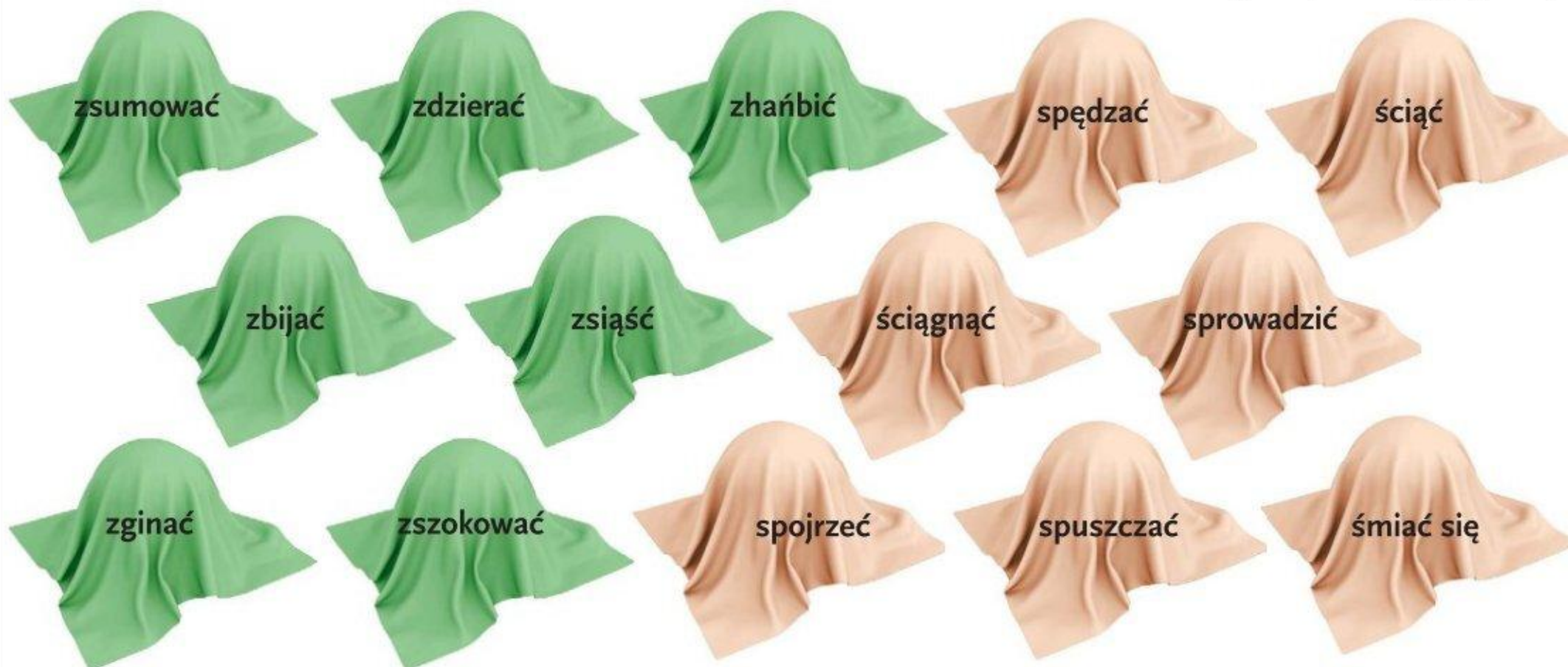
przedwojenny	odbić	obsiekać	rozgonić
rozchwiać	wpiąć	bezczelny	podkreślić
odchować	obsmażyć	podmienić	obrazić
wrzucić	nadrabiać	bezdomny	przedstawić
przedszkole	rozwiązać	podsumować	nadśłuchiwać

Przedrostki _____

piszemy w **zmienionej** / **niezmienionej*** postaci **bez względu na wymowę** / **ze względu na wymowę***.

5. Uzupełnij podane związki wyrazowe słowami zapisanymi na chustach.

_____ dobre imię	_____ komuś sen z powiek
_____ kark przed kimś	nie _____ kogoś z oczu
_____ bąki	_____ prawdzie w oczy
_____ gardło	_____ kogoś na ziemię
_____ wyniki	_____ kogoś z nóg
_____ kogoś wyglądem	_____ przez łyżę
_____ z konia	_____ gromy na czyjąś głowę

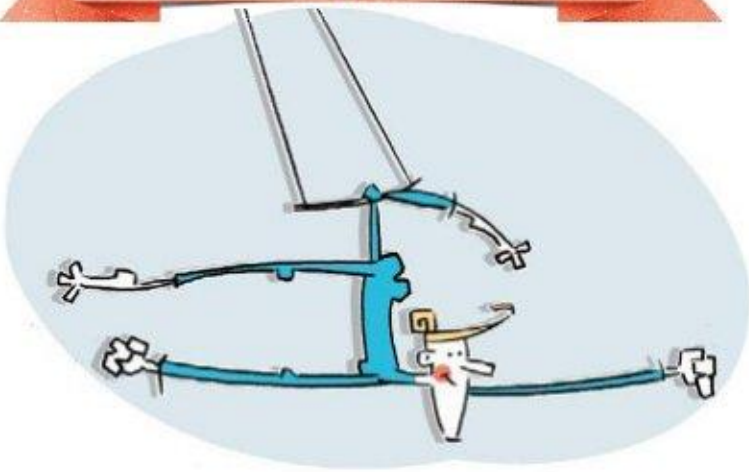
6. Dopisz do podanych wyrazów cząstki wyskakujące z kapelusza magika.

_____tchnienie	_____głowie
_____braniać	_____bić się
_____niesienie	_____kazanie
_____parcie	_____garda

7. Zapisz wyrazy z ramki w odpowiednich miejscach. Zaznacz w nich przedrostki.

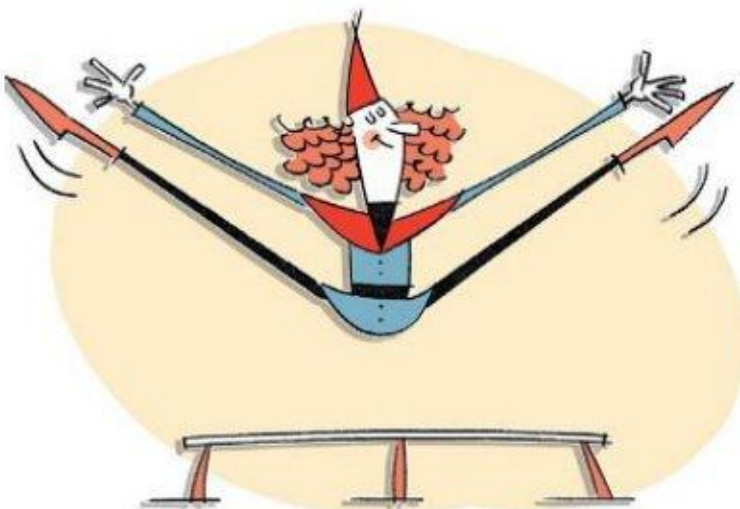
Akrobacje na trapezie wykonują przysłówki

Akrobacje na koniu wykonują rzeczowniki

Akrobacje na trampolinie wykonują czasowniki

Akrobacje na rowerze wykonują przymiotniki

- bezpieczeństwo
- bezsilny
- beztrosko
- nadciągać
- nadciśnienie
- nadspodziewanie
- obsługa
- odstrzelić
- podkładać
- podkoszulek
- podkrakowski
- podskórny
- przedwcześnie
- rozsądnie
- wsunąć

8. Podaj przykłady wyrazów, które po dodaniu przedrostka **z-**, **s-** lub **ś-** zmieniły swoje znaczenie.

Wzór: dać – przekazać coś komuś; **z**dać – uzyskać pomyślny wynik na egzaminie

- _____
- _____
- _____

9. Połącz w pary wyrazy przeciwstawne.

10. Wpisz w wolne miejsca słowa odpowiadające podanym znaczeniom.

podzielić na
części za pomocą
ostrego narzędzia –

skrócić trochę
(np. włosy) –

przeciąć
powierzchnię czegoś,
ale nie do końca –

uniemożliwić
kontakt
z kimś –

oddzielić górną
część od podstawy
(np. drzewa) –

zmniejszyć coś
(np. wydatki) –

Ortograficzne śledztwa uczniowską drogą do zwycięstwa

Pisownia przyrostków

1. Dopisz przyrostki **-dztwo**, **-ctwo**, **-stwo** do wyrazów umieszczonych w labiryncie. Przejdź trasą zawierającą słowa z formantem **-ctwo**, a dotrzesz do miejsca, w którym co roku odbywa się Ogólnopolski Konkurs Ortograficzny „Dyktando”.

A maze puzzle with words in boxes. The goal is to find a path containing the suffix **-ctwo** to reach the final destination.

Words in the maze:

- cwania_____
- czarnowi_____
- inwali_____
- śle_____
- budowni_____
- jednowła_____
- brzyda_____
- wojewó_____
- hutni_____
- powó_____
- jeździe_____
- autor_____
- lekar_____
- aktor_____
- kale_____
- leni_____
- leśni_____
- bibliotekar_____
- krawie_____
- bohater_____
- szlache_____
- tk_____
- bezpieczeń_____
- bó_____
- głup_____

Destinations (from top to bottom):

- Warszawa – Pałac Kultury i Nauki
- Katowice Miasto Ogrodów – Instytucja Kultury im. Krystyny Bochenek
- Kraków – Teatr im. Juliusza Słowackiego

- Wpadł na pomysł ogólnopolskiego dyktanda. – _____
- Przez kilka miesięcy tworzył zasady. – _____
- Zdobył główną nagrodę w konkursie. – _____
- Odkrył, że komputer może poprawiać błędy użytkowników. – _____

- Wynalazł program, który wspomaga pragnących poznać zasady ortografii.

- Doradza, jak poprawnie coś powiedzieć lub napisać. – _____

3. Uzupełnij diagram. Hasła są wyrazami pokrewnymi do podkreślonych słów. Litery z oznaczonych pól utworzą nazwę instytucji zajmującej się zagadnieniami poprawności i kultury języka polskiego.

A	18	2			13					
B			16	4						19
C				9		3	7			
D	14				17					12
E	11	1		8						
F	5	6			15				10	

- A. Skłonność do niepotrzebnego, nadmiernego gadania.
- B. Dokument poświadczający ukończenie szkoły.
- C. Brzydka, paskudna rzecz.
- D. Okolica sąsiadująca z danym miejscem.
- E. Przewodzenie innym.
- F. Nauka o języku.

[illegible]

- Bieszczadzkie
- katowicki
- lubelskie
- Chopinowski

4. Uzupełnij opisy imprez kulturalnych przymiotnikami podanymi w ramce na marginesie. Zastosuj odpowiednią formę gramatyczną wyrazów. Podpowiedzią są pokolorowane przyrostki.

● Konkurs

Jest to warszawskie spotkanie miłośników muzyki poważnej.

● _____ Festiwal Sztuki Naiwnej „Nikisz-For”

Nawiązuje do nazwy śląskiego osiedla Nikiszowiec i sztuki Nikifora Krynickiego.

● ————— Konfrontacije Teatralne

Proponuję przegląd polskich i zagranicznych zespołów aktor**skich**.

● _____ Spotkania ze Sztuką „Rozsypaniec”

To koncerty, kiermasze, wystawy, konkursy w plenerach. Ludzkie uczucia w sztuce świetnie się tam prezentują.

5. Weź udział w konkursach językowych.

I. Uzupełnij wyrazy częstkami **-dzki** lub **-cki** oraz **-ski** lub **-wski**. Obok poprawnych przyrostków znajduje się właściwe wyjaśnienie frazeologizmu.

- Trójkąt Bermu_____ to
 - a) niebezpieczny rejon.
 - b) w geometrii kąt ostry.
- Kwadrans akademi_____ to
 - a) piętnastominutowy egzamin.
 - b) piętnastominutowe spóźnienie.
- Chochlik drukar_____ to
 - a) rodzaj farby używanej do druku komiksów.
 - b) błąd w druku będący przyczyną nieporozumień.
- Rymy częstocho_____ to
 - a) określenie nieudanych wierszy.
 - b) rodzaj nabożnych pieśni.

-dzki

-cki

-dzki

-cki

-wski

-ski

-wskie

-skie

II. Podpisz rysunki związkami wyrazowymi z ramki na marginesie.

- białe szaleństwo
- doradztwo zawodowe
- honorowe krwiodawstwo
- szkolnictwo wyższe

- dowództwo
- dziedzictwo
- królestwo
- następstwo
- śledztwo
- wydawnictwo

III. Odgadnij wyrazy, których różne znaczenia zostały podane na kartkach.

- _____
- spadek
 - dziedziczenie

- _____
- rezultat
 - kolejność (w czasie)

- _____
- monarchia
 - teren czyjegoś działania

- _____
- dochodzenie
 - wypytywanie

- _____
- firma wydawnicza
 - publikacja

- _____
- kierownictwo
 - dowodzenie

IV. Zapisz, kto może się znać na podanych sprawach. Wykorzystaj wyrazy z ramki. Podaj nazwy trzech innych specjalistów, które kończą się przyrostkiem **-ca**.

kulturoznawca • prasoznawca • reklamodawca • rzeczoznawca
• ustawodawca

- na marketingu – _____
- na gazetach – _____
- na wartości różnych przedmiotów – _____
- na obyczajach – _____
- na kodeksach prawnych – _____

V. Uzupełnij podpisy odpowiednimi wyrazami.

To przechodzi _____
pojęcie!

Chodzi jak _____
zegarek.

Siedzi jak na _____
kazaniu.

*I w muzeach, i w galeriach (tam, gdzie sztuka)
interpunkcji nauka...*

Zasady użycia znaków interpunkcyjnych

1. Określ intencje mówiących. Wstaw odpowiednie znaki interpunkcyjne kończące wypowiedzenia.

Które muzeum podobało ci się najbardziej

*Mnie zachwyił Luwr
Ach, ta Mona Liza*

Czy to przypadkiem nie było w Rzymie

*Trudno odpowiedzieć na to pytanie
W każdym, które zwiedziłem,
odnajdywałem coś niezwykłego*

*Ja mogę ci powiedzieć, które
mnie najbardziej zmęczyło To
niewiarygodne, ale w kolejce po bilety
stałem aż trzy godziny*

2. Podaj nazwy części zdania, które zostały oddzielone przecinkiem, i sprawdź z kluczem do odpowiedzi, których malarzy dotyczą podane informacje.

Tworzył obrazy olejne, akwarele, rysunki, grafiki, projekty.

Bitwa pod Grunwaldem, Hołd pruski, Rejtan, Stańczyk są jego najbardziej znanymi dziełami.

Malował we Francji, w Danii, a nawet na egzotycznej wyspie Tahiti.

Na swoich płótnach uwiecznił pejzaże Anglii, Francji, Szwajcarii i Włoch.

Klucz do odpowiedzi

Paul Gauguin – przecinkiem oddzielono okoliczniki.

Jan Matejko – przecinkiem oddzielono człony podmiotu.

William Turner – przecinkiem oddzielono przydawki.

Stanisław Wyspiański – przecinkiem oddzielono dopełnienia.

3. Zaznacz wypowiedzenia, w których przecinkiem oddzielono zdania składowe. Sylaby znajdujące się obok nich utworzą tytuł jednego z najbardziej znanych obrazów Pabla Picassa.

TRZECH

• Pablo Picasso był malarzem, rzeźbiarzem, grafikiem oraz twórcą ceramiki.

MU

• Talent artysty został odkryty przez jego ojca, doskonałego rysownika.

GU

• Na początku malarz tworzył dzieła, które miały charakter melancholijny.

ER

• Pierwszy okres jego twórczości nazwano błękitnym, gdyż ten kolor dominował na obrazach Picassa.

NI

• Kiedy zaczął malować sceny z życia cyrkowców, wszedł w okres różowy.

ZY

• Eksperymentował z upraszczaniem formy, geometryzacją kształtów.

CA

• Gdy w Hiszpanii wybuchła wojna domowa, namalował jedno ze swoich najśłynniejszych dzieł.

KÓW

• Obraz przedstawia chaos, strach i śmierć.

Pablo Picasso,

4. Wstaw brakujące przecinki. Weź w kółko spójniki, przed którymi powinny być postawione te znaki. Podkreśl zdania bezspójnikowe.

– Siedzisz w domu całym dniami i tylko wyglądasz przez okno. Weź się do roboty namaluj coś.

– Nic mi nie przychodzi do głowy nie mam weny twórczej.

– To dobra wymówka żeby nic nie robić. Tyle każdy potrafi ale ty przecież wyrastasz ponad przeciętność.

– Miałeś mnie wspierać tymczasem przyprawiasz mnie o ból głowy.

– Wyrzucą cię z mieszkania jeżeli nie zapłacisz. A nie zapłacisz jeśli nie sprzedasz obrazu. No i nie sprzedasz obrazu jeżeli go nie stworzysz.

– Wiedziałem że mi nie odpuszczisz. W takim razie siadaj tu zacznę cię malować. To będzie pierwszy portret który stworzę pod przymusem.

5. Napisz, co się znajduje w jednej z sal Muzeum Henryka Sienkiewicza w Oblęgorze. Postaw w odpowiednim miejscu dwukropek. Pamiętaj o przecinkach w wyliczeniu.

Na ścianach _____

Na podłodze _____

Na kominku _____

6. Wymyśl, co mogłyby powiedzieć postacie przedstawione na obrazie. Zapisz ich rozmowy. Pamiętaj o zastosowaniu odpowiednich znaków interpunkcyjnych. Wprowadź do jednej z wypowiedzi średnik.

Aleksander Gierymski,
W altanie, 1882

Klucz do odpowiedzi

Najwięcej myślników jest w anegdocie o **Jacku Malczewskim**, a najmniej – w historyjce o **Leonie Wyczółkowskim**. W dykteryjce o **Stanisławie Ignacym Witkiewiczu** myślników jest więcej niż w anegdocie o **Józefie Chełmońskim**.

7. Pokoloruj i policz myślniki. Skorzystaj z klucza do odpowiedzi i uzupełnij anegdoty nazwiskami malarzy.

_____ surowo wychowywał swoje dwie córki. Kiedy przyjechał z nimi do Krakowa, nie wypuszczał ich do miasta i trzymał ciągle w pokoju hotelowym.

Jan Stanisławski, który nad tym bardzo ubolewał, poprosił przyjaciela, aby pozwolił zabrać dziewczęta do teatru.

– Nie! Nie! – zawołał artysta.
– Po południu były już u dentysty, na dziś więc mają dość rozrywki!

Bankier siedzący w kawiarni przy stoliku z _____

_____ w pewnej chwili rzekł:

– Bardzo mi przykro, ale nigdy nie byłem na wystawie pańskich obrazów...

Malarz natychmiast odpowiedział:

– Niech się pan nie przejmuj, ja też jeszcze nigdy nie byłem w pańskim banku.

Malarz portrecista _____

_____ zapytał klienta:

– Czy podoba się panu portret?

– Jeśli mam być szczery, to nie jest to arcydzieło sztuki.

– Ale pan również nie jest arcydziełem natury! – zawołał oburzony artysta.

Jeden z przyjaciół _____

_____ wszedł kiedyś do atelier* sławnego malarza i podszedł do obrazu, który artysta właśnie malował.

– Na twoim miejscu zamazałbym to – rzekł z uśmiechem i wyciągnął rękę, udając, że chce zetrzeć nałożoną właśnie farbę.

– Nie dotykaj! – zawołał _____.

_____ – Farba jeszcze nie wyschła!

– Och, nie martw się – odpowiedział gość. – Jestem w rękawiczkach...

* **atelier** – pracownia malarza, rzeźbiarza lub innego artysty.

8. Wstaw w odpowiednich miejscach nawiasy.

- Grecki poeta Symonides z Keos ok. 556–468 p.n.e. powiedział: „Malarstwo jest milczącą poezją, a poezja – mówiącym malarstwem”.
- Hokusai – japoński twórca drzeworytów z Edo obecnie Tokio – powiadał: „Jeżeli chcesz narysować ptaka, musisz się stać ptakiem”.
- Gustav Klimt – autor pięknych portretów i alegorii *Pocałunek*, *Drzewo życia* – mawiał: „Jeśli ktokolwiek chce mnie zrozumieć, powinien uważnie patrzeć na moje obrazy”.

9. Wklej brakujące znaki interpunkcyjne. Wykorzystaj zestaw z wkładki nr 21.

W jednym z urzędów pocztowych w Paryżu przez pewien czas leżał list zaadresowany tak

Oczywiście nikt się po niego nie zgłaszał
 W końcu listem zainteresował się polski rzeźbiarz wtedy właśnie
 studiował w Paryżu
 Przyszedłem po list którego
 A tak Wiem o który list chodzi
 Gdy otworzył kopertę znalazł w niej
 sto franków i liścik z jednym
 zdaniem A jednak
 nie jest pan tak głupi jak to
 sobie wyobrażałem

Wirusowi radę damy, bo reguły przywołamy

Agnieszka Frączek
Wirus

Groźny jest niesamowicie
(zreszt** sami to stwierdzicie),
wyglą** zaś, dla niepoznaki,
przybrał skromny, wręcz nijaki:

ma kły wielkie i tr**b siedem
(za to ogon tylko jeden),
z grzbietu sterczą barwne łuski,
z łe**ka rogi jak u kó**ki.

W uszach tuzin ma sprę#ynek,
tułów jak krako**ski rynek,
a gdy stroi groźne minki,
z uszu skaczą te sprężynki.

Na ogonie nosi wst**żki
– kolorowe, w drobne prążki.
Cztery ma zaledwie głowy,
lecz poza tym jest typowy.

Dodam jeszcze, że jest skoczny
i... ogromnie wręcz #arłoczny!
czoraj zjadł dwa referaty,
skubnął projekt mego taty,

połknął średnik, t**y przecinki
i literek F ć**ierć skrzynki.
Wciął niekt%re rymy z wierszy
(zresztą już nie po raz pier**szy),

pożarł E w słowie *kieszonka*,
więc zrobiła się *kiszonka*,
a literze L dla &ecy
dorysował drugie plecy.

Gdy znudziła mu się *bajka*,
to przerobił ją na *jajka*!
Nadźarł lekko słowo *stryjek*,
aż się *stryjek* zmienił w *ryjek*.

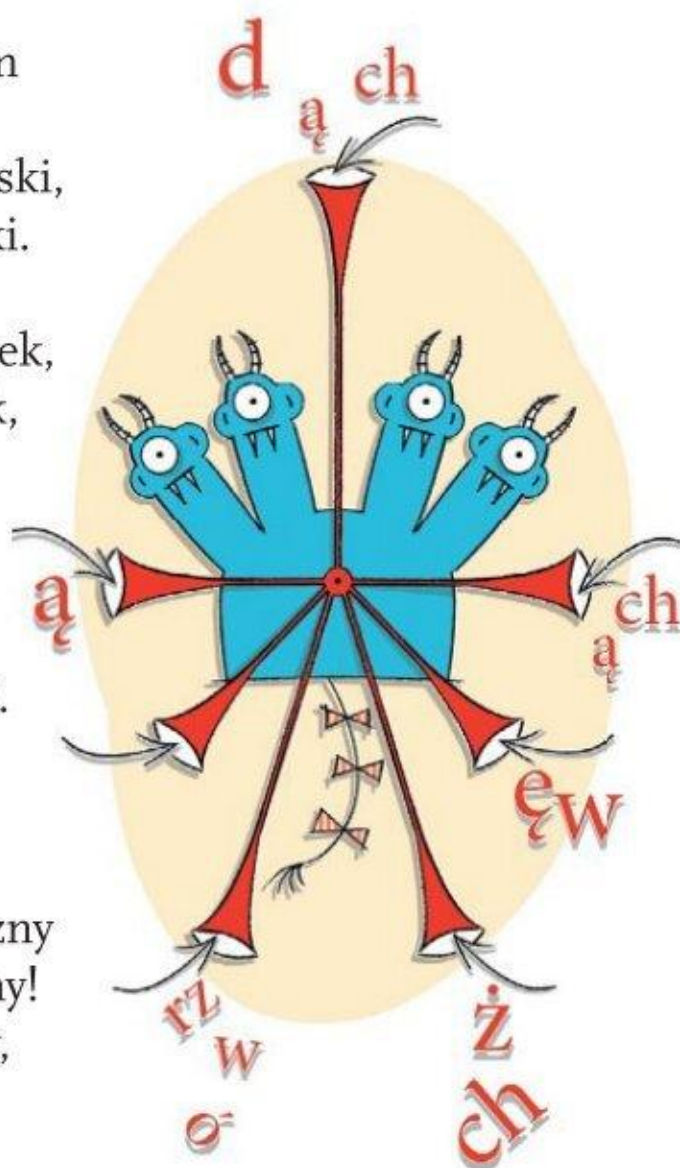
Kropkę sprawnie wciął znad Ż
i zostało samo Z
(przez to aktor zamiast *gaży*
w kasie podjął rolkę *gazy*).

Innym razem, \$yba w pi**tek,
zmienił w *kacze* sam początek,
no i wyszła z tego draka:
taczka wszak nie b**dzie k**akać!

Do tysiąca dodał zera.
Znów zrobiła się *afera*!
Nagle bowiem tych tysi**cy
było sto lub jeszcze więcej.

Có** to jest za stwór złośliwy?
Czy to może wilk straszliwy
albo jakaś zła \$imera?

Nie, to wirus z komputera.

1. Wirus komputerowy usunął niektóre litery **ch, h, ó, ż** i wprowadził znaki z klawiatury: %, &, #, \$. Wejdź w rolę korektora i poprawnie zapisz zainfekowane słowa.

2. W miejsce głosek nosowych wirus wstawił gwiazdki **. Zapisz właściwe słowa i dopisz obok wyrazy pokrewne uzasadniające pisownię.

3. W tekście wiersza zamiast niektórych spółgłosek pojawiły się czerwone kleksy. Zapisz słowa z odpowiednimi literami.

4. Udowodnij, że podkreślone wyrazy zostały zapisane właściwie. Podaj odpowiednią regułę ortograficzną.

5. Podkreśl w podanym zestawie wyrazy, które są wyjątkami od znanych ci reguł i zostały zapisane poprawnie.

pszczoła przestój kształtować niejedem
niewidzą krążyć niedowidzi mrówka
nienawidzą kupuje stosuje
dżem gżegzółka druhna

6. Wirus nie zniekształci wyrazów, jeżeli podasz do każdego z nich po dwa wyrazy pokrewne.

pędzić – _____

sprężynka – _____

wygląd – _____

7. Wirus zainfekował pocztę elektroniczną. Uzupełnij brakujące litery w e-mailach. Weź pod uwagę znaczenie słów w podanym kontekście.

Boli mnie kręgosłup. Ma_____ę o dobrym masa_____u. Mo_____e być na plaży nad mo_____em. Leżę na kocu i ma_____ę palcem po mokrym piasku, a plecy przestają boleć.

Patrzysz t_____pym wzrokiem na zdjęcie. Chcesz się jej oświadczyć?
R_____sz się z pękiem r_____ż. T_____po! T_____po!

Przeczytaj mój ostatni wiersz i powiedz, co o nim sądzisz.
„W Krakowie jest taki smo_____,
że z jamy nie wyszedł smo_____.
Mieszkańcy trudne życie muszą wie____ć.
Ciężar ten niełatwo nieść”.

8. Wirus wyciął wyrazy, które różniły się tylko miękkością lub dźwięcznością jednej spółgłoski. Uzupełnij podpisy pod rysunkami.

Zęby

Ceń

Puk, puk w

Kot ma

9. Wirus powyciągał słowa ze zdań. Uzupełnij je przyimkami i wyrażeniami przyimkowymi z ramki.

wokół • na zewnątrz • poza • spoza • sprzed • według • z powodu • zamiast

- Autobus uciekł mu _____ nosa. _____ rozkładu miał ruszyć za pięć minut.
- Słońce wyszło _____ chmur. _____ zrobiło się cieplej.
- _____ choroby nie pojechał na wycieczkę. _____ podziwiać kraj-obrazy, musi leżeć w łóżku.
- Owinęła go sobie _____ palca. Świata _____ nią nie widzi.

10. Żarłoczny wirus połknął także cząstki rozpoczynające wyrazy. Dopisz do podanych słów odpowiednie przedrostki.

_____chodzić – zbliżać się, następować;
_____chodzi burza

_____chodzić – przestać gdzieś pracować;
_____chodzi ze stanowiska dyrektora

_____chodzić – rozluźnić obuwie przez chodzenie w nich; _____chodziła przyciasne kozaki

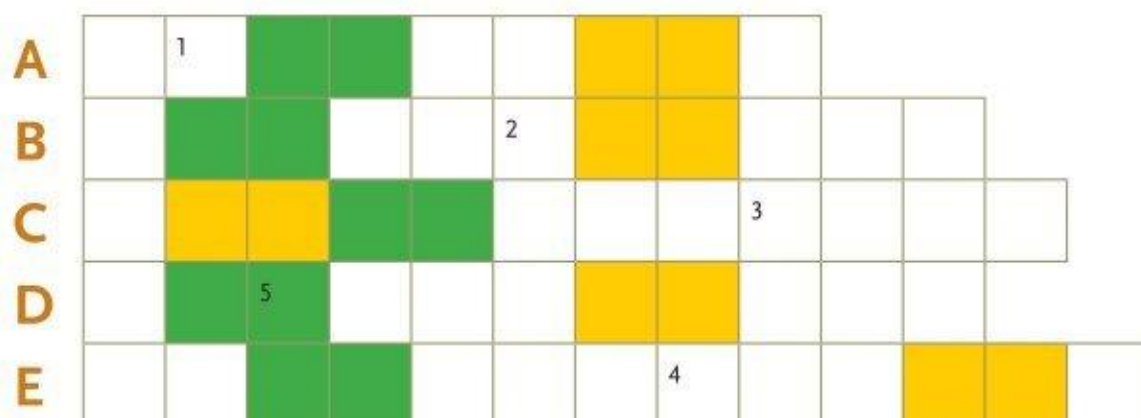
_____chodzić – świętować jakiś wyjątkowy dzień; _____chodzili rocznicę ślubu

_____chodzić – wspinać się na coś; od kilku godzin _____chodzi na szczyt góry

_____chodzić – prowadzić w dół; ścieżka _____chodziła do strumienia

_____chodzić – idąc, mijać jakieś budynki;
_____chodzili codziennie obok kina

11. Odgadnij hasła i wpisz je do diagramu. Wirus zostawił ślady: **zielone** to połączenia literowe **on**, **om**, **żółte** – **en**, **em**. Litery z ponumerowanych pól utworzą nazwę najstarszego wirusa komputerowego.

1	2	3	4	5

- A.** Regularna opłata za korzystanie z czegoś; może być – telewizyjny, miesięczny, roczny.
- B.** Spotkanie przedstawicieli jakiejś instytucji w celu omówienia określonych zagadnień; może być międzynarodowa, krajowa, językoznawcza.
- C.** Zgromadzenie ludzi w formie wiecu lub marszu w celu wyrażenia protestu bądź poparcia; może być antyrządowa, wielotysięczna, studencka.
- D.** Rywalizacja między osobami, które dążą do tego samego celu; może być rynkowa, cenowa, sportowa.
- E.** Dźwięki towarzyszące czemuś; może być muzyczny, gitarowy, dyskretny.

12. Narysuj znaki interpunkcyjne zjedzone przez wirus i zapisz ich nazwy.

- Rozpoczął i kończył cytat – _____.
- Znajdował się przed wyliczeniem – _____.
- Obejmował wtrącone dopowiedzenie – _____.

13. Wirus zainfekował wyrazy opisujące jego działanie. Uzupełnij podane słowa częstkami **-cki**, **-dzki**, **-ski**, **-wski**, **-dztwo**, **-ctwo**, **-stwo**, **-wstwo**.

Ten wirus wygląda jak niebo _____ e stworzenie. Jakież to pasku _____!

W nielu _____ sposób postąpił z tekstem! Komu przypisać teraz autor _____? Rozpuszczony jak dziado _____ bicz.

Pożera litery szybciej niż Trójkąt Bermu _____ statki i samoloty.

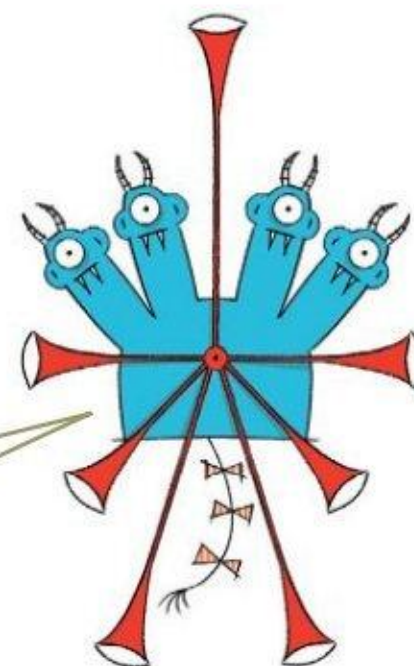
Trzeba wytoczyć przeciwko niemu śle _____!

Takie cwania _____!

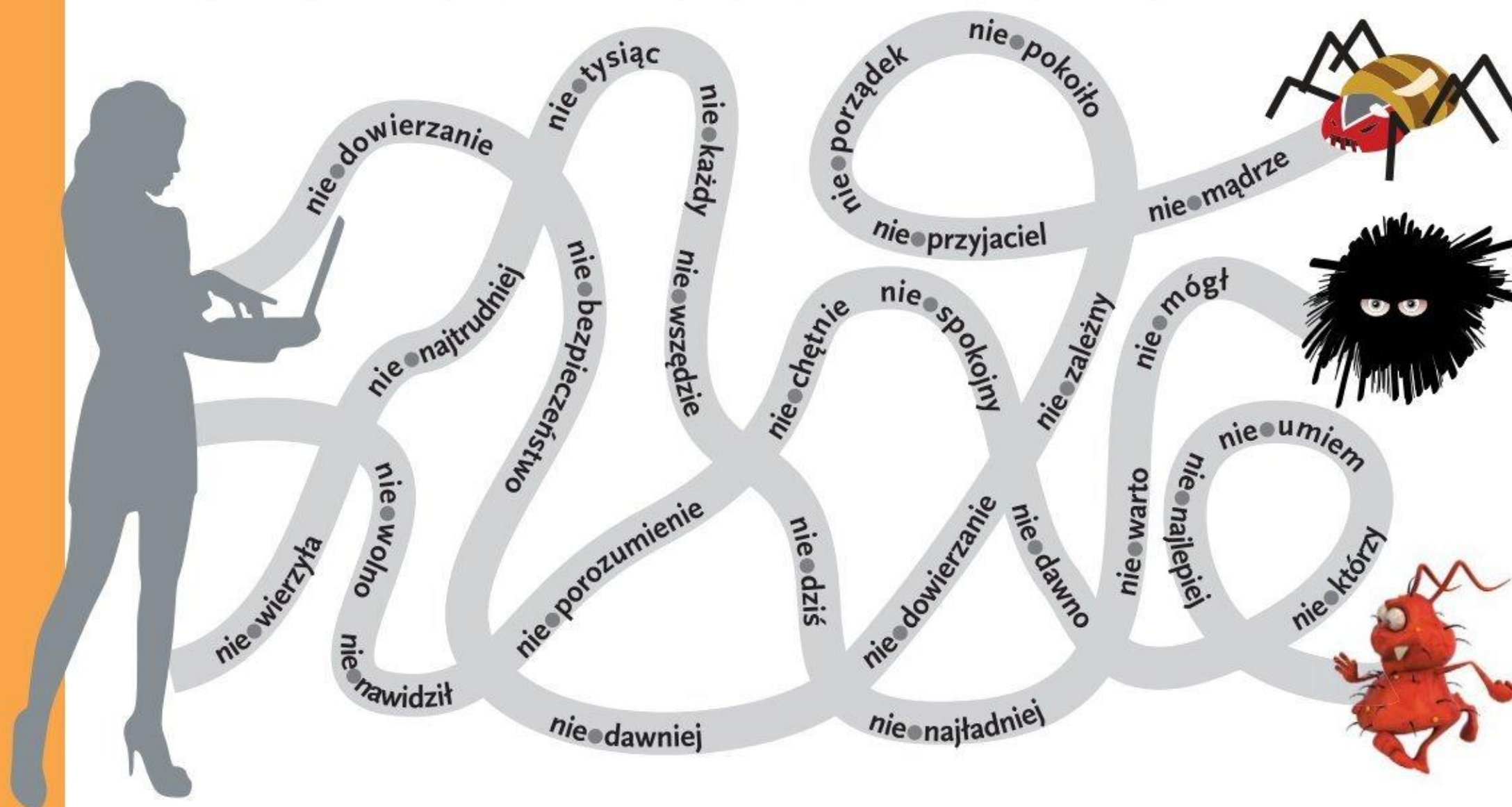
Ciągle poprawianie to marnotra _____ czasu.

Na program antywirusowy trzeba będzie wydać bają _____ e sumy.

Ucznio _____ e narzekania!

14. Połącz lub rozdziel częśćkę **nie** z podanymi wyrazami. Przejdź trasą, na której są jedynie słowa pisane łącznie z częstką **nie**, a zobaczysz, jak wyobraża sobie komputerowego wirusa autorka zadań.

15. Odszyfruj, gdzie jeszcze nabroił wirus komputerowy. Wykorzystaj słowa podane w ramce i objaśnienia znaków.

- Aleksandria • czytelnia • encyklopedia • Francja • kawiarnia
- komedia • poezja • Rosja • telewizja

♠ – i

♣ – ii

♥ – ji

♣♣♣

w pierwszej części _____

z _____

w _____

♣♥♥

w tekście _____ granej

w teatrze _____

w _____

♥♠♥

w tomiku _____ czytany

w _____

we _____

16. Odpowiedz na pytania, używając form trybu przypuszczającego.

- Co zrobiłby doświadczony informatyk, gdyby zauważył wirusa w swoim komputerze?

— _____

- Jak zachowałaby się w tej sytuacji osoba niedoświadczona?

— _____

- Co można by zrobić, aby zabezpieczyć komputer przed wirusami?

— _____

Ze słownikiem w kieszeni na podbój kosmicznych przestrzeni

Dwóm zespołom kosmonautów powierzono misję odnalezienia planety bliźniaczo podobnej do Ziemi. Dołącz do nich i wykonaj zadania, które czekają na śmiałków. Właściwe odpowiedzi zbliżają wszystkich do celu. Błędna odpowiedź spowalnia uczestników wyprawy o jedną kolejkę. Każdy poprawnie zapisany wyraz dodaje energii, którą wykorzystasz do dotarcia na Ziemię Bis.

I. DWA ZESPOŁY WYRUSZAJĄ, W WYSIŁKACH SIĘ PRZEŚCIGAJĄ

1

1. Pomóż przygotować statki kosmiczne. Wybierz z wkładki nr 22 rakiety z wyrazami, których pisownia sprawia trudności, i dopasuj każdy pojazd do odpowiedniej eskadry. Rakiety wklej w kolejności alfabetycznej.

Legitima

ESKADRA
WYMIENNYCH

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

Memoria

ESKADRA
NIEMIENNYCH

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

WKLEJ

2. Przyporządkuj członków załogi do poszczególnych rakiet. Podkreśl spółgłoski, po których występują: **rz, ż, ch, h**, i określ ich dźwięczność.

 Bezbrzeżny	 Bezsprzeczny	 Zharowany	 Wrzaskliwy	 Dojrzały	 Lżejszy
 Krzepki	 Nadrzędny	 Rozhisteryzowany	 Niegrzeczny	 Schludny	 Oschły

- Grupa dźwięcznych – _____
- Grupa bezdźwięcznych – _____

3. Wymyśl pseudonimy kapitanów i ich zastępców. Wyrazy muszą być odstępstwami od reguł ortograficznych.

Wzór: Wykształcony

KAPITAN

ZASTĘPCA

4. Skompletuj ekwipunek dla załóg. Zapisz w każdej kategorii nazwy dwóch przedmiotów zawierające co najmniej dwa miejsca trudne pod względem ortograficznym (**ch, h, rz, ż, ó, u**). Skorzystaj ze wzoru.

Sprzęt

czujnik trujących gazów

Jedzenie

schabowy w sosie chrzanowym

leki i środki czystości

bandaż do robienia opatrunków

2

5. Uzupełnij rymowanki, które dla rozrywki ułożyli astronauta. Wykorzystaj podane wyrazy.

głodówka • kaktus • rachunek
wędrownia • zwiastun

Bez złotówki
na _____.

Ekwipunek to już spory
_____.

Kosmiczna dniówka
jak tygodniowa
_____.

Z kosmicznym globusem
jak z _____.

Galaktyczne bieguny
– końca jazdy
_____.

3

4

5

II. WIELKIE I MAŁE PROBLEMY – WSZYSTKIE JE ROZWIĄŻEMY

6. Za chwilę wyznaczenie miejsc postoju statków kosmicznych, a nawigatorowi podarły się dokumenty. Połącz ze sobą fragmenty kartek, tak aby nazwy z dolnej części pasowały do opisów.

nazwy kontynentów, państw,
regionów, miejscowości; nazwy
ulic

nazwy własne instytucji, szkół;
nazwy świąt; nazwy planet;
tytuły filmów

Krzysztof Nowak – uczeń
Szkoły Podstawowej im.
Władysława Warneńczyka,
syn pracownika Narodowego
Banku Polskiego – z okazji
Dnia Dziecka otrzymał prezent
– bilet na film *Satelity Marsa*.

Teresa Kwiatkowska –
marzycielka uwielbająca
zachód słońca i spacerować
w blasku księżyca,
organizatorka obchodów
pięćsetnej rocznicy hołdu
pruskiego.

nazwy oceanów, mórz,
rzek, jezior, gór, pustyni

Julian Dąbrowski – dziennikarz
„Poradnika Językowego” i „Po
Prostu”, autor powieści *Błąd
na błędzie*.

Jan Kowalski zamieszkały
w Chorzowie przy ul.
Podchorążych; na Śląsku,
w Polsce, w Europie.

nazwy marek

nazwy mieszkańców
miejscowości;
nazwy województw;
nazwy stron świata

tytuły gazet i czasopism oraz
książek

Piotr Wiśniewski – podróżnik,
który wytyczył interesujący
szlak wiodący nad Ocean
Atlantycki przez Pustynię
Błędną, Tatry Zachodnie,
Poprad, jezioro Balaton, Alpy,
Morze Śródziemne.

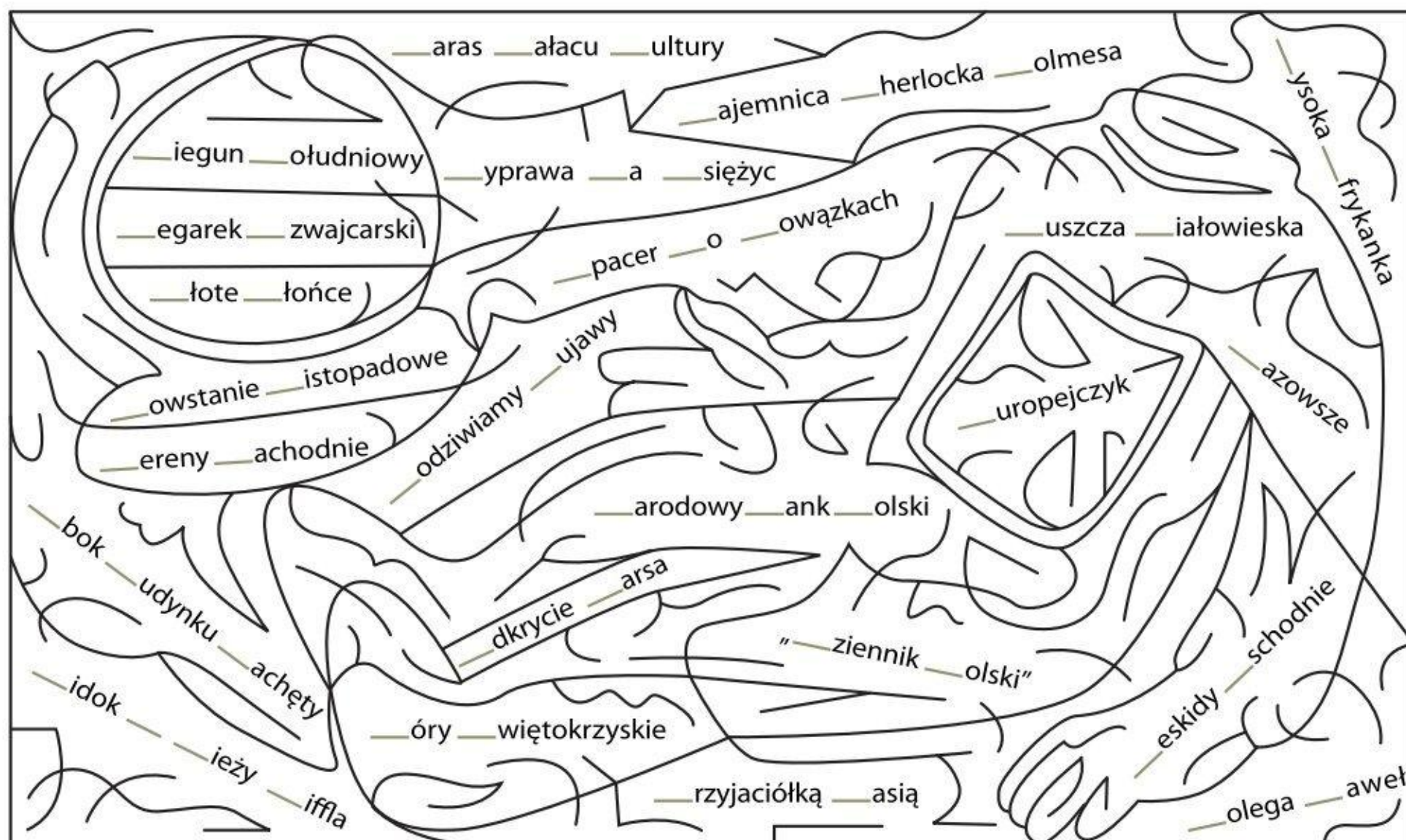
nazwy wydarzeń historycznych;
nazwy pojęć astronomicznych
użytych w znaczeniu nazw
pospolitych

Paweł Krawczyk – właściciel
aparatu fotograficznego marki
Baton, jeździ fiatem.

Anna Michalska –
z pochodzenia krakowianka,
obecnie mieszka w północnej
części województwa
wielkopolskiego.

7. Załoga wyszła ze statku, aby poznać teren. Jedna osoba zniszczyła sobie skafander. Musisz go naprawić, uzupełniając litery i kolorując pola z wyrazami: te jedynie z małymi literami w nazwie pomaluj **na zielono**, tylko z wielkimi – **na czerwono**, do pozostałych wyrazów użyj koloru **niebieskiego**.

8. Aby wybrać odpowiedni kierunek lotu, powinniście określić swoje położenie. Wpisz wielkie lub małe litery w luki. Kolejne litery umieszczone przy poprawnych odpowiedziach utworzą hasło – nazwę gwiazdozbioru, na który musicie się kierować.

Z	R	przeczytał w „—zeczpospolitej”	r	M
a	P	mieszkają przy —lacu Dąbrowskiego	p	ł
ł	S	patrzyli na wschodzące —łońce	s	o
t	M	wychowali się na —azowszu	m	y
M	M	wyjechała nad —orze Marmara	m	a
R	K	dolecieli na —siężyc	k	o
t	W	upieczemy ciasto z —ęgierek	w	y
y	F	często jeździ —ordem ojca	f	b
a	A	szedł —lejami Jerozolimskimi	a	l

III. GRZMOTOM ŻADNYM SIĘ NIE DAMY, BO PISOWNIĘ Z NIE JUŻ ZNAMY

9. Burza kosmiczna zagłuszyła słowa astronautów. Uzupełnij zapis ich rozmowy. Użyj wyrazów umieszczonych na skałach i zapisz je łącznie lub oddzielnie z częstką **nie**.

9

wiadomości
nie
bezpieczeństwo
nie
działa
nie
pogody
nie
zwykły
myśl
swojo
nie
dawno
nie

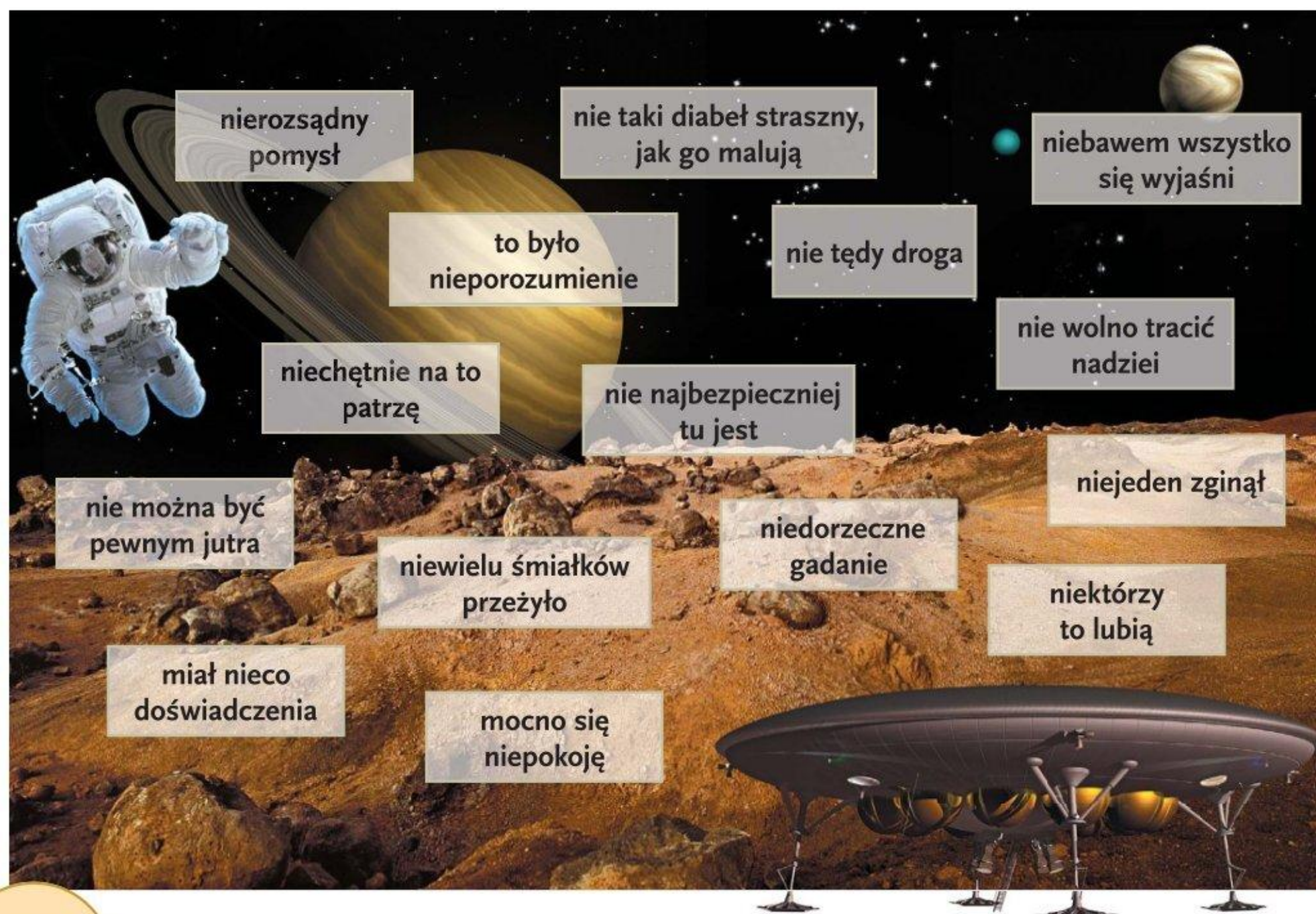
_____ to dobrze.
_____ nawigacja.
Może być _____.
Czuję się _____.
_____, co robić.
_____ czytałem
o zamrożnięciu dwóch astronautów.

10

_____ się martwić na
zapas. Największe _____.
już za nami. Koniec _____.
_____ o najgorszym.
Popatrz na ten _____.
krajobraz.

warto
nie
bezpiecznie
nie
wygląda

- 10.** Zaznacz na drodze do statku-bazy przeszkody, które należy ominąć – są nimi słowa będące wyjątkami ortograficznymi.

11

IV. CO BY BYŁO, GDYBY... OBCY WZIAŁ CIĘ W DYBY

- 11.** Odpowiedz na pytania. Użyj form trybu przypuszczającego czasowników.

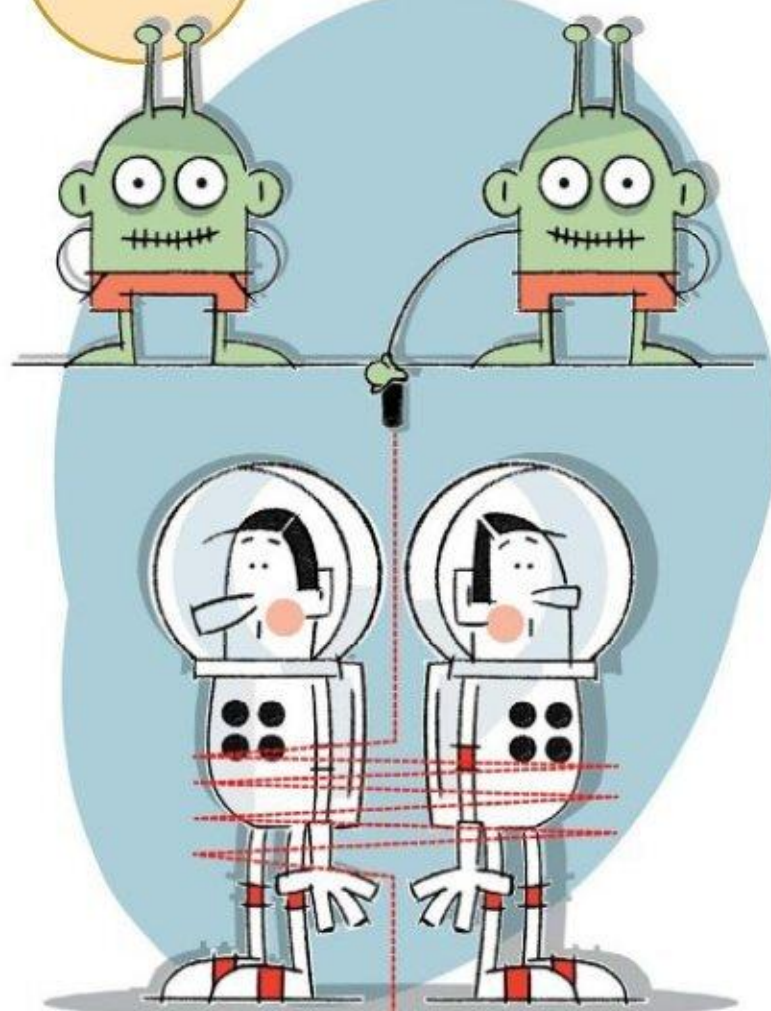
- Co by się działo, gdyby na Ziemi nie było grawitacji?

- Co by się stało, gdyby astronauta wyszedł w uszkodzonym skafandrze poza statek kosmiczny?

- Jak zniosłabyś / zniosłbyś podróż trwającą kilka lat świetlnych?

- Jak radziłabyś / radziłbyś sobie na obcej planecie?

- Jak mogłoby wyglądać twoje spotkanie z kosmitą?

V. W NIETYPOWEJ CZASOPRZESTRZENI – TROCHĘ W KOSMOSIE, TROCHĘ NA ZIEMI

12

12. Podaj inne przykłady przyimków łączących się z podanymi częściami mowy.

PLANETOIDA
RZECZOWNIKÓW

na podbój
wszechświata,

PLANETOIDA
LICZEBNIKÓW

po pierwsze
się nie bać,

PLANETOIDA
PRZYMOTNIKÓW

za niski
astronauta,

PLANETOIDA
ZAIMKÓW

mimo to mamy
nadzieję,

PLANETOIDA
PRZYSŁÓWKÓW

na krótko
przedtem,

13. Nastąpiło pęknięcie czasoprzestrzeni. Wyrażenia przyimkowe pisane razem znalazły się po lewej stronie, wyrażenia przyimkowe pisane osobno – po prawej. Zapisz poprawnie podane przyimki w odpowiednich miejscach.

na•przestrzeni • na•kształt • na•oślep • na•razie • przed•tem • po•tem
• w•koło • we•dług • we•wnątrz • z•dala • z•wolna • za•pewne

- _____ ostatnich lat.
- _____ nie chciał o tym myśleć.
- Coś _____ postaci majaczyło
_____.
- Rzucił się _____ do ucieczki.
- _____ dochodził do siebie.

13

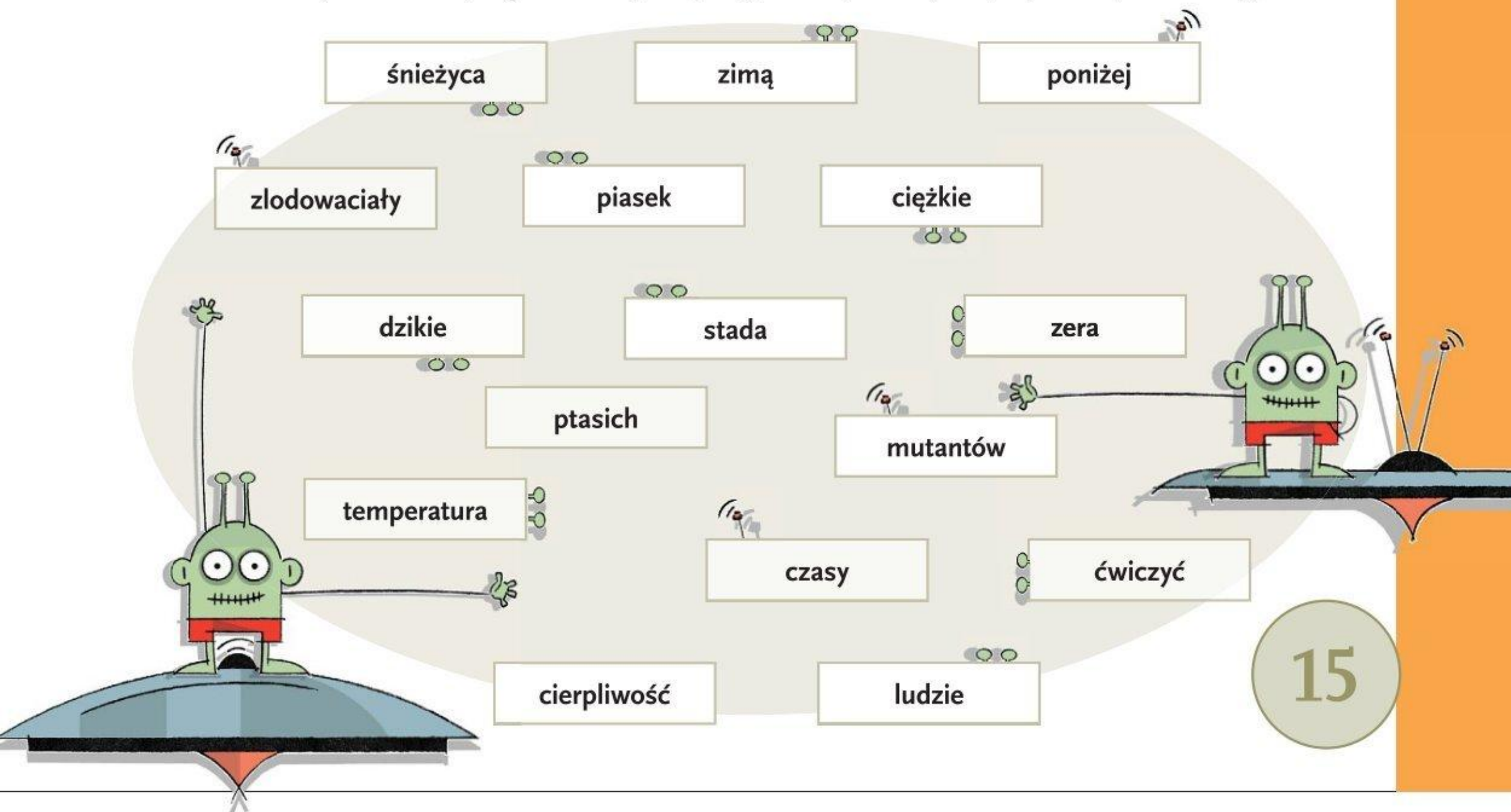
- Czuł lęk jak nigdy _____.
- Chodził _____ pojazdu.
- Nigdy _____ o tym nie myślał.
- _____ zapewnień organizatorów
_____ miało być bezpiecznie.
- _____ mieli rację.

VI. GROŹNY WIRUS W KSIĄŻKACH ZAGOŚCIŁ I STRASZNIE MNIE TO ZŁOŚCI

- 14.** Kosmiczny robak wygryzł głoski w tytułach e-booków zabranych na pokład rakiety. Uzupełnij brakujące litery w wyrazach.

- 15.** Musisz się zmierzyć z Obcymi – schowali się za wyrazami z dwiema spółgłoskami miękkimi. Podkreśl wszystkie takie spółgłoski i znajdź wyrazy, za którymi ukryli się napastnicy. Pokoloruj je.

VII. ZAGUBIENI KOSMONAUCI SĄ JAK W SIECI INTERNAUCI

- 16.** Zabłąkana asteroida uszkodziła statki. Galaktyczny zarządca naprawi pojazdy, jeśli odpowiesz na pytania i poprawnie zapiszesz słowa z połączeniami **on, om, en, em**. Wpisz w luki odpowiednie litery i zaznacz właściwą odpowiedź.

rekom_____dacja

- a pozytywna opinia wydana o kimś
- b wyrównanie poniesionych strat

ewenem_____t

- a pismo dyplomatyczne prezentujące oficjalne stanowisko
- b niezwykle zdarzenie, sensacja

ekwiwal_____t

- a równowartość czegoś; odpowiednik
- b udział w zyskach przedsiębiorstwa

kont_____placja

- a wypis z konta bankowego
- b rozmyślanie, rozpamiętywanie czegoś

k_____sternacja

- a zmieszanie, zakłopotanie
- b niewiedza, ograniczenie

k_____petencja

- a zakres uprawnień do podejmowania decyzji, działania
- b rywalizacja, współzawodnictwo

- 17.** Wykryj kosmiczną sondę, gdzie należy wpisać **-q** lub **-om**, a gdzie **-ę** lub **-em**.

Nie rozumi____, co oni mówi____, gdyż posługują si____ jak____ś dziwn____ mow____, której nie wykrywa translator.
Musz____ si____ lepiej przysłuchać tym słow____.

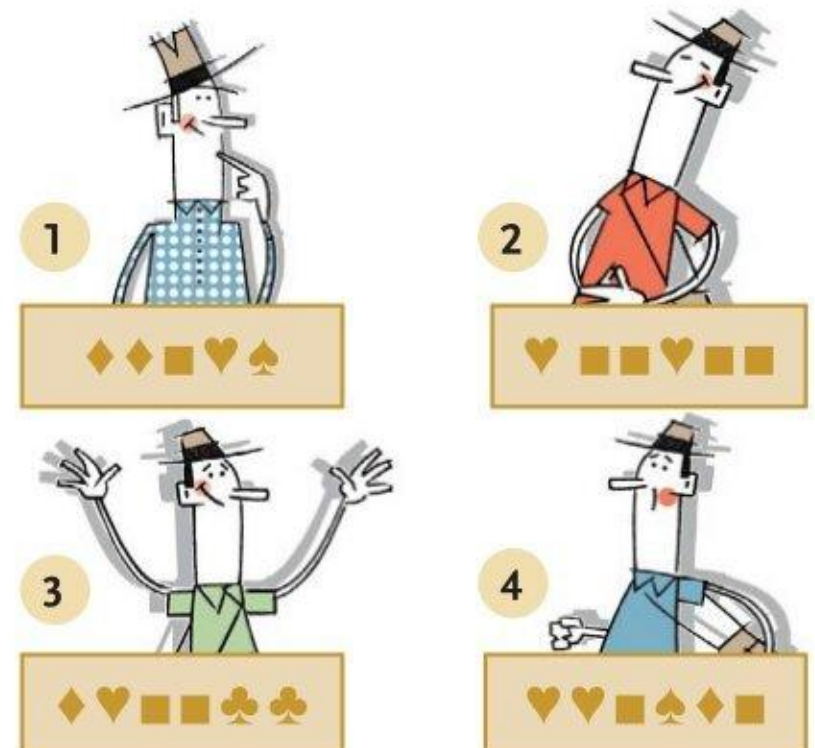

Nie mog____ ci pośpieszyć z pomoc____, bo coś zablokowało t____ dźwigni____, która otwiera śluz____. Już wczoraj m____czył____ si____ z t____ usterk____ pi____ć godzin.

VIII. DO TELEPORTACJI POTRZEBA FANTAZJI LUB POZYTYWNYCH WIBRACJI

- 18.** Spotykasz podróżników w czasie. Sprzedadzą ci surowce energetyczne, dzięki którym dolecicie do celu, ale musisz im przypomnieć, kiedy i skąd się teleportowali. Odszyfruj potrzebne informacje – dopasuj opisy do postaci.
- Przybył z Indii, teleportowany podczas projekcji filmu o hinduskiej bogini, który był prezentowany w sali kina w wersji oryginalnej; nie obyło się bez scysji. _____
 - Trafił tu z Francji, wyciągnięty z kolacji u Ani, zorganizowanej z okazji założenia prywatnej akademii sztuki. _____
 - Dotarł w to miejsce z Turcji, oderwany od recytowania epopei o zdobyciu Troi; nie miał poprawnej dykcji, ale w cudownej zbroi złożył widowni ukłony. _____
 - Dostał się tu z Belgii, odciągnięty od próbowania czekoladek, bakalii i innych łakoci; w trakcie teleportacji doznał drobnej kontuzji. _____

■ – i ♦ – ii ♥ – cji ♣ – sji ♠ – zji

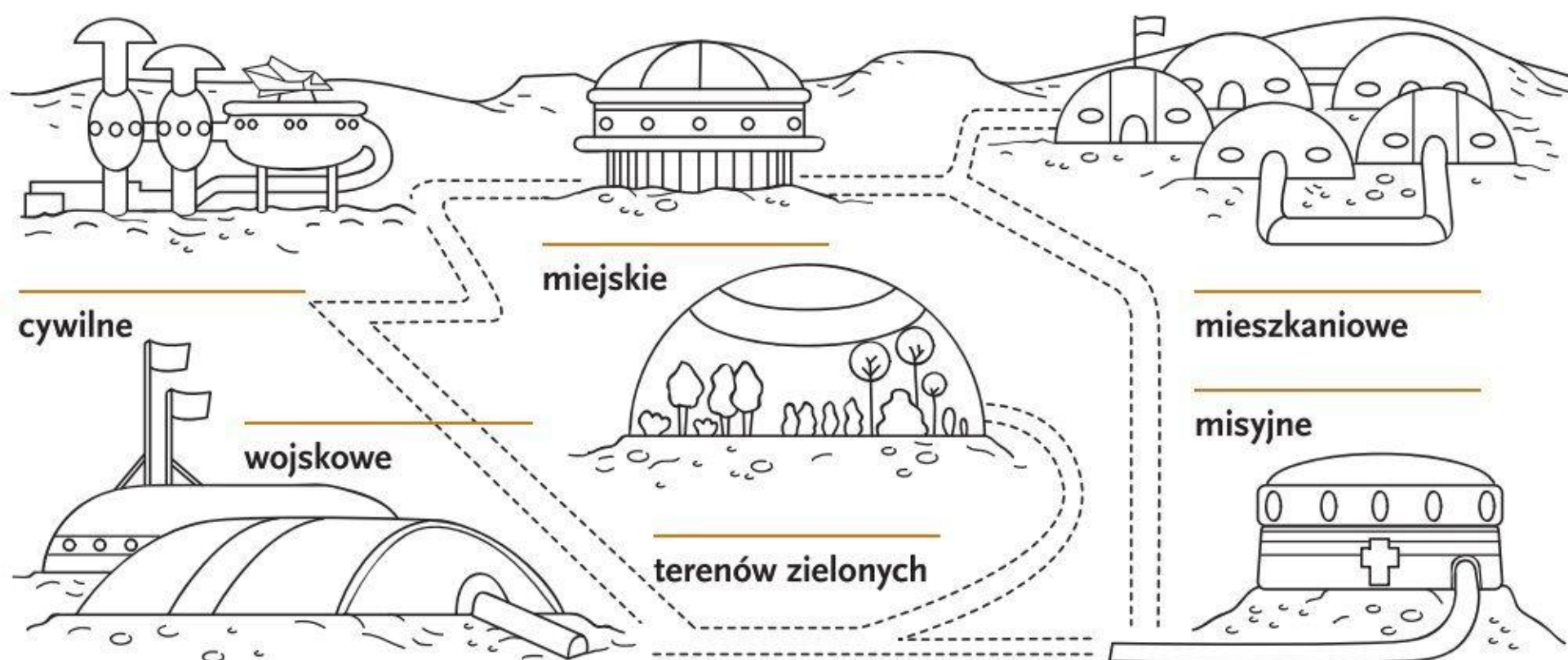

IX. DOWÓDZTWO MISJI BARDZO PILNOWAŁO, BY DZIEDZICTWO ZIEMIENI ZATRIUMFOWAŁO

- 19.** Dotarliście do celu. Uzupełnij opisy na projekcie budowy stacji kosmicznej. Wykorzystaj podane wyrazy. Możesz dorysować także dowolną budowlę, którą opiszesz przymiotnikiem zakończonym na **-dzki**, **-cki**, **-ski** lub **-wski**.

biskupstwo • budownictwo • ciepłownictwo • dowództwo • lotnictwo • sąsiedztwo

20

- 20.** Uzupełnij nazwy czynności pozostałych do wykonania na Ziemi Bis. Dopisz odpowiednie przedrostki wybrane spośród podanych. Użyj wszystkich części.

19

z-

roz-

w-

ob-

- _____ poznanie terenu
- _____ likwidowanie zagrożeń
- _____ redukcja promieniowania
- _____ nowienie prac
- _____ niżenie poziomu wód gruntowych
- _____ budowanie osłon przeciwsłonecznych

- _____ sunięcie tarcz ochronnych
- _____ cięcie wystających przewodów
- _____ pomożenie zasilania
- _____ prowadzenie nowych haseł
- _____ prowadzenie fachowców
- _____ formatowanie programów
- _____ kazanie zabezpieczeń

ws-

od-

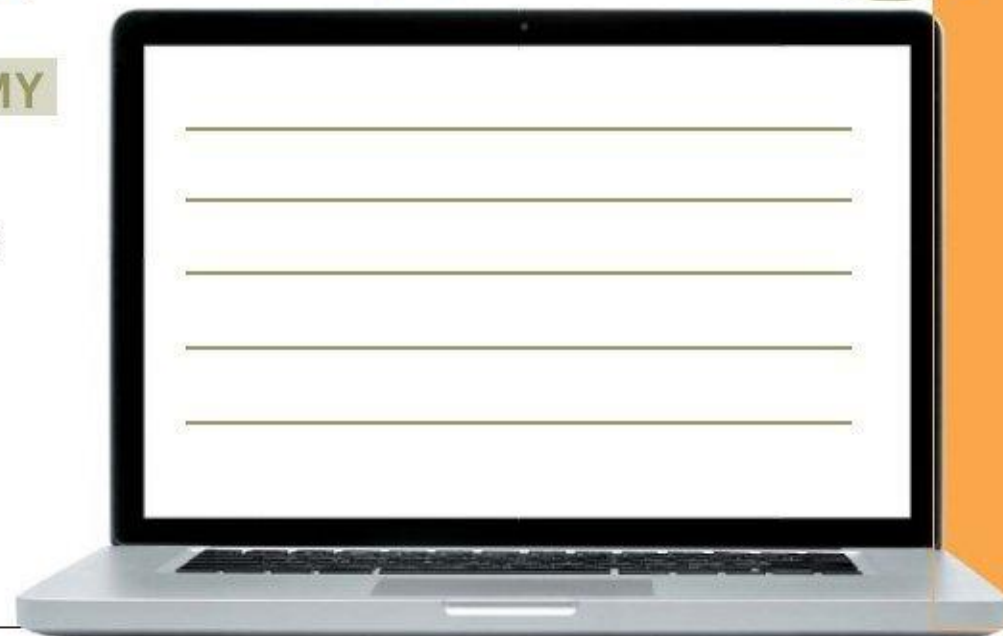
s-

wz-

21

X. ZNAKI SKOPIUJEMY, WIADOMOŚĆ WYŚLEMY

- 21.** Musisz powiadomić o wykonaniu zadania. Program przepuści tylko taką informację, która będzie zawierała kropkę, znak zapytania, wykrzyknik oraz dwa spośród czterech podanych znaków.

Źródła ilustracji i fotografii

Ilustracje:

Daria Brzezińska: s. 8, 12, 15, 22, 32, 42, 50, 58, 64, 70, 76, 81, 103, 126, 131, 143, 173 (kolorowanki), s. 113 (plan Wrocławia), s. 179 (budowle na stacji kosmicznej)

Anna Gensler: s. 14 (Czerwony Kapturek i wilk)

Mikołaj Klemer: s. 14 (Kopciuszek i Księżę)

Daniel de Latour: okładka (ptak), s. 14 (Królewna Śnieżka i siedmiu krasnoludków)

Ewa Olejnik: s. 5 (chrząszcz), s. 7 (wiedźma Władzia i niedźwiedź, Władzia i Tadzio), s. 10 (piszący chłopiec), s. 11 (baletnica i widzowie, dwaj chłopcy i tańcząca dziewczyna), s. 15 (idące dzieci), s. 17 (dziewczynka), s. 21 (bibliotekarka), s. 28 (chłopak leżący na poduszce, ręce do ziemi, leżący człowiek, dziewczynka ze strzałką, robótka na drutach, chłopak z otwartym okiem), s. 30 (wróżka), s. 34 (pani z przewodnikiem turystycznym, rozmawiająca para, pan w berecie), s. 35 (troje turystów, kobieta i mężczyzna, dziewczyna i chłopak), s. 37 (człowiek z nosem, człowiek z robotem, kot, postać wstająca z zamrażniętego stołka), s. 46 (koncert), s. 47 (Archimedes), s. 48 (wywiad), s. 75 (Kominiarczyk i Pastereczka, Calineczka i Księżę Motyli, Bestia i Bella) s. 83 (przysłowia), s. 88 (wyścigi samochodowe), s. 92 (znaczenia słowa babka), s. 93 (drobnienia i zgrubienia), s. 100 (czekający na przejażdżkę na karuzeli), s. 101 (burmistrz, baletmistrz, rachmistrz, harcerz, żołnierz), s. 102 (zamek strachów, dwie rozmawiające pary), s. 114 (dziewczynka odkładająca książkę na półkę), s. 118 (walczący rycerze, wianek z płonącymi świecami, tańczący ludzie), s. 130 (członkowie jury), s. 142 (chrzan z burakiem), s. 146 (rycerz z bronią), s. 153 (akrobacje na trapezie, akrobacje na koniu, akrobacje na trampolinie, akrobacje na rowerze), s. 163 (koperta ze znaczkiem, rzeźbiarz otwierający list), s. 164 (wirus komputerowy), s. 165 (dwoje dzieci), s. 166 (ptak z otwartym dziobem, mężczyzna leżący pod drzewem, dziecko na buku, kot z nalepką), s. 168 (wirus komputerowy), s. 171 (dwunastu kosmonautów, kosmonauta machający rękami), s. 172 (kosmonauta z cyrklem, ołówkiem i szkłem powiększającym), s. 175 (kosmici z kosmonautami), s. 176 (pęknięcie czasoprzestrzeni), s. 177 (dwaj kosmici na latających spodkach), s. 178 (czterech mężczyzn – podróżników w czasie)

Agata Raczyńska: s. 9 (dyrygent z orkiestrą, dyrygent w domu), s. 18 (scenka w klasie), s. 40 (dziewczynka w czerwonej bluzce, chłopiec w czapce, chłopiec w okularach), s. 56 (bociana rodzina), s. 58 (pejzaż do wiersza Czesława Miłosza), s. 72 (śpiewaczka operowa), s. 95 (krajobraz z altanką), s. 119 (troje rozmawiających dzieci), s. 124 (scenka w biurze, szef krzyczący na spóźnialskich), s. 133 (król i paź, leżący chłopiec), s. 143 (kobiety siedzące na ławce, występ dziewczynki w stroju pszczoły, wskazywanie drogi)

Wojciech Stachyra: s. 14 (Jaś i Małgosia)

Zdjęcia:

Tekst główny:

s. 6 (chłopak w okularach) Ljupco Smokovski/Shutterstock.com, (facet w marynarce) wavebreakmedia/Shutterstock.com, (kobieta) stockyimages/Shutterstock.com, (spiker radiowy) Anton Brehov/Shutterstock.com, (dziennikarz telewizyjny) ANDREY-SHA74/Shutterstock.com, (polityk) arindambanerjee/Shutterstock.com; s. 7 (biała kartka) ESB Professional/Shutterstock.com; s. 9 (dziewczyna w białej marynarce) Maridav/Shutterstock.com, (chłopak) Viorel Sima/Shutterstock.com, (dziewczyna w bluzce w paski) paffy/Shutterstock.com; s. 11 (tańcząca para) zdjęcia figur w kostiumach ludowych z udziałem Dziecięcego Zespołu Pieśni i Tańca Varsovia pod kierunkiem artystycznym Jarosława Janiaka. Fot: Piotr Ratajski/overline/WSiP; s. 13 (kadr z filmu *Tarzan*) Album Online/East News, (kadr z filmu *Księga dżungli*) Disney/Album Online/East News; s. 14 (bajka *Wilk i jagnię*) Laski Diffusion/East News, (bajka *Porwanie Baltazara Gąbki*) Polfilm/East News, (Myszka Miki) Art of Drawing/Alamy Stock Photo/BE&W, (kadr z filmu *Gwiezdne wojny*) Lifestyle pictures/Alamy Stock Photo/BE&W; s. 15 (Hogwart) Everett Collection/East News, (zamek Białej Czarownicy) Everett Collection/East News; s. 16 (chłopiec) Kateholms/Shutterstock.com, (mężczyzna) Jaroslav Francisko/Shutterstock.com, (dwoje dzieci) SergiyN/Shutterstock.com; s. 18 (kartka z notesu) My Life Graphic/Shutterstock.com; s. 19 (kobieta z zegarkiem) Tihomir Lazarov/Shutterstock.com, (mężczyzna w swetrze) Asier Romero/Shutterstock.com, (mężczyzna w koszuli) Ljupco Smokovski/Shutterstock.com, (dwie dziewczyny na kanapie) Sebastian Gauert/Shutterstock.com; s. 20 (chłopiec) Piotr Ratajski/overline/WSiP, (dziewczynka)

Piotr Ratajski/overline/WSiP; s. 21 (książka) kanate/Shutterstock.com; s. 23 (Język Trolla) ginger_polina_bublik/Shutterstock.com, (Jaskinia Kryształowa) JAVIER TRUEBA/MSF/SCIENCE PHOTO LIBRARY/East News, (Wielka Rafa Koralowa) Brian Kinney/Shutterstock.com, (Błękitna Dziura) Wollertz/Shutterstock.com, (Wodospad Anioła) Alice Nerr/Shutterstock.com, (Przepaść Macocha) TTstudio/Shutterstock.com; s. 24 (Stonehenge) Drone Explorer/Shutterstock.com, (Newgrange) Pecold/Shutterstock.com, (rysunki Nazca) gary yim/Shutterstock.com, (świątynia Pierzastego Węża) tose/Shutterstock.com, (dziewczynka w różowej bluzce) studiolo/Shutterstock.com, (chłopiec) Valua Vitaly/Shutterstock.com, (dziewczynka w swetrze w paski) studiolo/Shutterstock.com; s. 25, 70 (klatka filmowa) Koshevnyk/Shutterstock.com; s. 25 (kadr z filmu *Jeździec wielorybów*) Photo12/BE&W, (kadr z filmu *Tajemnica Rajskiego Wzgórza*) Lukács Dávid/Everett Collection/East News, (kadr z filmu *Zwierzogród*) Supplied by LMK/BE&W, (kadr z filmu *Epoka lodowcowa*) 20TH CENTURY FOX/Ronald Grant Archive/Mary Evans/BE&W, (kadr z filmu *Sekrety morza*) BIG FARM/CARTOON SALOON/DIGITAL GRAPHICS/IRISH FILM BOARD/Album Online/East News, (kadr z filmu *Sposób na rekina*) Album Online/East News; s. 26 (chłopiec) SMIRNOVA IRINA/Shutterstock.com; s. 28 (ręka z długopisem) Bloomicon/Shutterstock.com; s. 29 (Donald) vedpku/Alamy Stock Vector/BE&W, (siostrzeńcy) StampCollection/Alamy Stock Photo/BE&W, (kaczka) Zoonar GmbH/Alamy Stock Photo/BE&W; s. 30 (kula yin-yang) Oligo22/Shutterstock.com, (szarfa) kanate/Shutterstock.com; s. 31 (Sybilla) Wikipedia [public domain], (Pytia) [Jacek Malczewski, *Pytia*, 1917. Olej na tekturze. 103 x 73 cm. Galeria Obrazów, Lwów] reprodukcja, (Kassandra) Bibi Saint-Pol/Wikipedia [public domain]; s. 32 (Józef Chełmoński, *Bociany*) Ligier Piotr/Muzeum Narodowe w Warszawie; s. 33 (Wojciech Kossak, *Przed pałacem*) reprodukcja, (Edvard Munch, *Krzyk*) reprodukcja, (Vincent van Gogh, *Gwiazdzista noc*) reprodukcja, (Edward Monet, *Impresja*) reprodukcja; s. 34 (plac Zamkowy) S-F/Shutterstock.com; s. 35 (Krakowskie Przedmieście) mkos83/Shutterstock.com, (Uniwersytet Warszawski) Dariusz Leszczynski/Shutterstock.com; s. 36 (pomnik Mickiewicza) Fotokon/Shutterstock.com; s. 37 (fryzjer) Elena Vasilchenko/Shutterstock.com, (rolnik) Ljupco Smokovski/Shutterstock.com, (nauczycielka) Anna Om/Shutterstock.com, (sekretarka) vgstudio/Shutterstock.com; s. 39, 45 (kartki) ESB Professional/Shutterstock.com; s. 40 (rower trójkołowy dla bliźniaków) JOE KLAMAR/AFP/East News, (okulary do podglądania) JOE KLAMAR/AFP/East News; s. 41 (ręka) Veronica Louro/Shutterstock.com, (miska) Sergey Mironov/Shutterstock.com; s. 43 (Sherlock Holmes i doktor Watson) HARTSWOOD FILMS/BBC WALES/Album Online/East News, (budynek) Quarta/Shutterstock.com, (tabliczka Baker Street) Alexey Broslavets/Shutterstock.com; s. 44 (Jean de La Fontaine) reprodukcja, (Ignacy Krasicki) Wilczyński Krzysztof/Muzeum Narodowe w Warszawie, (Charles Perrault) reprodukcja, (żyrafa) Eric Gevaert/Shutterstock.com; s. 45 (dromader) Alexander Cher/Shutterstock.com; s. 45, 51 (książka) Giant Stock/Shutterstock.com; s. 48 (szklana kula) Danny Smythe/Shutterstock.com, (mikroskop) IvanSokolov/Shutterstock.com; s. 50 (Mikołaj Kopernik) reprodukcja; s. 52 (telefon) gallofoto/Shutterstock.com, (gramofon) AlexAvich/Shutterstock.com; s. 53 (góra lodowa) My Portfolio/Shutterstock.com, (Robert Peary) reprodukcja, (Roald Amundsen) reprodukcja, (statuetka Oscara) PAP/EPA/Tannen Maury; s. 54 (Joseph Wright, *Eksperyment z pompą próżniową*) reprodukcja; s. 55 (drzewo) Alex Illi/Shutterstock.com, (róg ze złotem) Aleksandr Kurganov/Shutterstock.com; s. 56 (biedronka) irin-k/Shutterstock.com, (kominiarz) Dora Zett/Shutterstock.com, (kominiarz) mattomedia Werbeagentur/Shutterstock.com, (dziewczyna ze skarbonką) Creativa Images/Shutterstock.com, (skaczący chłopiec) Tatyana Vyc/Shutterstock.com, (pszczoła) irin-k/Shutterstock.com, (pszczoła) irin-k/Shutterstock.com; s. 58 (Tadeusz Makowski, *Czworo dzieci*) Teresa Żółtowska-Huszcza/Muzeum Narodowe w Warszawie, (Józef Pankiewicz, *Martwa natura*) reprodukcja; s. 59 (August Renoire, *Dwie siostry*) reprodukcja, (Olga Boznańska, *Studium z dziewczynką*) Piotr Safjan/Ligier Studio/Muzeum Narodowe w Warszawie, (Claude Monet, *Kobiety w ogrodzie*) reprodukcja, (Edgar Degas, *Lekcja tańca*) reprodukcja; s. 60 (Johannes Vermeer, *Mleczarka*) reprodukcja; s. 61 (Drzewiec) Mark William Penny/Shutterstock.com; s. 62 (Batman) Everett Collection/East News, (Harry Potter) WARNER BROS. PICTURES/Album/East News, (Shrek) Archives du 7e Art/Dreamworks/BE&W, (Robin Hood) Pictorial Press Ltd/Alamy Stock Photo/BE&W, (św. Jerzy) reprodukcja, (Lewiatan) reprodukcja; s. 63 (Adam Mickiewicz) reprodukcja, (Henryk Sienkiewicz) reprodukcja, (Juliusz Słowacki) reprodukcja; s. 64 (Florencja) kozer/Shutterstock.com, (Wenecja) g215/Shutterstock.com; s. 65 (fontanna di Trevi) TTstudio/Shutterstock.com, (pałac Schönbrunn) cge2010/Shutterstock.com, (katedra Notre Dame) Sergey Molchenko/Shutterstock.com, (wieża Belém) Valentina Photo/Shutterstock.com, (park Vigeland) Vladimir Mucibabic/Shutterstock.com; s. 66 (Stanisław Wyspiański) reprodukcja, (Aleksander Fredro) reprodukcja, (Sławomir Mrożek) Basso CANNARSA/Opale/East News; s. 67, 68 (maski teatralne) Santi0103/Shutterstock.com; s. 70 (kadr z filmu *Ptaki*) Photo12/BE&W, (kadr z filmu *Miś*) Polfilm/East News, (kadr z filmu *Hobbit*) METRO GOLDWYN MAYER/Album Online/East News; s. 71 (taśma filmowa) losw/Shutterstock.com; s. 73 (kadr z filmu *Deszczowa piosenka*) Photo12/BE&W; s. 74 (dziadkowie) Ruslan Guzov/Shutterstock.com, (rodzice) wavebreakmedia/Shutterstock.com, (nastolatka) Fabio Pagani/Shutterstock.com, (*Deszczowa piosenka*) Ronald Grant Archive/Mary Evans Picture/BE&W, (*Dźwięki muzyki*) Everett Collection/East News, (*Czarnoksiężnik z krainy Oz*) The Moviestore Collection Ltd/BE&W; s. 77 (numizmatyk) Olena Yakobchuk/Shutterstock.com, (filatelista) wavebreakmedia/Shutterstock.com, (bibliofil) Luis Molinero/Shutterstock.com, (książki) Elena Kharichkina/Shutterstock.com, (monety) Sergey Chayko/Shutterstock.com, (znaczkę) SheikoDim/Shutterstock.com; s. 78 (rycerz) Walhalla Inscenizacje Historyczne fot. Rafał Grzesiak/WSiP, (skok na bangi) Vitalii Nesterchuk/Shutterstock.com, (ścianka wspinaczkowa) Poprotskiy Alexey/

Shutterstock.com, (paintball) Iakov Filimonov/Shutterstock.com; s. 79 (dom Konopnickiej) MONKPRESS/East News, (dom Kościuszki) Andrei Rybachuk/Shutterstock.com, (dom Chopina) Mariusz Switulski/Shutterstock.com, (dom Wybickiego) Marcin Michalczyk/Shutterstock.com, (dom Sienkiewicza TOMASZ RADZIK/East News); s. 80 (Karol Miller, Odwiedziny Jana Zamoyskiego w Czarnolesie, 1877, Olej, płótno, 140 x 220 cm, Sygn. i dat. p.d.: K. Miller Warszawa 1877, Nr inw. MNK II-a-2) Pracownia Fotograficzna Muzeum Narodowego w Krakowie; s. 82 (tkanina) reprodukcja, (podgrzewacz) tennis/Shutterstock.com, (szafa) JB Group/Shutterstock.com, (kielich) The Brodgerman Art Library/PhotoPower, (czapka) Walhalla Inscenizacje Historyczne fot. Rafał Grzesiak/WSiP; s. 84 (blondynka) Kamil Macniak/Shutterstock.com, (mężczyzna) Dean Drobot/Shutterstock.com, (brunetka) leungchopan/Shutterstock.com; s. 85 (Dali Muzeum) Georgios Tsichlis/Shutterstock.com; s.86 (Muzeum Gugenheima w Bilbao) Iakov Filimonov/Shutterstock.com, (Krzywy dom w Sopocie) katatonia82/Shutterstock.com, (Biblioteka w Kansas City) EQRoy/Shutterstock.com, (Teatr Baj Pomorski) Volha Stasevich/Shutterstock.com; s. 87 (globus) titov dmitriy/Shutterstock.com; s. 88 (książka) Africa Studio/Shutterstock.com; s. 90 (kobieta z dziewczynką) riopatuca/Shutterstock.com, (kobieta z chłopcem) Julia Kuznetsova/Shutterstock.com; s. 91 (ucho) Voyagerix/Shutterstock.com, (owoc granatu) Spalnic/Shutterstock.com, (pilot samolotu) TunedIn by Westend61/Shutterstock.com, (muszla) luca85/Shutterstock.com, (smoczek) RAKSASIN/Shutterstock.com, (słoiki) Inga Nielsen/Shutterstock.com, (granat) Tatiana Popova/Shutterstock.com, (sedes) Mouse family/Shutterstock.com, (muszka) koosen/Shutterstock.com, (muchy) Roblan/Shutterstock.com, (pilot do telewizora) Tatiana Popova/Shutterstock.com, (mysz) Eric Isselee/Shutterstock.com, (drewno) Billion Photos/Shutterstock.com, (smok maskotka) Peter Vanco/Shutterstock.com, (myszka komputerowa) AG-PHOTOS/Shutterstock.com, (ucho igielne) Macgork/Shutterstock.com; s. 92 (wieża) kridsada kamsombat/Shutterstock.com, (sprzęt muzyczny) Fotokostic/Shutterstock.com, (basen) A_Lesik/Shutterstock.com, (szachy) Africa Studio/Shutterstock.com; s. 94 (Giuseppe Arcimboldi, *Ogrodnik*) reprodukcja; s. 96 (Edward Monet, *Japoński mostek w Giverny*, 1900) reprodukcja, (mężczyzna z sadzonką) michaeljung/Shutterstock.com, (sadzenie) Alexander Rath/Shutterstock.com, (przycinanie) nednapa/Shutterstock.com, (przywiązywanie) vilax/Shutterstock.com, (opryski) Alexander Lukatskiy/Shutterstock.com; s. 97 (ogród Keukenhof w Holandii) Anton_Ivanov/Shutterstock.com, (ogrody Marqueyssac we Francji) Pack-Shot/Shutterstock.com, (Exbury Gardens w Anglii) Ian Grainger/Shutterstock.com, (dziewczynka z kucykami) Oksana Kuzmina/Shutterstock.com, (bobas) Pressmaster/Shutterstock.com, (dziadek) Alexander Rath/Shutterstock.com, (małe dziecko) Dmitry Lobanov/Shutterstock.com, (staruszek) Ljupco Smokovski/Shutterstock.com; s. 98, 99 (kartka) ESB Professional/Shutterstock.com; s. 98 (spinka) Polryaz/Shutterstock.com, (Domek Murgrabiego w Arkadii) Marcin Michalczyk/Shutterstock.com, (Akwedukt w Arkadii) Avillfoto/Shutterstock.com; s. 99 (pomnik Chopina) Artur Bogacki/Shutterstock.com, (Pałac na Wodzie) Mariusz Switulski/Shutterstock.com; s. 100 (młyńskie koło) aarrows/Shutterstock.com; s. 101 (huśtawka) grmarc/Shutterstock.com, (zjeżdżalnia) Leremy/Shutterstock.com, (prezent) Studiolcon/Shutterstock.com, (pszczoła) guy42/Shutterstock.com, (kłos) Kovaleva_Ka/Shutterstock.com, (gazety) urfin/Shutterstock.com, (kleks) Shpringel Olga/Shutterstock.com; s. 102 (lustro) Rishiken/Shutterstock.com, (lustro) sagir/Shutterstock.com; s. 103 (fajerwerki) Noppasin/Shutterstock.com; s. 104 (dziewczynka) RamonaS/Shutterstock.com; s. 105 (płonąca kometa i meteor) BlueRingMedia/Shutterstock.com, (kometa Halleya) NASA, (gwiazdki) vlastas/Shutterstock.com; s. 106 (kompas) rangizzz/Shutterstock.com, (stary papier) caesart/Shutterstock.com, (statki) Rorius/Shutterstock.com, (wyspa i palma) Enache Dumitru Bogdan/Shutterstock.com; s. 107 (kartki) Neirfy/Shutterstock.com, (Herbert George Wells) The Granger Collection, New York/The Granger Collection/BE&W; s. 108, 114 (książka) kanate/Shutterstock.com; s. 108 (mechanik) Dmitry Kalinovsky/Shutterstock.com, (kucharz) Di Studio/Shutterstock.com; s. 110 (flaga Norwegii) Adrian Bergiel/WSiP, (fiordy) Pe3k/Shutterstock.com, (flaga Holandii) Adrian Bergiel/WSiP, (wiatraki) Olena Z/Shutterstock.com, (flaga Japonii) Adrian Bergiel/WSiP, (wiśnie) Crazypharm/Shutterstock.com, (flaga Szwajcarii) Adrian Bergiel/WSiP, (zegarek) Stefano Garau/Shutterstock.com, (flaga Polski) Adrian Bergiel/WSiP, (orzeł) AndreAnita/Shutterstock.com, (flaga Chin) Adrian Bergiel/WSiP, (panda) SJ Travel Photo and Video/Shutterstock.com, (flaga Belgii) Adrian Bergiel/WSiP, (czekoladki) Jiri Hera/Shutterstock.com, (flaga Włoch) Adrian Bergiel/WSiP, (pizza) Dani Vincek/Shutterstock.com; s. 111 (Mont Blanc) Mikadun/Shutterstock.com, (Kilimandżaro) Andrzej Kubik/Shutterstock.com, (Mount Everest) Travel Stock/Shutterstock.com, (sprzęt wspinaczkowy) Morozov67/Shutterstock.com; s. 112 (Malbork) Boris Stroujko/Shutterstock.com, (Wieliczka) Milan Gonda/Shutterstock.com, (Park Mużakowski) LianeM/Getty Images/iStockphoto.com, (Zamość) Leonid Andronov/Shutterstock.com, (Wrocław) Patryk Michalski/Shutterstock.com, (kościół w Świdnicy) CCat82/Shutterstock.com, (Neptun) Patryk Kosmider/Shutterstock.com; s. 115 (zielony pomidor) kzwv/Shutterstock.com, (czerwony pomidor) Pixel Embargo/Shutterstock.com; s. 116 (kolorowe farby) Dmitry Zimin/Shutterstock.com, (festiwal kolorów) Johnny Adolphson/Shutterstock.com, (świszaki) SERGEI BRIK/Shutterstock.com; s. 117 (kalendarz) SmileStudio/Shutterstock.com; s. 118 (Bronisław Malinowski) Rue des Archives/Collection Bourgeron/Forum, (kapelusz) cigdem/Shutterstock.com; s. 120 (rydwan) GrashAlex/Shutterstock.com, (biegacz w czerwonej koszulce) wavebreakmedia/Shutterstock.com, (biegacz w niebieskiej koszulce) Olena Yakobchuk/Shutterstock.com, (meta) corund/Shutterstock.com; s. 121 (chłopak i dziewczyna) Halfpoint/Shutterstock.com, (Ferrari F10) UKraft/Alamy Stock Photo/BE&W, (McLaren MP4-23) Michael Kolvenbach/BE&W, (Williams FW 26) Reuters Photographer/

Reuters/Forum; s. 122 (kompas) Garsya/Shutterstock.com, (pompka) aperturesound/Shutterstock.com, (kask) zawafoto/Shutterstock.com, (karabinki) fotosv/Shutterstock.com, (kamizelka) Pitchayarat Chootai/Shutterstock.com, (buty) Kenishirotie/Shutterstock.com, (rower) Eshma/Shutterstock.com, (kajak) andrea crisante/Shutterstock.com, (lina) Vaclav Mach/Shutterstock.com, (rolki) Brazhnykov Andriy/Shutterstock.com, (chłopak) Denys Kurbatov/Shutterstock.com, (Ateny) Edwin Verin/Shutterstock.com, (Boston) Richard Cavalleri/Shutterstock.com, (Nowy Jork) UTBP/Shutterstock.com; s. 123 (chłopak) exopixel/Shutterstock.com, (dziewczyna) Kiselev Andrey Valerevich/Shutterstock.com; s. 125, 132, 133 (białe kartki) ESB Professional/Shutterstock.com; s. 126, 127 (irys) Coprid/Shutterstock.com; s. 126 (tygrys) defpicture/Shutterstock.com; s. 127 (antylopa) Armitar/Shutterstock.com, (tygrys) pandapaw/Shutterstock.com, (człowiek) Kues/Shutterstock.com; s. 129, 133 (pięciolinia) x7vector/Shutterstock.com; s. 129 (nuty) Evgeniia Speshneva/Shutterstock.com, (chłopak) Neeila/Shutterstock.com, (dziewczyna z gitarą) Piotr Ratajski/overline/WSiP, (chłopak w słuchawkach) Africa Studio/Shutterstock.com; s. 132 (czapka marynarza) Edward Fielding/Shutterstock.com, (mikrofon) studiovin/Shutterstock.com, (stary mikrofon) rangizzz/Shutterstock.com, (kapelusz) Oleksandr Lysenko/Shutterstock.com; s. 133 (chłopiec ze skrzypcami) Piotr Ratajski/overline/WSiP; s. 134 (starszy mężczyzna) Drop of Light/Shutterstock.com, (kobieta) mimagephotography/Shutterstock.com, (młody mężczyzna) ESB Professional/Shutterstock.com, (kobieta w okularach) mimagephotography/Shutterstock.com; s. 136 (basen) Palto/Shutterstock.com, (sanie) JeniFoto/Shutterstock.com, (nasturcje) de2marco/Shutterstock.com, (origami) Bennyartist/Shutterstock.com, (cent) MPanchenko/Shutterstock.com, (akacja) Dionisvera/Shutterstock.com, (centymetr) pogonici/Shutterstock.com, (zupa) Billion Photos/Shutterstock.com, (rama) VladisChern/Shutterstock.com; s. 138 (ręka z kartką) Chardchanin/Shutterstock.com; s. 140 (poślizgnąć się) Astrid Gast/Shutterstock.com, (koncert) Rene Oonk/Shutterstock.com, (kobieta przy laptopie) PAKULA PIOTR/Shutterstock.com, (dzieci) Sergey Novikov/Shutterstock.com; s. 141 (kobieta w białej bluzce) Sergey Nivens/Shutterstock.com, (mężczyzna z sadzonką) espies/Shutterstock.com, (sadzionka) ZaZa Studio/Shutterstock.com, (mężczyzna w kasku) Ljupco Smokovski/Shutterstock.com, (mężczyzna z wioskami) picture5479/Shutterstock.com, (dziewczyna z papierami) Samuel Borges Photography/Shutterstock.com, (dziewczyna w okularach) Syda Productions/Shutterstock.com, (mężczyzna z plecakiem) kurhan/Shutterstock.com, (chłopak z książką) ptashka/Shutterstock.com, (dziewczyna z teleskopem) frantic00/Shutterstock.com, (mężczyzna z kamerą) kurhan/Shutterstock.com, (chłopak z liną) Antonio Guillem/Shutterstock.com, (dziewczyna z plecakiem) Maridav/Shutterstock.com; s. 142 (kartka) ESB Professional/Shutterstock.com; s. 144 (laptop) gutesk7/Shutterstock.com; s. 145 (syrenka) cpaulfell/Shutterstock.com, (Alicja) michaeljung/Shutterstock.com, (Hortensja) Paul Hakimata Photography/Shutterstock.com, (Anastazja) Denis Smirnow/Shutterstock.com; s. 146 (kartki) ESB Professional/Shutterstock.com, (Rów Mariański) superjoseph/Shutterstock.com, (Antarktyda) Wojciech Dziadosz/Shutterstock.com, (Wietnam) Urs Zihlmann/Caters News Agency/Forum, (Atakama) Adwo/Shutterstock.com; s. 147 (maski teatralne) Andrey Burmakin/Shutterstock.com, (The Globe) Gimaz/Shutterstock.com, (karnawał) A.RICARDO/Shutterstock.com, (kwiat lotosu) Everything/Shutterstock.com, (Barcelona) TTstudio/Shutterstock.com; s. 148 (Stary Most w Mostarze) Vladislav T. Jirousek/Shutterstock.com, (kanion Uvac) Mladen Mitrinovic/Shutterstock.com, (Jeziora Plitwickie) Sergey Tsvetkov/Shutterstock.com; s. 149 (Sycylia) Arts Illustrated Studios/Shutterstock.com, (Dania) Carmen Murillo/Shutterstock.com, (Japonia) Smileus/Shutterstock.com, (RPA) TTstudio/Shutterstock.com, (wiatraki) ssuaphotos/Shutterstock.com, (Aragonia) siete_vidas/Shutterstock.com; s. 150 (klaun) Lisa F. Young/Shutterstock.com; s. 151 (akrobatka na linie) Byelikova Oksana/Shutterstock.com, (para w zielonym) Guryanov Andrey/Shutterstock.com, (klaun, klaun na szczudłach i klaun w różowym) George Rudy/Shutterstock.com, (para w kapeluszach) NEstudio/Shutterstock.com, (magik) Elnur/Shutterstock.com, (para klaunów) Sergey Sukhorukov/Shutterstock.com, (lina) NorGal/Shutterstock.com; s. 152 (żongler) Ollyy/Shutterstock.com, (chusteczka) VERSUSstudio/Shutterstock.com; s. 153 (ręka z pałeczką) Ljupco Smokovsk/Shutterstock.com, (cylinder) Mega Pixel/Shutterstock.com, (szarfa) Kanate/Shutterstock.com; s. 154 (maczuga) OZaiachin/Shutterstock.com, (klaun i koło) Elnur/Shutterstock.com; s. 155 (chłopak zapisujący coś w notesie) VaLiza/Shutterstock.com, (Warszawa – PKiN) PHOTOCREO Michal Bednarek/Shutterstock.com, (Katowice Miasto Ogrodów) Dawid Chalimoniuk/Agencja Gazeta, (Kraków – Teatr im. Słowackiego) Pawel Kazmierczak/Shutterstock.com; s. 157 (absolwenci) unguryanu/Shutterstock.com, (jazda na nartach) Lukas Gojda/Shutterstock.com, (oddawanie krwi) ESB Professional/Shutterstock.com, (rozmowa) Jeanette Dietl/Shutterstock.com; s. 158 (różowa kartka) kanate/Shutterstock.com, (idący chłopak) ESB Essentials/Shutterstock.com, (zegar) Andrey Borodin/Shutterstock.com, (siedzący chłopak) carballo/Shutterstock.com; s. 159 (chłopak i dziewczyna) Sergey Novikov/Shutterstock.com, (Wyspiański) Bartosz Cygan/Muzeum Narodowe w Krakowie, (Matejko) Muzeum Narodowe w Warszawie, (Cezanne) reprodukcja, (Turner) reprodukcja; s. 160 (stary papier) silver-john/Shutterstock.com, (Pablo Picasso, *Guernica*) © Picasso Succession, 2024; s. 161 (Muzeum Sienkiewicza w Oblęgorku) Hans Winke/Alamy Stock Photo/BE&W, (Aleksander Gieryski, *W altanie*) reprodukcja; s. 162 (stary papier) R-studio/Shutterstock.com, (paleta) Africa Studio/Shutterstock.com; s. 163 (skrzynka na listy) Phish Photography/Shutterstock.com; s. 164 (szarfa) Kanate/Shutterstock.com; s. 166 (okno dialogowe) Yaraz/Shutterstock.com; s. 168 (sylwetka kobiety) Anabela88/Shutterstock.com, (robak) maraga/Shutterstock.com, (potworek czarny) astudio/Shutterstock.com, (potworek

pomarańczowy) Julien Tromeur/Shutterstock.com; s. 169 (biblioteka) Yarlander/Shutterstock.com, (telewizor) Ioan Panaite/Shutterstock.com, (sztuka teatralna) criben/Shutterstock.com, (kawiarnia) Ekaterina Pokrovsky/Shutterstock.com; s. 170 (znaczek lotnictwa) Zsschreiner/Shutterstock.com, (wklejki rakieta) IhorZigor/Shutterstock.com; s. 171 (zielone tło pod napisy) karipfoto/Shutterstock.com, (kartka papieru) Scisetti Alfio/Shutterstock.com; s. 172 (kartki papieru) Picsfive/Shutterstock.com; s. 173 (planeta) NASA images/Shutterstock.com; s. 173, 174, 178 (niebieskie tło) ninanaina/Shutterstock.com; s. 174 (meteory) Pavel Chagochkin/Shutterstock.com, (kosmonauta) Dmitry Zimin/Shutterstock.com, (kosmonauta) Dmitry Zimin/Shutterstock.com; s. 175 (kosmonauta) Aphelleon/Shutterstock.com, (kosmos) James Steidl/Shutterstock.com, (statek kosmiczny) Jan Kaliciak/Shutterstock.com; s. 176 (księżyc zielony) Ortodox/Shutterstock.com, (księżyc brązowy) AvDe/Shutterstock.com, (księżyc szary) ALEXEY FILATOV/Shutterstock.com, (księżyc biały) Ortodox/Shutterstock.com, (księżyc pomarańczowy) holbox/Shutterstock.com; s. 177 (tablet) Nik Merkulov/Shutterstock.com, (robak) Lixell/Shutterstock.com; s. 178 (satelita) Phonlamai Photo/Shutterstock.com; s. 179 (planeta) Denis Tabler/Shutterstock.com, (laptop) artjazz/Shutterstock.com, (przyciski klawiatury) Harper 3D/Shutterstock.com

Wklejki:

3. (drzwi) yanugkelid/Shutterstock.com, (poręcz) YK/Shutterstock.com, (mydło) pbombaert/Shutterstock.com, (pierz) Chones/Shutterstock.com, (por) Peter Zijlstra/Shutterstock.com; 5. (igła z kości) Album/Carlos Mora/East News, (elektryczna maszyna do szycia) Africa Studio/Shutterstock.com, (żelazko z duszą) heinsbergphotos/Shutterstock.com, (tara) Country Lane Studios/Shutterstock.com, (igła) pukach/Shutterstock.com, (żelazko) Dmitriy Krasko/Shutterstock.com, (pralka wirnikowa) kcv/Shutterstock.com, (pralka) kvsan/Shutterstock.com, (żelazko elektryczne) JIANG HONGYAN/Shutterstock.com, (kijanka do prania) Ulyana Vyugina/Shutterstock.com, (stare żelazko elektryczne) Boltenkoff/Shutterstock.com, (maszyna do szycia) ConstantinosZ/Shutterstock.com; 7. (Albert Einstein) akg-images/East News, (Wisława Szymborska) Danuta Wegiel/FOTONOVA, (Jan Paweł II) BOCCON-GIBOD/SIPA/East News, (Maria Skłodowska-Curie) reprodukcja, (Czesław Miłosz) Danuta Wegiel/FOTONOVA, (Matka Teresa) TIM GRAHAM/Alamy Stock Photo/BE&W; 9. (Cerber) akg-images/Rabatti-Domingie/East News, (potwór Frankensteina) The Hollywood Archive/Legacy Collection/BE&W, (Golem) Krystof Sasek/Shutterstock.com, (Sithowie) Archives du 7e Art/Lucasfilm/BE&W, (Godzilla) Mary Evans Picture Library/East News, (Voldemort) PictureLux/The Hollywood Archive/Alamy Stock Photo/BE&W; 10. (hydra lernejska) The Bridgeman Art Library/PhotoPower, (smok) reprodukcja, (Jocker) Warner Bros/Collection Christophel/East News, (Lord Voldemort) Everett Collection/East News, (lord Farquaad) Archives du 7e Art/Photo12/BE&W, (szeryf z Nottingham) Entertainment Pictures/Alamy Stock Photo/BE&W; 14. (Edward Monet, *Japoński mostek w Giverny*, 1900) reprodukcja; 16. (Ferrari F10) UKraft/Alamy Stock Photo/BE&W, (McLaren MP4-23) Michael Kolvenbach/BE&W, (Williams FW 26) Reuters Photographer/Reuters/Forum; 18. (chłopiec w koszuli w kratę) Armin Staudt/Shutterstock.com, (dziewczynka) Peter Fuchs/Shutterstock.com, (chłopiec w bluzie z kapturem) Jeanette Dietl/Shutterstock.com, (chłopiec z samolotem) Julia Kuznetsova/Shutterstock.com; 22. (wklejki rakieta) IhorZigor/Shutterstock.com